राष्ट्रहिताय संस्कृतम्

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय
रामटेक

राष्ट्रीय मूल्यांकन व प्रत्यायन परिषद (नॅक),
बेंगलुरु द्वारा B++ श्रेणी प्राप्त

वार्षिक अहवाल
२०१९-२०

Releasing Oriental Legacy in AIOC 2020

Dignitaries releasing **Oriental Legacy** (Speeches of AIOC General Presidents of past 50 sessions) (From left) **Prof. Madhusudan Penna**, Local Secretary AIOC, **Prof. Shrinivasa Varakhedi,** Hon'ble VC, KKSU, Hon'ble **Shri. Nitinji Gadkari,** Minister of Road Transport & Highways, Hon'ble Vice President of India **Shri Venkaiya Naiduji,** Hon'ble **Shri Nitinji Raut,** Minister of Energy, Govt of Maharashtra, **Prof. Gautam Patel,** President AIOC 50th Session, **Prof. Saroja Bhate,** General Secretary, AIOC (10.01.2020)

Sahitya Academy Award to Prof. Madhusudan Penna !

Congratulations to Prof. Madhusudan Penna !

Our esteemed Faculty member & Sanskrit Mahakavi **Prof. Madhusudan Penna,** Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy & Culture received prestigious **Sahitya Academy Award for his Sanskrit Mahakavya Prajnachakshusham** in New Delhi on 25th February 2020.

Hon'ble Shri. Bhagat Singh Koshyari

Governor of Maharashtra
and
Chancellor of Universities in Maharashtra

संदेश

कर्मणि एव अधिकारः ते .... ।

सत्र 2019—20 चा विश्वविद्यालयाचा वार्षिक अहवाल आपल्या समोर सादर करताना मला आनंद होत आहे. विश्वविद्यालयाची शैक्षणिक, संशोधन, पायाभूत सुविधा आणि अन्य प्रशासकीय स्तरांवर झालेली प्रगती आणि विकासाकडे होत असलेली दमदार वाटचाल याचा आढावा या अहवालाद्वारे घेण्यात आला आहे. या अहवालातील काही मुद्दे अधोरेखांकित करून नोंदवणे मला महत्त्वाचे वाटते.

- विद्यापीठ अनुदान आयोगाद्वारे विश्वविद्यालयाला मुक्त व दूरस्थ केंद्राची मान्यता प्राप्त झाली आहे. या केंद्राद्वारे विविध अभ्यासक्रम राबविण्यात येत आहेत.
- महाकवी कालिदासाच्या समग्र वाङ्मयाचा मराठी अनुवाद सात खंडात मा. राज्यपाल महोदयांच्या शुभहस्ते प्रकाशित करण्यात आला. महाकवी कालिदासाचे समग्र वाङ्मय एकत्रितरित्या आता उपलब्ध झाले आहे, ही खचितच आनंदाची गोष्ट आहे.
- उच्च शिक्षण क्षेत्रात कौशल्यविकासाधारित (LOCF) संस्कृत अभ्यासक्रम तयार करण्याचे दायित्व विद्यापीठ अनुदान आयोगाने माझ्यावर सोपविले होते; सदर संस्कृत अभ्यासक्रम प्रारूपाला युजीसीने मान्यता प्रदान केली असून राष्ट्रीय स्तरावर हे प्रारूप लागू होणार आहे.
- अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेच्या शताब्दी समारोहाचे आणि सुवर्णमहोत्सवी अधिवेशनाचे भव्य व यशस्वी आयोजन आणि मा. उपराष्ट्रपती श्री. वेंकयाजी नायडू यांच्या शुभहस्ते उद्घाटन हे विश्वविद्यालयाकरिता अत्यंत गौरवास्पद राहिले. याची नोंद घेणे आवश्यक आहे.

- याशिवाय या परिषदेच्या शताब्दी समारोहानिमित्त 110 ग्रंथांचे प्रकाशन करण्यात आले. संपूर्ण देशभरातून जवळपास 2500 प्रतिनिधी व संस्कृत अनुरागी यात सहभागी झाले होते. यानिमित्ताने राष्ट्रीय पुस्तक मेळाव्याचेही आयोजन करण्यात आले होते.
- विश्वविद्यालयाची संशोधन पत्रिका **'शोधसंहिता'** ही **'युजीसी केअर लिस्ट'** मध्ये समाविष्ट झाली ही विश्वविद्यालयाच्या संशोधन लेखांची व प्रकाशनाची उच्च गुणवत्ताच अधोरेखित करते
- अभिमानाने नमूद करावेसे वाटते की विश्वविद्यालयाला 2019 चा **'सर्वोत्कृष्ट नवोन्मुख विद्यापीठ'** प्रवर्गा अंतर्गत **'ऑरोपथ ग्लोबल पुरस्कार'** प्राप्त झाला.
- प्रख्यात संस्कृत महाकवी आणि विश्वविद्यालातील अधिष्ठाता **प्रो. मधुसूदन पेन्ना** यांना **'साहित्य अकादमी पुरस्कार'** प्राप्त झाला याशिवाय केंद्रीय संस्कृत विद्यापीठ तिरूपती द्वारे मानद डि.लिट्. उपाधी देखील प्राप्त झाली. यासह विश्वविद्यालयाचे विद्यार्थी आणि अनेक सन्माननीय प्राध्यापक यांचे राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील सुयश व सन्मान हे विश्वविद्यालयासाठी भूषणावह आहे.
- कोविड 19 च्या महामारीमध्ये विश्वविद्यालय आभासी माध्यमांचा प्रभावी, परिणामकारक उपयोग करून शिक्षण, परीक्षा, पीएच्डी मौखिकी, विविध प्रकारचे कार्यक्रम, कार्यशाळा, फॅकल्टी डेव्हलपमेंट प्रोग्राम, व्याख्यानमाला, वेबिनार अशा कार्यक्रमांद्वारे कार्यरत राहिलेच परंतु सामाजिक उत्तरदायित्वाच्या जाणीवेतून कोविडग्रस्त अशा रामटेक आणि नागपूर येथे विविध प्रकारे आवश्यक ते सर्व प्रकारचे साहाय्य केले. **कर्मणि एव अधिकारः ते...** । या भगवद्गीतेतील वचनाचे अनुपालन प्रत्यक्ष कार्यातून विश्वविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक, संवैधानिक अधिकारी, प्रशासकीय अधिकारी, सहकारी आणि विद्यार्थ्यांनी केल्याने विनम्रतेने नमूद करावेसे वाटते.

अशाप्रकारे विश्वविद्यालयाच्या शैक्षणिक, सांस्कृतिक, संशोधन, प्रशासन अशा विविध टप्प्यांवरील विकासाचा आलेख या अहवालात विशद करण्यात आला आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोग, महाराष्ट्र शासन, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग तसेच विश्वविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक, संवैधानिक अधिकारी, प्रशासकीय सहकारी यांच्या एकत्रित प्रयत्नातून विश्वविद्यालय निरंतर विकासमार्गावर राहील हा विश्वास मला वाटतो.

प्रो. श्रीनिवास वरखेडी

कुलगुरू

चरैवेति चरैवेति....!

सत्र 2019—20 चा विश्वविद्यालयाचा वार्षिक अहवाल सादर करताना मला आनंद होत आहे. विश्वविद्यालयाने विविध आघाडयांवर केलेला विकास, गाठलेले प्रगतीचे टप्पे आणि कोरोनासारख्या जागतिक महामारीचा एकजुटीने सामना करीत दाखविलेले धैर्य हे खरोखरच वाखाणण्यासारखे आहे.

शैक्षणिक, प्रशासकीय, पायाभूत सुविधा, संशोधन, प्रकाशन या सर्व स्तरावर विश्वविद्यालयाने भरीव कामगिरी तर केलीच आहे परंतु विशेष नोंद घ्यावी असे कार्य राष्ट्रीय सेवा योजना, विद्यार्थी कल्याण आणि योगविज्ञान विभागाने केले आहे. कोरोना काळात दैनंदिन शैक्षणिक व प्रशासकीय (ऑनलाईन) कार्यासह या तीनही विभागांच्या प्रमुखांनी व सदस्यांनी विद्यार्थ्यासह रामटेक व नागपूर येथे कोरोनाग्रस्तांना तसेच कोरोना काळात सेवा देणा—या पोलिसकर्मीना आणि कोरोनामुळे शारीरिक व मानसिक अस्वास्थ्य निर्माण झालेल्या गरजूंना अनुक्रमे भोजनदान, वैद्यकीयसुविधा आणि समुपदेशनाद्वारे अहोरात्र सेवा दिली.

2019—20 च्या विश्वविद्यालयीन कामगिरीची नोंद घेत असताना ऐतरेय ब्राह्मण ग्रंथातील (7.13—18) **'चरैवेति चरैवेति'** या सुवचनाचे स्मरण होते. या वचनानुसार विश्वविद्यालय हे कोरोना—पूर्व सामान्यस्थिती प्रमाणेच कोरोनाकाळातही निरंतर कार्यमग्न राहिले. या काळात सर्व प्राध्यापक, अधिकारी व सहका—यांनी निरंतर सेवारत राहून विश्वविद्यालय कामगिरीच्या घोडदौडीचा वेग कायम ठेवला हे मी साभिमान नमूद करू इच्छितो. माझ्या सर्व प्राध्यापक, अधिकारी व कर्मचारी यांच्याप्रती आभार व्यक्त करून त्यांच्या अशाच सहकार्याने विश्वविद्यालय कार्यमग्न राहून विविध यशोशिखरे गाठेल हा विश्वास व्यक्त करतो. धन्यवाद!

प्रो. मधुसूदन पेन्ना

कुलगुरू (प्रभारी)

Release of Complete Kalidas Literature Marathi Translation...

Hon'ble Shri Bhagat Singh Koshyariji, Governor of Maharashtra & Chancellor of the University **releasing Marathi Translation of Complete Kalidasa Literature in 7 Volumes.** Hon'ble VC Prof. Shrinivasa Varakhedi with Prof. Madhusudan Penna, Prof. Nanda Puri, Prof. Kavita Holey & Prof. Parag Joshi also present.30.09.2019

Auropath Global Award 2019

It is indeed a proud moment that **Kavikulaguru Kalidas Sanskrit Univeristy, Ramtek received Auropath Global Award 2019** under the **"Best Upcoming University"** Category at the hands of **Shri. Bhupesh Baghel, Hon'ble Chief Minister of Chattisgadh** on 2nd November 2019. The award given by Auropath & Shri Arobindo Society, Puducherry jointly. Hon'ble VC Prof. Varakhedi with award winning KKSU Deans & Officer.

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक

राष्ट्रीय मूल्यांकन व प्रत्यायन परिषद् (नॅक), बेंगलुरू द्वारा

B++

वार्षिक अहवाल

2019 –20

(अहवाल कालावधी – दि. 1 एप्रिल 2019 ते 31 मार्च 2020)

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University
Ramtek Office : Administrative Building, Mouda Rd., Ramtek 441 106, Dist. Nagpur (M.S.)
Nagpur Office : N.I.T. Sankul, 5th & 6th Floor, Near Morbhavan, Sitabuldi, Nagpur-440012 (M.S.)
Ramtek : (O) Ph.No. : (07114) 256476 Fax : (07114) 255549
Nagpur : (O) Ph.No. : (07114) 2560992 Fax : (07114) 2560992
Website : www.kksanskrituni.digitaluniversity.ac
Email :registrar@kksu.org

कविकुलगुरू–कालिदास–संस्कृत–विश्वविद्यालयः, रामटेकम्

वार्षिक अहवाल

ANNUAL REPORT
(2019-2020)

Committee

Prof. Kavita Holey	-	Chairperson
Dr. Harekrishna Agasti	-	Member
Dr. Ashish J.	-	Member
Ms. Shrivarda Malge	-	Member
Dr. Renuka Bokare	-	Member Secretary

Published by
Registrar
Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek
Copyright with publisher

Coverpage - Paper 300 gsm

Paper - Maplitho 75 gsm / Art Paper 120 gsm

Size - A4

Printed at :
M/s. Avadhoot Graphics & Printing
Nagpur.

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University
Ramtek Office : Administrative Building, Mouda Rd., Ramtek 441 106, Dist. Nagpur (M.S.)
Waranga Office : N.I.T. Sankul, 5th & 6th Floor, Near Morbhavan, Sitabuldi, Nagpur-440012 (M.S.)
Ramtek : (O) Ph.No. : (07114) 256476 Fax : (07114) 255549
Nagpur : (O) Ph.No. : (07114) 2560992 Fax : (07114) 2560992
Website : www.kksanskrituni.digitaluniversity.ac
Email :registrar@kksu.org

अनुक्रमणिका

	पृष्ठ क्रमांक मराठी	इंग्रजी
• **मा. कुलगुरूंचे मनोगत**		
• **विश्वविद्यालयाविषयी.....**		
• **विद्वत्परिषद् सदस्यांची यादी**		
• **व्यवस्थापन परिषद् सदस्यांची यादी**		
• **विभागनिहाय अहवाल**		
○ वेद तथा व्याकरण विभाग	13	125
○ संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभाग	21	130
○ भारतीय दर्शन विभाग	29	137
○ वेदांग ज्योतिष विभाग	46	146
○ शिक्षणशास्त्र विभाग	52	153
• **विस्तार सेवा अहवाल**		
○ राष्ट्रीय सेवा योजना	57	159
○ छात्र कल्याण	59	161
○ हस्तलिखित केंद्र	70	169
○ क्रीडा विभाग	71	170
○ महिला कक्ष व अंतर्गत तक्रार निवारण समिती	71	171
○ मराठी भाषा गौरव दिन	74	
○ महाकवी कालिदास संस्कृतव्रती राष्ट्रीय पुरस्कार	75	
○ अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषद अहवाल	76	
○ राष्ट्रीय परिषद अहवाल	81	
• **प्रशासकीय अहवाल**		
○ सामान्य प्रशासन विभाग	83	173
○ आस्थापना विभाग	84	174
○ विद्या विभाग	85	175
○ महाविद्यालयीन विभाग	89	179
○ वित्त विभाग	91	181
○ अभियांत्रिकी विभाग	92	182
○ परीक्षा विभाग	98	188
○ ग्रंथालय	99	189
○ जनसंपर्क कक्ष	118	209
○ प्रकाशन विभाग	120	211
○ सांख्यिकी कक्ष	124	215
• **विश्वविद्यालयातील विशेष उपक्रम आणि उपलब्धी**	218	

संस्कृतविषयी.....

संस्कृत ही भारताच्या अनमोल ठेवा असणा–या प्राचीन ज्ञानभांडाराच्या ज्ञानप्राप्तीची एकमेव व म्हणूनच अतिशय महत्त्वपूर्ण भाषा आहे. संस्कृत म्हणजे ज्ञानवारसा संक्रमित, संरक्षित व संवर्धित करणारी भाषा! . प्राचीन काळीही नालंदा, तक्षशिला, विक्रमशिला अशी नावाजलेली विद्यापीठे भारतात होती. या विद्यापीठांद्वारेच पाणिनी, पतंजली, कौटिल्य यांच्यासारखे स्वतःच्या बुद्धिमत्तेच्या, ग्रंथकर्तृत्वाच्या जोरावर चिरायु कीर्ती मिळवणारे विद्वान निर्माण झाले. हा अभिमानास्पद व तेजोमय ज्ञानवारसा जतन व वृद्धिंगत करण्यासाठी, संस्कृत भाषेचे अध्ययन करणे अनिवार्य आहे. म्हणूनच संपूर्ण भारतात संस्कृतचा प्रचार, प्रसार व्हावा याकरिता एकूण 18 संस्कृत विश्वविद्यालये कार्यरत आहेत.

भारतातील संस्कृत विश्वविद्यालये

- संपूर्णानंद संस्कृत विश्वविद्यालय, वाराणसी (उत्तरप्रदेश)
- श्री जगन्नाथ संस्कृत विश्वविद्यालय, पुरी (ओरिसा)
- केन्द्रिय संस्कृत विश्वविद्यालय, तिरुपती (आंध्र प्रदेश)
- **कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक(महाराष्ट्र)**
- श्री शंकराचार्य संस्कृत विश्वविद्यालय, कालडी(केरळ)
- लालबहादूर शास्त्री केंद्रिय संस्कृत विश्वविद्यालय, नवी दिल्ली
- कामेश्वर सिंग दरभंगा संस्कृत विश्वविद्यालय, दरभंगा(बिहार)
- केंद्रिय संस्कृत विश्वविद्यालय, नवी दिल्ली
- जगद्गुरू रामानंदाचार्य संस्कृत विश्वविद्यालय, जयपूर (राजस्थान)
- सोमनाथ संस्कृत विश्वविद्यालय, गुजरात
- महर्षी पाणिनी संस्कृत तथा वेदिक विश्वविद्यालय, उज्जैन(मध्यप्रदेश)
- उत्तराखंड संस्कृत विश्वविद्यालय, हरिद्वार(उत्तराखंड)
- कर्नाटक संस्कृत विद्यापीठ, बंगलोर (कर्नाटक)
- कुमार भास्कर वर्मा संस्कृत व प्राचीन शिक्षा विद्यापीठ, नालबारी (आसाम)
- वेंकटश्वर वैदिक विद्यापीठ, तिरुपती (आंध्रप्रदेश)
- महर्षी वाल्मिकी संस्कृत विश्वविद्यालय, चमुंडी, हरयाणा
- मद्रास संस्कृत कॉलेज, चेन्नई
- संस्कृत कॉलेज तथा विश्वविद्यालय, कोलकाता

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक

भारताचे माजी पंतप्रधान स्वर्गीय श्री. पी. व्ही. नरसिंहराव यांनी महाराष्ट्रात संस्कृत विद्यापीठ स्थापन करण्याचे स्वप्न पाहिले. त्यांच्या सततच्या आग्रहाने व प्रेरणेने महाराष्ट्राचे तत्कालीन मुख्यमंत्री स्वर्गीय श्री. सुधाकरराव नाईक यांनी ज्ञानयोगी स्वर्गीय डॉ. श्रीकांत जिचकार यांची एक सदस्यीय समिती गठित करून संस्कृत विश्वविद्यालयाचे स्वप्न प्रत्यक्षात आणण्यासाठी प्रयत्न केले. डॉ. जिचकार यांनी भारतातील सर्व विश्वविद्यालयांचे अध्ययन करून शासनाला एक विस्तृत अहवाल सादर केला.

सदर अहवालाच्या अनुषंगाने व इतर शिक्षणशास्त्रतज्ज्ञांच्या अभ्यासाधारे महाराष्ट्र शासनाने दि. 18 सप्टेंबर 1997 रोजी नागपूर जिल्हयातील रामटेक येथे महाकवी कालिदासाच्या चिरस्मरणार्थ कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाची स्थापना केली. महाकवी कालिदासाच्या अभिधानाने स्थापन झालेले हे महाराष्ट्रातील एकमेव संस्कृत विश्वविद्यालय असून या विश्वविद्यालयाला महाराष्ट्र व गोवा येथील शैक्षणिक संस्थांना संलग्नीकरण देण्याचा अधिकार आहे.

The former Prime Minister of India, Hon’ble Shri P.V. Narasimha Rao is a great scholor of Sanskrit, always insisted that Maharashtra has a great tradition of Sanskrit learning hence it should have an independent University. With his encouragement late Chief Minister of Maharashtra Hon’ble Shri Sudhakarraoji Naik took up the issue and appointed Dr. Shrikant Jichkar as one man committee to give a study report for establishing the Sanskrit University in Maharashtra. Dr. Jichkar prepared the study report and non-Formal University Act for the establishment of Sanskrit University in Maharashtra.

The Government of Maharashtra took up the issue and appointed a committee comprising of Sanskrit scholors and other educationists. On the basis of the report of the committee the State Government established the Sanskrit University at Ramtek and named it as Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University. The University was established on 18th September 1997. The place Ramtek, which is a township in Nagpur district, was selected because it is connected to the name of great poet of the world Kavikulaguru Kalidas. This is the only Sanskrit University in Maharashtra. This university has right to give affiliation to other Educational Institutes within Maharashtra & Goa.

संकाय

Sankayas (Faculties)

वेदविद्या

Faculty of Vedavidya

संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा

Faculty of Sanskrit & other languages

भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती

Faculty of Indian Religion, Philosophy & Culture

प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्रे

Faculty of Ancient Indian Science & Humanities

शिक्षणशास्त्र तथा संकीर्ण विद्याशाखा

Faculty of Education & Miscellaneous Faculties

शैक्षणिक विभाग

Teaching Departments

वेद तथा व्याकरण	Dept. of Veda & Vyakarana
संस्कृत भाषा तथा साहित्य	Dept. of Sanskrit Language & Literature
दर्शनशास्त्र	Dept. of Darshanshastra
वेदांग ज्योतिष	Dept. of Vedanga Jyotisha
शिक्षणशास्त्र	Dept. of Education

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Vyavasthapan Parishad (Management Council)

2019-2020

	Section	Details	Name of the Person	Position
01	25 (2) i	Kulaguru–Adhyaksha	Prof. Shrinivasa Varakhedi Hon'ble Vice-Chancellor KKSU, Ramtek	Ex-officio Member
02	25 (2) ii	Sama-Kulaguru-Sadasya	Vacant	Ex-officio Member
03	25 (2) iii	One Adhishthata as prescribed by Statutes	Prof. Nanda J. Puri Department of Sanskrit Sahitya, KKSU, Ramtek	Member
04	25 (2) iv	One Person nominated by the Kuladhipati preferably from amongst the members of the Sanskrit SthayiSamiti of the Government of Maharashtra.	Prof. Amba Kulkarni Department of Sanskrit Studies University of Hyderabad	Member
05	25 (2) v	One member of the Maharashtra Legislative Assembly to be nominated by the Speaker of the Maharashtra Legislative Assembly.	Vacant	Member
06	25 (2) vi	One member of the MLC to be nominated by the chairman of the MLC	Shri. Girish B. Vyas MLC, Nagpur Local Authorities Council	Member
07	25 (2) vii	The Secretary, Higher Education or his nominee not below the rank of Deputy Secretary	Principal Secretary, Higher Education	Member
08	25 (2) viii	The Director of Higher Education or his nominee not below the rank of Joint Director of Higher Education	Director, Higher Education, Pune	Member
09	25 (2) ix	One Head of the University Department as prescribed by statutes	Dr. Harekrishna Agasti, Department of Ved & Vyakrana, KKSU, Ramtek	Member
10	25 (2) x	One Head of a college, institute, or Pathashala as prescribed by statutes.	Dr. Bhau Dandade, Principal, CISFA College, Nagpur	Member
11	25 (2) xi	One teacher from the University Departments as Prescribed by statutes.	Prof. Kavita S. Holey, Department of Sanskrit Language and Literature, KKSU, Ramtek	Member
12	25 (2) xii	One teacher who is not principal from amongst the teacher of the affiliated colleges and recognised institutions with ten year teaching experience as prescribed by statutes.	Vacant	Member

13	25 (2) xiii	One Adhyaksha of Adhyayan Mandala as prescribed by statutes	Prof. Krishnakumar Pandey, Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities, KKSU, Ramtek	Member
14	25 (2) xiv	One member of the Vidvat Parishad nominated by the Kulaguru	Prof. Madhusudan Penna Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy and Culture, KKSU, Ramtek	Member
15	25 (2) xv	Sanchalaka – Niyojana-Vikasa Mandala	Prof. Vijaykumar C.G (I/C), Faculty of Vedanga Jytish, KKSU, Ramtek	Ex-officio Member
16	25 (3)	Kulasachiva – Secretary	Prof. Vijaykumar C.G.(I/C), KKSU, Ramtek	Ex-officio Member
17	25 (4)	Vitta-Lekha Adhikari	Dr. Ramchandra J. Joshi, Finance Officer, KKSU, Ramtek	Permanent Invitees
18	25 (4)	Pariksha Niyantraka	Dr. Umesh D. Shivhare, Controllar of Examination KKSU, Ramtek	Permanent Invitees

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Academic Council Academic Council (2019-20)

Sr. No.	Clause	Provisions	Name of the members
1	27 (2) (a)	The *Kulaguru*– Chairman	**Prof. ShrinivasaVarkhedi**
2	27 (2) (b)	The *Sama-Kulguru*	--
3	27 (2) (c)	**The *Adhishthatas*of the *Sankayas*:**	
		1. Ved-Vidya	Prof. C. G. Vijayakumar
		2. *Sanskrit TathaSanskritetarBhasha*	Prof. Nanda J. Puri
		3. Bharatiya Dharma Tatvadnyan Tatha Sanskruti	Prof. Madhusudan Penna
		4. Prachin Bhartiya Vidyan Tatha Manvyashastre	Prof. Krishnakumar Pandey
		5. Shikshanshastra Tatha Sankirna Vidyashakha	Prof. Lalita Chandratrey
4	27 (2) (d)	**The *Adhyakshas*of the *Adhyayan Mandalas*:**	
		1. Board of Studies for Veda	Prof. C. G. Vijayakumar
		2. Board of Studies for *Vyakarana*	Prof. C. G. Vijayakumar
		3. Board of Studies for Sanskrit Language and Literature	Prof. Nanda Puri
		4. Board of Studies for Pali Prakrit and Modern Languages & Literature	Prof. Nanda Puri
		5. Board of Studies for Foreign Languages and Literature	Prof. Madhusudan Penna
		6. Board of Studies for Kirtanshastra	Dr. Dilip Dabir
		7. Board of Studies for *Darshanashastra*	Prof. Madhusudan Penna
		8. Board of Studies for Yoga and Alternative Therapy Methods	Dr. Kalapini Agasti
		9. Board of Studies for *Dharmashastra* and Ancient Indian *Vidhishastra*(Jurisprudence)	Prof. Madhusudan Penna
		10. Board of Studies for Visual Arts	Dr. Bhau Dandade
		11. Board of Studies for Performing Arts	Dr. Dinakar Marathe
		12. Board of Studies for VedangJyotish and Vastushastra	Prof. Krushnakumar Pandey
		13. Board of Studies for Humanities	Dr. Prasad Gokhale

		14. Board of Studies for Social Science and Social work	Dr. Hrushikesh Dalai
		15. Board of Studies for Psychology	Dr. Parag Joshi
		16. Board of Studies for Ancient Indian Sciences	Prof. Krishnakumar Pandey,
		17. Board of Studies for Education	Prof. Lalita Chandratrey
		18. Board of Studies for Administrative Services	Dr. Harekrushna Agasti
		19. Board of Studies for Hospitality Studies & Travel & Tourism	Prof. Kavita Holey
		20. Board of Studies for Library & Information Science	Dr. Deepak Kapade
		21. Board of Studies for Computer Science and Application	Prof. Lalita Chandratrey
		22. Board of Studies for Commerce & Business Administration	Dr. Kirti Sadar
	27 (2) (e)	The *Sanchalaka* of the *Vistar Seva Mandal*	Prof. Krushnakumar Pandey
	27 (2) (f)	One principal each of the conducted or affiliated colleges, institutions or *pathashalas* to be nominated by rotation.	Dr. Sikandar Manware
	27 (2) (g)	One professor from amongst the professors in the university departments or institutions, nominated by the *Kulaguru*	Dr. Dharmendra Turkar
	27 (2) (h)	One teacher representing each faculty to be coopted by the *Vidvat-Parishad* from amongst the teachers having not less than 10 years teaching experience, other than Principals of colleges, Heads of university departments and Heads of recognized institutions.	1) Dr. Parag Joshi 2) Dr. RajshreeMeshram 3) Dr. Prasad Gokhale
	27 (2) (i)	One head of an academic services unit of the university, nominated by the *Kulaguru.*	Sau. AnaghaAmbekar
	27 (2) (j)	Two scholars nominated by the *Kuladhipati*from amongst the Sanskrit institution in the State.	1.Dr. Prasad Joshi 2. Vacant
	27 (2) (k)	Two eminent Sanskrit scholars nominated by the *Kulaguru*	Dr. Manmohan Upadhyaya Dr. Lalitkumar Tripathi
	27 (2) (l)	The Director of Higher Education, Maharashtra State or his nominee not below the rank of Joint Director, Higher Education or his nominee.	Dr. Maheshkumar Salunkhe
	27 (2) (m)	Honorary Sanskrit Organizer, if any, of the Government of Maharashtra	Vacant
	27 (3)	The *Kulasachiva*shall act as the Secretary.	Prof. C. G. Vijayakumar (I/c)

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Board of Planning and Development (BPD)

Sr.No.		Members Name	Position
1	Kulaguru-Adhyaksha	**Prof. Shrinivasa Varakhedi** Hon'ble Vice-Chancellor.	Chairperson
2	Sama-Kulaguru if any (The Pro-Kulaguru)	**----**	Member
3	One Dean of Faculty, nominated by the VidvatParishad	**Prof. Krishnakumar Pandey,** Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities, KKSU, Ramtek	Member
4	One Head or Director from amongst the Heads or Directors of the University Institutions or departments, not below the rank of Professor and who is not a Dean nominated by VidvatParishad.	**Prof. Lalita Chandratre,** Dean, Faculty of Education and other Branches of Learning, KKSU, Ramtek.	Member
5	One teacher imparting post-graduate instruction having not less than sixteen years of teaching experience, nominated by Kulaguru.	**Prof. Kavita Holey,** Professor, Faculty of Sanskrit and other Languages, KKSU, Ramtek.	Member
6	One teacher imparting under-graduate institution having not less than sixteen year of teaching experience, nominated by VyavasthapanaParishad.	**Dr. Harekrushna Agasti,** Associate Professor, Department of Veda and Vyakarana, KKSU, Ramtek.	Member
7	One principal of an affiliated College of Sanskrit, nominated by the VyavasthapanaParishad from among the principal who are members of the VidvatParishad.	**Dr. Kirti Sadar,** Principal, Kalidas University's B.Ed. College,Ramtek.	Member
8	One principal of an affiliated professional College nominated by Kulaguru.	**Dr. Bhau Dandade,** Principal, Central India School of Fine Arts, Nagpur.	Member
9	Two experts, co-opted by the Board from amongst the Heads of National and State Level research institutions.	**Prof. Rajaram Shukla,** Vice-chancellor, Sampurnanand Sanskrit University, Banaras.	Member
10		**Prof. Mohan Khedkar,** VNIT, Nagpur.	Member
11	Sanchalaka of Niyojana-Vikasa Mandala-Member Secretary,	**Dr. Prasad Gokhale,** Director (I/c), B.P.D., KavikulaguruKalidas Sanskrit University, Ramtek.	Member Secretary

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Board of Examination

Sr. No	Name	Position
01	**Dr. Shrinivasa Varkhedi,** Hon'ble Vice-Chancellor Kavikulaguru Kaldas sanskrit University Ramtek	Chairman
02	**Dr. Nanda Puri** Dean, Faculty of Sanskrit & other languages Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
03	**Dr. Madhusudan Penna** Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy & Culture Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
04	**Dr. C.G. Vijaykumar** Dean, Faculty of Ved Vidya Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
05	**Dr. Krishnakumar Pandey** Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
06	**Dr. Lalita Chandratre** Dean, Faculty of Education and Sankirna Vidya shakha Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
07	**Dr. Hrushikesh Dalai**, Assistant Professor Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
08	**Dr. Shivram Bhatt**, Assistant Professor Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
09	Hon'ble **Joint Director** (Higher Education) Nagpur Division, Nagpur	Member
10.	**Dr. Umesh Shivhare** Controller of Examination Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member-Secretary

वेद तथा व्याकरण विभाग

स्थापना	–	वर्ष 2000
संकाय	–	वेदविद्या संकाय
अभ्यासक्रम	–	एम्. ए., एम्. फिल्., पीएच्.डी. शास्त्री, आचार्य तथा विद्यावारिधी इ. (वैदिक साहित्य, व्याकरणशास्त्र)
अधिष्ठाता	–	प्रो. डॉ. विजयकुमार सी. जी.
विभाग प्रमुख	–	डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती, सहयोगी प्राध्यापक
सहायक प्राध्यापक	–	डॉ. शिवराम भट्ट (धारणाधिकारावर), डॉ. जयवंत चौधरी, प्रा. अमित भार्गव, प्रा. कार्तिक भागवत

पीएच्.डी कार्यरत विद्यार्थी संख्या –

उद्देश –

- प्राचीन वैदिक साहित्याचे अध्ययन–अध्यापन व संशोधन करणे.
- आधुनिक विज्ञान वा अन्य शाखांशी वैदिक साहित्याचे आंतरविद्याशाखीय अध्ययन व संशोधन करणे.
- वेदांगांचे अध्ययन व संशोधन करणे.
- व्याकरणशास्त्राचे पारंपरिक गुरूकुल पद्धतीने अध्यापन व संशोधन करणे.
- शास्त्रांचे संरक्षण, संवर्धन व नवीन पिढीत संक्रमण करणे.
- संस्कृत संभाषण शिबिरांच्या माध्यमातून संस्कृत भाषेचा प्रचार, प्रसार करणे.

संशोधन कार्यविषयक ध्येये –

- नव्य आणि प्राचीन व्याकरणावर आधारित संशोधनास प्रोत्साहन देणे.
- संस्कृत व्याकरणाच्या दुर्मीळ हस्तलिखितांचे विद्यावारिधी पदवीसाठी संशोधन करण्यासाठी विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहित करणे.
- विभागातील प्राध्यापकांचे महद् संशोधन प्रकल्पासाठी योगदान.
- गुणवत्तापूर्ण संशोधनासाठी तज्ज्ञ विद्वज्जनांची व्याख्याने पीएच्.डी संशोधनासाठी आयोजित करणे.
- व्याकरणाचे शास्त्रीय ग्रंथ ई–पुस्तक स्वरूपात उपलब्ध करवून देणे.
- आंतरविद्याशाखीय संशोधनास प्रोत्साहन देणे.
- वर्तमानयुगातील गरजा लक्षात घेवून संशोधनक्षेत्रातील अद्ययावत ज्ञान प्राप्त व्हावे या उद्देशाने संशोधक छात्रांसाठी राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय परिषदांचे आयोजन करणे.

वेद तथा व्याकरण विभाग

1) संस्कृत संभाषण वर्ग :

विद्यार्थी व जनसामान्यांमध्ये संस्कृतभाषेविषयी रुचि निर्माण करणे व संस्कृत संभाषण कौशल्य संपादन करणे या हेतूने कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या वेद तथा व्याकरण विभागाद्वारे दिनांक 24.09.2019 ते 03.10.2019 या कालावधित निःशुल्क संस्कृत संभाषण वर्गाचे आयोजन करण्यात आले होते. या संभाषण वर्गाचे उद्घाटन विश्वविद्यालयाचे माननीय कुलगुरु आचार्य श्रीनिवास वरखेडी यांच्या हस्ते करण्यात झाले. . दिनांक 24.09.2019 रोजी विश्वविद्यालयाच्या रामटेक शैक्षणिक परिसरात संभाषण वर्गाचे आयोजन करण्यात आले . उद्घाटन सत्रात अध्यक्षस्थानी वेदविद्या संकायाचे अधिष्ठाता तसेच विद्यापीठाचे बी.पी.डी. संचालक डॉ. विजयकुमार सी. जी. हे उपस्थित होते. संभाषण वर्गाचे समन्वयक तसेच वेद तथा व्याकरण विभागाचे प्राध्यापक डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती ही उपस्थित होते. उद्घाटनसत्राच्या आरंभी डॉ. अगस्ती यांनी संभाषण वर्गाच्या प्रास्ताविकाद्वारे आयोजनाची उद्दीष्टे सांगितली . संभाषण वर्गाचे उद्घाटक माननीय कुलगुरु आचार्य श्रीनिवास वरखेडी यांनी संस्कृत संभाषणाचे फ़ायदे तसेच संस्कृत भाषेच्या प्रसाराकरिता संस्कृत भाषेचे ज्ञान का आवश्यक आहे या विषयी सांगितले . त्यांनी सांगितले कि संस्कृत भाषेचे शब्दभांडार एवढे प्रचंड आहे की, त्याची माहिती घ्यायला एक आयुष्य पुरे पडणार नाही . त्यांनी म्हटले कि प्राचीन काळापासूनच संस्कृत ही अखिल भारताची भाषा म्हणून ओळखली जात होती. काश्मीरपासून लंकेपर्यंत व गांधारपासून मगधापर्यंतचे विद्यार्थी नालंदा, तक्षशीला, काशी आदी विद्यापिठांतून अनेक शास्त्रे आणि विद्या यांचे अध्ययन करत असे . या भाषेमुळेच कैय्यट, मम्मट या काश्मिरी पंडितांचे ग्रंथ थेट रामेश्वरपर्यंत प्रसिद्ध पावले. आयुर्वेदातील चरक हा पंजाबचा, सुश्रुत वाराणसीचा, वाग्भट सिंधचा, कश्यप काश्मीरचा आणि वृंद महाराष्ट्राचा; पण संस्कृतमुळेच हे सर्व भारतमान्य झाले. संस्कृत भाषेचे महत्व व मनुष्याच्या जीवनावर संस्कृत संभाषाणाचा कसा प्रभाव होतो असे मत डॉ. विजयकुमार सी.जी. यांनी अध्यक्षीय भाषणात प्रतिपादित केले. संस्कृत भाषेच्या अध्ययनाने व संभाषणाने मनुष्याचा सर्वांगिन विकास होतो असे मत मा. अध्यक्षांनी मांडले. उद्घाटन सत्राचे संचालन व आभारप्रदर्शन वेद तथा व्याकरण विभागाचे सहायक प्राध्यापक डॉ. शिवराम भट्ट यांनी केले.

संस्कृत संभाषणवर्गात रामटेक परिसरातील एकूण १०० विद्यार्थी सहभागी झाले होते. दहादिवसव्यापी हा वर्ग रोज दु. 12.00 ते 02.00 या वेळेत आयोजित करण्यात आला होता. वर्ग शिक्षक म्हणून वेद तथा व्याकरण विभागातील प्राध्यापक तसेच दिव्याणी व वैष्णवी या दोन विद्यार्थ्यांनी सहभागींचे मार्गदर्शन केले. संभाषण कौशल्य अधिगत होण्यासाठी संस्कृत भाषेचा विविध प्रयोग, विभक्तिंचे योग्य नियोजन, दैनंदिन व्यवहारात येणारे शब्द, संवाद कौशल्य, वाक्य रचना, संस्कृत गीते, वर्णोच्चारण पद्धति, सुभाषित पठन, भगवद्गीता पठन इत्यादि विविध विषयांवर विद्यार्थ्यांचे संभाषण विषयी कौशल्य तसेच आत्मविश्वास वाढविण्यास या वर्ग शिक्षकांनी श्रम घेतले. विश्वविद्यालयाच्या तज्ञ प्राध्यापकांद्वारे विविध शास्त्रीय विषयांवर विद्यार्थ्यांचे प्रबोधन करण्यात आले.

संस्कृत संभाषण वर्गाचे समापन दिनांक 19.07.2017 रोजी आयोजित करण्यात आले होते. समापन कार्यक्रमात प्रमुखातिथी म्हणून वेद विद्या संकाय प्रमुख डा. विजय कुमार हे उपस्थित होते. संस्कृत भाषेच्या प्रचार व प्रसारासाठी समाजातील प्रत्येक घटकांनी स्वतः वेळ द्यायला हवा . संस्कृत संभाषण वर्गाचे निःशुल्क आयोजन तसेच संभाषणाची स्वतःपासून केलेली सुरुवात हे या भाषेचा प्रचार व प्रसारासाठी मोठी सेवा होईल असे मत त्यांनी मांडले . दहादिवसांच्या संभाषणवर्गाचे अहवाल तसेच प्रास्ताविक संभाषण वर्गाचे समन्वयक डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती यांनी सादर केले. संभाषण वर्गात सहभागी विद्यार्थ्यांनी वर्गाविषयी स्वानुभूति प्रकट केली. सहभागी विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र देण्यात आले.

विद्यार्थ्यांचा उत्स्फुर्त सहभाग व विभागाच्या चोख नियोजनामूळे दहा दिवसांचा संस्कृत संभाषण वर्ग यशस्वीपणे पार पडला.

2) ग्रन्थप्रदर्शिनी

दिनांक 27.08.2019 रोजी कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या वेद तथा व्याकरण विभागाद्वारे ग्रंथालय विभागाच्या मदतीने ग्रंथप्रदर्शचे आयोजन करण्यात आले होते. वेद व व्याकरणसंबधी सर्व ग्रंथ प्रदर्शनीमध्ये ठेवण्यात आले होते. या ग्रन्थप्रदर्शनीचे उद्घाटन क.का. संस्कृत विश्वविद्यालयाचे माननीय कुलगुरु आचार्य श्रीनिवास वरखेडी यांच्या हस्ते झाले. यावेळी वेदविद्या संकायाचे अधिष्ठाता व वेद तथा व्याकरण विभागाचे विभाग प्रमुख डॉ. सी.जी.विजयकुमार, सर्व संकायांचे अधिष्ठाता, विभाग प्रमुख, प्राध्यापक व वेद तथा व्याकरण विभागाचे सर्व विद्यार्थी उपस्थित होते. एम.ए. संस्कृत वेद व व्याकरण शिकणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांनी व व्याकरण विषयात शोध करणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांनी याचा पूर्णपणे लाभ घेतला.

व्याकरण विषयाचे प्राक्शास्त्री प्रथम व द्वितीय वर्ष , शास्त्री प्रथमवर्ष तसेच एम.ए. संस्कृत वेद तथा व्याकरण विषयाच्या प्रथम व द्वितीय वर्षाच्या विद्यार्थ्यांचा गट तयार करून त्यांना प्रदर्शनीमध्ये ठेवण्यात आलेल्या पुस्तकांच्या आधारे अ.क्र., पुस्तकाचे नाव, व्याख्याता, संपादक,टीका,प्रकाशक,विषयसूची, मूल्य अशा प्रकारचे एक प्रारूप तयार करण्यासाठी सूचना देण्यात आल्या होत्या . तसेच एम.ए. संस्कृत वेद तथा व्याकरण विषयाच्या द्वितीय वर्षाच्या एक एक विद्यार्थ्यांचा गट तयार करून त्यांना प्रदर्शनीमध्ये ठेवलेल्या पुस्तकांच्या आधारे एका ग्रन्थाच्या किती टीका व टीकाकार आहेत, याबद्दल माहिती भरुन ठेवण्यासाठी सूचना दिल्या होत्या . सुचनेप्रमाणे सर्व विद्यार्थ्यांनी हे काम सुचारुपणे केले. या ग्रन्थ प्रदर्शिनीच्या आयोजनाकरिता वेद व्याकरण विभाग प्रमुख डा.हरेकृष्ण अगस्ति डा. शिवराम भट, डा. जयवन्त चौधरी, डा.कार्तिक भागवत, डा. अमित भार्गव, व समस्त पुस्तकालय विभागाचे सहकार्य लाभले.अशाप्रकारे ही ग्रन्थप्रदर्शिनी पार पडली.

३) समास परिचय कार्यशाळा

दिनांक २४.०९.२०१९ ते ०३. १०.२०१९ या कालावधित कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या वेद तथा व्याकरण विभागाद्वारे सप्तदिवसीय समास परिचय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यशाळेचे शुभारम्भ वेद विद्या संकाय प्रमुख डॉ. सी, जी. विजय कुमार यांच्या हस्ते झाले. भारतीय दर्शन संकायाचे संकायप्रमुख डॉ, मधूसुदन पेन्ना हे या कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथी होते. आपल्या अतिथी भाषणमध्ये मा. पेन्ना यांनी समास अध्ययनाचे प्रयोजन सगळ्यांना सांगितले.

कार्यशाळेच्या आध्यक्षीय भाषणानन्तर मा. विजयकुमार सरांनी समासांचा परिचयात्मक वर्ग घेतला. या सप्तदिवसीय कार्यशाळेच्या २५.०९.२०१९ रोजी हैद्राबाद येथून आलेले श्री अनिल कुमार यांनी प्रात्यक्षिकांच्या द्वारे **संगणकाच्या माध्यमाने व्याकरणाध्ययन** या विषयावर वर्ग घेण्यात आला. वेद तथा व्याकरण विभागातील प्राध्यापक डॉ. हरेकृष्ण अगस्ति तसेच डॉ. जयवन्त चौधरी, तसेच कार्तिक भागवत यांनी समास विधायक सुत्रांचे दृष्य श्रव्य माध्यमांनी सात दिवस वर्ग घेतले.

कार्यशाळेच्या शेवटच्या दिवशी मा. विजयकुमार यांनी परिक्षा स्वरुपात व्योमल्याब् (vyomalab) सी. डी. द्वारे स्थालीपाक – न्यायाने सात दिवस शिकविलेल्या सम्पुर्ण भागाचे परिक्षण केले. या कार्यशाळेत एकून ७० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

समारोपसत्रामधे मा. कुलगुरु प्रो. श्रीनिवास वरखेडी महोदय उपस्थित होते. त्यांनी सर्व विद्यार्थ्यांचे समास विषयक अपेक्षित उत्साहवर्धक भाषण केले. त्यांच्या भाषणाने विद्यार्थी व्याकरणाच्या दिशेने प्रेरित झाले. कार्यशाळेच्या उद्घाटनसमारोहात विभाग प्रमुख डा. हरेकृष्ण अगस्ति यांनी प्रास्ताविक केले. या कार्यशाळेच्या माध्यमाने संस्कृत विषयात शिक्षण घेत असलेल्या विद्यार्थ्यांना समास विषयक ज्ञान मिळावे ह्या हेतुने ही कार्यशाळा पार पडली.

४) अनुसंधान बैठक

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या वेद तथा व्याकरण विभागाद्वारे व्याकरण व वेद विषयात शोध करणाऱ्या विद्यार्थ्यांकरिता दिनाङ्क १४.०२.२०२० रोजी अनुसंधान बैठकीचे आयोजन करण्यात आले होते. या अनुसंधान बैठकीमध्ये वेद तथा व्याकरण विभागात M.phil व Ph.D. करणाऱ्या विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता . सर्व शोध करणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी PPT च्या माध्यामाने त्यांनी आता पर्यन्त झालेल्या त्यांच्या शोधाची रुपरेषा मांडली. या अनुसंधान बैठकीत सर्व मार्गदर्शक व विभागातील सर्व शिक्षक ही उपस्थित होते. या अनुसंधान बैठकीत एकूण ६ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला

५) विशेष व्याख्यान

दिनाङ्क ०५.११. २०२० रोजी कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या वेद तथा व्याकरण विभागाद्वारे व्याकरण व वेद विषयात अध्ययन करणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांकरिता Online Sanskrit Tools या विषयावर हैदराबाद येथून आलेले श्री अनिल जी यांचे विशेष व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. संस्कृत शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना, शास्त्राध्यायन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना व शोधकार्य करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना ऑनलाइन असलेले संस्कृतचे साहित्य कुठे कुठे आहे या विषयीची माहिती व संस्कृत टायपिंग कशी करावी या विषयीचे मार्गदर्शन दिले.

6) विशेष व्याख्यान

दिनांक 09.08. 2019 कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या वेद तथा व्याकरण विभागाद्वारे व्याकरण व वेद विषयात अध्ययन करणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांकरिता हैदराबाद विद्यापीठातील संस्कृत विभागप्रमुखा प्राध्यापिका डा. अंबा कुलकर्णी यांचे **संसाधनी** COMPUTATIONAL TOOLKIT या विषयावर विशेष व्याख्यान ठेवण्यात आले. या कार्यक्रमाला विद्यापीठाचे माननीय कुलगुरू श्रीनिवास वरखेडी जी अध्यक्ष म्हणून उपस्थित होते. हैदराबाद विद्यापीठातील संस्कृत विभाग भारतीय व्याकरण परंपरेनंतर संस्कृत ग्रंथाच्या विश्लेषणासाठी विविध संगणकीय साधने विकसित करण्यात कार्यरत आहे. या सादरीकरणाद्वारे त्यांनी संकेतस्थळावरील उपलब्ध साधनांची थोडक्यात माहिती दिली. पद, पद परिचय, समस्त पदपरिचय आणि कारक, अन्वय दर्शविणाऱ्या विश्लेषणामुळे मजकूर अधिक चांगल्या प्रकारे समजून घेण्यात मदत होते हे त्यांनी सांगितले. संसाधनी या वेब साईट वर हिंदी, इंग्रजी भाषांतर असलेले संपूर्ण संक्षिप्त रामायण श्रीमद्भगवद्गीता इत्यादि अनेक संस्कृत ग्रंथ उपलब्ध आहे . या वेब साईटचा आपण कशा प्रकारे वापर करून घेवू शकतो हे त्यांनी प्रयोगाच्या माध्यमाने सांगितले.

7) एस . ए . डांगे स्मृति व्याख्यानमाला (वेबिनार)

कविकुलगुरुकालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या वेद तथा व्याकरण विभागातर्फे दिनांक 07,08,09-6-2020 रोजी कोरोनाच्या प्रादुर्भावामुळे टाळेबंदीच्या काळात ऑनलाइनच्या माध्यमाने एस . ए . डांगे स्मृति व्याख्यानमालेचे आयोजन कराण्यात आले. या व्याख्यानमाले अंतर्गत दिनांक 07 रोजीचे व्याख्यान आय.आय. टी. मद्रासचे प्रोफेसर के.एस.कन्नन यांनी The theories of Karakas या विषयावर दिले. दिनांक 08 रोजी आय.आय.टी मुंबईचे प्रोफेसर डा. मल्हार कुलकर्णी यांनी Significant phenomenon in the paninian grammatical tradition during the 16th and 17th century. या विषयावर दिले. तसेच दिनांक 09 रोजी प्राध्यापक ललित कुमार त्रिपाठी यांनी ध्वनिविज्ञानदृष्ट्या अवर्णविचार: या विषयावर आपले वक्तव्य दिले.

श्रीपाद अमृत डांगे (10 ऑक्टोबर 1899 - 22 मे 1991) हे भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी (सीपीआय) चे संस्थापक सदस्य आणि भारतीय कामगार संघटनेच्या चळवळीतील प्रमुख होते. ब्रिटीश राजवटीदरम्यान, डांगे यांना कम्युनिस्ट आणि कामगार संघटनांच्या कारणास्तव ब्रिटिश अधिकाऱ्यांनी अटक केली आणि एकूण 13 वर्षे तुरुंगात टाकले. भारताच्या स्वातंत्र्यानंतर, चीन-सोव्हिएटचे विभाजन, चीन-भारतीय युद्ध, आणि तुरूंगात असताना डांगे यांनी ब्रिटिश सरकारला पत्र पाठवून त्यांना सहकार्याची ऑफर दिली, यासारख्या घटनांची मालिका आणि भारतीय कम्युनिस्ट पक्षात मतभेद निर्माण झाले. ते सुप्रसिद्ध लेखक देखील होते आणि भारतातील पहिले समाजवादी साप्ताहिक समाजवादी संस्थापक होते. महाराष्ट्र राज्य निर्मितीत डांगे यांची महत्त्वपूर्ण भूमिका होती.

ZOOM च्या माध्यमाने घेतलेल्या या व्याख्यानमालेला एकूण 1265 श्रोत्यांनी पंजीकरण केले होते. त्यापैकी प्रत्यक्ष व्याख्यानमालेला जवळपास 900 श्रोते उपस्थित होते. तीन ही दिवस व्यांख्यानमाळेचे अध्यक्षपद विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू माननीय आचार्य श्रीनिवास वरखेडी यांनी भूषविले. व्याख्यानमालेची प्रस्तावना वेद तथा व्याकरण विभागाचे संकाय प्रमुख डा. सी. जी. विजयकुमार, वेदस्तवन अमित भार्गव , मान्यवरांचा परिचय डा. जयवंत चौधरी या विभागातील प्राध्यापकांनी केले, तशेच संपूर्ण व्याख्यानमालेचे सूत्र संचालन विभागप्रमुख डा. हरेकृष्ण अगस्ती यांनी केले.

8) ऑनलाइन आन्तरराष्ट्रीय वेबिनार

कविकुलगुरुकालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या वेद तथा व्याकरण विभागातर्फे दिनांक 02-05-2020 रोजी कोरोनाच्या प्रादुर्भावामुळे टाळेबंदीच्या काळात ऑनलाइनच्या माध्यमाने ऑनलाइन आन्तरराष्ट्रीय वेबिनारचे आयोजन करण्यात आले होते. या आन्तरराष्ट्रीय वेबिनारला प्राध्यापिका अंबा कुलकर्णी राष्ट्रीय विद्यापीठ हैदराबाद, प्राध्यापक गिरिशनाथ झा जे. एन. यू . दिल्ली , प्राध्यापिका शिवानी व्ही कर्नाटक संस्कृत विद्यापीठ, तसेच डा. साई सुसरला वैदिक विज्ञान महाविद्यालय एमआयटी पुणे, हे मान्यवर व्याख्याते म्हणून उपस्थित होते. या सर्व व्याख्यात्यांनी विद्यार्थ्यांना उपयोगी असे ऑनलाइन संस्कृतचे साहित्य, विविध संस्कृत साहित्याच्या लिंक्स, आतापर्यंत ऑनलाइन संस्कृतचे झालेले कार्य इत्यादि विषयांवर आपले वक्तव्य दिले. या ऑनलाइन आन्तरराष्ट्रीय वेबिनारचे अध्यक्षपद विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू माननीय आचार्य श्रीनिवास वरखेडी यांनी भूषविले. प्रस्तावना वेद तथा व्याकरण विभागाचे संकाय प्रमुख डा. सी. जी. विजयकुमार, वेदस्तवन अमित भार्गव , मान्यवरांचा परिचय डा. जयवंत चौधरी या विभागातील प्राध्यापकांनी केले, तशेच संपूर्ण व्याख्यानमालेचे सूत्र संचालन विभागप्रमुख डा. हरेकृष्ण अगस्ती यांनी केले.

.....

अतिरिक्त कार्यभार

	डा. हरेकृष्ण अगस्ती	
१.	सह समन्वयक	एक भारत श्रेष्ठ भारत
२.	विभाग प्रमुख	वेद तथा व्याकरण विभाग
३.	विशेष कर्तव्य अधिकारी	कुलगरू कार्यालय
डा. जयवंत चौधरी		
१.	समन्वयक	छात्र कल्याण विभाग
२.	समन्वयक	धिषणा परिषद्
प्राध्यापक अमित भार्गव		
1.	सह समन्वयक	धिषणा परिषद्
प्राध्यापक कार्तिक भागवत		
1.	समन्वयक	शास्त्रार्थ परिषद्

विद्यार्थी सहभाग

क्र.	विद्यार्थ्यांचे नाव	वर्ग	कार्यक्रमाचे नाव	स्पर्धेचे नाव	पारितोषिक
1.	वितराग वसवाडे	आचार्य द्वि. वर्ष	मुंबई करिता शास्त्र निवडफेरी	जैन बौद्धदर्शन भाषण	प्रथम
2.	आकाश पाटील	शास्त्री द्वि. . वर्ष	मुंबई करिता शास्त्र निवडफेरी	वेद भाषण	प्रथम
3.	विशाल गोरे	शास्त्री द्वि. . वर्ष	मुंबई करिता शास्त्र निवडफेरी	व्याकरण शलाका	प्रथम
4.	हिमांशु वैष्णव	प्राक्शास्त्री द्वि. वर्ष	मुंबई करिता शास्त्र निवडफेरी	अमरकोश कंठपाठ	प्रथम
५.	विशाल गोरे	शास्त्री द्वि. . वर्ष	National Human Rights commission	Short Internship Program	सहभाग
६.	सिमरण ठाकूर	शास्त्री प्र . वर्ष	युवा महोत्सव	सुगम संगीत	द्वितीय
७.	राजरत्न बेडेकर	शास्त्री द्वि. . वर्ष	युवा महोत्सव	शास्त्रीय वाद्य	तृतीय
८.	निरंजन गुरव	शास्त्री प्र . वर्ष	अखिल भारतीय छात्र प्रातिभ समारोह , तिरुपति	लोक नृत्य	सांत्वना
९.	मृणाल फडणवीस	आचार्य प्र . वर्ष	अखिल भारतीय छात्र प्रातिभ समारोह , तिरुपति	लोक नृत्य	सांत्वना
१०.	वितराग वसवाडे	आचार्य द्वि. वर्ष	अखिल भारतीय छात्र प्रातिभ समारोह , तिरुपति	लोक नृत्य	सांत्वना

११.	राजरत्न बेडेकर	शास्त्री द्वि. . वर्ष	अखिल भारतीय छात्र प्रातिभ समारोह , तिरुपति	लोक नृत्य	सांघना
१२.	आकाश पाटील	शास्त्री द्वि. . वर्ष	अखिल भारतीय छात्र प्रातिभ समारोह , तिरुपति	लोक नृत्य	सांघना
13.	निरंजन गुरव	शास्त्री प्र . वर्ष	अखिल भारतीय छात्र प्रातिभ समारोह , तिरुपति	एकांकिका	तृतीय
14.	वितराग वसवाडे	आचार्य द्वि. वर्ष	अखिल भारतीय छात्र प्रातिभ समारोह , तिरुपति	एकांकिका	तृतीय
15.	मृणाल फडणवीस	आचार्य प्र . वर्ष	अखिल भारतीय छात्र प्रातिभ समारोह , तिरुपति	एकांकिका	तृतीय
16.	वितराग वसवाडे	आचार्य द्वि. वर्ष	अखिल भारतीय छात्र प्रातिभ समारोह , तिरुपति	संस्कृत प्राविधिकी	सहभाग
17.	वितराग वसवाडे	आचार्य द्वि. वर्ष	महाराष्ट्र प्रांतीय संस्कृत शास्त्रीय वाक्प्रतिस्पर्धा, मुंबई	जैन बौद्धदर्शन भाषण	प्रथम
18.	आकाश पाटील	शास्त्री द्वि. . वर्ष	महाराष्ट्र प्रांतीय संस्कृत शास्त्रीय वाक्प्रतिस्पर्धा, मुंबई	वेद भाषण	प्रथम
20.	हर्ष शर्मा	प्राक्शास्त्री द्वि. वर्ष	वेध -2020 नागपुर	देशभक्ती समूह नृत्य	सहभाग
21.	चन्द्रशेखर मिश्रा	प्राक्शास्त्री द्वि. वर्ष	वेध -2020 नागपुर	देशभक्ती समूह नृत्य	सहभाग
22.	श्रेयस जदूवंशी	शास्त्री द्वि. . वर्ष	यशवंत चव्हान प्रतिष्ठान	यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा	सहभाग
23.	अकाश पाटील	शास्त्री द्वि. . वर्ष	यशवंत चव्हान प्रतिष्ठान	यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा	सहभाग
24.	अकाश पाटील	शास्त्री द्वि. . वर्ष	शेठ महाविद्यालय केसरमल पोरवाळ महाविद्यालय, कामठी	वादविवाद स्पर्धा	सहभाग

या व्यतिरिक्त प्रत्येक आठवड्याच्या प्रत्येक शुक्रवारी दुपारी 3 ते 5 या कालावधीत छात्र कल्याण विभागाद्वारे धिषणा परिषदेचे आयोजन केले जाते . या परिषदेमध्ये दर शुक्रवारी विश्वविद्यालयातील सर्व विभागातील काही विद्यार्थी आपआपल्या शास्त्राचे विषय घेवून भाषण करतात . या परिषदेमध्ये दर शुक्रवारी व्याकरण विषयाचे विद्यार्थी सुद्धा व्याकरणाचा कोणताही एक विषय चांगल्या प्रकारे पाठ करून आपले विचार मांडतात .

*****

संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभाग

स्थापना – वर्ष 2000

संकाय – संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा संकाय

अभ्यासक्रम – 1 आगम संस्कृत, 2 आगम प्राकृत, 3 बी.ए. संस्कृत विशारद, 4 शास्त्री, 5 आचार्य, 6 एम्. ए., 7 एम्. फिल्., 8 विद्यावारिधी, 9 पीएच्. डी., 10 डी. लिट्. इ.

अधिष्ठाता – प्रो. डॉ. नंदा पुरी

विभाग प्रमुख – प्रो. डॉ. कविता होले

सहायक प्राध्यापक – डॉ. पराग जोशी, डॉ. राजेंद्र जैन
डॉ. पल्लवी कावळे, डॉ.राघवेन्द्र भट

पीएच्.डी कार्यरत विद्यार्थी संख्या – 21

उद्देश –

- प्राचीन संस्कृत साहित्य, भाषा यांचे अध्यापन, संशोधन
- आंतरविद्या शाखीय व तौलनिक अध्यापन, संशोधनास प्रोत्साहन
- संस्कृत भाषा जनसामान्यांपर्यंत, संस्कृतानुरागींना सहज आत्मसात करता यावी यासाठी विशेष आगम, विशारद इ. अभ्यासक्रमांचे अध्यापन
- संस्कृतसह अन्य प्राचीन भाषा प्राकृत, पाली इ. भाषांचे अभ्यासक्रम जिज्ञासूंना उपलब्ध करवून देणे.
- संस्कृतसह जर्मन, फ्रेंच इ. विदेशी भाषांचे पदविका अभ्यासक्रम चालविणे.

संशोधन कार्यविषयक ध्येये –

- समकालीन संस्कृत साहित्य आणि साहित्यशास्त्र
- आंतरविद्याशाखीय संशोधन
- मार्गदर्शकांसह संशोधकांचे संशोधन लेख प्रकाशित करणे
- संशोधक विद्यार्थ्यांकरिता एकदिवसीय रिसर्च मीट दर दोन महिन्यांनी आयोजित करणे

संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभाग

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयातील पदव्युत्तर संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभागाद्वारे घेण्यात आलेल्या विविध कार्यक्रमांचा तसेच विभागाद्वारे राबविलेल्या उपक्रमांचा संक्षिप्त अहवाल ———

1)कालिदास दिवस समारोह —

आषाढस्य प्रथम दिवसे ' अर्थात् आषाढाचा पहिला दिवस हा महाकवी कालिदास दिन म्हणून सुपरिचित आहे. संस्कृत प्रेमींसाठी विशेष स्मरणीय आहे. दि. 03 जुलै 2019 रोजी कालिदास दिनानिमित्त विश्वविद्यालयाच्या रामटेक येथील मुख्यालयातील प्रांगणात असलेल्या महाकवी कालिदासांच्या स्मारकाला प्रभारी कुलगुरु व संकायप्रमुख डॉ.ललिता चन्द्रात्रे तसेच, मा. संकाय प्रमुख डॉ. नंदा पुरी यांनी पुष्पांजली अर्पण करुन आदरांजली वाहिली. या प्रसंगी संकाय प्रमुख डॉ. नंदा पुरी यांनी कालिदास दिनानिमित्ताने कालिदासाचे देश—काळातील साहित्य विषयावर व्याख्यान दिले. यानिमित्ताने त्यांनी कालिदासाचे रामटेकशी असणारे ऋणानुबंध सर्वांसमोर मांडले. प्राकशास्त्री, शास्त्री तसेच आचार्य कक्षेतील विद्यार्थ्यांनी यावेळी कालिदासाच्या मेघदूतम् खण्डकाव्याचे सामूहिक—पठन केले. मा. प्रभारी कुलगुरू यांनी कालिदास दिनानिमित्ताने उपस्थितांना साहित्याध्ययन करण्यासंबंधीचा संदेश दिला कार्यक्रमाचे संचालन सहा. कुलसचिव सौ. कल्याणी देशकर यांनी केले. यावेळी विश्वविद्यालयाचे कुलसचिव, प्रा. सी.जी.विजयकुमार तसेच सर्व सन्माननीय अधिष्ठाते, विभाग प्रमुख, प्राध्यापकगण तसेच शिक्षकेतर सर्व कर्मचारी कार्यक्रमात उपस्थित होते. कार्यक्रमाचा दुसरा भाग म्हणून सर्व अध्यापक व विद्यार्थ्यांनी कालिदास स्मारकाला भेट दिली.

2) गुरुपौर्णिमा — सर्वांनी विश्वविद्यालयातील विभागांसोबत विभागीयविद्यार्थ्यांनी दि. 16.7.2018 रोजी गुरुपोर्णिमा कार्यक्रमाचे आयोजन रामटेक परिसरात केले. गुरूपौर्णिमा निमित्ताने प्राकशास्त्री, शास्त्री तसेच आचार्यकक्षेतील विद्यार्थ्यांनी यावेळी संगीतमय समूहगान करून गुरूंची मानवंदना केली. कार्यक्रमात वरिष्ठ प्राध्यापिका डॉ. नंदा पुरी तसेच अन्य मा. विभागप्रमुख व प्राध्यापक उपस्थित होते. कार्यक्रमांती पुष्पगुच्छ तसेच ग्रिटींग कार्ड प्रदान करीत सर्व विद्यार्थ्यांनी 'तस्मै श्री गुरवे नमः' या संस्कृतपदांना सार्थक केले. कार्यक्रमाचे विभागीय विद्यार्थ्यांनीच केले होते.

3) संस्कृतसप्ताह समारोह —

दरवर्षी संस्कृतभाषेच्या प्रचार व प्रसाराच्या दृष्टीने विश्वविद्यालयाद्वारे संस्कृसप्ताहाचे आयोजन केले जाते. या वर्षी मा. कुलगुरूंच्याआदेशाने तसेच संकायप्रमुखांच्या मार्गदर्शनाने सप्ताहाचे आयोजन विस्तार सेवा मंडळाच्या वतीने केले. सदर आयोजनात विभागीय प्राध्यापक तसेच विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवून सात दिवसांपर्यंत कार्यक्रमाची शोभा वाढविली. दि. 21.08.2019 रोजी सप्ताहाचे पुरस्कार वितरण करण्यात आले.

4) राष्ट्रिय परिसंवाद व शैक्षणिक करार:

संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभागातर्फे कालिदास दिननिमित्ताने एकदिवसीय राष्ट्रिय संस्कृत परिसंवादाचे आयोजन दि.१६जुलाई २०१९ रोजी करण्यात आले. प्रमुखातिथी म्हणून एकलव्य संस्कृत अकादमीचे प्रमुख डॉ.मिहिर उपाध्याय यांना आमन्त्रित करण्यात आले होते. परिसंवादाचे अध्यक्षपद मा.संकायप्रमुख प्रा.नन्दा पुरी यांनी भूषविले. विश्वविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक तसेच विद्यार्थ्यांनी या परिसंवादात संस्कृतविषयक मुक्त चर्चा करीत अनेकविषयांच्या ज्ञानाचा लाभ घेतला. यानुषंगानेच, एकलव्य संस्कृत अकादमी सोबत संस्कृतभाषा तथा साहित्यविभागाने शैक्षणिक करार केला. कार्यक्रमाच्या ऋणनिर्देशाचे दायित्व डॉ. कविता होले यांनी पार पाडले.

5) संस्कृत काव्य संध्याकार्यक्रम –

संस्कृतभाषा तथा साहित्यविभागाद्वारे संस्कृत भाषा प्रचारिणी सभेच्या समन्वयाने संस्कृत काव्य संधेचे आयोजन दि.०३ ऑगस्ट २०१९ रोजी प्रचारिणी सभेत केले. काव्यसंध्येत प्रमुखातिथी म्हणून प्रा.रमाकान्त शुक्ल, व मा.कुलगुरु प्रा.श्रीनिवास वरखेडी यांची विशेषोपस्थिती होती. काव्यसंधेत संस्कृतप्रचारिणी सभेतील काव्यप्रेमींनी तसेच मा.कुलगुरुंसमवेत विश्वविद्यालयातील प्राध्यापकांनी कालिदास व अवांतर विषयांवर कविता प्रस्तुत केल्या. प्रा.रमाकान्त शुक्ल यांनी आपल्या अद्‌भुत कविताकामिनीने सर्वांची मने जिंकली. याच दरम्यान प्रचारिणी सभेच्या वतीने विभागीय प्राध्यापक डॉ. पराग जोशी यांना प्रज्ञा भारती युवा पुरस्काराने सम्मानित करण्यात आले. कार्यक्रमाचे संचालन डॉ.वीणा गानू यांनी तर उपस्थितांचे आभार प्रा.रेणुका करंदीकर यांनी केले.

6) संस्कृत अष्टावधान व संस्कृतसेवाव्रती पुरस्कार समारंभ –

दि.१८.८.२०१९ रोजी विश्वविद्यालयाच्या वतीने नागपुरवासियांकरिता तसेच विश्वविद्यालयीन प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थ्यांकरिता परम्परागत अध्ययन पद्धतीतील अष्टावधान कार्यक्रमाचे आयोजन केले. भारतातील सद्यस्थितीत विख्यात श्री आर.गणेशन यांच्या वतीने अष्टावधानाचे आयोजन करण्यात आले. सदर कार्यक्रम नागपुरातील आय आय टी त्रिमुर्तिनगर येथे विशाल भवनात घेण्यात आला. सदर अष्टावधान कार्यक्रमाचे समन्वयन विभागाच्या वतीने करण्यात आले होते. या दरम्यानच विश्वविद्यालयाचा **संस्कृतसेवाव्रती पुरस्कार प्रा.लीना रस्तोगी** यांना प्रदान करण्यात आला.

6) कालिदास समग्रवाङ्मय प्रकाशन

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत वि"वविद्यालयाच्या संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभागातील प्राध्यापकांनी कालिदास समग्रवाङ्मय प्रकाशन प्रकल्पामध्ये संपादन तसेच, मराठी अनुवादाचे कार्य पूर्ण केले. सदर वाङ्मयाचे प्रकाशन दि.१० ते १२ जानेवारी दरम्यान आयोजित अखिलभारतीयप्राच्यविद्यापरिषदेत करण्यात आले.

7) अखिलभारतीयप्राच्यविद्यापरिषदेचे आयोजन–

विश्वविद्यालयाच्या वतीने वर्ष १० ते १२ जानेवारी २०२० दरम्यान अखिल भारतीय प्राच्य विद्या परिषदेचे सफल आयोजन केले. सदर परिषदेच्या आयोजनात विविध समित्यांमध्ये विभागीय प्राध्यापकांनी सुरुवाती पासून ते शेवटपर्यंत समर्पणाने कार्य पाहिले. प्राध्यापिका नन्दा पुरी यांनी कल्चरल समितीचे तर, प्राध्यापिका कविता होले यांनी सत्र-व्यवस्थापन समितीचे नेतृत्त्व पार पाडले. डॉ.पराग जोशी व डॉ.राजेन्द्र जैन यांनी अनुक्रमे नामांकन-समिती व आवास-व्यवस्था समितीतील कार्य समर्पक रीत्या पूर्ण केली.

8) मराठी भाषा संवर्धन पंधरवाडा विशेषव्याख्यान –

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, नागपूर येथे अखिलभारतीयप्राच्यविद्या परिषदे दरम्यान मराठी भाषा संवर्धन पंधरवाडयाचे आयोजन करण्यात आले होते

कार्यक्रमाचे संचालन डॉ.पल्लवी कावळे हिने केले. तर आभार प्रो.कविता होले यांनी मानले. या कार्यक्रमामध्ये विश्वविद्यालयातील अधिष्ठाता, विभाग प्रमुख, अधिकारी तसेच सहयोगी कर्मचारी विद्यार्थी मोठया संख्येने उपस्थित होते.

8) उत्तररामचरितातील नाट्यतन्त्रविषयावर विशेषव्याख्यान –

संस्कृतभाषा तथा साहित्य विभागाच्या वतीने दि.१६.१०.२०१९ रोजी उत्तररामचरितनाटकातील नाट्यतन्त्र या विषयावर सेवानिवृत्त संस्कृतप्राध्यापिका सौ.शैलजा रानडे यांचे विशेष व्याख्यान आयोजित केले. विभागप्रमुखा डॉ.कविता होले यांनी सौ.रानडे यांचा पुष्पगुच्छ देवून विभागाच्या वतीने सत्कार केला. व्याख्यानाचे अध्यक्षीय संकायप्रमुख प्रा.नन्दा पुरी यांनी भूषविले. महानाटककार भवभूती यांच्या नाट्यकलेवर प्रकाश टाकून उत्तररामचरिताचा आद्योपान्त कथा प्रवाह कसा करूण रसाला पुष्ट करीत सामाजिकांच्या चित्तांमध्ये राम व सीता या दैव पात्रांबद्दल असीम आस्था निर्माण करतो व उत्तमकाव्यश्रेणीला गाठतो सौ.रानडे यांनी खुपच रोचक कथा-उपकथानकांच्या माध्यमाने उपस्थितविद्यार्थ्यांना समजविले. विभागीय सर्व प्राध्यापक, शोधविद्यार्थी, आचार्य तसेच शास्त्रीस्तरीय विद्यार्थी या व्याख्यानात उपस्थित राहून उत्तररामचरिताबद्दल यांनी नव्याने रहस्य जाणून घेतली. व्याख्यानाच्या शेवटी मा.विभागप्रमुखांनी आभार व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे संचालन डॉ.राजेन्द्र जैन यांनी केले.

9)शिक्षक दिवस – आयोजन

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत वि"वविद्यालयात बुधवारी, दि. 5 सप्टेंबर रोजी ि"क्षक दिनानिमित्त वि"ेष कार्यक्रमाचे आयोजन नागपूर व रामटेक येथे करण्यात आले. दोन्ही परिसरांमध्ये त्या दिवसाचे विभागातील पूर्ण प्रशासन तसेच अध्यापन इत्यादी नियोजन विद्यार्थ्यांनी केले व वर्गांमध्ये विद्यार्थ्यांना धडे दिले. विभागीय प्राध्यापकांनी विद्यार्थ्यांच्या नियोजित प्रत्येक गोष्टींचे निरीक्षण व योग्य ते मार्गदर्शन केले. दु.दरम्यान ४ वाजता सर्व विद्यार्थ्यांनी विश्वविद्यालयातील सर्व विभागीय प्राध्यापकांना शुभेच्छाप्रदान कार्यक्रमात आमन्त्रित करून पुष्पगुच्छ व शुभेच्छापत्र प्रदान केली. कार्यक्रमाचे समापन ऐक्य मन्त्राने करण्यात आले.

10) मृच्छकटिकातील नाट्यतन्त्रविषयावर विशेषव्याख्यान –

संस्कृतभाषा तथा साहित्य विभागाच्या वतीने दि. १२ मार्च २०२० रोजी **मृच्छकटिकातील नाट्यतन्त्र** या विषयावर संस्कृतप्राध्यापिका डॉ.कावेरी जाधव, सावित्रीबाई पुणे विश्वविद्यालय, पुणे यांचे विशेष व्याख्यान आयोजित केले. विभागप्रमुखा डॉ.कविता होले यांनी डॉ.कावेरी जाधव यांचा पुष्पगुच्छ देवून विभागाच्या वतीने सत्कार केला. व्याख्यानाचे अध्यक्षीय संकायप्रमुख प्रा.नन्दा पुरी यांनी भूषविले. महानाटककार शुद्रक यांच्या नाट्यकलेवर प्रकाश टाकून मृच्छकटिकाचा आद्योपान्त कथा प्रवाह कसा मुख्य रसाला पुष्ट करीत सामाजिकांच्या चित्तांमध्ये तात्कालिक समाज व खऱ्या प्रेमाबद्दल असीम आस्था निर्माण करतो व उत्तमकाव्यश्रेणीला गाठतो. डॉ.कावेरी जाधव यांनी खुपच रोचक कथा-उपकथानकांच्या माध्यमाने मुख्यकथेत समन्वय साधून उपस्थितविद्यार्थ्यांना समजविले. विभागीय सर्व प्राध्यापक, शोधविद्यार्थी, आचार्य तसेच शास्त्रीस्तरीय विद्यार्थी या

व्याख्यानात उपस्थित राहून मृच्छकटिकाबद्दल यांनी नव्याने रहस्य जाणून घेतली. व्याख्यानाच्या शेवटी मा.विभागप्रमुखांनी आभार व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे संचालन डॉ.राजेन्द्र जैन यांनी केले.

11) ऑनलाईन कोरोना काव्य संगोष्ठी

मा.कुलगुरु प्रो.श्रीनिवास वरखेडी यांच्या तसेच, संकायप्रमुख प्रा.नन्दा पुरी यांच्या मार्गदर्शनात कोविद-१९ लॉकडाउन दरम्यान विभागाच्या वतीने कोरोना विषयक अन्ताराष्ट्रिय कविसंगम ऑनलाईन कार्यक्रमाचे आयोजन दि.२५.०४.२०२० रोजी ११.००ते १:०० पर्यन्त करण्यात आले. सदर कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद मा.कुलगुरु प्रो.श्रीनिवास वरखेडी यांनी भूषविले. कॅलिफोर्नियातील संस्कृत प्राध्यापक माधव देशपाण्डे यांनी कार्यक्रमाचे उद्घाटन केले. एकूण ४५ संस्कृत कवींनी कोराना विषयक महामारी बद्दल स्वविरचित संस्कृत कवितांचे प्रस्तुतीकरण केले होते. ऑनलाईन कार्यक्रमात तीनशे इतके सहभागींची उपस्थिती होती. कार्यक्रमाचे संयोजन डॉ.पराग जोशी व डॉ.राजेन्द्र जैन यांनी केले.

12) ऑनलाईन प्रज्ञाभारती श्री.भा.वर्णेकर व्याख्यानमालाकार्यक्रम

संस्कृतभाषा तथा साहित्य विभागाच्या वतीने दि. १३ मे ते १५ मे २०२० दरम्यान प्रज्ञाभारती श्री.भा.वर्णेकर व्याख्यानमालेचे आयोजन केले. व्याख्यानमालाकार्यक्रमाचे अध्यक्षपद मा.कुलगुरु प्रा.श्रीनिवास वरखेडी यांनी भूषविले. सदर कार्यक्रमात दरम्यान प्रो.गौरी माहुलीकर,(कुलगुरु, चिन्मय विश्वविद्यालय, केरळ), प्रो.कमलेश चौकसी (निर्देशक व विभागप्रमुख, गुजरात विश्वविद्यालय) तसेच, प्रो.सुन्दरेश्वरन (संस्कृतविभाग, कालिकत विश्वविद्यालय, केरळ) यांची व्याख्याने सम्पन्न झाली. दि.१५ मे रोजी मा.कुलगुरुंच्या उपस्थितीत व्याख्यानमाला कार्यक्रमाचा समारोप झाला. कार्यक्रमाचे संयोजन डॉ.पराग जोशी यांनी केले.

13) ऑनलाईन सप्तदिवसीय टेक्स्ट रिडिंग वर्कशॉप-

संस्कृतभाषा तथा साहित्य विभागाच्या वतीने दि. ०४ जून ते १० जून २०२० दरम्यान मेघदूत संस्कृत काव्याधारित टेक्स्ट रिडिंग वर्कशॉप चे आयोजन करण्यात आले. विश्वविद्यालयातील संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा संकायाच्या प्रमुख प्रा.डॉ.नन्दा पुरी यांनी सप्तदिवसीय कार्यशाळेमध्ये समग्र मेघदूताचे रसपान उपस्थितांना करवून दिले. मा.कुलगुरु प्रा.श्रीनिवास वरखेडी यांच्या उपस्थितीत कार्यक्रमाचे उद्घाटन झाले. एकूण ४०० संस्कृत मेघदूतप्रेमींनी सदर कार्यशाळेत सहभाग नोंदविला. कार्यशाळे अंती क्यिझ असेस्मेंट माध्यमाने मूल्यांकन देखील करण्यात आले. सदर कार्यशाळेचे समन्वयन विभागप्रमुखा प्रा. कविता होले यांनी केले होते.

14) ग्रंथालय भेट –

नव्याने प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांकरिता ग्रंथालय व ग्रंथालयातील पुस्तकांविषयक अपेक्षित माहिती मिळण्याकरिता ग्रंथालय भेटीचे आयोजन करण्यात आले. ग्रंथालय भेटीने विद्यार्थ्यांमध्ये ग्रंथालयातील पुस्तकांविषयक माहिती व जागृती निदर्शनास आली. पुस्तकांचे आदान – प्रदान करण्याबाबत ज्ञान मिळाले.

14) प्राध्यापकांचा शैक्षणिक व इतर कार्य आढावा –

शैक्षणिक सर्व 2019–20 मध्ये विभागातील सर्व प्राध्यापकांनी विविध आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रिय व राज्यस्तरीय चर्चासत्र व परिषदांमध्ये सहभाग घेऊन शोधनिबंध सादर केले व त्याकरिता विविध ठिकाणी भेटी दिल्या. त्यापैकी काही उल्लेखनीय बाबी–

1) विभागातील प्राध्यापिका व संकायाच्या मा. अधिष्ठाता, डॉ. नंदा पुरी यांनी IQAC सेल च्या निर्देशक पदा जबाबदारी सांभाळली. यांची यावर्षातील प्रकाशित पुस्तके –02 शोधपत्रे–06, प्रस्तुत

शोधपत्रे—03. यांच्या मार्गदर्शनात एक Ph.D.विद्यार्थी विद्यार्थ्यांनी शोधकार्य पूर्ण केले. यांनी विविध ठिकाणी (12 ठिकाणी) 'निमन्त्रित व्याख्याता' म्हणून व्याख्याने दिली. सध्या दोन शोधप्रकल्पावर या कार्य करीत आहे. विश्वविद्यालयाच्या विविध प्राधिकारिणी व समितीवर सदस्य/अध्यक्ष म्हणून त्यांनी कार्य केले.

2) विभागाच्या प्राध्यापिका डॉ. कविता होले यांनी महाराष्ट्र राज्य कालिदास साधना पुरस्कार समितीच्या छाननी व निवड सचिव पदाचा कार्यभार सांभाळला. त्यांनी विश्वविद्यालयाच्याIQACसमन्वयक पदाचा कार्यभारही या वर्षी सांभाळला. यांची यावर्षातील स्वलिखित पुस्तके 02, सम्पादित पुस्तके—23, प्रकाशित शोधपत्रे—02, प्रस्तुत शोधपत्रे 03, असून 1 विद्यार्थी M.Phil. करिता व 8 विद्यार्थी Ph.D करिता मार्गदर्शनप्राप्त करीत आहे. यांनी विविध (03 ठिकाणी) 'निमन्त्रित व्याख्याता'म्हणून व्याख्याने दिली. सध्या दोन शोधप्रकल्पावर संशोधनासाठी त्यांनी प्रस्ताव दाखल केलेला आहे.

3) डॉ. पराग जोशी यांनी कुलगुरु कार्यालय शैक्षणिक अधिकारी म्हणून अतिरिक्त कार्यभार सांभाळला. यांना संस्कृतभाषा प्रचारिणी सभा, नागपूर च्या वतीने प्रज्ञाभारती युवा कवि पुरस्कार २०१९ प्रदान करण्यात आला. समग्र कालिदास वाङमय प्रकाशन संबधित प्रकल्प यांच्या समन्वयनाने पूर्ण झाला.

यांची यावर्षातील सम्पादित पुस्तके—9, प्रकाशित लेख 9 व शोधपत्रे 07, प्रस्तुत शोधपत्रे 07 असून यांनी आमंत्रित व्याख्याता म्हणून 17 ठिकाणी व्याख्याने दिली. संस्कृत करिता एलओसीएफ पोलिसी विकसित करण्यात यांनी योगदान दिले.

4)डॉ.राजेन्द्र जैन हे सहायक प्राध्यापक पदावर कार्यरत असून यांनी पीएच.डी. व एम्. फिल्. शोधविद्यार्थ्यांचे कोर्सवर्क समन्वयक म्हणून कार्यभार पाहिला. विद्यापीठ स्वयम समन्वयक तसेच, टीसीएसआयऑन ग्लासरूम लर्निंगचे लर्निंग ऑफिसर म्हणून देखील कार्यभार यांना देण्यात आला. यावर्षातील यांची प्रकाशित पुस्तके 01,शोधपत्रे 02, प्रस्तुत शोधपत्रे 02, आहेत.

15. विद्यार्थ्यांचे यश, पुरस्कार व बक्षीसे— खालीलप्रमाणे विद्यार्थ्यांनी पुरस्कार व बक्षीसे प्राप्त करुन यश संपादित केले.

अमृता बरबडीकर या एम.ए. प्रथमवर्षीय विद्यार्थिनीने डिसेंबर२०१९ मध्ये संस्कृतसाहित्यात नेट (राष्ट्रीयपात्रतापरीक्षा) उत्तीर्ण केली.तसेच, विभागाची एमफिल विद्यार्थिनी सौ.सुवर्णा केवटे हिला युजीसीची ओबीसी शिष्यवृत्ती मंजूर झाली. विश्वविद्यालयात २०१८-१९ पासून शोधविद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्ती अन्तर्गत वर्ष २०१९-२० वर्षी कु.वेदश्री आर्वीकर हिला पीएच.डी करिता तर, प्रज्ञा करकरे हिला एम.फिल करिता शिष्यवृत्ती प्रदान करण्यात आली.

तिरुपती येथील राष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठात प्रतिवर्षीप्रमाणे गेल्यावर्षी दि. 28.01.2020 ते 31.01.2020 पर्यंत आयोजित झालेल्या 14व्या अखिलभारतीय संस्कृत छात्र प्रतिभा समारोहात कु. अमृता बरबडीकर, भक्ती पुरंदरे, वैदेही कुलकर्णी (एम्.ए.प्रथम वर्ष) हिने एकपात्राभिनय स्पर्धेत भाग घेऊन तृतीयक्रमांक व प्रमाणपत्र पुरस्कार प्राप्त केला. याच स्पर्धामधील लोकनृत्यस्पर्धामध्ये अमृता बरबडीकर, भक्ती पुरंदरे तसेच, वैदेही कुलकर्णी व प्राची पाटोडकर हिला सांत्वना पुरस्कार व प्रमाणपत्र

देण्यात आले. स्नातकस्तरीय अद्वैत आर्वीकर तसेच श्रुती शर्मा यांनी भाषण स्पर्धामध्ये भाग घेवून यश संपादित केले.

राष्ट्रीय संस्कृत संस्थान – शास्त्रीय स्पर्धा मुंबई –

राष्ट्रीय संस्कृत संस्थान, मुंबई परिसराद्वारे राज्य स्तरीय शास्त्रीय स्पर्धाचे आयोजन डिसेंबर –2019 मध्ये करण्यात आले होते. या राज्यस्तरीय शास्त्रस्पर्धेत विभागाच्या कु. अमृता बरबडीकर, भक्ती पुरंदरे, वैदेही कुलकर्णी व जिनेन्द्र भिलवडे या पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांनी तसेच, श्रुती शर्मा व अद्वैत आर्वीकर या स्नातक विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. यात जिनेन्द्र भिलवडे यास धर्मशास्त्र भाषणात प्रथम पुरस्कार, भक्ती पुरंदरे हिला पुराणेतिहास शलाकास्पर्धेत प्रथम पुरस्कार, वैदेही कुलकर्णीला साहित्यशलाकास्पर्धेत प्रथम, अमृता बरबडीकरला साहित्यभाषणात तसेच शास्त्रीयस्फूर्तिस्पर्धेत प्रथमपुरस्कार प्राप्त झाला. तसेच श्रुती शर्मा हिला सांख्ययोगभाषणात प्रथम तर, अद्वैत आर्वीकर यास वेद भाषणात द्वितीय पुरस्कार प्राप्त झाला.

राष्ट्रीय संस्कृत संस्थान – शास्त्रीय स्पर्धा, अगरतला–

राज्यस्तरीय शास्त्र स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त केलेल्या विभागाच्या कु. वेदश्री आर्वीकर व भूषण मुळे यांची निवड राष्ट्रीय स्तरावर होणा–या शास्त्र स्पर्धांकरिता झाली होती. अगरतला येथील राष्ट्रीय संस्कृत संस्थानच्या परिसरात पार पडलेल्या अखिल भारतीय शास्त्र स्पर्धांमध्ये विभागाच्या कु. वेदश्री व चि. भूषण यांनी सहभाग घेतला.

संस्कृत सप्ताह स्पर्धांमधील सहभाग

विश्वविद्यालयाच्या विस्तारसेवामंडळाच्या वतीने आयोजित केलेल्या संस्कृत सप्ताहातील कार्यक्रमात विभागीय स्नातक तसेच स्नातकोत्तर विद्यार्थ्यांचा उत्स्फूर्त सहभाग राहिला.

ना.के.बेहरे स्मृती विदर्भस्तरीय महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा–

सदर स्पर्धा श्री नरेन्द्र तिडके महाविद्यालय रामटेक येथे दि.२७ जानेवारी २०२० रोजी आयोजित झाल्या होत्या. या स्पर्धांमध्ये कु.मैथिली अंजनकर हिने सहभाग नोंदविला होता. याच बरोबर ओरेज सिटी कॉलेज ऑफ सोशलवर्क नागपुर महाविद्यालयात दि.१० डिसेंबर २०१९ रोजी आयोजित भाषण स्पर्धांमध्ये देखील हिने सहभाग नोंदविला.

अन्तर्महाविद्यालयीन स्पर्धा –

आर एस मुंडले धरमपेठ आर्टस् ॲड कॉमर्स महाविद्यालयाला २०१० मध्ये १०० झाल्याच्या निमित्ताने आन्तरमहाविद्यालयीन स्पर्धांचे आयोजन २७-२९ जानेवारी दरम्यान करण्यात आले होते. यातील सांस्कृतिक स्पर्धांपैकी समूह नृत्य स्पर्धेत विश्वविद्यालयातील एकूण ८ विद्यार्थ्यांपैकी विभागीय प्रसाद भोगे, ऋतुजा पाटील, कोमल व माही या चार विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त सहभाग नोंदविला.

ग्रिटींग कार्ड निर्माण स्पर्धा-

प्रतिष्ठापन कार्यक्रमादरम्यान घेण्यात आलेल्या ग्रिटींग कार्ड निर्माण स्पर्धांमध्ये विभागीयविद्यार्थ्यांचा यशस्वी सहभाग होता. १६.७.२०१९ रोजी विभागीय प्राकशास्त्री कक्षेतील प्रसाद भोगे यास प्रथम पुरस्कार प्राप्त झाला तसेच, अन्य विद्यार्थ्यांचा उत्स्फूर्त सहभाग राहिला.

भारतीय संस्कृती परीक्षा स्पर्धा –

विवेकानंद केंद्र कन्याकुमारी संस्थेच्या नागपुरशाखेच्या वतीने नागपुरातील शैक्षणिक संस्थांमध्ये भारतीयसंस्कृती परीक्षांचे आयोजन केले जाते. या वर्षी विश्वविद्यालयातील रामटेक तसेच नागपुरपरिसरातील विद्यार्थ्यांनी या परीक्षेस नामांकन केले व यात एकूण १५ विभागीय विद्यार्थ्यांनी उस्फूर्त सहभाग घेतला.

अनुसंधान-छात्र चर्चासत्रात शोधपत्रप्रस्तुती—

विश्वविद्यालयाच्या संशोधनविभागाच्या वतीने डिसेंबर ०४ ते ०६ २०१९ दरम्यान शोधविद्यार्थ्यांकरिता घेण्यात आलेल्या संस्कृत परिषदेत विभागातील शोधविद्यार्थ्यांनी शोधपत्र प्रस्तुती केली. या संस्कृत परिषदेत राष्ट्रिय संस्कृत विद्यापीठातील शैक्षणिक विभागप्रमुख प्रो.राणिसदाशिवमूर्ति यांचे तीन दिवस शोधविद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन भेटले.

अखिलभारतीयप्राच्यविद्यापरिषदेत शोधपत्रप्रस्तुती—

दि. १० ते १२ जानेवारी २०२० दरम्यान विश्वविद्यालयाने आयोजित केलेल्या अखिलभारतीयप्राच्यविद्यापरिषदेत विभागीय शोधविद्यार्थ्यांनी शोधपत्र प्रस्तुती केली तसेच, स्नातक व स्नातकोत्तरस्तरीयविद्यार्थ्यांनी परिषद् आयोजनात मोलाचे सहकार्य केले.

भारतीय दर्शन विभाग

स्थापना – **वर्ष 2000**

संकाय – **भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती संकाय**

अभ्यासक्रम – **एम्. ए., एम्. फिल्., पीएच्.डी. दर्शनशास्त्र आणि योगशास्त्र**

अधिष्ठाता – **प्रो. डॉ. मधुसूदन पेन्ना**

विभाग प्रमुख – **डॉ. कलापिनी अगस्ती, सहयोगी प्राध्यापिका**

प्रा. जे. श्रीनिवास, प्रा. श्रद्धा उपाध्ये, प्रा. सचिन, डावरे, प्रा. मिथिलेश भाकरे

पीएच्.डी कार्यरत विद्यार्थी संख्या –

उद्दिष्टे –

- प्राचीन भारतीय धर्मविषयक तथ्यांचा अभ्यास करणे
- भारतीय दर्शन परंपरेचे अध्ययन व संशोधन करणे
- भारतीय आणि अन्य संस्कृती यांचा तौलनिक अभ्यास करणे
- भारतीय व पाश्चात्त्य दर्शन तसेच तत्त्वज्ञानविषयक विचार व ग्रंथ यांचा तुलनात्मक अभ्यास करणे.

संशोधन कार्यविषयक ध्येये –

- संशोधनातील गुणवत्ता राखण्यासाठी आणि वाढविण्यासाठी संशोधनाधारित कार्यक्रमांचे आयोजन करणे.
- रूसा अंतर्गत काही संशोधन प्रकल्पांचा प्रस्ताव सादर.
- भारतीय दर्शन या अंतर्गत तसेच वेदान्त, योग–सांख्य दर्शन इ. मध्ये एम्. फिल्., आचार्य पदवीसाठी संशोधन

भारतीय दर्शन विभाग

भारतीय दर्शन विभागातर्फे शैक्षणिक सत्र 2019–20 मध्ये विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. त्या कार्यक्रमांची यादी खालीलप्रमाणे आहे.

आंतरराष्ट्रीय योग दिवस

दिनांक 21.06.2019

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या भारतीय दर्शन विभागाद्वारे आंतरराष्ट्रीय योग दिनाचे आयोजन करण्यात आले. आजच्या स्पर्धात्मक आणि त्यामुळेच असलेल्या मानसिक अशांततेच्या युगात शारीरिक तसेच मानसिक संतुलन घडवून आणून सुव्यवस्थित, शांत, सकारात्मक समाज घडविण्यासाठी कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय सर्वदा प्रयत्नरत असते. त्यादृष्टीने विश्वविद्यालयाच्या भारतीय दर्शन विभागांतर्गत योगविभागाद्वारे योगशास्त्राचा प्रचार व प्रसार करण्याकरिता योगाभ्यासाचे काही सामान्य, तसेच विशेष अध्ययन इच्छुकांसाठी योगाभ्यासाच्या विशिष्ट वर्गांचे विभागाच्या छात्रांकरवी विविध ठिकाणी आयोजन केल्या जाते.

आंतरराष्ट्रिय योग दिनाच्या निमित्ताने विशेषत्वाने आयोजित केलेल्या योगाभ्यास वर्गांचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

भारतीय दर्शन विभागाच्या योग परामर्श केंद्राच्या स्थापनेकरिता विश्वविद्यालयाद्वारे 2018 साली परवानगी मिळाली, परंतु स्थानाअभावी त्याची उभारणी होवू शकली नाही.

योगपरामर्शाकरिता लोकांना जरी केंद्राशी संपर्क साधता आला नसला तरी योगपरामर्श केंद्राद्वारे विश्वविद्यालयाच्या योगविभागातील विद्यार्थ्यांद्वारे विविध ठिकाणी योगाभ्यासाचे विशेष शिबीर घेवून वर्गार्थींना योगविषयक परामर्श देण्यात आला व त्याद्वारे विश्वविद्यालयाच्या परामर्श केंद्राची माहिती पुरविण्यात आली.

ही शिबीरे यावर्षी प्रसिद्धीकरिता घेण्यात आल्यामुळे निःशुल्क घेतली गेली. पण पुढील वर्षी पासून धनार्जनच्या दृष्टीने घेताना याचा निश्चितच लाभ होईल.

या विशेष शिबीरांची माहिती खाली जोडण्यात आली आहे.

दिनांक 21 जुन 2019 रोजी आंतरराष्ट्रीय योगदिनानिमित्य शासन निर्देशानुसार क.का. संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांच्यासाठी योगाभ्यास वर्गाचे आयोजन विश्वविद्यालय परिसर रामटेक येथे सकाळी 07 ते 08 या वेळेत करण्यात आले.

या वर्गात शासनाने निर्गमित केलेल्या Common Protocol प्रमाणे पांतजल योग समिती, रामटेक च्या श्री. गायकवाड यांनी उपस्थितांकडून योगाभ्यास करवून घेतला तसेच ध्यान प्रक्रियेचे मार्गदर्शन केले. या योगासन सत्राला रामटेकमधील रामटेकचे उपविभागीय अधिकारी श्री. जोगेन्द्र कटयारे, सरपंच श्री. मदन सावरकर, पोलीस

अधीक्षक श्रीमती नयना आलुरकर, कार्यक्रमाचे अध्यक्ष विश्वविद्यालयाचे मा. कुलगुरु प्रो. श्रीनिवास वरखेडी, मा. कुलसचिव डॉ. रामचंद्र जोशी, कार्यक्रमाचे समन्वयक व विश्वविद्यालयाच्या भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती संकायाचे मा. अधिष्ठाता प्रो. मधुसूदन पेन्ना व भारतीय दर्शन विभागाच्या विभागप्रमुख डॉ. कलापिनी अगस्ती व्यासपीठावर उपस्थित होते.

शुभम जांभूळकर या एम.ए. योगशास्त्राच्या विद्यार्थ्याने योगगीत सादर केले. तसेच क.का.सं.वि. च्या योगशास्त्राच्या विविध वयोगटातील विद्यार्थ्यांच्या चमूने योग विभागाच्या प्रा. सुजाता द्रव्यकार यांच्या मार्गदर्शनाखाली श्रीशंकराचार्यांच्या निर्वाणषट्कावर तसेच अन्य स्तोत्रांवर योग नृत्य सादर केले. यामध्ये प्रियंका वैरागडे, दिपीका पाटील, अभिलाषा सिसोदीया, प्रिया टेंभरे, पूजा देशपांडे व आश्लेषा देशपांडे या माता पुत्री तसेच अन्य विद्यार्थिनींचा समावेश होता.

आंतरराष्ट्रीय योगदिनाचे औचित्य साधून आंतरराष्ट्रीय स्तरावर श्रीलंकेत झालेल्या योग स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त केलेली विश्वविद्यालयाची पी.जी. डिप्लोमा इन योगशास्त्र या अभ्यासक्रमाची विद्यार्थिनी प्रियंका वैरागडे हिचा मा. कुलगुरू प्रो. वरखेडी यांच्या शुभहस्ते शाल, प्रमाणपत्र, गुलाबपुष्प व भेटवस्तू देवून सत्कार करण्यात आला.

विश्वविद्यालयातर्फे दरवर्षी 'शोधसंहिता' या संशोधन जनर्लचे प्रकाशन केले जाते. यावर्षी जर्नलचा विशेषांक म्हणून योगावर आधारित 'योगभारती' या संशोधन जनर्लचे प्रकाशन मा. कुलगुरू प्रो. वरखेडी, कुलसचिव डॉ. रामचंद्र जोशी आणि संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा संकायाच्या अधिष्ठाता प्रो. नंदा पुरी यांच्या हस्ते करण्यात आले. या विशेषांकाच्या संपादिका भारतीय दर्शन विभागाच्या विभागप्रमुख डॉ. कलापिनी अगस्ती या आहेत. भारतीय दर्शन विभाग योगशास्त्रात संशोधन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या संशोधनलेखांचा समावेश योगभारती विशेषांकांत करण्यात आला आहे.

कार्यक्रमाचे संचालन व आभार प्रदर्शन डॉ. पराग जोशी यांनी केले. या कार्यक्रमाला विद्यार्थी, विद्यापीठातील सर्व प्राध्यापक आणि शिक्षकेतर सहकारी तसेच रामटेकमधील विविध शाळांचे विद्यार्थी, शिक्षक, नागरिक, पत्रकार मोठया संख्येने उपस्थित होते. योगदिनाच्या या कार्यक्रमाला रामटेक मधील उपविभागीय अधिकारी, तहसिलदार, पोलीसविभाग, क्रीडा अधिकारी, गटविकास अधिकारी, शिक्षण विभाग, नगर परिषद, ग्रामपंचायत, पत्रकार संघ इ. विविध संस्थांचे विशेष सहकार्य लाभले.

योगभारती

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या भारतीय दर्शन विभागाद्वारे आंतरराष्ट्रीय योगदिनानिमित्याने आज **योगभारती** या विशेष अंकाचे प्रकाषन करण्यात येत आहे. विद्यार्थी आणि प्राध्यापक यांच्यातील संशोधनांची आवड विकसित व्हावी व विश्वविद्यालयातल संशोधन समाजापुढे सादर करावे या उद्देषाने कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाद्वारे शोधसंहिता या संशोधन पत्रिकेचे प्रकाशन करण्यात येत असते. याच शोधसंहितेचा विशेषांक म्हणून **योगभारती** आज प्रकाशित करतांना आम्हाला आनंद होत आहे. भारतीय दर्शन विभागातील योग अभ्यासक्रमाच्या अंतिम वर्षाच्या विद्यार्थ्यांनी केलेले संशोधनकार्य या निमित्याने प्रकाशित करण्यात येत आहे. या प्रकाशन कार्यात मार्गदर्शक असलेले मा. कलगुरु डॉ. श्रीनिवास वरखेडी, मा. अधिष्ठाता डॉ. मधुसूदन पेन्ना संपादकीय मंडळ आणि सर्व लेखक आणि तांत्रिक सहायक उमेश पाटील या सर्वांचे मी आभार मानते.

नांदेड येथील राज्यस्तरीय योग स्पधा

भारतीय दर्शन विभागाद्वारे नांदेड येथे राज्यस्तरीय योगा चॅम्पियनशिप 2019 साठी विश्वविद्यालयातील 12 चमू व 2 शिक्षक पाठविण्यात आले. ही स्पर्धा दिनांक 27 जुलै 2019 रोजी शंकरराव चव्हाण प्रेक्षागृह स्टेडियम नांदेड येथे पार पडली. स्पर्धेत विविध वयोगटातील मुला–मुलींनी 5 पदके पटकाविली. पूजा देशपांडे व प्रिया टेंभरे यांना प्रथम क्रमांक, हर्षल बांगडे व प्रियंका वैरागडे यांना द्वितीय क्रमांक तसेच पुंडलिक बुरांडे ह्यास तृतीय क्रमांक प्राप्त झाला. विश्वविद्यालयाच्या प्राध्यापिका रेणुश्री बनसोड व श्री. सचिन डावरे यांचा देखील संस्थेतर्फे सत्कार करण्यात आला. भारतीय दर्शन विभागाचे अधिष्ठाता प्रा. डॉ. मधुसूदन पेन्ना विभागप्रमुख डॉ. कलापिनी अगस्ति यांचे प्रोत्साहन लाभले. विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू डॉ. श्रीनिवास वरखेडी व सर्व प्राध्यापक वर्गाने विद्यार्थ्यांचे कौतुक केले.

'शास्त्रभारती' व्याख्यानमाला – वैदिक वाङमयाचा परिचय

27.07.2019 या दिवशी भारतीय दर्शन विभागातर्फे वैदिक वाङमयाचा परिचय' या विषयावर डॉ. वीणा गानु यांचे व्याख्यान ठेवण्यात आले होते. दर्शनशास्त्रच्या विद्यार्थ्यांना वैदिक वाङमयाचा परिचय व्हावा या उद्देशाने आयोजित केलेल्या या व्याख्यानाकरिता भारतीय दर्शन आणि योग विभागातील एकूण 40 विद्यार्थी उपस्थित होते व्याख्यानाच्या शेवटी प्रश्नोत्तराचे सत्र झाले. मा. वक्त्यांनी विद्यार्थ्यांच्या सर्व शंकांचे समाधान केले कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी या दोन्ही विभागीक प्राध्यापक कर्मचारी आणि विद्यार्थी यांचे सहकार्य लाभले.

कार्यक्रमाच्या सुरूवाती वाङ्मयांचे स्वागत आणि परिचय प्रा. डॉ रेणुका करंदीकर यांनी केले तर डॉ. धीरजकुमार पाण्डेय यांनी उपस्थितांचे आभार मानले.

32 वी राष्ट्रिय योगा चॅम्पियनशिप 2019
योग स्पर्धा

भारतीय दर्शन विभागाद्वारे **दि. 17 ऑगस्ट 2019 रोजी विदर्भ योगा असोसियेशनद्वारे नागपूर येथे आयोजित राष्ट्रीय योगा चॅम्पियनशिप 2019** घेण्यात आली. त्यासाठी विश्वविद्यालयातील 16 विद्यार्थ्यांची चमू व संलग्नीत महाविद्यालयातील 02 विद्यार्थी असे एकूण 18 विद्यार्थी पाठविण्यात आले. त्यापैकी आपल्या विश्वविद्यालयातील 02 विद्यार्थ्यांची निवड इंडोनेशिया येथे होणा–या आंतरराष्ट्रीय योग स्पर्धेकरिता झाली. मंथन ठाकरे याला रिदमिक योगा स्पर्धेत रौप्य पदक प्राप्त झाले तसेच सौ. रेखा ठाकुर यांना योग स्पर्धेत सहावा क्रमांक प्राप्त झाला. त्याकरिता स्पर्धेत विश्वविद्यालयातील प्राध्यापिका रेणुश्री बनसोड व श्री. सचिन डावरे विद्यार्थ्यांसोबत गेले होते. भारतीय दर्शन विभागाचे अधिष्ठाता प्रा. डॉ. मधुसूदन पेन्ना आणि विभागप्रमुख डॉ. कलापिनी अगस्ती यांचे प्रोत्साहन लाभले. विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू डॉ. श्रीनिवास वरखेडी व सर्व प्राध्यापक वर्गाने विद्यार्थ्यांचे कौतुक केले.

वरारा येथे झालेल्या जिल्हा योगा चॅम्पियनशिप 25.08.2019
मध्ये एक गोल्ड व 1 सिल्वर

दि. 25.08.2019 रोजी वरोरा येथे चंद्रपूर योगा असोसियशन तर्फे जिल्हास्तरीय योग स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. या स्पर्धेत विश्वविद्यालयातील विद्यार्थ्यांच्या चमूने सहभाग घेतला होता. त्यापैकी 21 ते 25 या वयोगटात शुभम ठवकर या विद्यार्थ्याने रौप्य पदक प्राप्त केले तसेच 45 वर्षांवरील वयोगटात री अमित देसाई यांनी सुवर्ण पदक प्राप्त केले. या विद्यार्थ्यांना प्रा रेणुश्री बन्सोड आणि रश्मी कुमठ यांनी मार्गदर्शन केले. भारतीय योग

विज्ञान विभागाच्या सर्व प्राध्यापकांनी विजेत्यांचे अभिनंदन केले. क.का.सं.वि च्या भारतीय दर्शन विभागाद्वारे आचार्य भारती या विशेष उपक्रमांतर्गत गीता जयंती औचित्य साधुन यंदा 7,8,9 डिसेंबर असे तीन दिवस सकाळी 7 ते 8 यावेळेत श्रीमद्भगवतगीता पठनाचा सामूहिक कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला या सामूहिक पठण कार्यक्रमात तीन्ही दिवस मा. कुलगुरू डॉ. आचार्य श्रीनिवास वरखेडी अध्यक्ष स्थानी उपस्थित होते. रोज 6 अध्यायाचे पठन आणि त्यानंतर मा. कुलगुरूंचे मार्गदर्शन असे या कार्यक्रमाचे स्वरूप होते.

प.पू. गुरूजी गोळवळकर गुरूकुलातील सर्व निवासी विद्यार्थी या कार्यक्रमात उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या आयोजनासाठी आणि यशस्वीतेसाठी प्रा. सौ. श्रद्धा उपाध्ये यांनी विशेष परिश्रम घेतले. शेवटच्या दिवशी मा. कुलगुरूंनी केलेल्या फलश्रुती रूपी भाषणाने कार्यक्रमाचा समारोप झाला हे विशेष.

'शास्त्रभारती' व्याख्यानमाले अंतर्गत घेण्यात आलेल्या व्याख्यानाचा

दि. 29 ऑगस्ट 2019 रोजी भारतीय दर्शन विभागाद्वारे 'शास्त्रभारती' या व्याख्यानमाले अंतर्गत कॅलिफोर्निया येथील मा. ख्रिस्टोफर चॅपेल यांच्या व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले.

या कार्यक्रमात मा. ख्रिस्टोफर चॅपेल, त्यांच्या पत्नी, डॉ. मंजू जैन, डॉ. अर्चना जैन, डॉ. अनिता अग्रवाल तसेच विश्वविद्यालयाचे मा. कुलगुरु, प्रो. श्रीनिवास वरखेडी, भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान व संस्कृति संकायाचे मा. अधिष्ठाता, प्रो. मधुसूदन पेन्ना व कार्यक्रमाच्या समन्वयिका, भारतीय दर्शन विभागाच्या विभाग प्रमुख, डॉ. कलापिनी अगस्ती उपस्थित होत्या.

जैन धर्मातील योगाचे स्वरूप श्री. ख्रिस्टोफर चॅपेल यांनी विशद केले तसेच डॉ. मंजू जैन, डॉ. अर्चना जैन, डॉ. अनिता अग्रवाल यांनी जैन योगसाधनेची काही प्रात्याक्षिक करून दाखविले व उपस्थितांकडून करवून घेतले.

या कार्यक्रमाला विश्वविद्यालयाचे सर्व अधिकारी व कर्मचारी तसेच सर्व विद्यार्थी उपस्थित होते.

राज्यस्तरीय परिसंवाद
(महाराष्ट्रातील संतांचे दार्शनिक चिंतन)

दि. 11 ऑक्टोबर 2019 रोजी विश्वविद्यालयाच्या भारतीय दर्शन विभागाद्वारे 'आचार्यभारती' या व्याख्यानमाले अंतर्गत 'राज्यस्तरीय परिसंवादाचे' आयोजन करण्यात आले. 'महाराष्ट्रातील संतांचे दार्शनिक चिंतन' या विषयावरील परिसंवादाचे अध्यक्ष विश्वविद्यालयाचे मा. कुलगुरु डॉ. श्रीनिवास वरखेडी, व्याख्याता म्हणून पुण्याच्या वैदिक संशोधन मंडळाच्या संचालिका डॉ. भाग्यलता पाटसकर, सावित्रीबाई फुले, पूणे विद्यापीठातून डॉ. दिनेश रसाळ महाराज, आळंदी येथील साधकाश्रम येथे संत साहित्य व वेदान्त शास्त्रचे अध्यापक मा. श्री. यशोधन साखरे महाराज व विश्वविद्यालयाच्या भारतीय शर्म, तत्त्वज्ञान व संस्कृती संकायाचे अधिष्ठाता प्रो. मधुसूदन पेन्ना उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या समन्वयिका व भारतीय दर्शन विभागाच्या विभागप्रमुख डॉ. कलापिनी अगस्ती यांनी कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक केले.

'श्री. तुकाराम महाराजांचे दार्शनिक साहित्य' या विषयावर श्री. यशोधन साखरे महाराजांचे तर 'चांगदेवपासष्टीतील माऊलींचे दार्शनिक चिंतन' या विषयावर रसाळ महाराजांचे, 'सहस्रनाम वाङ्मयातील तात्त्विक

चिंतन' या विषयावर डॉ. भाग्यलता पाटसकर यांचे तसेच 'श्री गुलाबराव महाराजांचे दार्शनिक चिंतन' या विषयावर प्रो. मधुसूदन पेन्ना यांचे व्याख्यान झाले. तत्त्वज्ञानासारखा विषय अत्यंत सरसतेने सुगम्य करून देणा–या या परिसंवादाचे आध्यक्षीय भाषण मा. कुलगुरुंनी केले. विश्वविद्यालयाचे सर्व मा. अधिष्ठाता, अधिकारी वर्ग, प्राध्यापक व छात्र या कार्यक्रमाला उपस्थित होते. वक्त्यांसाठी अल्पहार व भोजनाची व्यवस्था करण्यात आली होती.

'शास्त्रभारती' अंतर्गत विशेष व्याख्यान
भागवतातील कर्मविचार (जडभरत आख्यानाच्या आधारे)

दि. 16 ऑक्टोबर 2019 ला भारतीय दर्शन विभागाद्वारे 'शास्त्रभारती' च्या अंतर्गत शास्त्रीय व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. यवतमाळ येथील डॉ. शैलजा रानडे यांना व्याख्याता म्हणून आमंत्रित करण्यात आले.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी विश्वविद्यालयातील संस्कृत भाषा तथा संस्कृतेतर भाषा संकायाच्या अधिष्ठाता मा. प्रो. नन्दा पुरी विराजमान होत्या तर व्याख्याता म्हणून अमरावती येथील हनुमान व्यायाम प्रसार मंडळाच्या डीग्री कॉलेज ऑफ फिजीकल एज्युकेशनचे माजी प्राचार्य डॉ. अरूण खोडस्कर तसेच कार्यक्रमाच्या समन्वयिका मा. डॉ. कलापिनी अगस्ती व्यासपीठावर उपस्थित होत्या.

भागवतातील जडभरत आख्यानाच्या आधारे विविध कथांच्या माध्यमातून भागवतातील कर्मविचार डॉ. शैलजा रानडे यांनी सरस शैलीने व अत्यंत रोचक पद्वतीने मांडले. कार्यक्रमाचे अध्यक्षीय भाषण प्रो. नन्दा पुरी यांनी केले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक भारतीय दर्शन विभागाच्या विभाग प्रमुख डॉ. कलापिनी अगस्ती यांनी केले.

'संशोधनभारती' अंतर्गत विशेष व्याख्यान
Scope of Research in Yoga

दि. 16 ऑक्टोबर 2019 ला भारतीय दर्शन विभागाद्वारे 'संशोधनभारती' या संशोधनावर आधारित व्याख्यानमालेच्या अंतर्गत **'Scope of Research in Yoga'** या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले.

विश्वविद्यालयातील योगशास्त्रच्या छात्रंना व संशोधन छात्रंना महत्त्वपूर्ण असलेल्या '**संशोधन क्षेत्रतील वाव'** ह्या विषयावर अत्यंत उपयुक्त असे व्याख्यान झाले. या व्याख्यानात डॉ. अरूण खोडस्कर यांनी योगशास्त्रतील अनेक असे विषय सांगितले कि, ज्यांच्यावर संशोधन केल्या जाऊ शकते. संशोधन क्षेत्रतील समाजोपयोगी अश्या संशोधनपर विषयांचे अत्याधुनिक पद्धतीने संशोधन होणे ही काळाची गरज आहे. हे डॉ. अरूण खोडस्कर यांनी आपल्या व्याख्यानातून प्रभावीपणे प्रतिपादीत केले.

या व्याख्यानमालेत विश्वविद्यालयाच्या रामटेक परिसर व वारंगा परिसर येथील योगशास्त्रतील सर्व विद्यार्थी तसेच सर्व संशोधन छात्र उपस्थित होते. कायक्रमाचे प्रास्ताविक व आभारप्रदर्शन कार्यक्रमाच्या संयोजिका व भारतीय दर्शन विभागाच्या विभाग प्रमुख डॉ. कलापिनी अगस्ती यांनी केले.

दि. 7 ते 9 डिसेंबर 2019

गीता जयंती (सामूहिक गीता पठन)

क.का.सं.वि च्या भारतीय दर्शन विभागाद्वारे आचार्य भारती या विशेष उपक्रमांतर्गत गीताजयंती औचित्य साधून यंदा 07.08.2019 डिसेंबर असे तीन दिवस सकाळी 7 ते 8 या वेळेत श्रीमदभगवद्गीता पठनाच्या सामूहिक कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. या सामूहिक पठण कार्यक्रमात तीनही दिवस या कुलगुरू डॉ. आचार्य श्रीनिवास वरखेडी अध्यक्षस्थानी उपस्थित होते. रोज 6 अध्यायांचे पठन आणि त्यानंतर मा. कुलगुरूंचे मार्गदर्शन असे या कार्यक्रमाचे स्वरूप होते.

गुरूजी गोळवळलर गुरूकुलातील सर्व निवासी विद्यार्थ्यी या कार्यक्रमात उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या आयोजनासाठी आणि यशस्वीतेसाठी प्रा. सौ. श्रद्धा उपाध्ये यांनी विशेष परिश्रम घेतले. शेवटाच्या दिवशी मा. कुलगुरूंनी केलेल्या फलश्रुती रूपी भाषणाने कार्यक्रमाचा समारोप झाला हे विशेष.

दि. 24 डिसेंबर 2019

मदन मोहन मालवीय जयंती (रक्तदान शिबिर)

काशी हिन्दू विश्वविद्यालयाचे संस्थापक पूज्य भारतरत्न पंडीत मदनमोहन मालवीय यांची जयंती दि. 24.12. 2019 रोजी मोठया उत्साहात साजरी करण्यात आली. भारतीय दर्शन विभागाच्या आचार्य भारती या उपक्रमांतर्गत हा कार्यक्रम घेण्यात आला. या कार्यक्रम आचार्याचे पुण्यस्मरण आणि रक्तदान शिबिर अशा दोन भागात घेण्यात आला. आचार्य मदनमोहन मालवीय यांनी ज्ञानप्रसार आणि देशभक्ती या दोन्ही स्तरावर फार मोठा आदर्श समाजाला घालून दिला म्हणून त्यांच्या विषयी या कार्यक्रमाद्वारे कृतज्ञता व्यक्त करण्यात आली. रक्तदान शिबीरात जवळपास 35 लोकांनी रक्तदान केले. त्यासाठी नागपूर येथील हेडगेवार रक्तपेढीतील वैद्यांची चमूने दिवसभर उपस्थित राहून मोलाचे सहकार्य केले. या दोन्ही कार्यक्रमांचे उदघाटन मा. कुलगुरू आचार्य श्रीनिवास वरखेडी यांच्या हस्ते करण्यात आले. कार्यक्रमाच्या आयोजनासाठी डॉ. धीरज कुमार पाण्डेय यांनी विशेष कार्य केले. हा कार्यक्रम कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयांच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या समन्वयाने घेण्यात आला. या दोन्ही कार्यक्रमांना विद्यापिठाचे सर्व विद्यार्थी, प्राध्यापक आणि कर्मचारी वर्ग यांची उपस्थिती होती.

दि. 30 डिसेंबर 2019

आचार्य रमण महश्री जयंती (Text Reading Workshop)

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या भारतीय दर्शन विभागाद्वारे आचार्य भारती अतंर्गत आचार्य रमण महर्षी यांच्या जयंती निमित्त दि. 30.12.2019 रोजी विशेष कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. प्रज्ञाचक्षु गुलाबराव महाराज योग कक्षात घेण्यात आलेले या कार्यक्रमात उपस्थितांनी 'रमण उपदेशसार' नामक प्रकरण ग्रंथाचे पारायण केले. या कार्यक्रमांच्या निमित्ताने रमण महर्षीचे स्मरण त्यांच्या उपदेशाचे पठण असा दुहेरी संगम साधता आला. या कार्यक्रमाचे सूत्र संचालन डॉ. धीरज कुमार पाण्डेय यांनी तर आभार प्रदर्शन सौ. श्रध्दा उपाध्ये यांनी केले. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष स्थान डॉ. कलापिनी अगस्ती यांनी भूषविले. कार्यक्रमाला अन्य विभागाचे प्राध्यापकही मोठया सख्येनी उपस्थित होते.

2 Stall booked in National book exhibition during AIOC

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयातर्फे दि.10,11,12 जानेवारी रोजी अखिल भारतीय प्राच्य विद्या परिषदेच आयोजन करण्यात आले होते. त्या अंतर्गत आयोजित केलेल्या ग्रंथप्रदर्शनीमध्ये भारतीय दर्शन विभागातर्फे दर्शन आणि योग या विषयावर विद्यार्थ्यांनी तयार केलेले चार्टस, मॉडेलस् आणि अन्य उपकरणाचे प्रदर्शन स्टॉल क्र. 44,45,व 46 येथे लावण्यात आले होते . त्यासाठी विद्यार्थ्यांनी तयार केलेले नऊ भारतीय दर्शनावरील सुमारे 50 चार्टस, 5 मॉडेलस् येथे ठेवण्यात आले. योगदर्शनांवरील चार्टस उपकरणे आणि शुध्दिक्रियांचे साहित्य तसेच विभागातर्फे वर्षभर घेण्यात आलेल्या विविध उपक्रमाच्या फोटोंचे प्रदर्शनही या निमित्ताने लावण्यात आले होते. याशिवाय उपस्थितांनी योगसमुपदेशनाचाही लाभ घेतला. भारतीय दर्शन आणि योग विभागाच्या विद्यार्थ्यांची चुणुक आणि कलात्मकलेचा परिचय यानिमित्याने सर्वांना झाला. उपस्थितांनी या उपक्रमाचे जोरदार स्वगत व कौतुक केले. काहींनी उत्स्फूर्त प्रतिक्रिया लिहून आनंद व्यक्त केला. या उपक्रमाला संकायाचे अध्यक्ष डॉ. मधुसूदन पेन्ना आणि विभाग प्रमुख डॉ.कलापिनी यांचे विशेष मार्गदर्शन लाभले. या आयोजनासाठी सौ.उपाध्ये, श्री. धीरजपाण्डेय आणि सचिन डावरे श्री.गौरव कडलग,श्री.मिथिलेश भाकरे, सौ.रेणुश्री बनसोड यांनी या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी परिश्रम घेतले.

नागपुर येथील खासदार क्रीडा महोत्सव – योग स्पर्धा

भारतीय दर्शन विभागाद्वारे ,नागपूर येथे खासदार क्रीडा महोत्सवाच्या योग स्पर्धा 2020 साठी विश्वविद्यालयातील एकून 20 विद्यार्थी व सोबत 01 प्राध्यापिका पाठविण्यात आली होती. ही स्पर्धा 21 व 22 जानेवारी 2020 रोजी सुरेश भट सभागृह, रेशिमबाग नागपूर येथे पार पडली. स्पर्धेत विविध वयोगटातील मुला–मुलींनी 12 पदके पटकाविली.

अनु. क्र.	नाव	अभ्यासक्रम	वयोगट	प्रकार	पारितोषिक
1	प्रियंका वैरागडे	M.Sc Yoga	20 ते 25 वर्ष	रिदमीक	एक सुवर्ण
2	सुनिता वधावान	Ph.D Yoga	35 वर्षावरील	आसन	एक रौप्य
3	धनश्री लेकुरवाळे	एम.ए. योगा (माजी)	25 ते 35 वर्ष	आर्टिस्टीक व आसन	दोन सुवर्ण
4	मंथन ठाकरे	हॉटेल मॅनेजमेंट (संलग्नित महाविघालय – तुली कॉलेज ऑफ हॉटेल मॅनेजमेंट)	20 ते 25 वर्ष	रिदमीक व आसन	एक सुवर्ण व एक रौप्य
5	भूपेश नांदूरकर	बी.ए .योगा (चक्रपाणि महाविद्यालय)	20 ते 25 वर्ष	आर्टिस्टीक	एक कांस्य
6	प्रविण खवशी	एम.ए. योगा (चक्रपाणि महाविद्यालय)	25 ते 35	आसन	एक रौप्य

			वर्ष		
7	प्रियंका अडकने	बी.ए .योगा (चक्रपाणि महाविद्यालय)	20 ते 25 वर्ष	आर्टिस्टीक व आसन	एक रौप्य एक कांस्य
8	वैष्णवी गोड	बी.ए .योगा (चक्रपाणि महाविद्यालय)	20 ते 25 वर्ष	आसन व आर्टिस्टीक	एक रौप्य वएक कांस्य

तसेच विद्यापीठातील माजी विद्यार्थिनी कु. धनश्री लेकुरवाळे हिचा " बेस्ट योगा प्लेयर ऑफ नागपूर डिस्ट्रीक्ट" हा क्रिडा पुरस्कार मा.श्री नितीनजी गडकरी व क्रिकेट खेळाडू हार्दिक पान्डे यांच्या हस्ते प्रदान करण्यात आला. गोळवलकर गुरूजी गुरूकुल मधील 6 मुलांची निवासाची सोय प.पू.हेडगेवार स्मृती स्मारक मधे करण्यात आली होती. विश्वविद्यालयाच्या प्राध्यापिका रेणुश्री बनसोड यांनी विदयार्थ्यांचे नेतृत्व केले. भारतीय दर्शन विभागाचे अधिष्ठाता प्रा. डॉ.मधुसुदन पेन्ना, विभागप्रमुख डॉ. कलापिनी अगस्ति यांचे प्रोत्साहन लाभले. विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू डॉ. श्रीनिवास वरखेडी व सर्व प्राध्यापक वर्गाने विद्यार्थ्यांचे कौतुक केले.

कोलंबो, श्रीलंका येथे घेण्यात आलेल्या योग स्पर्धा

कोलंबो, श्रीलंका येथे दि. 09 फेब्रुवारी 2019 ते दि. 12 फेब्रुवारी 2019 या कालावधीत श्री हनुमान व्यायाम प्रसारक मंडळ आणि नॅशनल इंन्स्टीट्यूट ऑफ स्पोर्ट्स सायन्स, कोलंबो, यांच्या संयुक्त विद्यमाने आंतरराष्ट्रीय परिषदेचे आयोजन करण्यात आले होते. या परिषदेत संशोधन पत्रांचे सादरीकरण व विशेष रूपाने योगासन स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. या योगासन स्पर्धेत कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या भारतीय दर्शन विभागातील विद्यार्थीनी कु. प्रियंका वैरागडे हिने सहभाग घेतला व या स्पर्धेत सुवर्ण पदकासह प्रथम क्रमांक प्राप्त केला. ही स्पर्धा कोलंबो येथील White Dunkan Hall येथे संपन्न झाली. या स्पर्धेत मॉरिशस, वेतनम, श्रीलंका आणि भारत या देशांमधील योगस्पर्धकांनी सहभाग घेतला होता. 22 ते 35 या वयोगटात प्रियंका वैरागडे हिने प्रथम क्रमांक पटकाविला.

दि. 12 फेब्रुवारीला पारितोषिक वितरण समारंभ White Dunkan Hall मध्ये आयोजित करण्यात आला होता. श्रीलंकेतील क्रीडामंत्री हॅरील फॅर्नाडो व डायरेक्टर जी.एल.सजीथ जयलाल, भारताती अरूण खोडसकर, प्रो. रवी साहु प्रामुख्याने उपस्थित होते.

कु. प्रियंका वैरागडे हिने श्रीलंकेत झालेल्या आंतरराष्ट्रीय योगासन स्पर्धेत क.का.सं.वि. चे प्रतिनिधीत्व केले त्यामुळे या स्पर्धेत सहभागी होण्यासाठी कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाद्वारे तिला रू. 15,000/– चे आर्थिक अनुदान देण्यात आले होते.

तिला आंतरराष्ट्रीय योगासन स्पर्धेत प्राप्त यशासाठी विश्वविद्यालयाने तिचे अभिनंदन केले.

''Emotional Intelligence ''

(1) दि. 29/02/2020 ला योग भारती , भारती दर्शन विभाग क.का.सं.वि.रामटेक, नागपुर, द्वारे ''Emotional Intelligence '' विषयावर एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. मा. श्री. आशिष गुरव (पुणे)महोदय हे वक्ता म्हणून लाभले होते. या कार्यक्रमाचे आयोजन कविकुलगुरूकालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या श्री. प.पू गोलवलकर गुरूजी गुरूकुलममधील वर्णेकर सभागृहात सकाळी 11.30 ते 1.30 या वेळेत घेण्यता आला. या कार्यक्रमाचे संचालन प्रा. मिथिलेश भाकरे यांनी केले तसेच वक्त्यांचे स्वागत प्रा. सचिन डावरे यांनी केले कार्यक्रमाच्या शेवटी प्रा. श्रद्धा उपाध्ये यांनी आभार प्रदर्शन केले. या कार्यक्रमात विश्वविद्यालयातील 82 विद्यार्थी उपस्थित होते. या कार्यक्रमाला खालील प्राध्यापक स्वयंस्फूर्तपणे उपस्थित होते. श्रद्धा उपाध्येय, सचिन डावरे ,मिथिलेश भाकरे, धीरज कुमार पाण्डेय, प्रगती दीक्षित.

या कार्यक्रमात प्रशिक्षक आशिष गुरव यांनी विद्यार्थ्यांसाठी एक खेळ घेतला आणि त्या खेळाच्या अनुभवावरून विद्यार्थ्यांना काही प्रश्न विचारले. अशा प्रकारे अत्यंत मनोरंजक आणि प्रभावि पध्दतीने हि कार्यशाळा घेतल्याने हा कार्यक्रम अविस्मरणीय ठरला. अशा कार्यक्रमांचे आयोजन नियमितपणे व्हावे अशी सदिच्छा उपस्थितानी व्यक्त केली.

(2) याच दिवशी दुपारी 2.00 वाजता पुनः शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांसाठी वरील कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. विश्वविद्यालयाच्या अत्यावश्यक कामातुन थोडा वेळ काढून जवळपास 25 कर्मचारी त्याकार्यक्रमात उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे संचालक मा. श्री. आशिष गुरव यांनी विविध खेळ प्रश्नोत्तरे आणि समूहचर्चा यामाध्यमातून कार्यशाळा घेतली आणि कार्मचाऱ्यांचा दिवसभाराच्या कार्याचा ताण बऱ्याच प्रमाणत कमी होण्यास मदत मिळाली. शिवाय भविष्यातही तणाव नियंत्रण कसे करावे यांचे सहज मार्गदर्शन या कार्यशाळेतून मिळाले.

या कार्यक्रमाचे संचालन प्रा. मिथिलेश भाकरे यांनी केले तसेच वक्त्यांचे स्वागत प्रा. सचिन डावरे यांनी केले कार्यक्रमाच्या शेवटी प्रा. श्रद्धा उपाध्ये यांनी आभार प्रदर्शन केले. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी अनेकांचे सहकार्य लाभले.

वासंतिक वमन शिबिर (फेब्रुवारी, मार्च 2020)

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या योग विज्ञान विभागाद्वारे रामटेक परिसरात दि. 29.02. 2020 वासंतीक वमन शिबीराचे आयोजन करण्यात आले होते. विभाग प्रमुख डॉ. कलापिनी अगस्ती यांच्या मार्गदर्शनाखाली प्रा. मिथिलेश भाकरे यांनी त्या शिबीरांचे संचालन केले. हे शिबीर दोन सत्रांमध्ये घेण्यात आले. विद्यार्थी आणि प्राध्यापक असे एकूण 23 लोकांनी यात सहभाग नोंदविला. याशिवाय विद्यापीठाच्या नागपूर परिसारातील विद्यार्थ्यासाठी स्थानिक आनंद लोक आयुर्वेद चिकित्सालय येथे वमन शिबीर घेण्यात आले. त्यात 12 विद्यार्थ्यानी वमन क्रियेद्वारे शरीर शुध्दी साधण्यात यश मिळविले.

वरील दोन्हीही शिबीरे शास्त्रोक्त आयुर्वेदीय पध्दतीने घेतली गेली त्यासाठी नागपूर येथील आनंदलोक होलिस्टिक हेल्थ व पंचकर्म सेंटर चे संचालक वैद्य श्री. विराज गिते यांनी वमन प्रक्रिया आणि त्यासाठी लागणारी पूर्व तयारी याविषयी अमूल्य मार्गदर्शन केले.

1) ONLINE TEACHING - LEARNING ACTIVITIES - १) ऑनलाईन शकवणे

ऑनलाइन शैक्षणिक उपक्रम अंतर्गत, भगवद्गीता, ब्रह्मसूत्र यांवर प्रोफेसर श्री मधुसूदन पेन्ना सर, यांचे व्याख्यान सत्र झाले. प्रत्येक सत्राला दोन हजाराहून अधिक श्रोत्यांची उपस्थिती होती. **covid-19** फेसबुक लाईव्ह लेक्चर सिरीज घेतल्या गेली. ज्यात जवळपास पंधरा तज्ञांची, स्वास्थ्य रक्षणावर विविध विषयांतर्गत व्याख्याने झाली. प्रत्येक व्याख्यानाला १५०० ते २००० श्रोत्यांची उपस्थिती होती. विभागीय कोर्सेस मधील विषयानुसार, प्राध्यापकांनी संबंधित विषयांची व्याख्याने ऑनलाइन घेतली. यामुळे विद्यार्थ्यांशी लॉक डाउन मुळे झालेला दुरावा भरून काढण्याकरता मदत झाली, व् शैक्षणिक सत्र पुनः सुव्यवस्थित सुरु झाले.

Online Educational Activities undertaken ऑनलाईन शैक्ष णक उपक्रम हाती घेतले	**No. of students / participants benefitted /** सहभागींची संख्या	**Outcome / Impact of the online educational activities /** ऑनलाईन शैक्ष णक उपक्रमांचा परिणाम
Bhagavadgeeta (Prof. Madhusudan Penna - FB Live)	2.7K +	Each session was viewed by more than 2700 people, with 90% people gave 100% rating as feedback
Brahamsutra (Prof. Madhusudan Penna - FB Live)	1.7K +	Each session is going on with more than 1700 people
Covid-19 lectures (academic point of view) - Various Experts - FB Live	2K +	Each session was viewed by more than 2000 people, Acedemically very useful for Yoga Students. Also non-academic people/ families also got benefitted with yoga practices knowledge for implementation in daily life. Good response to Q&A session also.
National Workshop on Health & Happiness, with Art of Living	510	More than 500 people from Kalidas Sanskrit University & Art of living got benefitted, with the basics of meditation & breathing awareness. Many asked for similar session in future. Received best rating from 75% participants as feedback.
Zoom classes conducted by our facilities (for MA Yogshastra Semester 2, MSc Yogic Science Semester 2)		

Sidhantaleshsangrah ((Prof. Madhusudan Penna)	10	Syllabus completion on time. Q&A session, query solving also happened. Compensated for detachment caused due to lockdown.
Shandilyopanishad (Dr.Kalapini Agasti)	8	
Panchadashi (Dr.Renuka Karandikar)	6	
History of yoga (Dr.Renuka Karandikar)	12	
Brahmsutra (Dheeraj Pande)	6	
Vedantasara (Sachin Dawre)	6	
Sanskrit Communication (Shraddha Upadhye)	10	
Yoga for Positive Health MSc (Mithilesh Bhakre)	7	
Applied Psychology MSc (Mithilesh Bhakre)	7	
Yoga & Allied Therapies MA (Mithilesh Bhakre)	21	

1) **E-Content Collection - Reading / Instructional material/ additional knowledge resources provided to students.**

E-content चे संकलन विविध लिंक्स, व्हिडिओज, पीपीटी व पुस्तके यांचे संकलन विभागीय प्राध्यापक व विद्यार्थ्यां तर्फे करण्यात आले. प्रत्येक कोर्स मधील, प्रत्येक सेमिस्टरच्या, प्रत्येक विषयाकरिता इ-कंटेंट चे संकलन करण्यात आले.

S.No.	Course/Paper	Additional Resource provided
1	1) MSc Yogic Science – Yoga Practical Training & Paper 4	Online Content / Notes / Links / Videos / PPts / Books
2	2) PG Diploma in Yogic Science – Practical & Paper 2	Online Content / Notes / Links / Videos / PPts / Books
3	4) MA Yoga Sem2 & Sem4 – Yoga Practical Training & Paper 4	Online Content / Notes / Links / Videos / PPts / Books

2) **EXAMS & EVALUATION RELATED ACTIVITIES**

अंतिम सत्र सोडून, इतर सत्रांच्या परीक्षा ऑनलाइन माध्यमाने घेण्यात आल्या. एम. ए. योग सेमिस्टर २, एम. एस. सी. योग सेमिस्टर २, पी.जी. डिप्लोमा योग, या कोर्सच्या सर्व परीक्षा ऑनलाइन माध्यमाने, यशस्वीरीत्या घेण्यात आल्या. या कोर्सच्या प्रत्येक विद्यार्थ्याला, यशस्वीरित्या ऑनलाइन परीक्षा देता आली. या परीक्षांच्या परिणामांचा वापर, वार्षिक निकालाकरिता करण्यात आला.

S.N.	Course	Online MCQ – Q.Paper URL
1	MA Yoga Semester 2 Paper 1 - FUNDAMENTALS OF INDIAN PHILOSOPHY	https://forms.gle/fi7R8n4YHXWTgqQC8
2	MA Yoga Semester 2 Paper 2 - YogSutra	https://forms.gle/1M2pDt3ck6W5RCDu9
3	MA Yoga Semester 2 Paper 3 - Yoga Upanishad & Modern Yoga	https://forms.gle/mBsaoSh9UiXVsCx57
4	MA Yoga Semester 2 Paper 4 - APPLIED YOGA I	https://forms.gle/yqet3NcpinQ57P3y5
5	MSc Yoga Semester 2 Paper 1 - Yog Vasishtha	https://forms.gle/wo9BGcecQM3Hzgy39
6	MSc Yoga Semester 2 Paper 2 - Yog Upanishad	https://forms.gle/NnXmvKFVXnNyEGXe8
7	MSc Yoga Semester 2 Paper 3 - Kinesiology	https://forms.gle/4Sa3ezVThKPWTAZV8
8	MSc Yoga Semester 2 Paper 4 - Yoga for Positive Health	https://forms.gle/YNBf72GKgN9ymEmt7
9	MSc Yoga Semester 2 Paper 5 - Applied Psychology	https://forms.gle/ncNTdcG5a9R9zSS17
10	PGD Yoga Paper 1 - Yoga Text & History Of Yoga	https://forms.gle/DDNXQ2L1vxeGfbcU8
11	PGD Yoga Paper 2 - Anatomy & Physiology	https://forms.gle/PFhm7fVZdERFssJN8
12	PGD Yoga Paper 3 - Hathayoga	https://forms.gle/tTUdN3qpXdUphg316
13	PGD Yoga Paper 4 - Yoga Therapy	https://forms.gle/yqQN6yZpPGR1gHTw7

3) e-Assignment Management

इ-असाइनमेंट व्यवस्थापन – एम. एस. सी. योग सेमिस्टर २, एम. ए. योग सेमिस्टर ४, या विषयांच्या असाइनमेंट, ऑनलाइन माध्यमाने विद्यार्थ्यांकडून मागवण्यात आले. तसेच ऑनलाइन माध्यमाने त्यांची विभागणी करून, संबंधित प्राध्यापकांना चेकिंग करण्याकरिता पाठवण्यात आले. ऑनलाइन माध्यमाने ई- असाइनमेंट संकलन व परीक्षण, अतिशय सहजरित्या पार पडले. प्राध्यापक व विद्यार्थी या दोघांच्याही दृष्टीने ही प्रक्रिया, अतिशय सहजरित्या पार पडली. अंतर्गत मुल्यांकनाकरिता याचा उपयोग झाला.

S.N	Course	Papers	Assignments link shared with respective Teacher, for respective paper
1	MSc Yogic Science – Semester 2	Internal Marks for MSc Yog Sem2 (Waranga Campus) Respective paper's document for internal marks (20Marks) Paper 1: The Yoga Vasistha - Dr.Renuka Karandikar Paper 2: Yoga in Selective Yogopanishads - Dr.Kalapini Agasti Paper 3: Kinesiology - Prof.Madhusudan Penna Paper 4: Yoga for positive health - Mithilesh Bhakre Paper 5: Applied Psychology - Renushree Bansod	https://drive.google.com/open?id=1imyWicELZPZtsBpFFbVDL7xY9WCyBQjk
2	MA Yogshastra – Semester 4	Internal Marks for MA Yog Sem4 (Waranga Campus) Respective paper's document for internal marks (40Marks) Paper 1: Dr.Kalapini Agasti Paper 2: Parag Joshi Paper 3: Gaurav Kadlag Paper 4: Renushree Bansod Paper 5: Mithilesh Bhakre	https://drive.google.com/open?id=18uGJlZI2s9AQXWlz5Y-jXF9_zVMxVqfN

Impact:
All assignments in PDF or PPT format, shared by students, were uploaded on google drive & shared with respective teacher, with evaluation format sheet.
Assignment checking, evaluation & internal marks submission everything about internal evaluation, could happen smoothly, within stipulated time, without much efforts.
It was convenient for students as well as teachers.
Management of received assignments also, happened effortlessly.

4) Online Practical Sessions Conduct & Practical Examinations for ODL MA Yoga Sem1

एम.ए. योग सेमिस्टर १, ओ.डी.एल. (ओपन डिस्टेंस लर्निंग) च्या साधकांची, प्रात्यक्षित योग परीक्षा, ऑनलाइन माध्यमाने घेण्यात आली.

S.No.	Type of Examination
1	ODL MA Yog Sem1 – 10 Days Contact Session of Practical's paper5 & Final Exam Conduct (Online Zoom)

5) CO-CURRICULAR, EXTENSION, PROFESSIONAL DEVELOPMENT RELATED ACTIVITIES

S.No.	Type of Activity
1	Vasantik Vaman Shivir Organized (29 Feb & 14 March) – 40+ Teachers & Students Participated 2 Sessions – Feb & March 2019 at Ramtek Campus | Nagpur Students at Anandlok Ayurveda Center, Nagpur
2	SATYAM Research Proposal - COVID19 Yoga Oriented Research - from KKSU – Proposal Creation & Submissions
3	COVID19 YOGA Protocol Designing & Drafting. (designed yoga protocol with guidance from experts)
4	COVID19 YOGA Protocol – Videos e-content creation, collection, uploading
5	COVID19 Research Experts & Counsellors Management & Coordinating various Experts & Heads of various Institutions
6	COVID YouTube channel – Video creation & uploading
7	COVID19 Facebook Live Yoga Lecture Series KKSU
8	Yog Diksha Couse – Booklet released & e-content creation going on
9	12 Expert Yoga Performers Group created of Dept. Students – Yoga Poses Photos Collection - For ODL MA Yoga Book
10	Yog Bharati - Yoga Research Journal - Research Papers coordination & collection – from FB Live Sessions Experts & MA Yoga Sem4 Students
11	National Webinar on Health & Happiness – KKSU & Art Of Living
12	10 Day Yoga Workshop 1st & 2nd - on the occasion of 6th International Yoga Day
13	ODL MA Yog Sem1 Practical P5 - All Semester complete book from many experts – Work initiated
14	RUSA Proposal – KKSU Therapy center development – Material/Equipment's finalization drafting going on
15	KKSU Website Content Creation – Yoga Vijnana Dept
16	KKSU Student Feedback e-Form Creation – All in One – Online Feedback Form
17	Yoga Family Teaching Initiative KKSU - International Yoga Day 21June 2020
18	21 June International Yoga Day - Online Event: - Advance Aasanas Demo - Yoga Protocol: AYUSH + KKSU COVID19 = Mixed Protocol - Yoga Research Journal Publishing - Yoga Therapy Center: Initiative Announcement

6) **Covid-19 lecture Series (Yoga point of view) - Various Experts - FB Live**

S. No.	Title of Lecture	Expert	No. of Views / People attended	URL
1	Yogic life	Dr. Madhusudan Penna	1.8K views · April 18	https://www.facebook.com/covid19yoga/videos/895393977591443/
2	Yoga Nidra	Dr. Vishwas Mandlik	1.6K views · April 22	https://www.facebook.com/covid19yoga/videos/583236078951730/
3	Postural Deformities and Yoga	Dr. Anil Karwande	1.5K views · April 25	https://www.facebook.com/covid19yoga/videos/243374167005173/
4	Breathe and Mind	Dr. C. G. Shinde (Patil)	1.2K views · April 27	https://www.facebook.com/covid19yoga/videos/274456333580448/
5	Yoga for Health, Happiness & Harmony	Dr. Ulka Natu	1.8K views · April 29	https://www.facebook.com/covid19yoga/videos/537698510444896/
6	Our Health in our Hands	Dr. Viraj Gite	2K views · May 3	https://www.facebook.com/covid19yoga/videos/238619930814161/
7	Developing Immunity through Yoga	Dr. Makrand Gore	1K views · May 6	https://www.facebook.com/covid19yoga/videos/248643559526278/
8	Woman's Health Issues & Ayurveda/ Yoga	Dr.Nutan Pakhare	1.1K views · May 9	https://www.facebook.com/covid19yoga/videos/1078270765905983/
9	Diet & Nutrition	Dr. Jayshree Pendharkar	464 views · May 12	https://www.facebook.com/covid19yoga/videos/654937588424051/
10	Yoga Philosophy and it's Practice	Prof. B. R. Sharma	896 views · May 18	https://www.facebook.com/covid19yoga/videos/847919312362331/
11	Yoga for Obesity	Dr. Nilesh Wagh	2.1K views · May 21	https://www.facebook.com/covid19yoga/videos/57397092

				9919107/
12	Hatha Yoga vis-a-vis Patanjali's Ashtanga Yoga	Dr. Ganesh Rao	2.1K views · May 29	https://www.facebook.com/covid19yoga/videos/3214302611914076/
13	Antarang Yog	Dr. Shriram Hari Agashe	2.7K views · June 12	https://www.facebook.com/covid19yoga/videos/2817698658356543/
Impact: Each session was viewed by more than 2000 people, Academically very useful for Yoga Students. Non-academic people/ many families also got benefitted with yoga practices knowledge for implementation in daily life. Thousands of people attended, got motivated to effectively deal with COVID19 crisis. Good response to Q&A session also.				

Simhavlokan Meeting: 1-2-3 July 2020

सिंहावलोकन सभेत, प्रत्येक विभागाच्या, विभाग-प्रमुखांनी गतकार्याचा आढावा सादर केला. तसेच पुढील कार्यासंबंधी चे नियोजन, माननीय कुलगुरु-समोर सादर केले.

Achievements / Progress done in last year & action plan for upcoming year, was presented by respective HODs of each department.

वेदांग ज्योतिष विभाग

स्थापना – वर्ष 2009

संकाय – प्राचीन भारतीय विज्ञान आणि मानव्यशास्त्रे संकाय

अभ्यासक्रम – एम्. ए., एम्. फिल्., पीएच्.डी. वेदांग ज्योतिषशास्त्र, वास्तुशास्त्र

अधिष्ठाता – प्रो. डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय

विभाग प्रमुख – डॉ. दिनकर मराठे, सहायक प्राध्यापक

सहायक प्राध्यापक – डॉ. प्रसाद गोखले, प्रा. प्रणव मुळे, प्रा. हिंगणीकर, प्रा. अंबालिका सेठीया

पीएच्.डी कार्यरत विद्यार्थी संख्या – 2

उद्दिष्टे –

- प्राचीन भारतीय विज्ञान आणि आधुनिक विज्ञानाचे तौलनिक अध्ययन करणे
- वेदांग ज्योतिष हे प्राचीन भारतीय शास्त्र म्हणून समाजात प्रस्थापित करणे.
- वेदांग ज्योतिष आणि वास्तुशास्त्राबद्दलचे गैरसमज आणि अंधश्रद्धा दूर करणे.
- वैदिक साहित्यात दिसून येणा–या प्राचीन भारतीय विज्ञानाच्या बीजांचे सखोल संशोधन करणे
- संस्कृत साहित्याचे मानव्यशास्त्रासाठी असलेले योगदान विविध परिषदा, अध्ययन, सेमिनार या माध्यमातून प्रभावीपणे अधोरेखित करणे.

संशोधन कार्यविषयक ध्येये –

1 **आंतरविभागीय संशोधन**

वास्तु व आधुनिक स्थापत्यशास्त्र, सिद्धान्त ज्योतिष व आधुनिक खगोलविज्ञान, मेघ गर्भ लक्षण आणि आधुनिक पर्जन्य अंदाज, आधुनिक ज्योतिषशास्त्र व आयुर्वेद यांमधील आंतरविभागीय संशोधनास चालना देणे.

2 **हस्तलिखितांचे संपादन**

- विभागाद्वारे प्राचीन हस्तलिखितांचा अभ्यास, संशोधन व संपादन करण्यास एम्. फिल्. व पीएच्.डी. च्या विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन देणे.
- 'जैमिनी सूत्रावरील हस्तलिखितांचे त्याच्या सर्व टीकांसहित पाठचिकित्सा व संपादन' या प्रकल्पाचे कार्य सुरू आहे.

वेदांग ज्योतिष विभाग

I. भास्कराचार्य व्याख्यानमाला (३ व्याख्याने) :

१. विशेष व्याख्यान : प्रा.सच्चिदानंद उडुपा

वर्ष २०१४-१५ पासून दरवर्षी वेदांग ज्योतिष विभागामार्फ़त भास्कराचार्य व्याख्यान मालेचे आयोजन करण्यात येते सालाबाद प्रमाणे या वर्षीही दिनांक ६/०८/२०१९ रोजी विशेष व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले.व्याख्यानाचा विषय होता "ज्योतिष शास्त्रातील भास्कराचार्यांचे योगदान ". प्रा. सच्चिदानंद उडुपा,प्राचार्य,राष्ट्रीय संस्कृत संस्थान,राजीव गांधी परिसर, श्रींगेरी हे या व्याख्यानाचे प्रमुख वक्ते म्हणून लाभले होते.प्रा.डॉ.कृष्णकुमार पाण्डेय यांनी कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद भूषविले. सर्व विभागांतील शिक्षक आणि विद्यार्थी यांनी या व्याख्यानाचा लाभ घेतला.

२.विशेष व्याख्यान: प्रा.डॉ.रमेशचंद्र शुक्ल

या वर्षी दिनांक ०९/०८/२०१९ रोजी विशेष व्याख्यानाचे भास्कराचार्य व्याख्यानमालेअंतर्गत आयोजन केले गेले. या व्याख्यानासाठी प्रा.डॉ.रमेशचंद्र शुक्ल,प्राध्यापक,वेदांग ज्योतिष विभाग,सोमनाथ संस्कृत विद्यापीठ वेरावल,गुजरात हे वक्ते म्हणून लाभले."ज्योतिषशास्त्रे रोग विमर्श"या विषयावर त्यांनी व्याख्यान दिले. प्रा.डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय यांनी कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद भूषविले.सर्व विभागांतील शिक्षक आणि ५० हुन अधिक विद्यार्थ्यांनी या व्याख्यानाचा लाभ घेतला.

३. विशेष व्याख्यान: डॉ.रामकृष्ण पेजत्ता

या वर्षी दिनांक १८/०८/२०१९ रोजी विशेष व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले.व्याख्यानाचा विषय "ज्योतिषशास्त्रे संशोधनस्य संभावना" असा होता या व्याख्यानासाठी चिन्मय विश्वविद्यापीठ,केरळ येथील प्रा. डॉ.रामकृष्ण पेजत्ता यांना वक्ते म्हणून आमंत्रित करण्यात आले होते. .प्रा.डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय यांनी कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद भूषविले. सर्व विभागांतील शिक्षक आणि विद्यार्थी यांनी या व्याख्यानाचा लाभ घेतला.

II. त्रिदिवसीय राष्ट्रीय कार्यशाळा : भारतीय गणितम्

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठ वेदांग ज्योतिष विभाग आणि विश्वेश्वरैया राष्ट्रीय तंत्रज्ञान संस्था (VNIT) तसेच इंडिक अकॅडमी हैदराबाद यांच्या संयुक्त विद्यमाने विद्यार्थी आणि शोध छात्रांसाठी स्व. अनंत व्यवहारे यांच्या स्मृती प्रित्यर्थ भारतीय गणितम् या विषयावर त्रिदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले.या आयोजन गणित विभाग,VNIT परिसर बजाज नगर नागपूर येथे दिनांक ९ ते ११ सप्टेंबर २०१९ या दरम्यान केले गेले. या उपक्रमात ७० हुन अधिक विद्यार्थ्यांनी आपला सहभाग नोंदवला

वैदिक गणिताच्या प्रचार आणि प्रसारासाठी कै. अनंत व्यवहारे यांनी स्वतः ला वाहून घेतले होते आणि कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठशी वैदिक गणिताच्या माध्यमातून जोडले गेले होते.

या कार्यशाळेचे उदघाटन डॉ. प्रमोद पडोळे , निर्देशक,VNIT नागपूर आणि प्रमुख अतिथी प्रा. डी. एम.देवकर,विभाग प्रमुख,गणित विभाग, VNIT,नागपूर,प्रा. डॉ.कविता होले,विभाग प्रमुख ,साहित्य विभाग, कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत युनिव्हर्सिटी,रामटेक.यांच्या हस्ते झाले.

या कार्यशाळेचे संयोजक प्रो.डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय,संकाय प्रमुख,प्राचीन भारतीय विद्या आणि मानव्यशास्त्र संकाय,कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत युनिव्हर्सिटी, तसेच प्रा.डॉ. जी. पी. सिंह,विभाग प्रमुख,गणित विभाग,VNIT नागपूर हे होते.

या कार्यशाळेसाठी प्रख्यात गणितज्ञ आणि संस्कृत विद्वान श्री. वेणुगोपाल हेरूर, गुलबर्गा,कर्नाटक यांना आमंत्रित केले गेले होते. . या कार्यशाळेचे निर्देशन डॉ. दिनकर मराठे,विभाग प्रमुख वेदांग ज्योतिष विभाग,KKSU आणि डॉ. प्रसाद गोखले,सहायक प्राध्यापक,वेदांग ज्योतिष विभाग,KKSU यांनी केले.

प्रा.डॉ. व्ही. पी. सिंह,विभाग प्रमुख,गणित विभाग,VNIT नागपूर हे या वेळी उदघाटन समारंभात उपस्थित होते. या वेळी प्रो.डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय यांनी परिचय पार व्याख्यान केले तसेच डॉ. आशिष जे यांनी कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन केले तसेच प्रा.डॉ. व्ही. पी. सिंह यांनी आभार प्रदर्शन केले.

चंदीगढ,राजस्थान,मध्यप्रदेश, तेलंगणा, आंध्र प्रदेश, तामिळनाडू,उत्तराखंड इत्यादी राज्यातून विविध क्षेत्राशी निगडित असलेले ८३ च्यावर लोक या कार्यशाळेत उत्साहाने सहभागी झाले.

श्री.वेणुगोपाल हेरून यांनी भारतीय गणितं या विषयाची ओळख करून दिली आणि दुसऱ्या सत्रात त्यांनी आर्यभटीय परंपरा हा विषय घेतला. मध्यांतरानंतर हेरूर यांनी आर्यभट्ट गणित पाद या विषयावर केले आणि अंतिम सत्रात प्रा कृष्णकुमार पाण्डेय आणि श्री. हेरूर यांनी सहभागी विद्यार्थ्यांच्या प्रश्नाला उत्तरे दिली.

कार्यशाळेच्या दुसऱ्या दिवशी श्री हेरूर यांनी ब्रह्मगुप्ताच्या भूमितीच्या सिद्धांतावर व्याख्यान दिले. या वेळी श्री चंद्रहास हलाई,निर्देशक ,इंडिक अकॅडमी ,मुंबई विभाग भारतीय मंदिरांची स्थापत्य रचना आणि त्यांचा गणितीय संबंध या विषयावर विशेष व्याख्यान झाले. अंतिम सत्रात प्रा कृष्णकुमार पाण्डेय आणि श्री. हेरूर यांनी सहभागी विद्यार्थ्यांच्या प्रश्नाला उत्तरे दिली.

कार्यशाळेच्या अंतिम दिवशी श्री. हेरूर यांनी श्री नारायण पंडित यांच्या कार्याबद्दल माहिती दिली.या कार्यशाळे दरम्यान दररोज श्री. हेरूर गणितातील छोट्या छोट्या गमती गोष्टी सांगत त्यांमुळे सहभागी जनांचे मनोरंजन झाले आणि गणिता विषयी अधिक गोडी निर्माण झाली.

समारोपाच्या कार्यक्रमात नारायण आचार्य यांच्या बीजगणितं या ग्रंथावरील श्री. हेरूर यांनी केलेल्या टीकेचं मा.प्रा. श्री मधुसूदन पेन्ना,संकाय प्रमुख,भारतीय दर्शन विभाग,KKSU यांच्या हस्ते विमोचन करण्यात आले. समारोपाच्या कार्यक्रमात प्रा. श्री. पेन्ना यांनी अध्यक्षपद भूषविले. यावेळी व्यासपीठावर समायोजक प्रा. श्री.कृष्णकुमार पाण्डेय व प्रा. जी. पी. सिंह उपस्थित होते. तसेच संयोजक प्रा.डॉ. दिनकर मराठे तसेच प्रा.डॉ.प्रसाद गोखले,डॉ. व्ही. पी. सिंह हे देखील उपस्थित होते.

यावेळी डॉ. दिनकर मराठे यांनी समारोपाचे भाषण केले.

III. आर्यभट्ट तारामंडळ(फिरते तारांगण) - प्रात्यक्षिक

१)दिनांक १९/१२/२०१९

२)दिनांक : १०-१२ जानेवारी २०२०

वेदांग ज्योतिष विभागाच्या वतीने शालेय विद्यार्थ्यांसाठी तारांगणाच्या प्रात्यक्षिकाचा कार्यक्रमाचे १९/१२/२०१९ रोजी JSW कळमेश्वर येथे आयोजन करण्यात आले होते. विद्यापीठाच्या वतीने डॉ.आशिष,श्री रुपेश गोमासे, प्रा.राजेंद्र सिंह विज्ञान शोध संस्था येथील सहायक निर्देशक यांनी तारांगणाचे प्रात्यक्षिक करून दाखवले या प्रात्यक्षिकचा ८०० हुन अधिक विद्यार्थ्यांनी लाभ घेतला

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठ,रामटेक तर्फे ५० व्या अखिल भारतीय प्राच्य विद्या परिषदेचे हेडगेवार स्मृती भवनात दिनांक १०-१२ जानेवारी २०२० दरम्यान आयोजन करण्यात आले.या परिषदेत सहभागी होण्यासाठी अनेक राज्यांतून १५०० हुन अधिक लोक आले होते. या वेळी वेदांग ज्योतिष विभागाने पुढाकार घेऊन तिन्ही दिवस अतिथींसाठी नक्षत्रमंडळाचा कार्यक्रम दाखवण्यात आला

डॉ.आशिष जे,सहायक प्राध्यापक KKSU, रामटेक, श्री.प्रसाद अयाचित,रुपेश गोमासे, पुष्पक भट या सर्वांच्या सहकार्याने तारांगणाचे १८ प्रयोग दाखवले गेले. या उपक्रमाचे मा.कुलगुरू प्रा. श्रीनिवास वारखेडी यांनी कौतुक केले. प्रा. कृष्णकुमार पाण्डेय, डॉ. दिनकर मराठे,डॉ.प्रसाद गोखले हे यावेळी उपस्थित होते.

IV. वास्तूशास्त्र पदविका अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांसाठी वास्तूपरीक्षण आणि प्रात्यक्षिक सत्राचे आयोजन :

स्थळ : कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय,रामटेक

नवीन वारंगा परिसर,वारंगा,नागपूर

दिनांक : ०७-०३-२०२०

वेदांगज्योतिष विभागातर्फे वास्तुविद्या पदविका अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांसाठी प्रात्यक्षिक आणि वास्तू परीक्षणसत्राचे आयोजन करण्यात आले. वास्तुशास्त्रातील सिद्धांत भूमी आणि बांधकामात कसे उपयोजित केले जातात,मृदा परीक्षण,बांधकाम कसे केले जाते ? हे प्रत्यक्ष विद्यार्थ्यांना दाखवणे हा या प्रात्यक्षिक सत्रा मागचा उद्देश होता. यावेळी वास्तुशास्त्रातील सिद्धांत,दिकसाधन यांविषयी डॉ. कृष्णकुमार पांडे यांनी निरूपण केले.डॉ.दिनकर मराठे यांनी वराहमिहिराच्या बृहदसंहितेत सांगितलेल्या भूमिगत जलस्त्रोत ओळखायचे याचे प्रात्यक्षिक विद्यार्थ्यांना दाखवले. या प्रात्यक्षिकामुळे विद्यार्थ्यांना खूप लाभ झाला आणि विद्यार्थ्यांना शास्त्रातील सिद्धांत प्रत्यक्ष बांधकामात कसे उपयोगात आणले जातात या विषयी माहिती मिळाली.

V. एक दिवसीय राष्ट्रीय आंतरजालाच्या कार्यशाळा :

दिनांक: ०४/०५/२०२०

विषय : ज्यौतिषदृष्ट्या वर्तमानवैश्विकस्थितेः चिन्तनम्

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठ रामटेक,वेदांग ज्योतिष विभाग, भारतीय पुराविद्या आणि मानव्य शास्त्र संकायच्या वतीने आंतरजालाच्या माध्यमातून दिनांक ४ मे २०२० रोजी सकाळी ११ ते १ या वेळेत एक दिवसीय राष्ट्रीय परिसंवादाचे आयोजन केले गेले.

झूम अँप मार्फत सर्व वक्ते आणि श्रोते यावेळी एकत्र आले होते.

या परिसंवादात देशातील विविध राज्यातून ३५० अधिक ज्योतिष अभ्यासकांनी आपला सहभाग नोंदवला

माननीय कुलगुरू प्रा.राजाराम शुक्ल,संपूर्णानंद संस्कृत युनिव्हर्सिटी, वाराणसी यांनी उदघाटन केले माननीय कुलगुरू प्रा. श्रीनिवास वरखेडी,कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठ रामटेक यांनी अध्यक्षीय भाषण केले.

प्रो.श्यामदेव मिश्रा, राष्ट्रीय संस्कृत संस्थान,जयपूर परिसर,

प्रो.अखिलेश्वर मिश्रा,मद्रास संस्कृत महाविद्यालय,चेन्नई

डॉ.उपेंद्र भार्गव, महर्षी पाणिनी संस्कृत युनिव्हर्सिटी,उज्जैन

डॉ.रामकृष्ण पेजत्ता,चिन्मय युनिव्हर्सिटी,

डॉ.प्रवेश व्यास

डॉ. गणेश त्रिपाठी

डॉ.नागेश भट

यांनी COVID-19 संकट आणि त्याला सामोरे जाण्यासाठी मार्गदर्शक तत्वे या विषयावर ज्योतिषशास्त्राच्या आधारावर आपापली मते मांडली. यावेळी समारोपाचे भाषण कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठाचे, भारतीय पुरविद्या आणि मानव्य शास्त्र संकाय प्रमुख प्रो.डॉ. कृष्णकुमार पांडे यांनी केले

या आंतरजालीय परिसंवादाचे समायोजन डॉ. दिनकर मराठे,विभाग प्रमुख,वेदांग ज्योतिष विभाग,कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठ आणि डॉ.प्रसाद गोखले,सहायक प्राध्यापक कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठ यांनी केले तसेच तांत्रिक सहाय्य श्री. राजीव रंजन मिश्रा यांनी केले.

VI. ज्योतिषशास्त्रावरील सप्त दिवसीय परिचयपर वर्ग :

वेदांग ज्योतिष विभाग, कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठ,रामटेक भारतीय पुरविद्या आणि मानव्य शास्त्र संकाय तर्फे दिनांक १६ मे ते २२ मे २०२० दरम्यान zoom app माध्यमातून सप्त दिवसीय परिचयपर ज्योतिषशास्त्र वर्गाचे आयोजन केले गेले.

सर्व विद्यार्थी जिज्ञासू प्रवृत्ती चे असून अभ्यासक्रमाविषयी त्यांना कुतूहल होते. शास्त्राचा प्रचार करणे आणि गैरसमज दूर करणे हा या वर्गाचा मुख्य उद्देश होता. या वर्गात एकूण १०७ विद्यार्थी सहभागी झाले आणि त्यांच्या कडून रु. ५३७०० शुल्क म्हणून प्राप्त झाले. हि रक्कम विभागातर्फे कोविड-१९ निधी मध्ये वळती करण्यात आली.

या वर्गात प्रो.कृष्णकुमार पाण्डेय,डॉ.दिनकर मराठे आणि डॉ. प्रसाद गोखले हे वक्ते होते.

पहिल्या दिवशी म्हणजेच दिनांक १६ मे २०२० रोजी डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय यांनी वेदांचा परिचय, वेद, वेदांग, पवित्र ग्रंथ आणि त्यांच्या निर्मिती मागचा उद्देश, त्रिस्कंध म्हणजे काय ? या विषयावर व्याख्यान दिले.

दिनांक १७मे २०२० रोजी डॉ.प्रसाद गोखले यांनी भारतीय पंचांगाची ओळख या विषयावर व्याख्यान दिले.

दिनांक १८मे २०२० रोजी डॉ.दिनकर मराठे यांनी राशी परिचय या विषयावर व्याख्यान दिले.

दिनांक १९ मे २०२० रोजी डॉ.कृष्णकुमार पाण्डेय यांनी कुंडली निर्माण या विषयावर व्याख्यान दिले.

दिनांक २० मे २०२० रोजी डॉ.प्रसाद गोखले यांनी नवविध कालमान ,अधिमास क्षयमास,पंचांग कसे पाहावे ? राशी अंश कला विकला काय असतात या विषयावर व्याख्यान दिले.

दिनांक २१मे २०२० रोजी डॉ. दिनकर मराठे यांनी ग्रह परिचय रशिपरिचय, ग्रहांच्या कक्षा,भोग काल,उच्च निचादी भाग या विषयावर व्याख्यान दिले.

दिनांक २२ मे २०२० रोजी या सप्त दिवसीय परिचयपर ज्योतिषशास्त्र वर्गाचा शेवटचा दिवस होता. सातव्या दिवशी प्रा. कृष्णकुमार पाण्डेय यांनी कुंडलीचा फलादेश कसा करावा ? आयुयोग,अरिष्ट योग,राजयोग, दशा यांचा विचार फलादेश करताना कसा करावा ? या विषयावर व्याख्यान दिले.

मा.कुलगुरू,प्रो.श्रीनिवास वरखेडी,कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठ रामटेक यांनी वर्गाच्या यशस्वी आयोजनाबद्दल आयोजकांचे अभिनंदन केले. "ज्योतिषशास्त्र हे प्रत्यक्ष शास्त्र असून ते आपल्याला काय करावे आणि काय नाही याचे मार्गदर्शन करते" असेही ते यावेळी म्हणाले.प्रो. सी. जी. विजयकुमार हे देखील या समारोपाच्या कार्यक्रमात उपस्थित होते.

सहायक प्राध्यापक डॉ.आशिष जे. यांनी या वर्गाचे सह संयोजक म्हणून काम पहिले, सौ.कल्याणी डहाळे,कु.अंबालिका सेठिया, प्रणव मुळे,अनुज शर्मा हे संयोजन समिती मध्ये होते. तसेच वर्गासाठी तांत्रिक साहाय्य श्री.राजीव रंजन मिश्रा यांनी पहिले.

VII. कार्यभार : वेदांग ज्योतिष विभाग शैक्षणिक वर्ष २०१९ -२० एकूण कार्यभार ९८ तास

VIII. विद्यार्थी आणि शोध छात्र : शैक्षणिक वर्ष २०१९ -२० वेदांग ज्योतिष विभाग एकूण विद्यार्थी संख्या १०५, शोध छात्र ८

IX. नवे आखलेले अभ्यासक्रम :

MA ज्योतिर्विज्ञान हा नवीन अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० साठी आखण्यात आला आणि या शैक्षणिक वर्षात वारंगा परिसर नागपूर येथे सुरु करण्यात आला.

XII. विद्यार्थ्यांच्या उपलब्धी :

BA वेदांग ज्योतिष वर्गातील विद्यार्थी कौशल जोशी याने २०१९ मध्ये नागपूर येथे पार पडलेल्या डॉ. वा.मा.दामले नाट्याभिनव आंतर महाविद्यालयीन स्पर्धेत प्रथम पारितोषिक मिळवले.

BA वेदांग ज्योतिष वर्गातील विद्यार्थी कौशल जोशी याने जानेवारी २०२० मध्ये राष्ट्रीय संस्कृत विद्यापीठ तिरुपती येथे पार पडलेल्या अखिल भारतीय संस्कृत छात्र प्रतिभा महोत्सवात एकांकिका स्पर्धेत तृतीय पारितोषिक मिळवले

BA वेदांग ज्योतिष वर्गातील विद्यार्थी कौशल जोशी याला जानेवारी २०२० मध्ये राष्ट्रीय संस्कृत विद्यापीठ तिरुपती येथे पार पडलेल्या अखिल भारतीय संस्कृत छात्र प्रतिभा महोत्सवात लोकनृत्य स्पर्धेत प्रोत्साहनपर पारितोषिक मिळाले

BA वेदांग ज्योतिष - शास्त्री II वर्गातील विद्यार्थी देवानंद, याने २०१९-२० मध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना द्वारे नागपूर येथे आयोजित राष्ट्रीय एकीकरण कार्यक्रमात सक्रिय सहभाग नोंदवला

शिक्षणशास्त्र विभाग

स्थापना – वर्ष 2008

संकाय – शिक्षणशास्त्र तथा संकीर्ण विद्याशाखा संकाय

अभ्यासक्रम – एम्. एड्., एम्. फिल्., पीएच्.डी. शिक्षणशास्त्र

अधिष्ठाता – प्रो. ललिता चंद्रात्रे

विभाग प्रमुख – डॉ. कीर्ती सदार, सहयोगी प्राध्यापिका

सहायक प्राध्यापक– डॉ. हृषिकेश दलाई, डॉ. अमोल मांडेकर, डॉ. राजश्री मेश्राम, प्रा. अनघा आंबेकर

पीएच्.डी कार्यरत विद्यार्थी संख्या – 3

उद्दिष्टे –

- संस्कृत शिक्षकांची तथा इतर शिक्षकांची निर्मिती करणे
- प्राचीन भारतीय शिक्षण संकल्पना आणि आधुनिक शिक्षण पद्धती आणि विचारांचे अध्ययन– अध्यापन आणि संशोधन करणे.
- संस्कृत शिक्षण पद्धती आधुनिक काळाशी सुसंगतरित्या विकसित करणे.
- जागतिक स्तरावरील शिक्षण विचारांचा आणि सिद्धांताचा अद्ययावत अभ्यास करून अभ्यासक्रमाची रचना करणे.

संशोधन कार्यविषयक ध्येये –

- राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय संशोधन पत्रिकेत संशोधकांचे संशोधन लेख प्रकाशित करणे
- मार्गदर्शकांचे संशोधन लेख प्रकाशित करणे.
- विविध परिषदा, सेमिनार, कार्यशाळा यामध्ये विद्यार्थी, संशोधक छात्र आणि प्राध्यापकांचा सहभाग

शिक्षणशास्त्र विभाग

पद्व्युत्तर शिक्षण विभाग, क.का.सं.वि., रामटेक येथे सत्र २०१९–२०२० मध्ये पुढील कार्यक्रम यशस्वीरित्या संपन्न झाले.

- दिनांक २ ऑगस्ट २०१९ शुक्रवार रोजी शैक्षणिक परिसर रामटेक येथे संशोधन चर्चासत्र संपन्न झाले. या चर्चासत्राला पुढील तज्ञ उपस्थित होते. त्यांनी संशोधनासंबंधित पुढील विषयावर मार्गदर्शन केले.

  १. डॉ. के.एम. भांडारकर – संशोधनात विषयनिवड निश्चिती
  २. डॉ. प्रशांत पाटील – न्यादर्शन
  ३. डॉ. अर्चना अलोणी – सांख्यिकीय विश्लेषण
  ४. डॉ.स्वाती देशपांडे – संशोधन पद्धती

  चर्चासत्रामध्ये विद्यार्थ्यांच्या शंकांचे निरसन करण्यात आले. या चर्चासत्रामध्ये शिक्षणशास्त्र संकायाच्या अधिष्ठाता प्रो. ललिता चंद्रात्रे, विभागप्रमुख डॉ. कीर्ती सदार व सर्व प्राध्यापकवृंद उपस्थित होते.

  या चर्चासत्राचा लाभ प्राध्यापक, संशोधक व विद्यार्थी यांना झाला.

- दिनांक ६ ऑगस्ट २०१९ मंगळवार रोजी मातोश्री रमाई भिमराव आंबेडकर सभाकक्षामध्ये 'शिक्षण व अनुशासन' या विषयावर राष्ट्रीय संस्कृत संस्थान श्रृंगेरीचे प्रो. ए.पी सच्चिदानंद यांचे अतिथी व्याख्यान संपन्न झाले. या व्याख्यानाला प्राध्यापक, संशोधक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

- दिनांक २३ ऑगस्ट २०१९ रोजी पद्व्युत्तर शिक्षण विभाग व महिला कक्ष यांच्या संयुक्त माध्यमाने विशेष व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. ॲडोलसन्स हेल्थ अकादमीच्या अध्यक्ष्या व प्रसिद्ध स्त्री रोगतज्ञ डॉ. जया शिवलकर यांनी 'भावनिक बुद्धिमत्ता' या विषयावर मार्गदर्शन केले. त्यानंतर विद्यार्थीनींच्या शंकांचे निरसन करण्यात आले. कुलसचिव प्रो. विजयकुमार अध्यक्षस्थांनी होते. शिक्षणशास्त्र संकायाच्या अधिष्ठाता प्रो. ललिता चंद्रात्रे, पद्व्युत्तर शिक्षण विभागाच्या विभागप्रमुख डॉ. कीर्ती सदार, प्रा. अनघा आंबेकर, डॉ. हृषिकेश दलाई तसेच विश्वविद्यालयातील महिला प्राध्यापक, कर्मचारी व विद्यार्थी बहुसंख्येने उपस्थित होते.

- दिनांक १३ सप्टेंबर २०१९, शुक्रवार रोजी 'राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण –२०१९' या विषयावर प.पु. गोळवळकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर रामटेक येथे कक्ष क्र. १ मध्ये चर्चासत्र संपन्न झाले. चर्चासत्रामध्ये प्रमुख वक्ते म्हणून डॉ. उशषी गुहा व प्रा. गोपीचंद निंबार्ते उपस्थित होते व त्यांनी पुढील विषयावर मार्गदर्शन केले.

  - Dr. Ushashi Guha – Draft of National Education Policy-2019 and Teacher Education
  - Dr. Gopichand Nimbarte- (VNIT, Nagpur) DNEP 2019: Social Contribution and Elimination of Social Problems Through Education

  कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक विभागप्रमुख डॉ. कीर्ती सदार यांनी केले तर आभार प्रदर्शन अधिष्ठाता प्रो. ललिता चंद्रात्रे यांनी केले. चर्चासत्राचा लाभ विद्यार्थी,संशोधक व प्राध्यापक यांना झाला. चर्चासत्र व्यवस्थित संपन्न झाले.

- दिनांक १८ ऑक्टोंबर २०१९ रोजी संशोधनावर आधारित विशेष व्याख्यानाचे आयोजन पद्व्युत्तर शिक्षण विभागाद्वारे करण्यात आले होते. यामध्ये विषयतज्ञ म्हणून डॉ. के. एम. भांडारकर व संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा संकायच्या अधिष्ठाता प्रो. नंदा पुरी यांनी पुढील संशोधन विषयावर मार्गदर्शन केले.
    - Dr. K. M. Bhandarkar – Statistics in Research
    - Prof. Nanda Puri – Interdisciplinary Research

  या व्याख्यानाला संशोधक विद्यार्थी व प्राध्यापक उपस्थित होते.

- दिनांक १४ फेब्रुवारी २०२० शुक्रवार रोजी क. का. सं. वि. रामटेक येथे पद्व्युत्तर शिक्षण विभागातर्फे ''राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०१९ वर आधारित उच्च शिक्षणातील संधी व आव्हाने'' या विषयावर राष्ट्रीय परिषद संपन्न झाली. या परिषदेचे उद्घाटन प्रख्यात शिक्षणतज्ञ डॉ. वेदप्रकाश मिश्रा, कुलपती, कृष्णा इन्स्टीट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस कराड यांच्या शुभहस्ते झाले. प्रमुख अतिथी म्हणून राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०१९ मसुदा समितीतील सन्माननीय सदस्य प्रो.एम.के. श्रीधर उपस्थित होते. उद्घाटन कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान मा. कुलगुरु प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांनी भूषविले. कुलसचिव प्रो. विजयकुमार, शिक्षणशास्त्र संकायाच्या अधिष्ठाता प्रो. ललिता चंद्रात्रे ,शिक्षणशास्त्र विभागप्रमुख डॉ. कीर्ती सदार, परिषद समन्वयक डॉ. राजश्री मेश्राम प्रामुख्याने व्यासपीठावर उपस्थित होते.

  कार्यक्रमाचा प्रारंभ मान्यवरांच्या शुभहस्ते दीपप्रज्वलनाने झाला. प्रास्ताविक डॉ. कीर्ती सदार यांनी केले. स्वागतपर भाषण डॉ. ललिता चंद्रात्रे यांनी केले. उद्घाटन सत्राचे संचालन प्रा. पल्लवी कावळे यांनी केले तर आभार डॉ. राजश्री मेश्राम यांनी मानले. नोंदणी कार्य प्रा. अनघा आंबेकर यांनी पाहिले.

  उद्घाटनपर भाषणात डॉ. वेदप्रकाश मिश्रा यांनी उपल्या ओजस्वी, प्रभावी भाषणात नव्या शैक्षणिक धोरणासमोर असलेली आव्हाने सोदाहरण विशद केली. बीजभाषक प्रो. एम. के. श्रीधर यांनी शैक्षणिक धोरणातील महत्त्वपूर्ण वैशिष्टयांवर प्रकाश टाकला. कुलगुरु प्रो. श्रीनिवास वरखेडी हे अध्यक्षीय भाषणात म्हणाले की, जोपर्यंत विद्यापीठे, महाविद्यापीठे स्वयंपूर्ण होणार नाही तोपर्यंत त्यांना स्वायत्तता प्राप्त होणार नाही.

  उद्घाटन सत्रानंतर पेपरसादरीकरण सत्र संपन्न झाले. यामध्ये एकुण ४० प्राध्यापक व संशोधक विद्यार्थ्यांनी पेपर सादरीकरण केले. या सत्राकरिता अध्यक्ष म्हणून हिन्दी विश्वविद्यालय, वर्धा येथील शिक्षणविभागाचे विभागप्रमुख प्रो. गोपालकृष्ण ठाकुर व संस्कृत भाषा संकायच्या अधिष्ठाता प्रो. प्रीती सागर लाभले. समन्वयक म्हणून डॉ. कीर्ती सदार यांनी कार्य पाहिले. या सत्राचे संचलन प्रा. कविता गोमासे यांनी केले.

  राष्ट्रीय परिषदेच्या समारोपामध्ये प्रमुख अतिथी व वक्ते म्हणुन मा. डॉ. पुरणचंद्र मेश्राम, माजी कुलसचिव रा. तु. म. नागपूर विद्यापीठ उपस्थित होते. यावेळी विश्वविद्यालयाचे कुलगुरु प्रो. श्रीनिवास वरखेडी, कुलसचिव प्रो. विजयकुमार मंचावर उपस्थित होते. यावेळी परीषदेचे अहवाल वाचन करण्यात आले. मुख्य वक्ता डॉ. पुरणचंद्र मेश्राम यांनी नव्या शैक्षणिक धोरणाबाबत मार्गदर्शन करुन नव्या शैक्षणिक धोरणातील आव्हाने आणि अंमलबजावणी मध्ये येणाऱ्या अडचणीबाबत विस्तृत मत मांडले. समापन सत्राचे संचलन व आभार शबाना अंजुम यांनी मानले. राष्ट्रीय परिषद व्यवस्थितरित्या संपन्न झाली. या परिषदेला प्राध्यापक, संशोधक व विद्यार्थी बहुसंख्येने उपस्थित होते.

- दिनांक १५ मे २०२० रोजी शिक्षण विभागातर्फे "E-Learning Challanges and Opportunities" या विषयावर राष्ट्रीय वेबिनार संपन्न झाले. या वेबिनारला उद्घाटक व बीजभाषक म्हणून प्रो. निता इमानदार, विभागप्रमुख, मनिपाल सेन्टर ऑफ युरोपियन स्टडीज, मनिपाल युनिव्हसिटी या लाभल्या. अध्यक्षपद मा. कुलगुरु

प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांनी भूषविले. वेबिनारची सुरुवात वैदिक मंत्राने झाली. प्रास्ताविक अधिष्ठाता प्रो. ललिता चंद्रात्रे यांनी केले. अतिथी परिचय विभागप्रमुख डॉ. कीर्ती सदार यांनी करुन दिला तर संचालन वेबिनार समन्वयक प्रा. हृषिकेश दलाई यांनी केले. प्रमुख वक्ते म्हणून

१. डॉ. मन्दार भानूषे २. डॉ. परविनकुमार शर्मा ३. डॉ. व्यंकट सुब्रमण्यम लाभले. त्यांनी पुढील विषयावर मार्गदर्शन केले.

- Dr. Mandar Bhanushe : MOOC
  Assit. Prof., Mumbai University
- Dr. Parveenkumar Sharma : Quiz and Making podcasts
  Assit. Prof., MMDU, Ambala, Haryana
- Dr. Venkata Subramanian : Sanskrit E-Learning does one Size fits all can studies and Examples.
  Co-founder & CEO Vyoma
  Linguistic Lab Foundation, Bangalore

या राष्ट्रीय वेबिनारमध्ये संपूर्ण देशातून २००० च्या वर पार्टीसिपंट सहभागी झाले होते. यामध्ये विविध विषयांचे प्राध्यापक, शिक्षण तज्ञ, संशोधक विद्यार्थ्यांचा समावेश होता. वेबिनार सर्वांना खूप उपयुक्त ठरला. शेवटी आभार प्रा. रेणुश्री बनसोड यांनी मानले.

बी. बी. ए. / बी. सी.ए.

बी. बी. ए. / बी. सी.ए. ची स्थापना व उद्दिष्टे :–

बी. बी. ए. / बी. सी.ए. ची स्थापना क. का. सं. वि. रामटेक येथे सत्र २०१९–२० पासून करण्यात आली.

रामटेक परिसरातील शहरी आणि ग्रामीण विद्यार्थ्यांना तांत्रिक आणि उद्योजकीय शिक्षणाची सुविधा तसेच अत्यंत नाममात्र शिक्षण शुल्कामध्ये पालकांना आपल्या पाल्याला शिक्षण मिळावे. ह्या उद्देशाने बी. बी. ए. आणि बी. सी.ए. अभ्यासक्रमांची सुविधा उपलब्ध करुन देण्यात आली.

प्रवेशित विद्यार्थी संख्या

बी. बी. ए. –२२ विद्यार्थी

बी. सी.ए. – ४२ विद्यार्थी

विविध कार्यक्रमातील विद्यार्थ्यांचा सहभाग –

- अतिथी व्याख्यान – On ICT- 26th Nov.2019.
- कार्यशाळा – भावनिक बुद्धिमत्ता – 28th Feb. 2020
- आंतरराष्ट्रीय महिला दिनानिमित्त– जागरुकता अभियान COVID-19 आणि कॅन्सर – 6thMarch 2020.
- इंद्रधनुष्य सहभाग – 5th Oct.2019
- राहिल शेख – Fine Arts
- अभिषेक दमाहे (BBA) प्रथमेश रोडकर (BCA) मानव अधिकार आयोग, नवी दिल्ली येथे आयोजित आंतरवासिता कार्यक्रमात सहभाग उल्लेखनीय– महाराष्ट्रातून केवळ क. का. सं. वि. च्या विद्यार्थ्याचा सहभाग – 14th FEb. 2020 to 28th Feb. 2020

शिक्षकांचे उल्लेखनीय कार्य –

- पालक सभेचे यशस्वी आयोजन
- शिक्षकांचे विविध परीक्षांमधील योगदान – पर्यवेक्षक, प्रूफ रिडीं, प्रात्यक्षिक परीक्षांचे आयोजन
- AIOC मध्ये विविध समितींवर कार्य

विस्तार सेवा कार्य

राष्ट्रीय सेवा योजना

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाचे राष्ट्रीय सेवा योजना पथक शैक्षणिक आणि समाज कार्याच्या माध्यमातून समाजसेवेचे योगदान देण्यात कार्यरत आहे. त्यासाठीच वर्षभर राष्ट्रीय सेवा योजनेचे विद्यापीठाचे पथक सतत निरनिराळे कार्यक्रम राबवित असते.

राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS) स्थापना दिवस :-

राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वर्धापन दिनी म्हणजेच 24.09.2019 रोजी सामाजिक कार्यकर्त्या .... यांनी गाईड च्या विद्यार्थ्यांना आमंत्रित केले. यावेळी त्यांनी अनाथ मुले आणि दारिद्य रेषेखालील लोकांसाठी चंद्रपूर येथे केलेल्या कार्याचे अनुभव विद्यार्थ्यांसोबत वाटले.

विद्यापीठास दिलेली प्रदेश निर्देशकांची भेट : -

राष्ट्रीय सेवा योजनेचे प्रादेशिक निर्देशक श्री. कार्तिकेयन यांनी कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठास सदिच्छा भेट दिली. या वेळी त्यांनी राष्ट्रीय सेवा योजनेचे विद्यार्थी आणि गाईड यांच्याशी संवाद साधला आणि सामाजिक कार्यात कसे सहभागी व्हावे याबाबत मार्गदर्शन दिले. यावेळी आपल्या विद्यापीठातील ५० हुन अधिक स्वयंसेवक सहभागी झाले होते.

महात्मा गांधी जयंती निमित्त सेवाग्राम येथे भेट : -

महात्मा गांधी जयंती (02.10.2019) चे औचीत्त्य साधून NSS च्या विद्यार्थ्यांनी सेवाग्राम जि. वर्धा येथे भेट दिली. यावेळी सर्व विद्यार्थ्यांना'महात्मा गांधींचे कार्य आणि देशातही चे योगदान या बाबत माहिती देण्यात आली. या वेळी महात्मा गांधी हिंदी विद्यापीठ वर्धा येथेही भेट देण्यात आली. यावेळी १०० हुन अधिक विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

स्वस्थ भारत प्लग रन : -

दिनांक 30.11.2019 रोजी विद्यापीठ परिसर ते ST स्टॅन्ड, रामटेक दरम्यान स्वस्थ भारत स्वच्छ भारत यांच्या तर्फे प्लग रन चे आयोजन केले गेले यामध्ये विद्यार्थी आणि शिक्षकांनी आपला सहभाग नोंदवला. यावेळी सर्वानी ST स्टॅन्ड वर विखुरलेले प्लास्टिक आणि कचरा वेचला आणि विद्यापीठ परिसरात परतले. यावेळी 50 हुन अधिक विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

रक्तदान शिबीर : -

दिनांक 24.12.2019 रोजी पं. मदन मोहन मालवीय यांच्या जयंती निमित्त विद्यापीठाच्या भारतीय दर्शन विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने रक्त दान शिबीर आयोजित करण्यात आले. विद्यार्थी, शिक्षक आणि शिक्षकेतर कर्मचारी यांसह 38 जाणणारी रक्तदान केले .

संविधान दिवस : -

दिनांक 26.12.2019 रोजी संविधान दिवसानिमित्त सकाळी प्रार्थनेच्या वेळी विद्यापीठाच्या विद्यार्थी , शिक्षक आणि शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी संविधानाप्रती निष्ठेची शपथ घेतली. या प्रसंगी माननिय कुलगुरू आणि विद्यापीठाचे रजिस्ट्रार उपस्थित होते.

जॉय ऑफ गिव्हींग : -

दुसऱ्या सत्राच्या प्रारंभी दिनांक 24.01.2020 ते 30.01.2020 या दरम्यान NSS सेवकांकडून जॉय ऑफ गिव्हिंग कार्यक्रम आयोजित केला गेला.या कार्यक्रमात विद्यापीठाच्या विद्यार्थी, शिक्षक आणि शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी जुने कपडे दान दिले. या कार्यक्रमात सर्वजण उत्साहात सहभागी झाले. यावेळी गरजू आणि निराधार व्यक्तींना देण्यासाठी खूप कपडे जमा करण्यात आले.

राष्ट्रीय एकीकरण शिबीर (NIC) , बेंगळूरू : -

बंगळुरू येथे दिनांक 17.02.2010 ते 23.02.2010 दरम्यान आयोजित एकीकरण (NIC) शिबिरात NSS चे चार (२ मुलगे, २ मुली) विद्यार्थी पाठवण्यात आले. परतल्यावर सहभागी विद्यार्थी लाभान्वित होऊन राष्ट्रीय सेवायोजनेचे कार्य अधिक उत्साहाने करू लागले.

राज्यस्तरीय निवासी शिबीर : -

गाळणे, ता. मालेगांव, जि.नाशिक येथे दिनांक 20.022020 ते 26.02.2020 दरम्यान आयोजित राज्यस्तरीय निवासी शिबिरात NSS चे पाच (३ मुलगे ,२ मुली) विद्यार्थी पाठवण्यात आले. परतल्यावर सहभागी विद्यार्थी लाभान्वित होऊन राष्ट्रीय सेवायोजनेचे कार्य अधिक उत्साहाने करू लागले.

गृहबद्धता काळात रामटेक पोलिसांना सहकार्य :-

दिनांक 12.04.2020 ते 3.05.2020 या दरम्यान Covid-19 आपत्ती काळात NSS च्या ११ विद्यार्थ्यांनी रामटेक पोलिसांना गुहबद्धतेचे परिपालन नागरीकांकडून करून घेण्यासाठी रामटेक येथील प्रत्येक पोलीस चौकीत जाऊन अतिरिक्त मनुष्यबळ देऊन सहकार्य केले. या विद्यार्थ्यांनी एकूण २२ दिवस पोलिसांना सहकार्य केले.

सार्वजनिक स्वयंपाकघर सेवा (शिधा सेवा) : -

Covid-19 आपत्ती काळात गृहबद्धतेत NSS च्या विद्यार्थ्यांनी दिनांक 17.04.2020 ते 17.05.2020 या दरम्यान विद्यापीठाच्या उपाहारगृहाच्या मदतीने सार्वजनिक स्वयंपाकघर चालवले. या दरम्यान दररोज 40 ते 50 प्रवासी मजुरांना, निराधार व्यक्तींना तसेच कर्तव्यावर असलेल्या पोलिसांना अन्न पुरवठा केला जाई.

मुखाच्छादन आणि निर्जंतुकीकरण द्रव्याचे वाटप : -

दिनांक 12.04.2020 ते 17.05.2020 दरम्यान Covid-19 आपत्तीत पोलीस कर्मचारी, सफाई कर्मचारी आणि सुरक्षा रक्षकांना सुमारे 150 मुखाच्छादन आणि 50 निर्जंतुकीकरण द्रव्याचे वाटप केले गेले

धान्य संच वितरण : -

Covid-19 आपत्ती काळात दिनांक 17.04.2020 रोजी स्वतंत्ररित्या विद्यापीठाच्या NSS युनिट मार्फत ज्यांचे जीवन कोरोना संकटामुळे विस्कळीत झाले आहे अशा गरजू व्यक्तींना 100 धान्यसंच वाटप करण्यात आले तसेच राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाच्या संयुक्त विद्यमाने 250 धान्य संचांचे वितरण काण्यात आले.

छात्र कल्याण विभागाद्वारे वर्ष 2019-20 मध्ये घेण्यात आलेले कार्यक्रम व स्पर्धांचे विवरण

1) गुणवत्ता प्राप्त विद्यार्थ्यांचा सत्कार

दरवर्षी कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या वर्धापणादिनी सर्व शैक्षणिक विभागातील गुणवत्ता प्राप्त विद्यार्थ्यांचा सत्कार केला जातो। प्रत्येक पदव्युत्तर स्तरावरील विशेषाध्ययन विषयामध्ये गुणानुक्रमे प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थ्यांना पुरस्कार देण्यात येतात. वर्ष 2019-20 या शैक्षणिक वर्षात 18-09-2019 रोजी विश्वविद्यालयाच्या स्थापनादिनी हे पुरस्कार निम्नलिखित विद्यार्थ्यांना देण्यात आले.

1. वेद विशेषाध्ययन - महर्षि वेदव्यास पुरस्कार- श्रेयस कुरेकर
2. व्याकरण विशेषाध्ययन - महर्षि पाणिनि पुरस्कार – तृप्ति लांजूडकर
3. साहित्य विशेषाध्ययन -नाट्याचार्य भरतमुनि पुरस्कार- सायली पेशवे
4. दर्शन विशेषाध्ययन- - सर्वदर्शन पुरस्कार- कल्पना चांदूरकर
5. योग विशेषाध्ययन - महर्षि पतंजलि पुरस्कार- सुनीता वाधावन
6. वेदांग ज्योतिष विशेषाध्ययन -होराममर्मज्ञ वराहमिहिर पुरस्कार - श्रीगौरी घटाटे
7. शिक्षण शास्त्र विभाग - -भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर पुरस्कार- वैशाली चिडे

प्रत्येक विद्यार्थ्याला रोख रू. 2000/- आणि प्रमाणपत्र असे पुरस्कार देण्यात आले.

2. धिषणा परिषद्

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या छात्र कल्याण विभागाद्वारे 2019-20 या वर्षी धिषणापरिषद् नावाचा हा नवीन उपक्रम सुरू करण्यात आला. या उपक्रमांतर्गत प्रत्येक महिन्याच्या प्रत्येक शुक्रवारी दुपारी 2 ते 5 या कालावधीत धिषणा परिषदेचे आयोजन केले जाते. या धिषणा परिषदेचे मुख्य उद्देश्य म्हणजे शास्त्ररक्षण व विद्यापीठात शिकविल्या जाणाऱ्या विषयांची तैयारी करणे होय. प्रत्येक विभागाचे विद्यार्थी या परिषदेत सहभाग घेतात. या परिषदेत प्राध्यापकांपैकी कोणीही अध्यक्ष म्हणून उपस्थित असतात . सर्व विद्यार्थी व सर्व शिक्षक या परिषदेला उपस्थित असतात. प्रत्येक महिन्याच्या सोमवारी त्या-त्या विभागातील विद्यार्थ्यांना काही शास्त्रीय विषय दिले जातात व त्या त्या विभागातील प्राध्यापक त्या विद्यार्थ्यांकडून त्या विषयांची व्यवस्थितपणे तयारी करून घेतात. शुक्रवारी दोन वाजता ते विद्यार्थी सर्वांसमोर आपापले विषय मांडतात. व त्याच अनुषंगाने इतर उपस्थित विद्यार्थी त्यांना काही प्रश्न सुद्धा विचारतात.

अशाप्रकारे प्रत्येक शुक्रवारी धिषणा परिषदेचे आयोजन केले जाते. या आयोजनामध्ये सर्व विद्यार्थ्यांचा उत्स्फूर्तपणे सहभाग असतो. या संपूर्ण कार्यक्रमाची जबाबदारी वेदांत विभागाचे प्राध्यापक डॉ. धीरज कुमार पांडे हे बघतात. प्रत्येक शुक्रवारी मागील परिषदेचे इतिवृत्त वाचले जातात अशा प्रकारे हा कार्यक्रम पार पडतो. वर्ष 2019-20 मध्ये एकूण 15 धिषणा परिषदेचे आयोजन करण्यात आले.

3. 15 दिवसीय विद्यार्थी अधिष्ठापन कार्यक्रम

दिनांक 01\07\12019 ते 15\7\12019

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या छात्र कल्याण विभागातर्फे नवीन सत्राच्या प्रारंभी नवीन आलेल्या विद्यार्थ्यांकरिता 15 दिवसीय विद्यार्थी अधिष्ठापन कार्यक्रमाचे आयोजन दिनांक 01\07\2019 ते 15\07\2019 दरम्यान करण्यात आले होते। या कार्यक्रमात नवीन प्रवेशित व पूरातन अश्या एकूण 90 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला। कार्यक्रमाचे खालील उद्दिष्टे होते- 1. नवीन वातावरणात त्यांना रुजवणे 2. निरोगी राहण्याकरिता त्यांना उदबोधन 3. दैनंदिन दिनचर्या 4.प्राध्यापक आणि विद्यार्थी यांच्यात मैत्रीपूर्ण व्यवहार 5. संवेदनशीलता 6. स्वतः चे आकलन विकसित करणे 7. आजूबाजूचे लोक 8. मोठ्या प्रमाणात समाज आणि निसर्गची जाणीव. अधिष्ठापन कार्यक्रमादरम्यानची त्यांच्या शैक्षणिक स्वारस्याबद्दल त्यांना संवेदनशील करण्यासाठी क्रियाकलाप, स्पर्धा, त्यांना उत्कृष्टतेसाठी कार्य करणे, संबंध निर्माण करणे, शिक्षक आणि विदयार्थी आणि एकूणच व्यक्तिमत्व विकास इत्यादि .

अधिष्ठापन कार्यक्रम अंतर्गत खालील प्रमुख क्रियाकलाप ज्यात विद्यार्थीदिवसभर या संपूर्ण कार्यक्रमासाठी व्यस्त होते –

1. शारीरिक क्रियाकलाप: यामध्ये रोजच्या शारीरिक क्रियाकलापांचा समावेश होता। योगासह खेळ आणि खेळ जे संघ कार्यभावना विकसित करण्यास मदत करतील. २. सर्जनशील कला: प्रत्येक विद्यार्थी कलांशी संबंधित एक कौशल्य निवडेल परफॉर्मिंग आर्टसची दृश्य कला म्हणजे चित्रकला, संगीत इ. 3, सार्वभौम मानवी मूल्ये विद्यार्थ्यास स्वतः चे शोध घेण्यास मदत करणे, धैर्य इ. 4, साहित्यिक: वाचन, लेखन, वादविवाद इत्यादींची माहिती। 5. प्रख्यात लोकांची व्याख्याने असे लोक जे विदयार्थ्यांना सामाजिकदृष्ट्या सक्रिय किंवा सक्रिय लोकांसमोर आणतात। 6. स्थानिक क्षेत्राला भेट देणे: यामुळे ते या क्षेत्राशी परिचित होतील आणि उघडकीस येतील, विदयार्थ्यांना सोयीस्कर वाटणे हे या कार्यक्रमाचे उद्दीष्टे होते। हा कार्यक्रम प्रतिदिन सकाळी 6 ते सायंकाळी 10 वाजेपर्यंत चालत असे।

कार्यक्रमाचे उदघाटन विश्वविद्यालयाचे माननीय कुलगुरू श्रीनिवास वरखेडी यांनी केले, व विद्यार्थ्यांना उद्बोधन केले। तसेच या कार्यक्रमाला मुख्य अतिथी म्हणून साहित्य संकायाच्या प्रमुख माननीय नंदा पुरी उपस्थित होत्या तसेच या कार्यक्रमाचे समापन विश्वविद्यालयाचे माननीय कुलसचिव विजय कुमार यांनी केले। या कार्यक्रमात विश्वविद्यालयातील प्राध्यापकांचे व्याख्यान ठेवण्यात आले होते तसेच हैद्राबाद येथून आलेल्या श्री अनिल कुमार यांनी संस्कृत टूल्स विषयी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले। तशेच रामटेक

शहरातील काही मान्यवरांनाही व्याख्यानाकरिता बोलावण्यात आले होते. या कार्यक्रमादरम्यान दोन दिवस सफाई अभियान ही राबवण्यात आले।

या कार्यक्रमाचे संपूर्ण संचालन छात्रकल्याण डॉ. जयवंत चौधरी यांनी केले।

4. प्रथम युवा महोत्सव 2019-20

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाद्वारे मा. कुलगुरू यांच्या प्रेरणेने व आशिर्वादाने दि. 05.10.2019 रोजी रामटेक परिसरात छात्र कल्याण विभागातर्फे प्रथम युवा महोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले. या महोत्सवामध्ये विश्वविद्यालयाशी संलग्नीत एकूण 10 महाविद्यालयातील 120 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला, या प्रथम युवा महोत्सवात वक्तृत्व स्पर्धा, वादविवाद स्पर्धा, शास्त्रीय गायन, सुगम संगीत, पाश्चिमात्य गायन, भारतीय समूहगान, शास्त्रीय वाद्य, लोक/आदिवासीनृत्य, शास्त्रीय मृत्य, एकांकिका, मुकनाटय,नकला, प्रहसत, प्रश्नमंजुषा, स्थळ चित्र, चिकटकला, पोस्टर मेकिंग, मती कला, व्यंगचित्र, रागोळी, स्थळ छायाचित्रण या स्पर्धाचे आयोजन करण्यात आले. या सर्व स्पर्धापैकी प्रथम, द्वितीय व तृतीय येणाऱ्या विद्यार्थ्यांना स्मृतिचिन्ह व प्रमाणपत्र देण्यात आले। या महोत्सवाची काही ठळक वैशिष्टे -

1. एकूण 21 स्पर्धेमध्ये 120 पेक्षा जास्त विद्यार्थ्यांचा सहभाग
2. पहिल्यांदाच एकूण 10 महाविद्यालयांचा सहभाग
3. पहिल्यांदाच एकूण 70 पारितोषिके या युवा महोत्सवात दिले गेले.
4. पहिल्यांदाच इन्द्रधनुष्य येथे घेण्यात येणाऱ्या सर्व स्पर्धामध्ये विद्यार्थ्यांचा सहभाग

या स्पर्धामध्ये जे विद्यार्थी प्रथम आलेले आहे त्या विद्यार्थ्यांना गडचिरोली येथे होत असलेल्या इन्द्रधनुष्य 2019 मध्ये सहभाग घेण्याची संधी मिळाली। या महोत्सवाचे शुभारंभ सकाळी 10 वाजता झाले व समापण 6.30 वा. या कार्यक्रमाच्या समापण समारंभात माननिय कुलसचिव डॉ.सी. जी विजयकुमार, साहित्य विभाग प्रमुख डॉ.कविता होले , ज्योतिष विभाग प्रमुख डॉ.दिनकर मराठे व संचालक छात्र कल्याण डॉ.जयवन्त चौधरी उपस्थित होते.

या महोत्सवाच्या सफल समाप्तिकरिता सर्व अंशकालिन शिक्षक तसेच डॉ. प्रसाद गोखले, डॉ.पल्लवी कावळे, डॉ.दिपक कापडे इत्यादींचे सहकार्य लाभले. ललितकला व गायन कलेकरीता बाह्य परिक्षकांचा सहभाग लाभला.

5. महात्मा गांधी जयन्ती व शैक्षणिक सहल

२ ऑक्टोम्बर हा दिवस संपूर्ण भारतात गांधीजींनी केलेल्या कार्यामुळे व त्यांच्या स्मरणार्थ गांधी जयंती म्हणून मोठ्या उत्साहात साजरा करण्यात येतो. या दिवशी महात्मा गांधीजींशी संम्बधीत विविध कार्यक्रम राबविण्यात येतात व भारतदेशाला त्यांनी दिलेल्या योगदानाचे स्मरण केले जाते. या निमित्ताने २ ऑक्टोम्बर

२०१९ रोजी महात्मा गांधी यांच्या १५० व्या जयंती निमित्त कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाने गांधीजींचे कार्यक्षेत्र असलेले सेवाग्राम येथे व गांधीजींच्या कार्याला व विचारांना समाजासमोर आणण्याचा प्रयत्न करणारे महात्मा गांधी हिन्दी विश्वविद्यालय वर्धा येथे एका सहलीचे आयोजन केले होते. या सहलीमध्ये माननीय कलगरू तसेच विद्यापीठातील प्राध्यापक व विश्वविद्यालयातील एकूण ११० विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता. सकाळी ७.०० वा. रामटेक येथून ही सहल सूरू झाली सर्वप्रथम महात्मा गांधी हिन्दी विश्वविद्यालय येथे आयोजित महात्मा गांधी यांच्या १५० व्या जयंती निमित्त आयोजित कार्यक्रमाचे माननीय कुलगुरू यांनी व इतर मान्यवरांनी मा कुलपति डॉ.रजनीश शुक्ला म.गा.अ.हि. वि.वर्धा यांच्या अध्यक्षतेत गांधीजींचे महान अस्त्र चरखा चालवून उद्घाटन केले. त्यानंतर माननीय कुलगुरू प्रो.श्रीनिवास वरखेडी यांनी प्रमुख अतिथी भाषण करून गांधीजींचा संदेश सर्वान समोर उपस्थापित केला. त्यानंतर सर्व विद्यार्थ्यांनी गांधीजींशी संबधित प्रदर्शनीचे अवलोकन करत विश्वविद्यालयाचे परिभ्रमण केले. म.गा अ.हि.वि.वर्धातर्फे सर्व विद्यार्थ्यांसाठी व प्राध्यापकांसाठी सूस्वादू जेवनाची उत्तम व्यवस्था करण्यात आली होती. जेवनानंतर सर्व चमूने सेवाग्राम येथे गांधी कुटीला भेट दिली. तिथे गाईडच्या माध्यमाने महात्मा गांधी आश्रम बघून माननीय कुलगुरू यांच्या अध्यक्षेत प्रार्थना करण्यात आली. या शैक्षणिक सहली सोबत संचालक छात्र कल्याण डॉ.जयवन्त चौधरी, डॉ. दिनकर मराठे, डॉ.कविता होले, डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय इत्यादी प्राध्यापक उपस्थित होते.

6. शिक्षक दिवस

कविकुलगुरूकालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयात ५ सप्टेंबर २०१९ रोजी शिक्षक दिन साजरा करण्यात आला. विद्यार्थ्यांकडून विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. यादिवशी विद्यार्थ्यांनी शिक्षक बनुन स्वयंशासित वर्ग घेतले. नंतर एक कार्यक्रम घेण्यात आला. त्या कार्यक्रमात स्वयंशासित वर्गातून क्रमांक काढण्यात आले. त्यात अश्विनी बावणे, राम शर्मा, सिमरन ठाकुर, श्रुति शर्मा, भक्ति पुरंदरे यांचा क्रमांक आला. नंतर एक औपचारिक कार्यक्रम घेण्यात आला. त्यात विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू श्रीनिवास वरखेडी तसेच स्वामी रामानन्द तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेडच्या जनसंवाद व मिडीया विभागाचे डॉ. प्रा. दिपक शिन्दे प्रमुख अतिथि म्हणून उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे संचालन सिमरन ठाकुर या विद्यार्थिनींनी केले. शिक्षकांसाठी विद्यार्थ्यांकडून काही खेळ ठेवण्यात आले होते. खेळांचे नेतृत्व श्रुति शर्मा आणि सफलतेसाठी इतर विद्यार्थ्यांनी मदत केली तर छात्र कल्याण समिती चे प्रमुख डॉ.जयवन्त चौधरी यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

7. संस्कृत महोत्सव 2019-20 अंतर्गत विविध स्पर्धा

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या विस्तार सेवा मंडळाद्वारे संस्कृत महोत्सव 2019-20 चे आयोजन करण्यात आले होते. या अंतर्गत विश्वविद्यालयाच्या छात्र कल्याण विभागाने एकूण दहा विविध स्पर्धांचे आयोजन केले.

1. **मेघदूत पाठांतरस्पर्धा**

या स्पर्धांमध्ये सर्वप्रथम **मेघदूत पाठांतर** स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले, या स्पर्धेमध्ये एकूण पांच विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला या स्पर्धेत प्रथम क्रमांक अमृता बरबडीकर, द्वितीय क्रमांक वैदेही कुलकर्णी व तृतीय क्रमांक मेघा डहारे यांनी प्राप्त केला.

2. **भगवद्गीता पाठांतरस्पर्धा**

द्वितीय स्पर्धा भगवद्गीता पाठांतर स्पर्धा (बारावा अध्याय) या स्पर्धेत एकूण दहा विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला, या स्पर्धेत प्रथम क्रमांक हर्ष शर्मा, द्वितीय क्रमांक शिवकुमार, तृतीय क्रमांक शिवानी सेनगुप्ता व प्रोत्साहनपर क्रमांक चंद्रशेखर मिश्रा यांना प्राप्त झाला.

3. **स्वरचित कविता वाचनस्पर्धा**

या स्पर्धेत एकूण 11 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला, यामध्ये देशभक्तीपरक कविता वाचन, सामाजिक कविता वाचन इत्यादी कवितांचा प्रकार होता या स्पर्धेत प्रथम क्रमांक रुपेश रुद्रकार, द्वितीय क्रमांक हिमांशू वैष्णव, तृतीय क्रमांक सम्मेद कोल्हे व प्रोत्साहनपरक क्रमांक ऋतुजा पाटील यांना प्राप्त झाला.

4. **संस्कृत श्लोक अंताक्षरीस्पर्धा**

या स्पर्धेत एकूण 10 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. या स्पर्धे अंतर्गत संस्कृतच्या सगळ्या छंदांचा प्रयोग केल्या गेला. या स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक अनुज शर्मा, द्वितीय क्रमांक वैदेही कुलकर्णी, व तृतीय क्रमांक हिमांशु वैष्णव व प्रसाद भोगे यांना विभागून दिला गेला.

5. **भाषणस्पर्धा**

या स्पर्धेचा विषय होता स्वच्छता, पर्यावरण व संस्कृत भाषा, या स्पर्धेमध्ये एकूण 13 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला या स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक वितराग वसवाडे, द्वितीय क्रमांक गणेश चंदनबटवे, तृतीय क्रमांक राम शर्मा व प्रोत्साहनपरक क्रमांक अश्विनी पुजारे यांना प्राप्त झाला.

6. **ध्येयवाक्य प्रश्नस्पर्धा**

भारतातील विविध संस्थांची, विविध विश्वविद्यालयाची, सहकारी संस्थांची जी ध्येय वाक्य आहे त्या ध्येय वाक्यांशी संबंधित ही स्पर्धा होती या स्पर्धेमध्ये एकूण 12 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला या स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक अमृता बरबडीकर, द्वितीय क्रमांक अश्विनी बावणे व तृतीय क्रमांक राम शर्मा यांना प्राप्त झाला.

7. **संस्कृत गीत गायनस्पर्धा**

स्पर्धा या स्पर्धेमध्ये एकूण 16 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता. या स्पर्धेमध्ये विविध संस्कृत गीतांचे गायन करण्यात आले होते. या स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक प्रज्ञा करकरे, द्वितीय क्रमांक सिमरण ठाकूर, तृतीय क्रमांक विभागून अमृता बरबडीकर व पल्लवी खेवले यांना देण्यात आला.

8. **संस्कृत रक्षासूत्र निर्माणस्पर्धा**

या स्पर्धेचे प्रथमच विद्यालयात आयोजन करण्यात आले होते. या स्पर्धेमध्ये एकूण 11 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. यामध्ये प्रथम क्रमांक ऋतुजा पाटील, द्वितीय क्रमांक राखी तुरनकर, तृतीय क्रमांक अंशिता बावणे व प्रोत्साहनपर क्रमांक धीरज बांगडे यांना देण्यात आला.

9. **संस्कृत फलक निर्माण स्पर्धा**

संस्कृत फलक निर्माण स्पर्धेमध्ये संस्कृत भाषेत विविध फलक बनवून विद्यार्थ्यांनी या स्पर्धेमध्ये सहभाग घेतला. या स्पर्धेमध्ये एकूण तीन विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता. ज्यामध्ये भावना मेनन या विद्यार्थिनीला प्रथम क्रमांक प्राप्त झाला.

10. **संस्कृत निबंध स्पर्धा**

संस्कृत निबंधस्पर्धेमध्ये एकूण 35 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता. त्यांनी आपले निबंध छात्र कल्याण विभागामध्ये सादर केले. यामध्ये प्रथम क्रमांक संचिता पाठक, द्वितीय क्रमांक सिमरण ठाकूर व तृतीय क्रमांक उमेश सुकुरवाडी यांना प्राप्त झाला.

पारितोषिक प्राप्त सर्व विद्यार्थ्यांचा संस्कृत महोत्सव 2019- 20 या कार्यक्रमाच्या समापण कार्यक्रमात विश्वविद्यालयाचे माननीय कुलगुरू आचार्य श्रीनिवास वरखेडी यांच्या हस्ते प्रमाणपत्र व सन्मानचिन्ह देवून सत्कार करण्यात आला.

8. **महाराष्ट्र प्रांतीय शास्त्रीय पाठांतर स्पर्धेकरिता निवड फेरी**

राष्ट्रीय संस्कृत संस्थान मुंबई येथे होणाऱ्या महाराष्ट्र प्रांतीय शास्त्रीय पाठांतर स्पर्धा -2019-20 या स्पर्धेमध्ये रामटेक परिसरात व वारंगा परिसरात शास्त्री,आचार्य व विशारद वर्गात शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांची या पाठांतर स्पर्धेमध्ये सहभाग घेण्याकरिता एक निवड फेरी घेण्यात आली होती.

या स्पर्धांमध्ये व्याकरण भाषण, साहित्य भाषण, सांख्ययोग भाषण, वेदांत भाषण, धर्मशास्त्र भाषण, ज्योतिष भाषण, जैन बौद्ध दर्शन भाषण, वेदभाष्य भाषण, व्याकरण शलाका परीक्षा, पुराण इतिहास शलाका परीक्षा, अमरकोश कंठपाठ अष्टाध्यायी कंठपाठ, धातुरूप कंठपाठ, भगवद्गीता कांठपाठ, साहित्य शलाकापरीक्षा, काव्यकंठपाठ इत्यादी स्पर्धांकरिता विद्यार्थ्यांची निवड फेरी छात्र कल्याण विभागाद्वारे दिनांक 10-11- 2019 रोजी घेण्यात आली होती.

या विविध स्पर्धांकरिता विश्वविद्यालयात अध्ययन करणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्तपणे सहभाग घेतला व ज्या विद्यार्थ्यांची निवड झाली त्या विद्यार्थ्यांना महाराष्ट्र प्रांतीय शास्त्रीय पाठांतर स्पर्धेकरिता मुंबई येथे पाठविण्यात आले होते.

9. **गणेशोत्सव** 2019- 20

गणेशोत्सव हा भारतीयांचा एक सार्वजनिक उत्सव आहे . भारतीय समाजामध्ये एकी असावी या उद्देशाने बाळ गंगाधर टिळकांनी ह्या उत्सवाला सार्वजनिक स्वरूप दिले. सामाजिक आणि राजकीय दृष्ट्या लोकजागृती करून घेण्यासाठी या उत्सवाचा प्रभावीपणे अवलंब करण्यात आला. महाराष्ट्रात या सार्वजनिक गणेशोत्सवाला खूप मोठी लोकप्रियता लाभली. ह्या उत्सवात गणपतीची पूजा केली जाते. भारतीयांचे आराध्य दैवत असलेल्या विघ्नहर्त्या गणरायाचे आगमन भाद्रपद शुद्ध चतुर्थीला होते, व दहा दिवस मोठ्या उत्साहाने हा उत्सव साजरा करण्यात येतो.

हेच उद्देश मनात ठेवून विश्वविद्यालयामध्ये शिकणारा प्रत्येक विद्यार्थी व इथे राहणारा प्रत्येक कर्मचारी मिळून हा उत्सव साजरा करतात। छात्र कल्याण विभागाने प्रत्येक उत्सव साजरे करण्याचे काही उद्दिष्ट ही ठरवलेले आहे- 1. सर्व विद्यार्थ्यांनी मिळून कार्य केले पाहिजे । 2. सर्व विद्यार्थ्यांना माहाराष्ट्रात साजरे होणारे उत्सव व भारतात साजरे होणाऱ्या उत्सवांची माहिती असणे इत्यादी । ह्याच सर्व उद्देशाने दिनांक 02-09-2019 रोजी विश्वविद्यालयाच्या छात्र कल्याण विभागांतर्गत उत्सव मंडळाद्वारे गणेश उत्सवाला प्रारंभ झाला. मोठ्या उत्साहात गणेशाचे विश्वविद्यालयात आगमन झाले. विश्वविद्यालयाच्या सार्वभौमिक विकासासाठी गणेशाचे पूजन करण्यात आले. प्रतिदिन सकाळी 8 वाजता व संध्याकाळी 7 वाजता विद्यार्थ्यांद्वारे गणेश पूजन व आरती होत होती। या गणेश उत्सवात विश्वविद्यालयातील प्राध्यापकांचा ही मोठा सहभाग होता. 12-09-2019 रोजी मोठ्या उत्साहात माननीय कुलगरूंच्या उपस्थितीत गणपतीचे विसर्जन करणात आले, व सर्वांना महाप्रसाद ही देण्यात आला.

या गणेश उत्सवाचे वैशिष्ठ म्हणजे या उत्सवात पर्यावरणाला धोका निर्माण होईल अश्या कोणत्याही प्रकारच्या वस्तूचा प्रयोग नाही करणात आला. कोणत्याही प्लास्टिकच्या वस्तूचा प्रयोग नाही करणात आला. याच सोबत या दहा दिवसांमध्ये विविध स्पर्धांचे आयोजन करणात आले जसे भाषण स्पर्धा, निबंध लेखन स्पर्धा, गीत गायन स्पर्धा, इत्यादी व विजेता विद्यार्थ्यांना पारितोषिके ही देण्यात आले. अश्या प्रकारे शैक्षणिक वर्ष 2019-20 मध्ये विद्यार्थी उत्सव मंडळातर्फे प्लास्टिकमूक्त गणेश उत्सवाचे आयोजन करण्यात आले.

10. **सक्रमणोत्सव २०१९-२०**

मकर संक्रान्तिच्या निमित्ताने कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या छात्र कल्याण विभागाद्वारे वार्षिक स्नेहसंमेलनाचे आयोजन करण्यात आले. या संमेलनाचे अध्यक्ष माननीय कुलगुरू आचार्य श्रीनिवास वरखेडी व प्रमुख पाहुणे म्हणुन पर्यटन मित्र श्री.चंद्रपालजी चौकसे उपस्थित होते. श्री चंद्रपालजी चौकसे यांनी सर्वांना मकर संक्रान्तिचे महत्त्व सांगूण विश्वविद्यालयाला रू ५१,०००/- दान दिले.

या कार्यक्रमात मंचावर परिक्षा नियंत्रक, पुस्तकालय अध्यक्ष, संचालक रामटेक परिसर, संचालक छात्र कल्याण व सर्व संकायाचे प्रमुख व विद्यार्थी प्रतिनिधी उपस्थित होते. संचालक छात्र कल्याण डॉ.जयवन्त चौधरी यांनी वर्ष भर विविध स्पर्धेमध्ये गेलेल्या विद्यार्थांचे व पारितोषिक प्राप्त विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन केले व संपुर्ण वर्षात विद्यार्थानी कुठेकुठे सहभाग घेतला हे सांगितले. माननीय कुलगुरू यांनी सर्व विद्यार्थांचे अभिनंदन केले व पुढच्या वाटचालीसाठी शुभेच्छा दिल्या. या कार्यक्रमात AIOC मध्ये सेवा करणाऱ्या सर्व शिक्षकांचा कर्मचाऱ्यान्चा व स्वयंसेवकांचा माननीय कुलगुरू यांनी प्रमाणपत्र देऊन सत्कार केला. या कार्यक्रमात वारंगा परिसरातील ५० विद्यार्थी व विद्यापीठाशी संलग्नित महाविद्यालयातील ५० विद्यार्थी नागपुर येथुन आले होते. कार्यक्रमाचे संचालन प्रा.पल्लवी कावळे यांनी केले. जेवनानंतर सर्व विद्यार्थ्यांनी आपले सांस्कृतिक कार्यक्रम सादर केले.

11. विशेष व्याख्यान

विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाकरिता विश्वविद्यालयाच्या छात्र कल्याण विभागातर्फे शुक्रवार दिनांक १३-०९-२०१९ रोजी दुपारी दोन वाजता धिषणा परिषदेअंतर्गत छात्र कल्याण विभागातर्फे MPSC, UPSC व **फर्दर जोब सेक्युरिटी** याविषयी एक विद्यार्थ्यांसाठी खूप महत्त्वपूर्ण व उपयोगी व्याख्यान ठेवण्यात आले होते, व्याख्याता म्हणून संदीप सिंग हे युनिक अकॅडमी, पुणे येथे व्याख्याता आहे.व्याख्यानानंतर विद्यार्थ्यांनी MPSC, UPSC व करिअर विषयी प्रश्न सुद्धा विचारले.

तसेच दिनांक 12- 2- 2020 रोजी मुंबई विद्यापीठाच्या संस्कृत विभाग येथून आलेल्या डॉक्टर शकुंतला गावंडे यांचे विद्यापीठातील संशोधन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी विशेष व्याख्यान ठेवण्यात आले होते त्यांच्या व्याख्यानाचा विषय होता **संशोधनाच्या दिशा.**

भारतातील इतर शैक्षणिक संस्थांमध्ये विविध स्पर्धांमध्ये विद्यार्थ्यांचा सहभाग

1. इंद्रधंनुष्य सांस्कृतिक युवा महोत्सव 2019-20

17 वा महाराष्ट्र राज्य आंतर विद्यापीठ सांस्कृतिक इंद्रधंनुष्य युवा महोत्सव 2019 यावर्षी गोंडवाना विद्यापीठ गडचिरोली येथे दिनांक 02 ते 06 डिसेंबर 2019 या कालावधीत आयोजित करण्यात करण्यात आला होता. कार्यक्रमामध्ये एकूण 17 कला प्रकारामध्ये विश्वविद्यालयातील 21 विद्यार्थ्यांनी घेतला होता.

2. महाराष्ट्र प्रांतीय शास्त्रीय पाठांतर स्पर्धा

दिनांक 13 नोव्हेंबर 2019 रोजी मुंबई येथे के. जे. सोमय्या या ठिकाणी राष्ट्रीय संस्कृत संस्थान तर्फे पाठांतर, शलाका, भाषण, काव्य कंठ पाठ या विषयी विविध राज्यस्तरीय स्पर्धा घेण्यात आल्या होत्या. या स्पर्धेत महाराष्ट्रातील एकूण 07 विद्यालयांनी सहभाग घेतला होता यात रामटेक येथील कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयच्या एकूण 17 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

3. 14 वा अखिल भारतीय छात्र प्रातिभ समारोह 2019-20

राष्ट्रीय संस्कृत विद्यापीठ तिरुपती द्वारे 14 व्या अखिल भारतीय छात्र प्रातिभ समारोह 2019-20 चे आयोजन तिरुपती विद्यापीठ येथे करण्यात आले होते या छात्र प्रतिभा समारंभामध्ये विश्वविद्यालयातील एकूण 15 विद्यार्थ्यांनी विविध स्पर्धांमध्ये सहभाग घेतला.

4. 58 व्या अखिल भारतीय शास्त्रीय स्पर्धा

राष्ट्रीय संस्कृत संस्थानच्या एकलव्य परिसर अगरतला, त्रीपुराद्वारे 58 व्या अखिल भारतीय शास्त्रीय स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले होते. या स्पर्धांमध्ये विश्वविद्यालयातील आकाश पाटील व श्रुति शर्मा या दोन विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

5. Short Internship Programme, New Delhi

NATIONAL HUMAN RIGHTS COMMISSION Manav Adhikar Bhawan द्वारे दि. 14: 02: 2020 ते 28.02.2020 पर्यंत Short Internship Programme या कार्यक्रमाचे आयोजन दिल्ली येथे करण्यात आले होते. या कार्यक्रमात आयोगाच्या मानवी हक्क आणि आयोगाच्या कामकाजाच्या विविध बाबींची माहिती दिली गेली. या कार्यक्रमामध्ये विश्वविद्यालयातील प्रथमेश शिरवडकर, विशाल गोरे, आदेश कुमार,वीरेंद्र पटले, अभिषेक दमहे या 05 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

6. 35th AIU National Youth Festival & Amity Utsav.

दरवर्षी प्रमाणे या वर्षीही आयोजित 35वे भारतीय विश्वविद्यालय संघ(AIDS) राष्ट्रीय युवा महोत्सव सोहळा 3 फेब्रुवारी ते 7 फेब्रुवारी 2020 या कालावधीत नोएडा उत्तरप्रदेश येथील अमेठी विद्यापीठात पार पडला . या महोत्सवात सम्पूर्ण देशभरातून जवळपास 93 विद्यापिठांचा सहभाग असून या महोत्सवात एकूण 25 पेक्षा जास्त स्पर्धामध्ये जवळपास 1200 पेक्षा जास्त विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

राष्ट्रीय युवा महोत्सवात कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाने पहिल्यांदाच सहभाग घेतला. जीवाजी विद्यापीठ येथे झालेल्या मृगनयनी राज्यस्तरीय युवा महोत्सवात ज्या विद्यार्थ्यांना पारितोषिक मिळाले होते त्याच विद्यार्थ्यांनी या राष्ट्रीय युवा महोत्सवात सहभाग घेतला. या 25 स्पर्धा पैकी "ऑन द स्पॉट पेन्टींग" व "इन्स्टालेशन" या दोन स्पर्धामधे अनामिका बारंगे, ऋचा बर्वे, साक्षी राठी, नविया अलि कागजवाला, अंकुश तरफदार या विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता. या चमू सोबत संघ व्यवस्थापक म्हणून रश्मी शेलवट व डॉ.बाबट हे दोन प्राध्यापक सुध्दा गेले होते.

सर्व विद्यार्थ्यांचे संचालक डॉ.जयवन्त चौधरी व विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू माननीय श्रीनिवास वरखेडी यांनी अभिन्दन केले.

7. आंतर महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा

आंतर महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांमध्ये भाषण कौशल वाढविण्याकरिता व समाजात स्त्री जनजागृती वाढविण्याकरिता विदर्भ साहित्य संघ व श्री. नरेंद्र तिडके महाविद्यालय, रामटेक यांच्या संयुक्त विद्यमाने २७

जानेवारी २०२० रोजी श्री. नरेंद्र तिडके कला व वाणिज्य महाविद्यालय, अंबाळा रोड, रामटेक, जि. नागपूर येथे **"ना. के. बेहरे स्मृती विदर्भस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व** स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले.

स्पर्धेचा विषय होता : **स्त्री सुरक्षितता : कायदा आणि समाजपरिवर्तन** या वक्तृत्व स्पर्धेमध्ये विद्यापीठाच्या छात्र कल्याण विभागातर्फे रामटेक परिसरातील एम ए योग या विषयात शिकणारी **तेजस्विनी माणिकराव** व वारंगा परिसर नागपूर येथून साहित्यात एम ए करणाऱ्या **मैथिली अंजनकर** या दोन विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला। या स्पर्धेत त्यांनी आपले उत्कृष्टपणे भाषण केले । त्यांचा प्रमाणपत्र देऊन सत्कार करण्यात आला।

विद्यार्थिनींचे माननीय कुलगुरू व छात्र कल्याण संचालक डा जयवंत चौधरी यांनी अभिनंदन केले।

8. राज्यस्तरीय वादविवाद स्पर्धा -2019

शिक्षण प्रसारक मंडळ कामठी, द्वारा संचालित सेठ केसरीमल पोरवाल महाविद्यालयाचे संस्थापक सेठ श्री नेमकुमारजी पोरवाल यांच्या पुढाकाराने इ.स. १९६५ मध्ये या महाविद्यालयाची स्थापना करण्यात आली. हे महाविद्यालय राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूरशी संलग्नित असून नॅक द्वारा मानांकित 'अ' दर्जा प्राप्त झाला आहे.

महाविद्यालयातीलच नव्हे तर विविध महाविद्यालयाच्या सर्वगुण संपन्नतेचा ध्यास निर्माण करण्यासाठी महाविद्यालयानी सेठ केसरीमल पोरवाल यांच्या स्मरणार्थ राज्यस्तरिय वाद-विवाद स्पर्धेचे आयोजन केले होते.

या वादविवाद स्पर्धेचा विषय होता **अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य एक अमर्यादित हक्क असला पाहिजे**

या वादविवाद स्पर्धेत कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या छात्र कल्याण विभागातर्फे एम ए योग च्या **तेजस्विनी माणिकराव** व व्याकरण शास्त्राच्या शास्त्री द्वितीय वर्ष्याच्या **आकाश पाटील** या विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. यांनी उत्कृष्टपने आपले वक्तृत्व या स्पर्धेत मांडले यांना प्रमाण पत्र देण्यात आले । छात्र कल्याण संचालक डा जयवंत चौधरी व विश्वविद्यालयाच्या कुलगुरू आचार्य श्रीनिवास वरखेडी यांनी विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन व कौतुक केले.

9. आंतरविद्यापीठस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा

दिनांक १०-१२-२०१९ रोजी orange city college of social work या येथे आंतरविद्यापीठस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. यामध्ये नागपुर जिल्हातील विविध महाविद्यालयातील ३३ विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता.

या स्पर्धेमध्ये कविकलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयामधुन M.A.II year ची विद्यार्थिनी **मैथिली अंजनकर** व B.All year चा विद्यार्थी **राधेय शेरेकर** यांनी सहभाग घेतला.

या स्पर्धेसाठी एकूण ३ विषय दिल्या गेले होते ते खालीलप्रमाणे - **१. मानव अधिकार आणि भारतीय लोकशाही पुढील आव्हाने. २. लोकशाही व्यवस्थेचे संरक्षक म्हणून प्रसारमाध्यमांची भूमिका ३. २१ व्या शतकातील प्रजासत्ताक भारतामधिल वाढती सामाजिक असुरक्षितता.** छात्र कल्याण संचालक डा जयवंत चौधरी व विश्वविद्यालयाच्या कुलगुरू आचार्य श्रीनिवास वरखेडी यांनी विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन व कौतुक केले.

10. आन्तरमहाविद्यालयीन सांस्कृतिक महोत्सव वेध

आर.एस.मुंडले धरमपेठ आर्ट व कॉमर्स महाविद्यालय नागपुर या महाविद्यालयाद्वारे "आन्तरमहाविद्यालयीन सांस्कृतिक महोत्सव वेध" महोत्सवाचे आयोजन करण्यात होते. शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये वेध २०२० चे आयोजन २७ जानेवारी २०२० ते २९ जानेवारी २०२० या कालावधित पार पडले.

महाविद्यालयाने वेध –२०२० मध्ये अनेक कार्यक्रमांचे आयोजन केले होते. जसे. रांगोळी, वक्तृत्व स्पर्धा वादविवाद स्पर्धा, गीतगायन स्पर्धा, प्रश्नोत्तर स्पर्धा, समुह नृत्य इ. - या स्पधांपैकी समुह नृत्य या स्पर्धाप्रकारामध्ये समूहनृत्य या स्पर्धाप्रकारामध्ये देशभक्ति गाण्यावर विश्वविद्यालयाच्या ८ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता. या विद्यार्थ्यांची नावे खालील प्रमाणे आहे.

१. हर्ष शर्मा - प्रा.शा.द्वि.वर्ष व्याकरण २. चन्द्रशेखर मिश्रा - प्रा.शा.द्वि. वर्ष व्याकरण ३. प्रसाद भोगे - प्रा.शा.द्वि.वर्ष साहित्य ४. अभिराम गदाधर - प्रा.शा.प्र.वर्ष ५. शिवली सेनगुप्ता - प्रा.शा हि वर्ष दर्शन ६. कोमल - शाहि वर्ष-साहित्य ७. ऋतुजा पाटील - शा.द्वि.वर्ष साहित्य ८. माहि - शाहि वर्ष -साहित्य

या सर्व विद्यार्थ्यांचे प्रमाणपत्र देवून सत्कार करण्यात आला. सर्व विद्यार्थ्यांना डॉ. रेणुका करंदिकर मॅडम, सत्यजित खताळ व अनुज शर्मा यांचे मार्गदर्शन लाभले.

या सर्व विद्याथ्यांचे मा.कुलगुरू व संचालक छात्र कल्याण यांच्या द्वारे अभिनन्दन करण्यात आले.

हस्तलिखित संसाधन केंद्र, रामटेक

कविकुलागुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठ, रामटेक हे २००४ पासून राष्ट्रीय हस्तलिखित मिशन नवी दिल्ली चे राष्ट्रीय हस्तलिखित संसाधन केंद्र म्हणून नावारूपास आले आहे. MRC भारताच्या हस्तलिखित वारसाची महत्त्वपूर्ण माहिती शोधण्यात, दस्तऐवजीकरण करण्यास, संरक्षणास आणि सुलभ करण्यासाठी एक समग्र दृष्टीकोन विकसित करण्याचा प्रयत्न करते . केंद्राची उद्दिष्टे सर्वेक्षण, डेटा संग्रहण, कागदपत्रे जतन करणे आहे. आजतागायत महाराष्ट्रातील विदर्भ आणि मराठवाडा भागासह एकूण १६५२८ हस्तलिखिते केंद्राकडे नोंदविली आहेत. तसेच हस्तलिखित जागृती मोहीम अंतर्गत विविध कार्यक्रम आयोजित केले.

२८-०९-२०१५ रोजी कविकुलागुरू कलिदास संस्कृत विद्यापीठ, रामटेक आणि राष्ट्रीय हस्तलिखित मिशन, नवी दिल्ली यांच्या दरम्यान सामंजस्य करार करण्यात आला आहे. राष्ट्रीय हस्तलिखित मिशन, नवी दिल्ली यांनी 2015 मध्ये MRC रामटेक यांना प्रथम हप्ता म्हणून ४.५ लाख रुपये सुपूर्द केले आहेत.

जानेवारी २०१८ मध्ये कविकुलागुरू कलिदास संस्कृत विद्यापीठ, रामटेक आणि राष्ट्रीय हस्तलिखित मिशन दिल्ली यांच्यात झालेल्या सामूहिक सामंजस्य कराराचे जाने- २०१८ ते डिसेंबर २०२० पर्यंत नूतनीकरण करण्यात आले.

केकेएसयू एमआरसीची जबाबदारी महाराष्ट्र राज्यातील विदर्भ आणि मराठवाडा भागातील हस्तलिखितांची देखरेख आणि दस्तऐवजीकरण आणि सर्व हस्तलिखितांशी संबंधित क्रिया जसे की सर्वेक्षण (हस्तलिखित जिथे उपलब्ध आहेत अशा संस्थागत तसेच खाजगी हस्तलिखितांचे संग्रहण) प्रमाणे आहे.

- **हस्तलिखितांचे डिजिटलायझेशन :**

केकेएसयू ग्रंथालयातील उपलब्ध हस्तलिखितांचे डिजिटलायझेशन प्रगतीपथावर आहे .हे काम ऑगस्ट 2019 मध्ये सुरू झाले आहे. एनएमएमच्या मदतीने जवळपास 2600 हस्तलिखितांचे डिजिटायझेशन केले जाईल.

- **हस्तलिखितशास्त्र अभ्यासक्रम :**

विद्यार्थ्यांमध्ये हस्तलिखिते आणि विविध लिपींचे ज्ञान निर्माण करण्यासाठी, केकेएसयूने अल्पकालीन अभ्यासक्रम - हस्तलेखनशास्त्र व पॅलेग्राफी इन डिप्लोमा. हा कोर्स २०१४-१५ पासून आजपर्यंत यशस्वीरित्या सुरू आहे.

*****

क्रीडा विभाग

महाराष्ट्र राज्य आंतर विद्यापीठ क्रीडा महोत्सव 2019–20 पुण्यश्लोक अहिल्याबाई होळकर, सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर येथे दिनांक 26–12 –2019 ते 31–12–2019 या कालावधीत संपन्न झाला. यात कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या चमूने सहभाग घेतला एकून 32 मुले व मुली यांचा समावेश होता यामध्ये कबड्डी व वैयक्तिक खेळ यामध्ये विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त सहभाग नोंदविला चमूसोबत डॉ. अमोल मांडेकर संचालक शारिरीक शिक्षण व संघव्यावस्थापक म्हणून डॉ. प्रशांत पाठक व प्राध्यापक अतुल मिराशे संघ व्यावस्थापक म्हणून चमूसोबत उपस्थित होते.

तसेच सत्र 19–20 मध्ये विश्वविद्यालयाच्या टी–20 क्रिकेट स्पर्धेमध्ये विश्वविद्यालयाच्या 16 शिक्षक शिक्षकेत्तर कर्मचा–यांनी सहभाग नोंदविला सदर स्पर्धा ही माहे जानेवारीमध्ये स्वामी रामानंद तिर्थ विद्यापीठ नांदेड येथे घेण्यात आली होती. सदर स्पर्धेचे फोटो सोबत जोडलेले आहे.

*****

महिला कक्ष आणि अंतर्गत तक्रार समिती

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचा महिला कक्ष खालील उद्देशांच्या परिपूर्तीसाठी स्थापित झालेला आहे :

- महिलांकरिता विशेष सुविधा
- लैंगिक समानता
- स्त्रियांची स्वयंपूर्णता
- लिंग समानुभूती
- विद्यार्थिनी आणि कर्मचाऱ्यांच्या समस्यापूर्तीसाठी सुविधेची उपलब्धता

सन २०१९–२० मध्ये विश्वविद्यालयाने महिला सुविधा कक्ष, हिरकणी कक्ष आणि मुलींची खोली यांच्या स्थापनेसाठी अंदाजे रु.२,००,०००/– ची वित्तीय तरतूद उपलब्ध करून दिली होती. यामध्ये मुलींच्या वसतिगृहाचा ही समावेश होता.

हिरकणी कक्ष, महिला सुविधा कक्षाचे उद्‌घाटन

दि. २.८.२०१९ रोजी प्रा. रत्ना बासू, कोलकाता, कार्यकारी मंडळ सदस्य AIOC यांच्या हस्ते तसेच मा. कुलगुरुंच्या अध्यक्षतेखाली करण्यात आले. यात खालील सुविधांची उपलब्धता करण्यात आली. स्तनदा मातांसाठी विशेष सुविधा, फ्रीज, मायक्रोवेव्ह, पलंग, गाद्या, खुर्च्या, ड्रेसिंग टेबल, बी.पी. मशिन, वजनकाटा इ. मुलींना आराम करण्यासाठी तसेच त्यांच्या विशेष शारीरिक गरजांसाठी सुसज्ज Girls Common Roomची स्थापना करण्यात आली.

- **विशेष व्याख्यानांचे आयोजन**–२३.०८.२०१९ रोजी ख्यातनाम समुपदेशक आणि कुमारवयीन मुलांचे केंद्राच्या संचालिका डॉ. जया शिवलकर याचे व्याख्यान समुपदेशन तसेच भावनिक बुद्धिमत्ता या विषयावर झाले. या प्रसंगी त्यांच्या दिवंगत भगिनी डॉ. विनया रणसिंग यांची ग्रंथसंपदा (१२३) त्यांनी विश्वविद्यालयास प्रदान केली. यामध्ये शिक्षणशास्त्र आणि ज्योतिषावरील ग्रंथांचा प्रामुख्याने समावेश आहे. सहभागी संख्या – १००.

- १९.१२.२०१९ –'विद्यार्थ्यांसाठी पोषक आहाराची आवश्यकता' या विषयावर रामटेक येथील डॉ. अंशुजा किंमतकर यांचे व्याख्यान झाले. विद्यार्थिनींची शारीरिक आणि मानसिक क्षमता वाढविण्यासाठी संतुलित आहाराचे महत्व त्यांनी विशद केले. सहभागी संख्या – १००.

- ६.३.२०२० – आंतरराष्ट्रीय महिला दिनानिमित्त डॉ. मंजु गिरी आणि डॉ.अर्चना कोठारी, स्त्री रोगतज्ञ आणि IMA सचिव ह्यांचे 'कॅन्सर आणि लसीकरण' यांची जागरुकता यावर विशेष व्याख्यान झाले. विद्यार्थिनी, शिक्षक आणि रामटे परिसरातील स्त्रियांनी याचा लाभ घेतला. सहभागी संदस्य १५०. सदर कार्यक्रमाचा अहवाल युजीसीला पाठविण्यात आला.

- **कार्यशाळेत सहभाग** – दि. २२ व २३ जानेवारी २०२० रोजी पं. रविशंकर शुक्ला विश्वविद्यालय, रायपूर (छ.ग.) येथे आयोजित 'सुरक्षित परिसर आणि UGC मार्गदर्शक सूचनांचे पालन' या विषयावरील कार्यशाळेत महिला कक्ष समन्वयक प्रा.अनघा आंबेकर आणि अंतर्गत तक्रार समिती सदस्य डॉ रेणुका बोकारे यांनी सहभागी होऊन सादरीकरण केले.

- **सखी मतदार केंद्र येथे लोकसभा व विधानसभा निवडणूक प्रसंगी सक्रीय सहभाग :** एप्रिल २०१९ तसेच ऑक्टोबर २०१९ मध्ये झालेल्या निवडणूकांसाठी सलग दुसऱ्यांदा रामटेक येथील मतदार केंद्र 'सखी मतदार केंद्र' म्हणून निवडण्यात आले. हे केंद्र पूर्णपणे महिलांद्वारे व्यवस्थापित होते. प्रीसायडिंग अधिकारी अनघा आंबेकर ह्यांनी आपल्या स्त्री सहकाऱ्यांच्या मदतीने यशस्वीपणे कार्य केले.

- **महिला वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची उपलब्धता :** नियमित वैद्यकीय तपासणी आणि सल्ला व मार्गदर्शन याासाठी विश्वविद्यालयाच्या महिला कक्षाद्वारे वैद्यकीय अधिकारी सुविधा उपलब्ध करुन दिली आहे. डॉ. वर्षा पावडे (खरड), रामटेक, ह्या आपल्या सेवा विश्वविद्यालयाला देत आहेत. नियमित तपासणी तसेच विशेष गरज असणाऱ्या विद्यार्थी व कर्मचारी यांना नियमितपणे सल्ला व मार्गदर्शन केले जाते.

- **महिलांसाठी विश्वविद्यालय परिसरात विशेष सुविधा :** विश्वविद्यालय परिसरात तसेच मुलींच्या वसतिगृहात पर्यावरण पूरक इन्सिनरेटर बसविण्यात आले आहेत. स्वच्छ आणि सुरक्षित प्रसाधनगृह, सॅनिटरी नॅपकिन, व्हेंडिंग मशिन उपलब्ध आहेत. संपूर्ण परिसर कर्मचारी व विद्यार्थिनींसाठी अत्यंत सुरक्षित आणि सोयीस्कर आहे कारण संपूर्ण परिसर सि.सि.टी.व्ही.च्या निगराणीखाली आहे.

- **ICC (अंतर्गत तक्रार समिती)** : अंतर्गत तक्रार समिती कार्यक्षम आणि सुयोग्य पद्धतीने सुजीसीच्या नियमांन्वये महिलांच्या सुरक्षिततेसाठी कार्य करीत आहे. महिला अत्याचार अथवा तत्सम सर्व विद्यार्थिनी आणि कर्मचारी तक्रार दाखल करु शकतात. समिती अत्यंत गोपनी पद्धतीने कार्य करुन तक्रारकर्त्याला न्याय मिळवून देते. तक्रारपेट्यांची सुविधा उपलब्ध करुन देण्यात आली आहे. समितीशी संपर्कासाठी सर्वसमिती सदस्यांची यादी सूचना फलकांवर उपलब्ध आहे.

- **कोविड–१९ दरम्यान घरगुती हिंसाचार यावर वेबिनारचे आयोजन** : ३० एप्रिल २०२० रोजी सदर वेबिनारचे आयोजन करण्यात आले. यामध्ये विश्वविद्यालयाचे मा. कुलसचिव, अधिष्ठाता, शिक्षक, कर्मचारी आणि विशेष अतिथींचा सहभाग होता. (सदस्य ३४) कोविड–१९ च्या कालावधीत महिलांना शारीरिक, मानसिक आणि भावनिक सहाय्य कसे द्यावयाचे तसेच त्यांचे बळ कसे वाढवायचे आणि बाह्य वातावरणाशी सक्षमपणे कसे तोंड द्यावे याविषयी चर्चा करण्यात आली. तसेच कोविड–१९ नंतरच्या काळात या संदर्भात विश्वविद्यालय महत्वाची भूमिका घेईल. याविषयी विश्वास व्यक्त करण्यात आला.

- **जेंडर चॅम्पियन समितीचे गठन :** यूजीसीच्या नियमावलीनुसार प्रत्येक उच्च शिक्षण संस्थेमध्ये लिंग समभाव जागृतीसाठी सदर समितीचे गठन करण्यात यावे. ह्या समितीत नोडल शिक्षकाच्या मार्गदर्शनाखाली विद्यार्थिनी आणि विद्यार्थी ह्यांचा समावेश आहे. ह्या समितीच्या कार्यामुळे लिंग समभाव जागृती होईल तसेच कुटुंब आणि सामाजिक पाठिंबाही मिळेल.

मराठी भाषा पंधरवडा कार्यक्रम अहवाल

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयातर्फे शासनपरिपत्रकानुसार मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडयानिमित्त विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा संकायाच्या अधिष्ठाता प्रो. नंदा पुरी या सर्व कार्यक्रमांच्या समन्वयक होत्या.

सांप्रत सुरू असलेल्या अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेत शोधनिबंधांचे एक विशेष सत्र मराठी साहित्य व संस्कृती या विषयावर आयोजिण्यात आले. डॉ. मदन कुळकर्णी, निवृत्त विभागप्रमुख, स्नातकोत्तर मराठी विभाग, नागपूर विद्यापीठ हे यांनी या सत्राचे अध्यक्षपद भूषविले. प्राच्यविद्या परिषदेचे आणि ही परिषद् महाराष्ट्रात आयोजित असल्याचे औचित्य साधून हे सत्र यावर्षी विशेषत्वाने अंतर्भूत करण्यात आले. या सत्रात 23 संशोधकांनी शोधनिबंध सादर केले.

तसेच विश्वविद्यालयातर्फे नुकत्याचे प्रकाशित झालेल्या कालिदास समग्र वाङ्मयाच्या संपादक मंडळ आणि अनुवादकांचा सत्कार करण्यात आला. संपादकांमध्ये डॉ. मदन कुळकर्णी, डॉ. लीना रस्तोगी, प्रो. नंदा पुरी, प्रो. मधुसूदन पेन्ना, प्रो. कविता होले आणि या संपूर्ण प्रकल्पाचे कार्यकारी संपादक डॉ. पराग जोशी यांचा समावेश होता. तसेच अनुवादकांमध्ये डॉ. शैलजा रानडे, डॉ. वीणा गानू, डॉ. कावेरी जाधव, डॉ. रमा गर्गे, डॉ. राजेंद्र जैन, डॉ. रेणुका बोकारे, डॉ. मृदुला तापस, प्रा. संभाजी पाटील, डॉ. पल्लवी कर्वे, प्रा. पल्लवी कावळे यांचा समावेश होता. या कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान संस्कृत तथा संस्कृतेतर संकायाच्या अधिष्ठाता प्रो. नंदा पुरी यांनी भूषविले. संपादकांचा सत्कार कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांनी तर अनुवादकांचा सत्कार प्रमुख अतिथी म्हणून प्रसिद्ध कवयित्री आणि साहित्य विहार संस्थेच्या अध्यक्षा श्रीमती आशा पांडे यांनी केला.

कार्यक्रमाचे संचालन आणि आभार कु. अमृता बरबडीकर हिने मानले.

सांस्कृतिक नजराणा देखील या संवर्धन पंधरवडयानिमित्त 'गर्जा महाराष्ट्र माझा' या कार्यक्रमाद्वारे रसिकांना सादर करण्यात आला. विश्वविद्यालयाची माजी विद्यार्थिनी सौ. मंजिरी वैद्य अय्यर आणि चमूने हा कार्यक्रम परिषदेच्या दुस–या दिवशी सादर करून सांध्यकालीन सांस्कृतिक सत्राची दिमाखदार सुरुवात केली. 'सूर निरागस हो' या गणेशवंदनेने कार्यक्रमाची सुरुवात झाली. कलाकारांनी या गीतावर नृत्यही सादर केले. अमर कुळकर्णी यांनी 'जय जय महाराष्ट्र माझा' या गीताने मराठी राज्य महाराष्ट्राचा जयजयकार केला. त्यानंतर अमर, मंजिरी व आदित्य ने आपली लोकपरंपरा असलेल्या भूपाळी सादर केल्या . घनश्याम सुंदरा, ये ग ये ग विठाबाई, खेळ मांडियेला, अबीर गुलाल, स्वयंवर झाले सीतेचे, सेतू बांधा रे अशी विविध गीते गायकांनी सादर केली तर काही गीतांवर नृत्यही सादर करीत मराठी पाऊल कसे पुढे पडते आहे याची प्रचिती दिली.

या कार्यक्रमांना विद्यार्थी, संशोधक, अभ्यासक, रसिकांचा उत्तम प्रतिसाद लाभला. सहसमन्वयक प्रा. पल्लवी कावळे तसेच सहका–यांनी हे कार्यक्रम सफल होण्यासाठी सहकार्य केले.

''मराठी भाषा गौरव दिन'' अहवाल

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाद्वारे नागपूर व रामटेक येथे बुधवार, दि. 27 फेब्रुवारी 2020 रोजी ''मराठी भाषा गौरव दिन'' मोठया उत्साहाने संपन्न झाला. रामटेकमधील ख्यातनाम पत्रकार आणि समर्थ उच्च माध्यमिक व कनिष्ठ महाविद्यालयाचे मुख्याध्यापक श्री दीपक गिरधर हे प्रमुख अतिथी व व्याख्याते या नात्याने उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा संकायाच्या अधिष्ठाता प्रो. नंदा पुरी आणि व्यासपीठावर विश्वविद्यालयाच्या संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभाग प्रमुख व रामटेक परिसर संचालक प्रो. कविता होले उपस्थित होत्या.

कार्यक्रमाचा प्रारंभ मान्यवरांच्या शुभहस्ते दीपप्रज्वलनाने झाला. प्रमुख व्याख्याते श्री. दीपक गिरधर यांचे शाल,श्रीफळ व पुष्पगुच्छ देऊन स्वागत करण्यात आले.

प्रमुख अतिथी श्री. दीपक गिरधर म्हणाले, ''ज्ञानेश्वर महाराज, म्हाइंभट यांच्या अमृतातेही पैजा जिंके अशा मराठीची समृद्ध परंपरा कुसुमाग्रज, बा. भ. बोरकर, भा. रा. तांबे यांनी समृद्ध केली. कालानुरूप मराठी वर इंग्रजीचे अतिक्रमण झाले आहे. मराठीची समृद्ध परंपरा जोपासायची असेल तर आपल्या दैनंदिन व्यवहारात मराठीचा उपयोग केला पाहिजे. संस्कृत विद्यापीठ हे केवळ संस्कृत भाषेसाठी असले तरी या विद्यापीठात मराठीचा होत असलेला गौरव हा निश्चितच अभिनंदनीय व अभिमानास्पद आहे. इंग्रजी शाळांच्या वाढत्या संख्येमुळे मराठी शाळा व पर्यायाने मराठी भाषा लुप्त होत आहे. आजच्या पिढीला मराठी भाषेची गोडी, आवड निर्माण करण्यासाठी पालकांनी विशेषत्वाने लक्ष देण्याची गरज आहे. मराठी पुढील पिढीपर्यंत पोहचविण्यासाठी, समृद्ध करण्यासाठी महाराष्ट्रात मराठी भाषा विद्यापीठ व्हावे आणि अर्थार्जन करून देणारे विविध आयामही प्राप्त झाले तर ख–या अर्थाने आधुनिक कालात मराठी जिवंत राहील.''

कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष प्रो. नंदा पुरी यांनी मराठी भाषेत आणि मराठी भाषेसाठी संस्कृत विद्यापीठाने समग्र कालिदास वाङ्मयाचा मराठी अनुवाद करून कालिदाससाहित्य समाजोन्मुख केल्याचे साभिमान नमूद केले. मराठी भाषेच्या संवर्धनाची जबाबदारी ही आपलीच असून आपली मराठी अस्मिता आपण जपण्यासाठी जागृत राहण्याचे आवाहन केले. भाषेच्या अभिव्यक्तीची पराकोटी ही काव्यात दिसून येते. आज संपन्न झालेल्या स्पर्धेत विद्यार्थ्यांच्या अभिव्यक्तीची समृद्धी आणि विचारांची विविधता कौतुकास्पद आहे. विश्वविद्यालयाने कायमच संस्कृतसह मराठी तसेच अन्य भाषाभगिनींचा समादर केला आहे आणि या अनुषंगाने विश्वविद्यालय निरंतर कार्य करेल अशी ग्वाही दिली.

या निमित्ताने स्वरचित मराठी काव्यवाचन स्पर्धा आयोजित करण्यात आली होती. यामध्ये 16 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. स्पर्धेचे परीक्षण डॉ. कलापिनी अगस्ती आणि प्रा. अनघा आंबेकर यांनी केले. या स्पर्धेत प्रथम क्रमांक चिन्मय मुंजे, द्वितीय क्रमांक ऋतुजा पाटील, तृतीय क्रमांक प्राजक्ता कुलकर्णी व अमृता बरबडीकर आणि उत्तेजनार्थ पुरस्कार संचिता पाठक यांना प्राप्त झाला. पारितोषिकप्राप्त विद्यार्थ्यांचे मान्यवरांच्या हस्ते पुरस्कार देवून अभिनंदन करण्यात आले.

मराठी काव्यवाचन कार्यक्रमाचे तसेच मुख्य कार्यक्रमाचे संचालन अनुक्रमे डॉ. पूनम तिडके व सौ. माधवी कांबळे यांनी केले तर आभारप्रदर्शन प्रो. कविता होले यांनी केले.

या कार्यक्रमात विद्यार्थी, प्राध्यापक, विभाग प्रमुख तसेच रसिक श्रोत्यांची मोठया प्रमाणात उपस्थिती होती.

महाकवी कालिदास संस्कृतव्रती राष्ट्रीय पुरस्कार 2019

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाद्वारे दरवर्षी **पं. रामनारायण शर्मा वैद्य यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ पं. रामनारायण शर्मा आयुर्वेद संशोधन प्रतिष्ठान, स्थानिक जिल्हा प्रशासन आणि महाराष्ट्र पर्यटन विकास मंडळ, नागपूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने ''महाकवी कालिदास संस्कृत–व्रती राष्ट्रीय पुरस्कार''** प्रदान केला जातो. **महाकवी कालिदास संस्कृत–व्रती राष्ट्रीय पुरस्कार आज शुक्रवार, दि. 10 जानेवारी 2020 रोजी प्रदान करण्यात आले.**

कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांच्या आध्यक्षतेखाली संपन्न झालेल्या या पुरस्कार सोहळयाला प्रमुख अतिथी म्हणून मा. केंद्रीय मंत्री श्री. नितीन गडकरी, श्री. हरिश्चंद्र अग्रवाल, मुख्य अधिकारी, डाक विभाग (पोस्ट मास्टर जनरल) बैद्यनाथ प्रतिष्ठानचे व्यवस्थापकीय संचालक श्री. सुरेश शर्मा, श्री. रमेश शर्मा , नागपूरचे जिल्हाधिकारी श्री. रवीन्द्र ठाकरे, महाराष्ट्र पर्यटन विकास मंडळाचे प्रादेशिक व्यवस्थापक श्री. प्रशांत सवाई, विशेषत्वाने उपस्थित होते.

ज्या विद्वज्जनांनी संस्कृत भाषेच्या प्रचार, प्रसार, विकास तसेच संशोधनासाठी आयुष्यभर सेवा केली त्यांचा यथोचित गौरव व्हावा हा प्रस्तुत पुरस्कार प्रदान करण्यामागचा उद्देश आहे. समाजात संस्कृत भाषेला गौरवयुक्त स्थान मिळवून देण्यात ज्यांनी अमूल्य योगदान प्रदान केले अशा महान विभूतींना महाकवी कालिदास संस्कृत–व्रती राष्ट्रीय पुरस्कार विश्वविद्यालयाकडून दिला जातो.

2019 चा ज्येष्ठ संस्कृत विद्वान् संवर्गात संस्कृत पंडित व वेदभाष्यकार प्रो. देवीसहाय पाण्डेय तसेच प्रख्यात वेदान्त, व्याकरणशास्त्रपंडित प्रो. कंदाडै रामानुजाचार्य, हैद्राबाद आणि युवा संस्कृत विद्वान् संवर्गात प्रख्यात न्याय व वेदान्त शास्त्र पंडित प्रो. मणिशास्त्री द्रविड, चेन्नई यांना प्रस्तुत पुरस्कार मान्यवरांच्या शुभहस्ते प्रदान करण्यात आला. शाल, चंदनहार, सन्मानपत्र, भेटवस्तू व रोख पुरस्कार असे या पुरस्काराचे स्वरूप आहे.

सन्मानपत्राचे वाचन डॉ. रेणुका बोकारे, डॉ. पराग जोशी व डॉ. दिनकर मराठे यांनी केले. कार्यक्रमाचे संचालन डॉ. दिनकर मराठे, डॉ. पराग जोशी यांनी केले. वंदे मातरम् ने सांगता झाली.

परिषदेच्या 50 व्या अधिवेशनानिमित्त बैद्यनाथ प्रतिष्ठानचे संचालक श्री. सुरेश शर्मा यांनी तीनही पुरस्कार्थींना 50000/– रू. देण्याचे जाहीर केले व त्यानुसार सदर रकमेचे धनादेश तीनही पुरस्कारार्थींना देण्यात आले. महाकवी कालिदास संस्कृत–व्रती राष्ट्रीय पुरस्काराच्या समन्वयक या नात्याने जनसंपर्क अधिकारी डॉ. रेणुका बोकारे यांनी यशस्वी कार्य केले

अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषद शताब्दी समारोह

१० ते १२ जानेवारी २०२०

अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषद उद्घाटन समारोह -

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या वतीने आयोजित अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेचा शताब्दी महोत्सव आणि सुवर्णमहोत्सवी अधिवेशनाचे उद्घाटन उपराष्ट्रपती व्यंकय्या नायडु यांच्या हस्ते 10 जानेवारी २०२० रोजी कविवर्य सुरेश भट सभागृहात थाटात पार पडले. याप्रसंगी केंद्रीय मंत्री नितीन गडकरी, पालकमंत्री नितीन राऊत, कुलगुरु डॉ. श्रीनिवास वरखेडी, परिषदेचे अध्यक्ष गौतम पटेल, कार्यकारी सचिव सरोजा भाटे, स्थानिक सचिव मधुसूदन पेन्ना व्यासपीठावर उपस्थित होते.

याप्रसंगी बोलताना उपराष्ट्रपती व्यंकय्या नायडू यांनी, जगातील चीन, पर्शियन, जर्मन पर्यटकांनी आणि प्रवासी अभ्यासकांनी भारतीय संस्कृती आणि सभ्यतेवर संशोधन केले. भाषेतूनच संस्कृती आणि भावनेची ओळख पटते. भारतात विविध भाषा आणि संस्कृती एकत्र नांदते आणि त्यातून एकतेचे दर्शन घडते. भारतात १५९०० भाषा आणि बोली प्रचलित आहेत. यातील बहुतांश भाषांची जननी संस्कृत आहे. या परिषदेने आपल्या शोधकार्य इतर भाषेतून अनुवादित केल्यास ते सर्वांना उपलब्ध होण्यास मदत होईल असे आवाहन उपराष्ट्रपतींनी केले. आधुनिक काळात भौगोलिक नव्हे तर प्राचीन इतिहास आणि संस्कृती यामुळे जगात भारताची ओळख आहे. जगातील विविध देशात भारतीय संस्कृती आणि साहित्यावर संशोधन व अभ्यास सुरू आहे. देशांतर्गत विचार केल्यास जनमानसात राष्ट्रीय भावनेला प्रोत्साहन देण्यात प्राच्यविद्येचे विशेष योगदान असल्याचे प्रतिपादन उपराष्ट्रपती व्यंकय्या नायडू यांनी केले. भारतीय शिक्षण प्राथमिक स्तरापासून ते हायस्कूलपर्यंत मातृभाषेतून होणे आवश्यक आहे. प्रशासकीय कामात देखील स्थानिक भाषेचा वापर झाल्यास जनसामान्यांसाठी ते अधिक श्रेयस्कर ठरते. भारतीयांवर ब्रिटीशांनी इंग्रजी qबबविल्यामुळे आज इतर भाषांवर अन्याय होत आहे. इंग्रजीतून शिक्षण घेतल्यास माणूस मोठ्या पदापर्यंत जाऊ शकतो हा समज आता समाजातून दूर करण्याची गरज आहे. कॉनव्हेंटमधून शिक्षण न घेतलेल्या अनेक महान व्यक्ति होऊन गेल्या आणि त्या उच्चपदापर्यंत पोहोचल्या. त्याचप्रमाणे भारतीय इतिहास, संस्कृती, क्रांतीकारकांचा इतिहास तसेच कला, कौशल्य देखील अभ्यासक्रमात शिकविण्याची गरज असल्याचे आवाहन उपराष्टपतींनी यावेळी केले. संस्कृत भाषा ही सर्व भाषांची जननी आहे. त्यामुळे संस्कृत असो, योगाभ्यास असो या सर्वांना जाती, धर्माच्या चष्म्यातून न पाहता ज्ञान आणि आरोग्य संवर्धन या दृष्टीकोनातून त्याकडे पहावे असेही यावेळी व्यंकय्या नायडू यांनी सांगितले.

तत्पूर्वी पालकमंत्री नितीन राऊत यांनी आपल्या भाषणात परिषदेत सहभागी सर्व विद्वान प्रतिनिधींचे स्वागत केले तसेच या परिषदेतील ठरावातून येणारे निर्णय आयोजकांनी महाराष्ट्र शासनाकडे पाठविल्यास शासन विचार करेल आणि त्यावर अंमलबजावणी करण्याचा प्रयत्न होईल असे आश्वासन दिले. प्रारंभी प्रास्ताविकातून गौतम पटेल यांनी प्राच्यविद्या हे शाश्वत साहित्य आहे, आणि दरवर्षी त्यात भर पडत असल्यामुळे तो एक ऐतिहासिक दस्तावेज देखील असल्याचे सांगितले.

श्री. नितीन गडकरी यांनी भारतीय प्राच्यविद्येचा आणि संस्कृतचा अन्य देशात गौरव केला जातो याचे उदाहरण सांगितले. भारताचा हा मूल्यविचार, ज्ञानखजिना अनमोल असून तो पुढील पिढयांपर्यंत संक्रमित करण्यात संस्कृत विद्यापीठ आघाडीवर आहे. संस्कृत विद्यापीठाच्या स्थापनेचे श्रेय हे स्वर्गीय सुधाकरराव नाईक आणि स्वर्गीय डॉ. श्रीकांत जिचकार यांना आहे.

मुख्य सोहळ्याचे संचालन डॉ. पराग जोशी यांनी तर मान्यवरांचे स्वागत डॉ श्रीनिवास वरखेडी यांनी केले. स्थानिक सचिव प्रो. मधुसूदन पेन्ना यांनी आभार मानले.

अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेची वैशिष्टये –

सारस्वत यात्रा – अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेच्या पूर्वसंध्येला आज गुरुवार, दि. 9 जानेवारी 2020 रोजी दुपारी 3 ते 5 या दरम्यान सारस्वत यात्रेने झाला. यात्रेचे उद्घाटन श्री. श्रीश देवपुजारी, अखिल भारतीय संघटनमंत्री, संस्कृत भारती, नवी दिल्ली यांच्या शुभहस्ते संपन्न झाले. याप्रसंगी अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेचे अध्यक्ष प्रो. गौतम पटेल, ज्ञानपीठ पुरस्कार विजेते संस्कृत विद्वान् प्रो. सत्यव्रत शास्त्री तसेच कार्यकारी सचिव प्रो. सरोजा भाटे, कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांनी भगवी पताका फडकावून सारस्वत यात्रेचा शुभारंभ केला. परिषदेचे स्थानिक सचिव प्रो. मधुसूदन पेन्ना, समन्वयिका डॉ. कलापिनी अगस्ती, सर्व प्राध्यापक, विद्यार्थी विशेषत्वाने उपस्थित होते. परिषदेच्या पूर्वसंध्येला आयोजित या यात्रेत 15 शाळांचे सुमारे 800 च्या वर विद्यार्थी आपल्या शिक्षकांसह सहभागी झाले होते. विश्वविद्यालयाचे विद्यार्थी, प्राध्यापक यांच्या सह स्वतः कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांनीही ग्रंथदिंडीसह मार्गक्रमण केले. सदर यात्रेत प्राच्यविद्या अनुरागींनी मोठया संख्येने सहभागी झाले होते. संपूर्ण रेशिमबाग परिसराने जल्लोष, उत्साह आणि ऊर्जेचा अनुभव या निमित्ताने घेतला. परिसरातील नागरिकांनीही या यात्रेचे उत्साहाने आणि आनंदाने स्वागत केले.

111 ग्रंथांचे प्रकाशन – सारस्वतम्

उद्घाटन समारोहात मा. उपराष्ट्रपती महोदयांच्या हस्ते शताब्दी सोहळयाच्या निमित्ताने 111 पुस्तकांचे प्रकाशन करण्यात येणार आहे. संस्कृत, मराठी, हिंदी आणि इंग्रजी या चार भाषांमध्ये साहित्य, वेदान्त, न्याय, दर्शन, ज्योतिष, योग, शिक्षणशास्त्र, आयुर्वेद, वास्तु, भाषाशास्त्र इ. विविध शास्त्रांवरील संशोधनपर 111 ग्रंथ सारस्वतम् चे डिजिटल प्रकाशन करण्यात आले. 50 अधिवेशनांमधील आध्यक्षीय भाषणांचा संग्रह असलेले Oriental Legacy हा ग्रंथही मा. उपराष्ट्रपती महोदयांच्या शुभहस्ते याप्रसंगी प्रकाशित करण्यात आला.

Documentary on History of AIOC

अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेचा 100 वर्षांच्या इतिहासाचा वेध घेणा–या History of AIOC एका लघुपटाचे प्रदर्शन करण्यात आले. मा. कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांच्या मार्गदर्शनातून साकारलेल्या या लघुपटाची निर्मिती कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाने केली आहे. जनसंपर्क अधिकारी रेणुका बोकारे यांनी संहितालेखन, दिग्दर्शन व निवेदन केले आहे.

विशेष टपाल तिकीटाचे प्रकाशन –

मान्यवरांच्या शुभहस्ते परिषदेच्या शताब्दी समारोहानिमित्त विशेष टपाल तिकीटाचे, पोस्टल कव्हरचे प्रकाशन करण्यात आले. डाक विभागाचे श्री. हरिश्चंद्र अग्रवाल मुख्य पोस्ट मास्टर जनरल, मुंबई यांचे मौल्यवान सहकार्य या प्रकाशनासाठी लाभले.

वैदर्भी विशेषांकाचे प्रकाशन –

अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेनिमित्ताने प्राच्यविद्येच्या क्षेत्रात वैदर्भीयांच्या योगदानाची गौरवपूर्ण दखल घेणारा वैदर्भी विशेषांक देखील प्रकाशित करण्यात आला.

प्राच्यविद्याशेमुषी – मान्यवर वक्त्यांची व्याख्याने

या त्रिदिवसीय परिषदेत विविध सत्रांमध्ये प्राच्यविद्या अध्ययन व संशोधन – भविष्यातील दिशा या आशयसूत्रावर भारतातील विविध प्राच्यविद्यातज्ज्ञांची व्याख्याने संशोधक विद्यार्थी तसेच अभ्यासकांसाठी आयोजित करण्यात आली आहे. या व्याख्यानमालेचे उद्घाटन लालबहादूर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विद्यापीठ, नवी दिल्लीचे सन्माननीय कुलगुरू प्रो. रमेशचंद्र पाण्डेय यांच्या शुभहस्ते आणि कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे संस्थापक कुलगुरू डॉ. पंकज चांदे यांच्या अध्यक्षतेखाली संपन्न होणार आहे. 'अक्षर पुरूष दर्शन' या विषयावर महामहोपाध्याय स्वामीजी भद्रेश दास यांचे उद्घाटन पर व्याख्यान झाले. या व्याख्यानमालेत प्रो. अरविंद राव, प्रो. कुटुंबशास्त्री, डॉ. बलदेवानंद सागर, श्री. सुरेशजी सोनी, प्रो. हरेकृष्ण शतपथी, प्रो. वसंत भट्ट, प्रो. श्रीकांत बहुलकर, प्रो. नागराज पातूरी, श्री. विजय फणशीकर इ. विद्वानांचा समावेश आहे.

शास्त्रार्थ परिषद - अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेत २ शास्त्रार्थ परिषद संपन्न झाल्य. या शास्त्रार्थाच्या अध्यक्षस्थानी प्रो. मणी द्राविड शास्त्री होते तर, निरिक्षक प्रो. कोरडा सुब्रमणियम् होते. या परिषदेत प्रो. नारायण पुजारी, भद्रेश दास, बृजभूषण ओझा द्वारा प्राचीन व्याकरण, डॉ. गणेश ईश्वर भट्ट द्वारा अद्वैत वेदांत विषयांवर और डॉ. गुरुराज कालकर यांनी भाट्ट मीमांसे वर आपले विचार प्रकट केले.

द्वैत वेदांत या विषयावर डॉ. नारायण पुजारी यांनी वेदाभ्यास या विषयावर प्रो. वीरनारायण पांडुरंगी , साहित्य या विषयावर प्रो. कोम्पेला सूर्यनारायण यांनी विचार मांडले. तर, प्रो. रंगा रामानुजाचार्य यांनी विशिष्टाद्वैत, मीमांसा या विषयावर पं. महेश्वरम् यांनी विचार व्यक्त केले. प्राचीन न्याय या विषयावर डॉ. चंद्रशेखर जोशी आणि व्याकरण या विषयावर श्रुती के.एस. यांनी अभ्यासपूर्ण विचार व्यक्त केले. काही मुद्यांवर शास्त्र चर्चा चांगलीच रंगली.

राष्ट्रीय पुस्तक प्रदर्शनाचे उद्घाटन

नागपुरात प्रथमच एखादया विद्यापीठाच्या पुढाकाराने भारतातील नामवंत प्रकाशनांना एकत्रित आणणा–या त्रिदिवसीय राष्ट्रीय पुस्तक प्रदर्शनाचे आयोजन दि. 10 ते 12 जानेवारी 2020 दरम्यान सी.पी.ॲंड बेरार महाविद्यालय मैदान परिसर, रेशिमबाग येथे करण्यात आले. या प्रदर्शनाचे उद्घाटन वाल्मिकी संस्कृत विद्यापीठाचे प्रो. श्रेयांश द्विवेदी, प्रो. धर्मराज अडग, मा. कुलगुरू यांच्या शुभहस्ते आणि कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांच्या प्रमुख उपस्थितीत आज संपन्न झाले. या प्रदर्शनात भारतातील नामवंत प्रकाशक सहभागी झाले आहेत.

शोधनिबंध सत्रे – उद्घाटन समारोहानंतर 17 विविध विभागांमध्ये शोधनिबंधवाचन सत्रांना सुरुवात झाली असून जवळपास 1000 शोधनिबंध भारतभरातून आलेले प्रतिनिधी सादर करणार आहेत. संस्कृत पत्रकारिता, संस्कृत शिक्षणशास्त्र आणि मराठी साहित्य व संस्कृती हे तीन विभाग या अधिवेशनात नव्याने अंतर्भूत केले गेले.

कविसंमेलन – अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेच्या समारोपाच्या दिवशी कविसंमेलनाचे आयोजन करण्यात आले. एकापेक्षा एक सरस कविता सादर करून कवीमंडळींनी प्राच्य विद्या परिषदेला एका नव्या उंचीवर नेऊन ठेवले.

प्रो. रमाकांत शुक्ला यांच्या हस्ते कविसंमेलनाचे उद्घाटन झाले. यावेळी, कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठाचे कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांच्यासह इतर पदाधिकारी प्रामुख्याने उपस्थित होते. कविसंमेलनाच्या अध्यक्षस्थानी प्रो. राजेंद्र मिश्रा होते. तर, प्रमुख अतिथी म्हणून प्रो.रमाकांत शुक्ला यांची उपस्थिती होती. प्रो. गोपबंधू मिश्रा यांचीही विशेष उपस्थिती होती. विद्यापीठाच्या आजवरच्या कुलगुरूंवर कविता सादर करून डॉ. लीना रस्तोगी यांनी कवीसंमेलनात रंग भरला. सोबतच, प्रो. हरदत्त शर्मा, प्रो.देवीसहाय पांडेय् , प्रो. हर्षदेव माधव, प्रो. मधुसूदन पेन्ना, प्रो.नंदा पुरी, डॉ.लीना रस्तोगी, श्रुती कानिटकर, राधावल्लभ त्रिपाठी, युवराज भट्टराई आणि राजेंद्र त्रिपाठी यांनी कविसंमेलनात भाग घेतला. तर सूत्रसंचालन सौरभ द्विवेदी यांनी केले. स्त्रीशक्ती, प्रदूषित पृथ्वीचे मनोगत, कवी कालिदास आणि त्यांच्या रचना, भारतमाता यासह विविध विषयांवरच्या या रचनांनी काव्यानंदाचे एक नवे दालन रसिकांसाठी खुले केले.

अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषद समापन समारोह -

जागतिक भाषांचा अभ्यास केल्यास प्राच्वविद्या हेच जगातील भाषांमधील वैविध्याचे माध्यम असल्याचे दिसत पण ही बाब प्राच्यविद्या परिषदेने संशोधनाच्या माध्यमातून सिद्ध करुन जगापुढे आणावी असे प्रतिपादन पद्मविभूषण शास्त्रज्ञ डॉ. विजय भटकर यांनी आज रविवार, दि. 12 जानेवारी 2020 रोजी परिषदेच्या समारोप समारोहात केले.

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या यजमानत्वाखाली मागील तीन दिवसांपासून नागपुरात सुरू असलेल्या अ. भा. प्राच्वविद्या परिषदेचा समारोप आज डॉ. विजय भटकर यांच्या उपस्थितीत पार पडला. याप्रसंगी सत्यव्रत शास्त्री, आर. सी. सिन्हा, शुकदेव शर्मा, हरिदत्त शर्मा, प्रो. चंद्रकात शुक्ल आणि प्रो. राधावल्लभ त्रिपाठी परिषदेचे अध्यक्ष गौतम पटेल, कार्यकारी सचिव सरोजा भाटे, कुलगुरु श्रीनिवास वरखेडी, स्थानिक सचिव मधुसूदन पेन्ना, कुलसचिव सी.जी. विजयकुमार, आदी मान्यवर प्रामुख्याने उपस्थित होते.

याप्रसंगी बोलताना डॉ. विजय भटकर यांनी, आजवर मी अनेक परिषदांमध्ये सहभागी झालो पण आज मला याठिकाणी निराळी अनुभूती होत आहे. सध्या पौर्वात्य आणि पाश्चिमात्य अशा दोन सभ्यता अस्तित्वात आहेत. त्यांचा अनेकांनी अभ्यास केला पण चिरंतन टिकली ती भारतीय सभ्यता. त्याचे मूळ कारण वसुधैव कुटुंबकम हा भाव आहे. भारतीय सभ्यतेने अनेक आक्रमणांचा सामना केला पण ती नामशेष होऊ शकली नाही. त्यात शाश्वत सातत्य आणि नित्यनूतनता हा भाव असल्याचे ते द्योतक आहे. मुख्य म्हणजे भारतीय संस्कृतीचा मूळ गाभा संस्कृत भाषा आहे आणि वेद, उपनिषदे, पुराण हे सर्व संस्कृतमध्ये आहे. येत्या काळात जगातील भाषांचा अभ्यास करुन त्यात संस्कृतचे किती शब्द कोणत्या जागतिक भाषेत अंतर्भूत आहेत याचा अभ्यास होण्याची गरज आहे. त्यातून लक्षात येईल की जगातील सर्व भाषांचा मूळ स्त्रोत संस्कृत आहे. आगामी काळात संगणक शास्त्रज्ञाना देखील संस्कृत भाषेचे ज्ञान प्राप्त करावे लागले, कारण त्याशिवाय या क्षेत्रात टिकाव धरणे कठिण होईल. आपल्या संस्कृतीत अहं ब्रह्मास्मि। असे म्हटले आहे. त्यामुळे संस्कृत आणि प्राच्वविद्येतच स्वतरू ला ओळखण्याचे शिक्षण दिले जाते. आगामी काळ हा प्राच्यविद्येचाच असणार आहे. यात महिलांचा सहभाग आगामी काळात अधिक असेल आणि मानवतेचे भविष्य यातूनच ठरणार असल्याचेही डॉ. विजय भटकर यांनी सांगितले.

वेदमंत्रोच्चारणात दीपप्रज्वलन करून तसेच पाली भाषेतील मंगलाचरणाने समारोप सत्राचा प्रारंभ झाला. मुंबई विद्यापीठाच्या पाली विभागातर्फे पाली भाषेत प्रार्थना सादर केली. याप्रसंगी मधुसूदन पेन्ना यांनी पीपीटी प्रेझेन्टेशनच्या माध्यमातून परिषदेचा अहवाल सादर केला. याप्रसंगी प्रो. आर सी सिन्हा, अध्यक्ष, भारतीय दा"र्निक अनुसंधान परिषद्, नवी दिल्ली आणि प्रो. सत्यव्रत शास्त्री यांची भाषणे झाली. कार्यक्रमाच्या शेवटी सरोजा भाटे यांनी शोधप्रबंध स्पर्धेतील उत्कृष्ट प्रबंध सादर करणा–या संशोधकांचा पुरस्कार घोषित केले. मान्यवरांच्या शुभहस्ते पारितोषिके प्रदान करण्यात आले. प्रदान करण्यात आले. या परिषदेत एकूण १०२२ शोधनिबंध सादर झाले.

पुरस्कार आणि सत्कार

या कार्यक्रमात प्राच्यविद्यावरेण्य प्रो. सत्यव्रत शास्त्री यांना प्राच्यविद्याभास्कर, गौतम पटेल यांना सनातनविद्याभास्कर पुरस्कार प्रदान करण्यात आला. यावेळी शाल, श्रीफळ, स्मृतिचिन्ह, मानपत्र देऊन सत्कार करण्यात आला. यावेळी उत्कृष्ट आयोजनाबद्दल कुलगुरू श्रीनिवास वरखेडी, मधुसूदन पेन्ना यांचा सत्कार करण्यात आला. सारस्वत यात्रेत उत्कृष्ट प्रद"र्न करणा–या शाळा व महाविद्यालयांना पुरस्कृत करण्यात आले.

या परिषदेविषयी अर्पिता रंजन, दिल्ली, राधा मेहता पुणे, रिता भट्टाचार्य कोलकाता आणि डॉ. कोकिळा यांनी अनुभव कथन केले. या परिषदेत वि"ोष सहयोग देणा–या श्री. न. र. पत्तरकिने, श्री रमे"ा भट यांचा सत्कार करण्यात आला. अध्यक्षीय भाषणात कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांनी परिषदेसाठी सहकार्य करणा–या सर्वांचे आभार मानले. परिषदेचे सहसचिव डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती यांनी आभार मानले. शांतिपाठाने कार्यक्रमाची समाप्ती झाली. कार्यक्रमाचे संचालन श्री. सुमित कठाळे आणि डॉ. रेणुका बोकारे यांनी केले.

सांस्कृतिक कार्यक्रम –

परिषदेच्या 3 दिवसांमध्ये दर्जेदार सांस्कृतिक कार्यक्रमांची मेजवानी रसिकांना अनुभवता आली. सांस्कृतिक कार्यक्रम पुढीलप्रमाणे –

AIOC 2020
10th & 11th January 2020
Cultural Events

Sr. No.	Date	Program	Institute	Time & Duration
1	10.01.2020	Bharatnatyam – Rutusamhar	Sandhya Purecha & Group, Mumbai	5.30 to 6.15 45min
2	Do	Dance Drama – Kavyakruti	, Abhinav Institute, Nirupama Rajendra & Group, Bengaluru	6.30 to 8.00 1.30 hour
3	Do	Amprapali Dance Drama (Hampiholi)	Sanskrit Bhasha Pracharini Sabha & Swarsangam, Nagpur	8.15 to 9.05 50 min
4	11.01.2020	Maharashtra Darshan ,	KKSU Alumni, Manjiri Vaidya & Group, Nagpur	5.30 to 7.00 1.30 hour
5	Do	Pratima Dance Drama,	Natyadharmi, Doha	7.00 to 8.30 1.30 hour
6	Do	Yoga Practicals	KKSU Students	8.30 to 9.00 30 min
7	Do	Striyashcharitam - Sanskrit Drama	Vibha Kshirsagar, Nagpur	9.00 to 9.45 45 min

.....

राष्ट्रीय परिषद अहवाल

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2019 वर आधारित उच्च शिक्षणातील संधी व आव्हाने

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक च्या पदव्युत्तर शैक्षणिक विभागातर्फे ''राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2019 वर आधारित उच्च शिक्षणातील संधी व आव्हाने''या विषयावर एक दिवसीय राष्ट्रीय परिषदेचे उद्घाटन आज शुक्रवार, दि. 14 फेब्रुवारी 2020 रोजी रामटेक येथे सकाळी 10.30 वाजता संपन्न झाले.

या परिषदेचे उद्घाटन प्रमुख अतिथी प्रख्यात शिक्षणतज्ज्ञ डॉ. वेदप्रकाश मिश्रा ,कुलपती, कृष्णा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, कराड यांच्या शुभहस्ते संपन्न झाले. प्रमुख अतिथी या नात्याने राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2019 मसुदा समितीतील सन्मान्य सदस्य प्रो. एम्. के. श्रीधर उपस्थित होते. उद्घाटन कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांनी भूषविले. कुलसचिव प्रो. विजयकुमार, शिक्षणशास्त्र संकायाच्या अधिष्ठाता प्रो. ललिता चंद्रात्रे, शिक्षण विभाग प्रमुख डॉ. कीर्ती सदार, परिषद् समन्वयक डॉ. राजश्री मेश्राम प्रामुख्याने व्यासपीठावर उपस्थित होते.

कार्यक्रमाचा प्रारंभ मान्यवरांच्या शुभहस्ते दीपप्रज्वलनाने झाला. प्रास्ताविक डॉ. कीर्ती सदार यांनी केले. स्वागतपर भाषण शिक्षणशास्त्र संकायाच्या अधिष्ठाता प्रो. ललिता चंद्रात्रे यांनी केले. कुलगुरू प्रो. वरखेडी यांनी प्रो. श्रीधर आणि प्रो. मिश्रा यांचा शाल, श्रीफळ, पेंटिंग आणि कॉफी टेबल बुक व पुष्पगुच्छ देवून सत्कार केला.

उद्घाटन पर भाषणात डॉ.वेदप्रकाश मिश्रा यांनी आपल्या ओजस्वी, मुद्देसूद आणि प्रभावी भाषणात नव्या शैक्षणिक धोरणासमोर असलेली आव्हाने सोदाहरण विशद केली. डॉ. मिश्रा म्हणाले, शिक्षणाचा हक्क हा केवळ 6 ते 14 या वयोगटापुरताच मर्यादित न राहता तो त्यापूर्वी आणि त्यानंतर सुद्धा मिळणे अनिवार्य असून तसा स्पष्ट उल्लेख प्राथमिक हक्क मसुद्यात असणे आवश्यक आहे. तसेच केवळ शिक्षणाचा हक्क पुरेसा नसून गुणवत्तापूर्ण शिक्षणाचा हक्क मिळणे आवश्यक आहे, आज शिक्षणावर खाजगी संस्थांचा आधिक्याने प्रभाव आहे. देशाच्या विकास दरात 6 टक्के इतका भाग शिक्षणासाठी राखून ठेवणे आवश्यक असताना, तो ठेवला जात नाही. पूर्वीच्या काळात जातिधारित शिक्षणव्यवस्था होती ती आता अर्थ आधारित आहे. वर्तमानकाळात शिक्षणाच्या गुणवत्तेवर लक्ष देणे आवश्यक असून त्याबाबतीत गांभीर्याने पावले उचलणेही आवश्यक आहे. प्राथमिक ते उच्च शिक्षणातील पायाभूत सुविधा यांची आपल्या देशातील दयनीय स्थिती ही दुर्दैवी आहे. शिक्षण क्षेत्रातील राजकीय हस्तक्षेप हा तर शिक्षण क्षेत्राला आणखीच शोचनीय बनवतो. शैक्षणिक नियुक्त्या आणि शिक्षणावर राजकीय क्षेत्रातील लोकांनी निर्णय घ्यावे हे खरोखरच आपले दुर्भाग्य आहे. हे सर्व घटक शैक्षणिक क्षेत्रातील आव्हाने असून नव्या शैक्षणिक धोरणात जर यावर प्रायोगिकरित्या विचार, मंथन आणि प्रत्यक्ष कार्य झाले तरच हे धोरण केवळ वाचनीय आणि विचारणीय न ठरता प्रत्यक्ष कार्यप्रवण ठरेल. स्वामी विवेकानंदांनी शिक्षण हे चारित्र्य, मानव आणि राष्ट्र निर्मितीसाठी आवश्यक आहे हेच शिक्षणाचे स्थायी उद्दीष्ट असल्याचे सांगितले होते दुर्दैवाने त्याचाच आम्हाला विसर पडल्याचे सांगितले.

बीजभाषक प्रो. एम्. के श्रीधर यांनी नव्या शैक्षणिक धोरणातील महत्त्वाच्या वैशिष्टयांवर प्रकाश टाकला. आपल्या बीजभाषणात प्रो. श्रीधर म्हणाले, शिक्षणक्षेत्रातील केंद्रीकरण, एकसारखेपणा आणि कप्पाबंदता ही नव्या शैक्षणिक धोरणात नाही. या धोरणानुसार कला शाखेचा विद्यार्थी त्याच्या आवडीनुसार वाणिज्य, विज्ञान किंवा अभियांत्रिकीचा विषय शिकू

शकतो. शिक्षण क्षेत्रात विकेंद्रीकरण झाल्यास विद्यार्थ्यांना त्यांच्या आवडीचे विषय शिकता येऊन त्यात करिअर करता येईल. महाविद्यालयांनी स्वायत्तता स्वीकारल्यास विविध आंतरशाखीय अभ्यासक्रम एकाच ठिकाणी विद्यार्थ्यांना उपलब्ध होऊ शकतात तसेच ही स्वायत्त महाविद्यालये पदवी प्रदान करू शकतात. ऑटोनॉमस डिग्री जनरेटिंग कॉलेज ही संकल्पना आम्ही या धोरणात अंतर्भूत केली आहे. विद्यार्थ्यांना विषयाच्या पलिकडे विचार करण्यास प्रवृत्त करणारे शिक्षण मिळावे हा या धोरणातील महत्त्वाचा भाग आहे. याशिवाय विविध शाखांसाठी विविध नियामक मंडळे अस्तित्त्वात असून त्याऐवजी एक समान नियामक मंडळ उच्च शिक्षण क्षेत्रात असावे असाही विचार आहे. शिक्षणात भारतीय मूल्ये, संस्कृती आणि विचारधारा यांचा समावेश महत्त्वाचा असून भारतातील शिक्षणाचा आत्मा असलेली ही भारतीयता युवा पिढीत रुजविणे हेच या शैक्षणिक धोरणाचे सार आहे असेही त्यांनी शेवटी आवर्जून सांगितले.

कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी हे अध्यक्षीय भाषणात म्हणाले, जोपर्यंत विद्यापीठे अथवा महाविद्यालये स्वयंपूर्ण होणार नाहीत, सरकारवरची अवलंबिता कमी करणार नाहीत तोपर्यंत त्यांना स्वायत्तता प्राप्त होणार नाही. नव्या शैक्षणिक धोरणानुसार स्वायत्ततेचे अनेक फायदे असून ते स्वीकारणारी महाविद्यालये आणि विद्यापीठे नव्या युगाला साजेसे गुणवत्तापूर्ण शिक्षण देण्यास सक्षम ठरतील. पारंपरिक विचारप्रणाली बदलून नव्या प्रणालीचा अवलंब करणे बदलत्या युगानुसार आवश्यक आहे. पूर्वी गुरुकुलकाळात विविध विषयांचे शिक्षण घेता येत असे. आजच्या सारखी कप्पाबंद स्थिती शिक्षणाची नव्हती. नव्या शैक्षणिक धोरणात असलेली लिबरल आर्टस् ही संकल्पना प्राचीन शिक्षणपद्धतीने सहजपणे आत्मसात केली होती. संस्कृत विद्यापीठांना अनेक नव्या संधी उपलब्ध असून गुणवत्तापूर्ण, प्रायोगिक आणि ते प्रायोगिक शिक्षण राबविण्याची इच्छाशक्ती यांची नितांत आवश्यकता आहे. या संधींचा फायदा संस्कृत विद्यापीठांनी घ्यावा असे आवाहनही प्रो. वरखेडी यांनी याप्रसंगी केले.

या परिषदेला भारतभरातून सहभागी प्रतिनिधींनी विविध सत्रांमध्ये शोधनिबंध सादर केले. गोपाल कृष्ण ठाकूर, विभाग प्रमुख , शिक्षण विभाग, हिंदी विश्वविद्यालय, वर्धा आणि प्रीती सागर, अधिष्ठाता हिंदी विश्वविद्यालय, वर्धा यांनी विविध सत्रांचे अध्यक्षपद भूषविले. शिक्षणशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. कीर्ती सदार यांनी सत्रांचे समन्वयन केले.

या परिषदेच्या समारोपाला राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठाचे पूर्व कुलसचिव डॉ. पूरणचंद्र मेश्राम यांनी नव्या शैक्षणिक धोरणाबाबत मार्गदर्शन केले.

उद्घाटन आणि समारोप सत्राचे संचालन अनुक्रमे प्रा. पल्लवी कावळे आणि प्रा. शबाना अंजुम यांनी केले तर आभार अनुक्रमे डॉ. राजश्री मेश्राम व प्रा. कविता गोमासे यांनी मानले.

या परिषदेला विद्यार्थी, संशोधक, प्राध्यापक यांची बहुसंख्येने उपस्थिती होती.

सामान्य प्रशासन विभाग

- विद्यापीठ कायदा कलम २५ /२ अन्वये, २०१९–२०२० या शैक्षणिक सत्रामध्ये मा. व्यवस्थापन परिषदेच्या सभेच्या एकुण ६ सभा आयोजित करण्यात आल्या होत्या. कोविड–२०१९ च्या अनुषंगाने प्रथमच ऑनलाईन सभा आयोजित करण्यात आल्या. सभेचे इतिवृत्त तयार करणे, कार्यवाही करीता पाठविणे, प्राप्त कार्यवाहीकरीता अहवाल सादर करणे, प्राप्त आदेशानुसार कार्यवाहीनुसार पत्र, सूचना निर्गमीत करण्यात आल्या.
- विश्वविद्यालयाद्वारे स्थपित अनेक समित्यांचे गठन व पुर्नगठन संबंधी प्रक्रिया करण्यात आल्या आहे. जसे छात्राकल्याण समन्वयक आणि समिती गठन करणे, विस्तार सेवा मंडळ समिती, महिला सेल, महिला तक्रार निवारण समिती, कोविड–१९ समिती, वार्षिक अहवाल समिती, कक्ष सीपन करणे, समन्वयकांची नियुक्ती करणे, दिव्यांग समिती, इत्यादी.... याप्रमाणे अनेक समितींचे गठनाची प्रक्रिया करून बैठकी आयोजित करण्याबाबत सूचना निर्गमित करणे, जुन्या आणि नविन वेबसाईटवर अपलोड करण्यात आल्या आहेत.
- विविध प्रशासकीय समारंभ, प्रशिक्षण वर्ग, विभिन्न व्याख्यानमाला, इत्यादींचे आयोजन संबंधीची कार्यवाही करण्यात आली. जसे वर्धापनदिन, कालिदास दिन, १५ ऑगस्ट, २६ जानेवारी, कामगार दिवस वगैरे कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले आहेत.
- विद्यापीठाची कायदेविषयक तथा न्यायालयीन प्रवण आलेले कामकाज करण्यात येत आहे.
- कार्यालयीन/परिसराच्या सुनियोजनाच्या दृष्टीने निर्देशानुसार वेळोवळी परिपत्रके, अधिसूचना, सूचना, कार्यालयीन आदेश, निर्गमीत करण्यात आले आहे.
- शासनाकडून प्राप्त आदेशान्वये, परिपत्रकानुसार विश्वविद्यालयातील व सर्व संलग्नित व संचालित महाविद्यालयांसाठी सूचना,परिपत्रके, अधिसूचना वेळोवेळी जारी करणे.
- शासनाशी करण्यात येणारा पत्रव्यवहार, अहवाल संबंधीची प्रक्रिया करण्यात आली.
- माहिती अधिकार संबंधीत माहिती तयार करून देण्यात आली.
- विद्यापीठातील कर्मचाऱ्यांकरीता तसेच विद्यापीठाच्या संबंधित सर्व अभ्यागतांकरिता तथा विद्यार्थ्यांकरिता नागपूर–रामटेक येण्याजाण्यासाठी बस निविदा प्रक्रियेद्वारा बस सुविधा सुरू करण्यात आली असून याचे सुचारू व्यवस्थापन करण्यात येत आहे.
- बायोमेट्रीक उपस्थिती व याचे ओळखपत्र संबंधी कार्यवाही
- विभागाकडून विश्वविद्यालयाचा कायदा सुधारणा प्रक्रिया सुरू आहे.
- लोकसभा आणि विधानसभा इलेक्शनकरीता शासनाशी करण्यात येणारे पत्रव्यवहार आणि कार्यालयीन कर्मचाऱ्यांना सूचना व कार्यादेश संबंधी सर्व प्रक्रिया करण्यात आली.
- विद्यापीठातील आवक आणि जावकचे कार्य
- रामटेक परिसर व वारंगा परिसर येथील अंतर्गत आवक व जावकचे कार्य

आस्थापना विभाग

महाराष्ट्र शासनाद्वारे अधिनियम क्र. 33–1997 अन्वये प्रस्तुत विश्वविद्यालयाची स्थापना दि. 18 सप्टेंबर 1997 रोजी झाली. शासनाने प्रस्तुत विश्वविद्यालयातील पाच शैक्षणिक विभागांकरिता एकूण 35 शिक्षकीय पदे आकृतीबंधानुसार मंजूर केली आहेत. त्याचप्रमाणे 114 शिक्षकेतर पदांचा आकृतीबंध मंजूर केला आहे. पदांचा तपशील खालीलप्रमाणे –

शासनमान्य शिक्षकेतर पदे

एकूण मंजूर पदे					**एकूण भरलेली पदे**					**एकूण रिक्त पदे**				
अ	**ब**	**क**	**ड**	**एकूण**	**अ**	**ब**	**क**	**ड**	**एकूण**	**अ**	**ब**	**क**	**ड**	**एकूण**
22	10	50	32	**114**	13	07	37	23	**80**	09	03	13	09	**34**

शासनमान्य शिक्षकीय पदे

एकूण मंजूर पदे	**एकूण भरलेली पदे**	**एकूण रिक्त पदे**
35	**18**	**17***

* एक पद धारणाधिकारामुळे रिक्त

सेवाज्येष्ठता यादी

कार्यरत कर्मचाऱ्यांची सेवाज्येष्ठता यादी प्रतीवर्ष प्रसीध्द करावी असे शासनाचे धोरण असून त्यानुसार प्रस्तूत विश्वविद्यालयाने 2019 ची अद्ययावत सेवाज्येष्ठता सूची प्रसिध्द करण्याची कार्यवाही पूर्ण केली आहे.

कर्मचारी हिताचे निर्णय

1) रजा मान्यतेच्या आदेशाची प्रत ई–मेल मार्फत कर्मचा–यांना देण्यात येते.

2) कर्मचाऱ्यांना सेवापुस्तिकेची दुय्यम प्रत देण्यात येत आहे.

3) पदोन्नती/CAS प्रक्रिया नियमानुसार दरवर्षी विहीत वेळेत पूर्ण केली जाते.

विद्या विभाग

(1) अध्ययन मंडळ

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय कायदा, 1997 मधील कलम 33 (2) तरतूदीनुसार सत्र 2019–20 साठी तदर्थ बावीस अध्ययन मंडळांचे गठण करण्यात आले आहे. अध्ययन मंडळाचे नाव खाली नमूद केल्यानुसार आहे.

अ. क्र.	तदर्थ अभ्यास मंडळाचे नाव	अध्यक्ष
1.	तदर्थ संस्कृत भाषा आणि साहित्य अभ्यास मंडळ	प्रा. नन्दा पुरी
2.	तदर्थ दृश्यकला अभ्यास मंडळ	डॉ. भाऊ दांदडे
3	तदर्थ हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज आणि ट्रॅव्हल ॲण्ड टयुरीजम अभ्यास मंडळ	प्रा. कविता होले
4	तदर्थ पाली प्राकृत आणि आधुनिक भाषा–साहित्य अभ्यास मंडळ	डॉ. नन्दा पूरी
5.	तदर्थ पारंपारिक भारतीय विज्ञान अभ्यास मंडळ	प्रा. कृष्णकुमार पाण्डेय
6.	तदर्थ वाणिज्य आणि व्यापार प्रशासनअभ्यास मंडळ	डॉ. किर्ती सदार
7.	तदर्थ प्रशासकीय सेवा अभ्यास मंडळ	डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती
8.	तदर्थ वेदांग ज्योतिष व वास्तुशास्त्र अभ्यास मंडळ	डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय
9.	तदर्थ मानवताअभ्यास मंडळ	डॉ. प्रसाद गोखले
10.	तदर्थ वेद अभ्यास मंडळ	प्रा. सी. जी. विजयकुमार
11.	तदर्थ व्याकरण अभ्यास मंडळ	प्रा. सी. जी. विजयकुमार
12.	तदर्थ धर्मशास्त्र व पुरातन भारतीयविधीशास्त्रअभ्यास मंडळ	प्रा. मधुसूदन पेन्ना
13.	तदर्थ कीर्तनशास्त्र अभ्यास मंडळ	डॉ. दिलीप डबीर
14.	तदर्थ विदेशी भाषा आणि साहित्य अभ्यास मंडळ	प्रा. मधुसूदन पेन्ना
15.	तदर्थ दर्शनशास्त्र अभ्यास मंडळ	प्रा. मधुसूदन पेन्ना
16.	तदर्थ प्रदर्शन कला अभ्यास मंडळ	डॉ. दिनकर मराठे
17.	तदर्थ योगा आणि पर्यायी चिकित्सा पध्दती अभ्यास मंडळ	डॉ. कलापिनी अगस्ती
18.	तदर्थ सामाजिक विज्ञान व समाजकार्य अभ्यास मंडळ	डॉ. हृषिकेश दलाई
19.	तदर्थ मानसशास्त्रअभ्यास मंडळ	डॉ. पराग जोशी
20.	तदर्थ ग्रंथालय वार्ताशास्त्र अभ्यास मंडळ	डॉ. दिपक कापडे
21.	तदर्थ संगणकशास्त्र व उपयोजनअभ्यास मंडळ	प्रा. ललिता चंद्रात्रे
22.	तदर्थ शिक्षणशास्त्र अभ्यास मंडळ	प्रा. ललिता चंद्रात्रे

(2) संकाय

विश्वविद्यालयाने कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय कायदा, 1997 मधील कलम 31 (5) प्रमाणे पाच संकाय स्थापन करण्यात आले आहे. स्थापन करण्यात आलेल्या पाच संकायाची नावे व संकाय अधिष्ठातांची नावे खालीलप्रमाणे आहेत.

अ.क्र.	संकायाचे नाव	अधिष्ठाताचे नाव
1	वेदविद्या संकाय	प्रा. सी.जी. विजयकुमार
2	संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा संकाय	प्रा. नंदा ज. पुरी
3	भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती संकाय	प्रा. मधुसूदन पेन्ना
4	प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्रे संकाय	प्रा. कृष्णकुमार पाण्डेय
5	शिक्षणशास्त्र तथा संकीर्ण विद्याशाखा संकाय	प्रा. ललिता चंद्रात्रे

3) विद्वत् परिषद

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय कायदा, 1997 मधील कलम 27 (2) च्या तरतूदीनुसार विद्वत् परिषदेचे गठण करण्यात आले. सत्र 2019–20 मध्ये विद्वत् परिषदेच्या एकूण तीन सभा अनुक्रमे (1) दि. 08.07.2019 (2) दि. 15.02.2020आणि (3) दि.18.05.2020 रोजी संपन्न झाल्यात.

4) कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयातील अभ्यासक्रमांची यादी 2019–20

अभ्यासक्रमांचे नाव			अभ्यासक्रमांचे नाव
अ.क्र.	पदव्युत्तर पदवी		पदविका
1	एम. ए. (संस्कृत)	69	वास्तुशास्त्र पदविका
2	एम. ए. (संस्कृत दर्शन)	70	संस्कृत साधना पदविका
3	एम. ए. (संस्कृत साहित्या)	71	संस्कृत परिचय पदविका
4	एम. ए. (वेद)	72	संस्कृत आगम पदविका
5	एम. ए. (संस्कृत व्याकरण)	73	ग्रंथालय वार्ताशास्त्र पदविका
6	एम. ए. (वेदांग ज्योतिष)	74	योग, निसर्गोपचार आणि आहारशास्त्र पदविका
7	एम. ए. (योगशास्त्र)	75	योग पदविका
8	एम. ए. (कीर्तनशास्त्र)	76	जर्मन भाषा पदविका
9	एम. पी.ए.	77	वेदशास्त्र कनिष्ठ पदविका
10	एम. ए. (संस्कृत वेदांत)	78	पौरोहित्य उच्च पदविका
11	एम. ए. (शिक्षण)	79	वेदशास्त्र ज्येष्ठ पदविका
12	एम. एड्.	80	कीर्तनशास्त्र कनिष्ठ पदविका
13	एम. एफ.ए.	81	कीर्तनशास्त्र ज्येष्ठ पदविका

अभ्यासक्रमांचे नाव			अभ्यासक्रमांचे नाव
14	एम. फिल. (शिक्षण)	82	जनसंवाद आणि पत्रकारीता अभ्यासक्रम पदविका
15	एम. फिल. (संस्कृत)	83	डिप्लोमा इन थेटर ॲण्ड परफॉरमींग आर्ट
16	एम. फिल. (संस्कृत दर्शन)	84	नृत्य उच्च पदविका
17	एम. फिल. (संस्कृत वेदांग ज्योतिष)	85	नृत्य कनिष्ठ पदविका
18	एम. फिल. (संस्कृत व्याकरण)	86	नृत्य ज्येष्ठ पदविका
19	एम. फिल. (योगा)	87	डिप्लोमा इन हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज
20	एम. फिल. (संस्कृत वेदा)	88	नृत्य पूर्व पदवी (पदविका)
21	आचार्य एम.ए. (संस्कृत साहित्य)	89	डिप्लोमा इन मॅन्युस्क्रीप्टॉलॉजी ॲण्ड पॅलिओग्राफी
22	आचार्य एम.ए. (व्याकरण)	90	डिप्लोमा इन एन्शड इंडियन सायंसेस
23	आचार्य एम.ए. (वेदांत)	91	डिप्लोमा इन एन्शड इंडियन एन्व्हायरमेन्टल स्टडीज
24	आचार्य एम.ए. (ज्योतिष)	92	डिप्लोमा इन वैदिक मॅथेमॅटीक्स
25	एम. ए. (लोकप्रशासन)	93	डिप्लोमा इन संस्कृत लर्निंग
26	आचार्य एम.ए. (दर्शन)	94	आगम डिप्लोमा इन प्राकृत
27	आचार्य एम.ए. (वेदा)	95	डिप्लोमा इन अरली चाईल्डहुड एज्युकेशन ॲन्ड केअर
28	मास्टर ऑफ लायब्ररी ॲन्ड इन्फार्मेशन सायन्स	96	डिप्लोमा इन आयुर्वेद ॲन्ड पंचकर्म
29	एम. एस.स्सी. (हॉस्पीटॅलिटी स्टडीज)	97	डिप्लोमा इन क्रिएटीव्ह राइटींग इन संस्कृत
30	मास्टर ऑफ सोशल वर्क	98	डिप्लोमा इन फ्रेंच
31	एम.एसी.स्सी. (योगिक सायन्स)	99	डिप्लोमा इन इव्हेट मॅनेजमेन्ट
32	एम. ए. (ज्योतिर्विज्ञान)	100	डिप्लोमा इन इंडियन पॅलीटी
33	एम. ए. (संस्कृत मल्टीडिसेप्लनरी)	101	डिप्लोमा इन आयुर्वेद मसाज ॲन्ड पंचकर्म टेकनिशियन
पदवी		102	डिप्लोमा इन इंटेरिअर डेशिगनीग
34	बी. ए. (वेदांग ज्योतिष)	103	डिप्लोमा इन फॅशन डेशिगनीग
35	बी. ए. (शिक्षण)	104	डिप्लोमा इन योगा अप्लीकेशन
36	बी. एड्.	105	डिप्लोमा इन हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज
37	बी. ए. (संस्कृत विशारद)	106	डिप्लोमा इन इंडियन फिलॉशापी
38	बी. ए. (प्रशासकीय सेवा)	**प्रमाणपत्र**	
39	बी. ए. (योगशास्त्र)	107	नृत्य प्रमाणपत्र
40	बी. एफ. ए.	108	वैदिक मॅथेमॅटीक्स प्रमाणपत्र
41	बी एससी (हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज)	109	संस्कृत सेतू (बीएड् प्रवेशाकरिता संस्कृत नसणाऱ्या विद्यार्थ्या करिता)
42	बी. ए. (वेदविद्या)	110	आयुर्वेद फार फॉरेन स्टुडन्टस्
43	बी. ए. (कीर्तनशास्त्र)	111	गीता प्रमाणपत्र
44	बी. ए. (ट्रॅव्हल ॲण्ड टुरिजम)	112	वेदविद्या प्रमाणपत्र
45	बी. ए. (नृत्य)	113	संस्कृत प्रवेश प्रमाणपत्र

अभ्यासक्रमांचे नाव			अभ्यासक्रमांचे नाव
46	सन्मानितशास्त्री (बी. ए. ऑनर्स) (व्याकरण)	114	सर्टिफिकेट कोर्स इन योग ॲन्ड नॅचरोपॅथी
47	सन्मानितशास्त्री (बी. ए. ऑनर्स) (साहित्य)	115	सर्टिफिकेट कोर्स इन रायटींग
48	सन्मानितशास्त्री (बी. ए. ऑनर्स) (वेदांत)	116	सर्टिफिकेट कोर्स इन स्पोकन संस्कृत
49	सन्मानितशास्त्री (बी. ए. ऑनर्स) (ज्योतिष)	117	सर्टिफिकेट कोर्स इन हॉलीस्टीक पर्शनॅलिटी
50	बी.ए. (अतिरिक्त) (संस्कृत)	118	सर्टिफिकेट कोर्स इन बीजनेश इंग्लिश कॉमुनिकेशन
51	सन्मानितशास्त्री (बी. ए. ऑनर्स) (दर्शन)	119	सर्टिफिकेट कोर्स इन कॉम्पुटर अप्लीकेशन
52	सन्मानितशास्त्री (बी. ए. ऑनर्स) (वेदा)	120	सर्टिफिकेट कोर्स इन शारदा स्क्रीप्ट लरनिंग
53	बी.एस्स.सी. (योगिक सायन्स)	121	सर्टिफिकेट कोर्स इन शास्त्रीक मेथड ऑफ आरगुमेन्शन
54	बी.ए. (थेटर ॲन्ड ड्रामा)	122	योग सेतू कोर्स
55	बी.ए. (विशारद पाली)	123	सर्टिफिकेट प्रोग्राम इन फोटोग्राफी
56	बी.बी.ए.	124	सर्टिफिकेट कोर्स इन ग्राफीक डिशिजन
57	बी. कॉम.	125	सर्टिफिकेट प्रोगॉम इन मेकप
58	बी.व्होक. (मिडीया आर्ट)	126	सर्टिफिकेट कोर्स इन पुर्णवाद फिलाशापी
59	बॅचलर ऑफ कॉम्पुटर अप्लीकेशन		**12 वी/+2 /इंटरमिडीयट आर्ट**
60	बी.ए. (संस्कृत)	127	प्राकशास्त्री
पदव्युत्तर पदविका			
61	पी. जी. डिप्लोमा इन एनशियंट इंडीयन मॅथेमाटीक्स		
62	वेदांग ज्योतिष पदव्युत्तर पदविका		
63	पी.जी.डी.सी. ए.		
64	पी.जी.डिप्लोमा इन योगिक सायंसेस		
65	आग्ल भाषेतून संस्कृतचे अध्ययन		
66	पी. जी. डिप्लोमा इन वास्तुशास्त्र		
67	पी. जी. डिप्लोमा इन संस्कृत जनऱ्यालिजम		
68	पी. जी. डिप्लोमा इन स्ट्रान्सलेशन स्टडिज		

महाविद्यालय शाखा

दि. 25.06.2019 रोजी मा. कुलगुरू महोदय याच्या अध्यक्षतेखाली संवाद बैठकीचे आयोजन करण्यात आले होते सदर बैठकीत प्रलंबित बिंदूनामावली चे कार्य पूर्ण करण्याचे आश्वासन देण्यात आले. त्यानुसार बिंदूनामावली तयार करण्याचे कार्य सुरू असून शासन स्तरावर प्रलंबित आहे.

दि. 25.06.2019 रोजी विश्वविद्यालयाने संलग्नित महाविद्यालयांच्या अध्यक्ष/सचिव/प्राचार्य यांची प्रवेशित दिव्यांग विद्यार्थ्यांना पुरविण्यात येणा–या सोईसुविधांबाबत बैठक आयोजित करून त्याबाबत सर्व महाविद्यालयांना अवगत केलेले आहे.व त्याबाबतची कार्यवाही त्वरीत करण्याची सूचना देण्यात आली आहे.व विश्वविद्यालयामार्फत कार्यवाही करण्यात येत आहे.

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे रामटेक येथील परीक्षा विभागाकडे असलेले नवीन अभ्यासक्रमाचे नामांकनाचे कार्य संलग्नित व Riss अंतर्गत महाविद्यालय विभाग येथे स्थानांतरीत करण्यात येऊन महाविद्यालयातील प्रवेशित विद्यार्थ्यांचे नामांकनाचे कार्य महाविद्यालय विभागांतर्गत करण्यात आले त्या सविस्तर माहीती पुढील प्रमाणे

1) शैक्षणिक सत्र 2019–20 मधील संलग्नित एकूण 06 महाविद्यालयाचे नवीन अभ्यासक्रमाचे आयुएमएस अंतर्गत अभ्यासक्रमाचे विद्यार्थी प्रवेशाचे नामांकनाचे कार्य सुरळीत पणे पार पडले.

2) सामंज्यस्य करारांतर्गत चालविण्यात येणा–या एकूण 26 महाविद्यालय नवीन अभ्यासक्रमाचे असून त्यापैकी एकूण 19 महाविद्यालयाचे नामांकनाचे कार्य आयुएमएस अंतर्गत करण्यात आले. तसेच 05 महाविद्यालयाने यावर्षी विद्यार्थी प्रवेश नसल्यामुळे नामांकनाचे कार्य पूर्ण करण्यात आले नाही. तसेच 02 महाविद्यालयाने विद्यार्थी प्रवेश नसल्याबाबतचे मौखिक सूचना विश्वविद्यालयास दिलेली आहे.

3) Riss अंतर्गत एकूण 23 नवीन अभ्यासक्रम तसेच संलग्नित महाविद्यालयाचे 06 नवीन अभ्यासक्रम व ककासंवि चे 15 नवीन अभ्यासक्रम असे एकूण 44 नवीन अभ्यासक्रमाचे 812 विद्यार्थ्यांचे नामांकनाचे कार्य पूर्ण करण्यात आले आहे.

4) विश्वविद्यालयाच्या एकूण 62 संलग्नित महाविद्यालयांचे पदनिश्चती करून देण्यात आलेली आहे.

5) शै.सत्र 2020–21 करीता सर्व संलग्नित महाविद्यालयांना संलग्निकरण सातत्य शूल्क अदा करण्याबाबत पत्रे निर्गमित करण्यात आली त्यानुसार 59 महाविद्यालय कडून संलग्निकरण सातत्य शूल्क जमा करण्यात आलेले आहे तसेच Riss अंतर्गत 78 महाविद्यालयांना नूतणीकरण करण्याबाबत पत्रे निर्गमित करण्यात आली असून कार्यवाही करण्यात येत आहे.

6) विश्वविद्यालयाच्या एकूण 62 संलग्नित महाविद्यालयांचे IUMS अंतर्गत कार्यप्रणाली लागु करण्याकरीता कार्यवाही सुरू आहे.

7) बंद अवस्थेतील बी.एड महाविद्यालयांचे पुनरूज्जीवन करण्याकरीता महाविद्यालय कक्षा मार्फत कार्यवाही करण्यात येत आहे.या संदर्भात स्व रामरावजी दुधे महाविद्यालय दारव्हा, यांना व्यवस्थापन परिषदेच्या निर्णयानुसार विलंब शूल्कात सूट देऊन संलग्निकरण सातत्य शूल्क भरण्याकरीता पत्र दिले.

8) सर्व संलग्नित व Riss अंतर्गत महाविद्यालयांना कॉलेज तसेच अभ्यासक्रमनिहाय कोड आवंटित करण्यात आले असून शूल्क भरण्याबाबतची ऑन लाईन प्रक्रीयेचे कार्य करण्यात येत आहे.

9) दि.17.02.2020 पदनिश्चितीच्या सभेत 24 नवीन कॉलेजला पदनिश्चिती देण्याची प्रक्रीया सुरू आहे तसेच 37 जुन्या महाविद्यालयांना शारिरीक शिक्षक पदे देण्यात आली आणि त्यांना पत्र पाठविले.

10) शासन निर्णयानुसार व व्यवस्थापन परिषेदेच्या निर्णयानुसार महाविद्यालयीन कक्षा मार्फत सर्व संलग्नित महाविद्यालयाच्या विद्यार्थी प्रवेश क्षमतेत सुधारणा करण्यात आली असून शासन निर्णयाप्रमाणे कार्यवाही करण्यात आली.

11) विश्वविद्यालयाच्या संलग्नित महाविद्यालयांमार्फत प्राप्त झालेल्या सूचना, मूद्दे संबंधीत विभागांना उचित कार्यवाहीस्तव पाठविण्यात आले.

12) विश्वविद्यालयाच्या शूल्क निर्धारण समिती कडून विविध अभ्यासक्रमाचे शूल्क आकारण्यात आले. काही महाविद्यालयांनी शूल्क वाढी बाबत अर्ज सादर केले. असे अर्ज /बाब शूल्क निर्धारण समितीकडै पाठविले.

13) संलग्नित महाविद्यालयाद्वारे वेळोवेळी प्रवेशाबाबत वाढीव मागणीबाबत कार्यवाही करण्यात येऊन 09 महाविद्यालयामधील प्रवेशक्षमता मा. कुलगुरू यांच्या अधिकार अंतर्गत 20 टक्के वाढवून देण्याची कार्यवाही करण्यात आली.

14) सत्र 2019–20 मध्ये 24 नवीन महाविद्यालय तसेच 11 जूने असे एकूण 35 महाविद्यालयामध्ये LEC समिती पाठविण्यात आली.

15) संलग्नित महाविद्यालयांना 2F चे Form वर मा. कुलसचिवांची स्वाक्षरी घेऊन पुढील प्रक्रीयेसाठी महाविद्यालयांना दिले.

16) हिवाळी आणि उन्हाळी अधिवेशनासाठी तारांकित प्रश्न पाठविण्यात आले.

17) दमयंतीताई देशमुख बी.एड कॉलेज रामटेक येथे 2019–20 करीता पदभरती करीता समिती देण्यात आली.

18) लॉकडऊच्या काळात दि. 10 व 11 एप्रिल 2020 रोजी सर्व संलग्नित तसेच Riss महाविद्यालयाच्या संस्था चालकांची सभा Zoom App मार्फत आयोजित करण्यात आली.

19) सर्व संलग्नित तसेच Riss महाविद्यालयाच्या छात्रांची सभा Zoom App वर दि. 15,16,17 जून 2020 रोजी आयोजित करण्यात आली.

वित्त विभाग

विश्वविद्यालयाच्या आय आणि व्ययाच्या सन 2018-2019 चा प्रत्यक्ष

सन 2019-2020 चा 15.03.2020 पर्यंतचा

आणी सन 2020-2021 चा अंदाज खालील प्रमाणे आहे

		प्रत्यक्ष	प्रत्यक्ष	प्रत्यक्ष	प्रत्यक्ष	अर्थसंकल्पीय	अर्थसंकल्पीय
		आय	व्यय	आय	व्यय	अंदाज आय	अंदाज व्यय
		2018-2019	2018-2019	2019-2020	2019-2020	2020-2021	2020-2021
				15.03.2020	15.03.2020		
भाग 1	अ) साधारण निधी	36691302.00	19184067.00	58123170.00	23519492.00	94228290.00	95408500.00
	ब) वेतन अनुदान	62880973.00	62788553.00	53213273.00	61279590.00	154750000.00	154750000.00
भाग 2	विकास कार्यक्रम	100000000.00	89738707.00	3000000.00	40607785.00	2666200000.00	2625500000.00
भाग 3	निधी	1624158.00	1187275.00	7167166.00	10998889.00	2850000.00	3250000.00
	एकूण	**201196433.00**	**172898602.00**	**121503609.00**	**136405756.00**	**2918028290.00**	**2878908500.00**

अभियांत्रिकी विभाग

(१)

प्रकल्पाचे नाव : **रूसा योजने अंतर्गत** 30.5 Mtr Flag Mast Capable of withstanding for 180 KM/HR wind speed complete for 30 ft x 20 ft size Tri color National Flag

प्राथमिक अंदाज : रू. १०,९६,९००/–

अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. १०,९६,९००/–

कार्यवाही : ध्वजस्तंभ उभारणीचे काम पूर्ण करण्यात आले.

सद्य:स्थिती : सदर काम पूर्ण झाले असून यंत्रणा कार्यान्वित आहे.

(२)

प्रकल्पाचे नाव : **रूसा योजनेअंतर्गत** Installation of Mobile Compactor

प्राथमिक अंदाज : रू. २०,५९,८१४/–

अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. २०,५९,८१४/–

कार्यवाही : ई–निविदा प्रकाशित करून सदर काम पूर्ण करण्यात आले.

सद्य:स्थिती : सदर काम पूर्ण झाले आहे.

(३)

प्रकल्पाचे नाव : **रूसा योजनेअंतर्गत** Construction of Tensile Structure Ramtek Campus.

प्राथमिक अंदाज : रू. १०,४९,८९४/–

अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. १०,४९,८९४/–

कार्यवाही : ई–निविदा प्रकाशित करून सदर काम पूर्ण करण्यात आले.

सद्य:स्थिती : सदर काम पूर्ण झाले आहे.

(४)

प्रकल्पाचे नाव : **रूसा योजनेअंतर्गत** Construction of stage at Ramtek Campus.

प्राथमिक अंदाज : रू. ७,८२,८५८/–

अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. ७,८२,८५८/–

कार्यवाही : ई–निविदा प्रकाशित करून सदर कामाचे आदेश देण्यात आले आहे.

सद्य:स्थिती : सदर काम प्रगतीपथावर आहे.

(५)

प्रकल्पाचे नाव : **रूसा योजनेअंतर्गत** Construction of Amphitheater at Ramtek Campus.

प्राथमिक अंदाज : रू. २१,३८,८५९/–

अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. २१,३८,८५९/–

कार्यवाही : ई–निविदा प्रकाशित करून सदर काम पूर्ण करण्यात आले.

सद्य:स्थिती : सदर काम प्रगतीपथावर आहे.

(६)

प्रकल्पाचे नाव : **रूसा योजने अंतर्गत रिक्रीऐशन सेंटर येथे तळमजल्यावर भोजनकक्षाचे बांधकाम**

बांधकामाचे क्षेत्रफळ : १९७.७९ स्के. मि.

प्राथमिक अंदाज : रू. ३८,१८,४६३/—

अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. ५०,५४,०७३/—

अहवाल वर्षात प्राप्त अनुदान : रू. ५०,५४,०७३/—

कार्यवाही : शासनाकडून प्राप्त निधी ठेव अंशदान योजने अंतर्गत सा. बां. विभागाकडे खालीलप्रमाणे जमा केला आहे.

शासनाकडून प्राप्त रक्कम/वर्ष	सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम/दिनांक
रू. ५०,५४,०७३/— वर्ष २०१८—१९	रू. ५०,५४,०७३/— दि. २८.०२.२०१९

सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम : रू. ५०,५४,०७३/—

सद्य:स्थिती : बांधकाम पूर्ण झाले असुन वापरात आहे.

(७)

प्रकल्पाचे नाव : **रूसा योजने अंतर्गत रिक्रीऐशन सेंटर येथे पहिल्या व दुस—या माळयाचे बांधकाम**

बांधकामाचे क्षेत्रफळ : १५१८.३५ स्के. मि.

प्राथमिक अंदाज : रू. ३,८८,३५,०००/—

अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. ३,८८,३५,०००/—

अहवाल वर्षात प्राप्त अनुदान : रू. ३,८८,३५,०००/—

कार्यवाही : शासनाकडून प्राप्त निधी ठेव अंशदान योजने अंतर्गत सा. बां. विभागाकडे खालीलप्रमाणे जमा केला आहे.

शासनाकडून प्राप्त रक्कम/वर्ष	सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम/दिनांक
रू. ३,८८,३५,०००/— वर्ष २०१८—१९	रू. ३,८८,३५,०००/— दि. ०१.०३.२०१९

सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम : रू. ३,८८,३५,०००/—

सद्य:स्थिती : बांधकाम प्रगतीपथावर आहे.

(८)

प्रकल्पाचे नाव : **रूसा योजने अंतर्गत वारंगा येथे संरक्षण भिंतीचे बांधकाम**

बांधकामाचे क्षेत्रफळ : स्के. मि.

प्राथमिक अंदाज : रू. ४,५३,७८,१६२/—

अहवाल वर्षात प्राप्त अनुदान : रू. २,५०,००,०००/—

कार्यवाही : शासनाकडून प्राप्त निधी ठेव अंशदान योजने अंतर्गत सा. बां. विभागाकडे खालीलप्रमाणे जमा केला आहे.

शासनाकडून प्राप्त रक्कम	सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम/दिनांक
रू. २,५०,००,०००/—	रू. २,५०,००,०००/— दि. ११.१०.२०१९

सद्य:स्थिती : बांधकाम प्रगतीपथावर आहे.

(९)

प्रकल्पाचे नाव : **ॲकडमिक रिसर्च सेंटर इमारत बांधकाम**

बांधकामाचे क्षेत्राफळ : २९४३.२७ स्के. मि.

प्राथमिक अंदाज : रू. ५१३.६६ लक्ष

अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. ५१३.६६ लक्ष

कार्यवाही : प्राप्त निधी ठेव अंशदान योजने अंतर्गत सा. बां. विभागाकडे जमा केली आहे.

शासनाकडून प्राप्त रक्कम/वर्ष	सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम/ पावती दिनांक
रू. ४४,९१,४००.०० /वर्ष २००९–१०	रू. ४४,९१,४००.०० /दि. २०.०३.२०१०
रू. २३,३३,०००.०० /वर्ष २०१०–११	रू. २३,३३,०००.०० /दि. २३.१२.२०१०
रू. १२,५०,०००.०० /वर्ष २०१०–११	रू. १२,५०,०००.०० /दि. २३.१२.२०१०
रू. १०,००,०००.०० /वर्ष २०१०–११	रू. १०,००,०००.००/ दि. २३.०९.२०११
रू. ६,८०,०००.०० / वर्ष २०१४–१५	रू. ६,८०,०००.०० /दि. ०८.०४.२०१५
रू. ४,२०,०००.००/ वर्ष २०१५–१६	रू. ४,२०,०००.०० / दि.१३.०१.२०१६
रू. २,००,००,०००.०० वर्ष २०१५–१६	रू. २,००,००,०००.०० दि. २९.०३.२०१६
रू. ३७,७०,०००.०० वर्ष २०१५–१६	रू. ३७,७०,०००.०० दि. ११.०५.२०१६
रू. ८०,००,०००.०० वर्ष २०१६–१७	रू. ८०,००,०००.०० दि. २३.०५.२०१७
रू. ९४,२१,६००/– वर्षे २०१७–१८	रू. ९४,२१,६००/– दि.१३.०४.२०१८

सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम : रू. ५,१३,६६,०००/–

सद्य:स्थिती : सा. बां. विभागाद्वारे बांधकाम प्रगतीपथावर आहे.

(१०)

प्रकल्पाचे नाव : **युजीसी वन टाईम कॅच अप ग्रॅट योजने अंतर्गत विकास कामे**

१) ॲकडमिक स्कुल इमारत बांधकाम २) परिसर विकास कामे

बांधकामाचे क्षेत्राफळ : ४८१३.६० स्के. मि.

प्राथमिक अंदाज : रू. १०.०० कोटी

शासन वाटा रू. ५.०० कोटी

युजीसी वाटा रू. ५.०० कोटी

अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. २.५० कोटी (युजीसी कडुन प्राप्त)

: रू. ५.०० कोटी (महाराष्ट्र शासनाकडुन प्राप्त)

कार्यवाही : ठेव अंशदान योजने अंतर्गत सा. बां. विभागाकडे प्राप्त रक्कम जमा करण्यात आली.

प्राप्त रक्कम/वर्ष	सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम/ दिनांक
युजीसी कडून प्राप्त रू. २.५० कोटी /वर्ष २०११–१२	रू. २.५० कोटी / दि. २१.०३.१२
शासन कडून प्राप्त रू. २.५० कोटी /वर्ष २०१२–१३	रू. २.५० कोटी /दि.०५.०९.१२
शासन कडून प्राप्त रू. २.५० कोटी /वर्ष २०१५–१६	रू. ९६,५०,०००.००/ दि. ११.०५.२०१६ रू. १,५३,५०,०००.०० /दि. ११.०५.२०१६

सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम : रू. ७.५० कोटी

सद्य:स्थिती : ॲकेडमिक स्कुल्स इमारतीचे बांधकाम पूर्ण झालेले आहे. मंजूर निधीपैकी शिल्लक रक्कम रू. २.५० कोटी प्राप्त करण्याकरिता युजीसीकडे पाठपुरावा सुरू आहे.

(११)

प्रकल्पाचे नाव : **युजीसी च्या १२ व्या प्लान अंतर्गत परिसर विकास कामे**

कामाचे नाव : परिसर विकास (Garden Landscaping & Irrigation System)

अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. **३६,६९,४९८/—**

कार्यवाही : 1) Garden Landscaping work - Rs. 20,03,887/-
2) Irrigation System work- Rs. 16,65,611/-

सद्य:स्थिती : सदर कामे पूर्ण झालेले आहे.

(१२)

प्रकल्पाचे नाव : **युजीसी च्या १२ व्या प्लान अंतर्गत मल्टीपर्पज हॉल बांधकाम**

बांधकामाचे क्षेत्राफळ : १४२६.६४ स्के. मि.

प्राथमिक अंदाज : रू. ३,३०,१९,५६०/—

अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. ३,३०,१९,५६०/—

कार्यवाही : प्राप्त निधी ठेव अंशदान योजने अंतर्गत सा. बां. विभागाकडे जमा केली आहे.

अ.क्र.	वर्ष	युजीसीकडून प्राप्त निधी	धनादेश क्रमांक व दिनांक
१	२०१३—१४	रू. ३,३१,६०७/—	०००००४१ दि. ०१/१०/२०१४
२	२०१६—१७	रू. ४६,६८,३९३/—	४०५०८५ दि. १६/०२/२०१७
३	२०१७—१८	रू. ९८,००,०००/—	०००२५६ दि.२०/०५/२०१७
४	२०१७—१८	रू.१,००,००,०००/—	०००२५७ दि. २०/०५/२०१७
५	२०१७—१८	रू. ८२,१९,५६०/—	०००६६० दि.११/१२/२०१८
	एकुण जमा निधी	**रू. ३,३०,१९,५६०/—**	

सद्य:स्थिती : इमारतीचे बांधकाम सुरू आहे.

(१३)

प्रकल्पाचे नाव : **युजीसी वनटाइम कॅचअप ग्रन्ट अंतर्गत** 150KW/165 KVA क्षमतेचे Grid Connected Rooftop Solar System Under Net Metering

प्राथमिक अंदाज : रू. ८४,२७,०००/—

अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. ८४,२७,०००/—

कार्यवाही : प्राप्त निधी ठेव अंशदान योजने अंतर्गत MEDA, Nagpur यांचेकडे जमा केली आहे.

अ. क्र.	वर्ष	युजीसीकडून प्राप्त निधी	धनादेश क्रमांक व दिनांक
१	२०१८—१९	रू. ८४,२७,०००/—	धनादेश क्र.045463 दि. 27/02/2019 अन्वये RTGS द्वारे
	एकुण जमा निधी	**रू. ८४,२७,०००/—**	

सद्य:स्थिती : सदर काम पूर्ण झाले असून यंत्रणा कार्यान्वित आहे.

(१४)

प्रकल्पाचे नाव : **युजीसी वनटाइम कॅचअप ग्रन्ट अंतर्गत** Eletricity Express Fidder Line (HT)

प्राथमिक अंदाज : रू. ९६,६७,५६५/–

अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. ९६,६७,५६५/–

कार्यवाही : प्राप्त निधी MSEDCL, Nagpur यांचेकडे जमा केली आहे.

अ. क्र.	वर्ष	युजीसीकडून प्राप्त निधी	धनादेश क्रमांक व दिनांक
१	२०१८–१९	रू. ५,२८,३६५/–	धनादेश क्र.010475 दि. 16/01/2019 अन्वये
२	२०१८–१९	रू. ९१,३९,२००/–	धनादेश क्र.045464 दि. 27/02/2019 अन्वये RTGS द्वारे
एकुण जमा निधी		**रू. ९६,६७,५६५/–**	

सद्य:स्थिती : सदर काम पूर्ण झाले असून यंत्रणा कार्यान्वित आहे.

(१५)

प्रकल्पाचे नाव : **युजीसी वनटाइम कॅचअप ग्रन्ट अंतर्गत ॲकेडमिक स्कुल्स इमारतीच्या Open Court Yard वर शेड लावणे.**

प्राथमिक अंदाज : रू. २०,६२,९२८/–

अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. २०,६२,९२८/–

कार्यवाही : सदर शेड उभारणीचे काम पूर्ण करण्यात आले.

सद्य:स्थिती : सदर काम पूर्ण झाले आहे.

(अ) विश्वविद्यालयाची स्थावर मालमत्ता –

१) रामटेक, मौजा परसोडा येथे ३.९२ हेक्टर जमीन विश्वविद्यालयाने दि. ०२.०४.१९९८ रोजी संपादीत केली. किंमत रू. १५,६५,२४१/–

२) नागपूर येथे सीताबर्डी येथील नागपूर सुधार प्रन्यास संकुलमध्ये ४ था माळा २ गाळे (क्र. ४०१– ३५.९२६ स्के.मि. व ४०२– ३९.२९९ स्के.मि.) तसेच ५ वा व ६ वा माळा (क्र.५०१ ते ५१० आणि ६०१ ते ६१०– ७५९.७५ स्के.मि.) एकुण क्षेत्राफळ ८३४.९७५ स्के. मि. वर्ष २००७ –०८ मध्ये संपादित केली. किंमत रू. २,१६,८२,०००/–

३) रामटेक परिसरातील इमारती –

१) प्रशासकीय इमारत

तळ मजला	– ५६४.३४ स्के. मि.	खर्च रू. ४५.७४ लक्ष
पहिला मजला	– ५६१.१२ स्के. मि.	खर्च रू. ५६.६५ लक्ष

२) अतिथीगृह इमारत बांधकाम – ४१२.०० स्के. मि. खर्च रू. ७३.१३ लक्ष

३) रिक्रीऐशन सेंटर इमारत बांधकाम– ५१५.४७ स्के. मि. खर्च रू. ८८.७९६ लक्ष

(ब) रामटेक येथे भूसंपादन

महाराष्ट्र शासनाने विश्वविद्यालय स्थापनेवेळी विश्वविद्यालयाकरीता मौजा परसोडा ता. रामटेक जि. नागपूर येथे एकुण ३१.७७ हे. आर. जागा उपलब्ध करून देण्यास वर्ष १९९७मध्ये मान्यता दिली होती. त्यापैकी पहिल्या टप्प्यात वर्ष १९९८ मध्ये विश्वविद्यालयास उपरोक्त ठिकाणी ३.९२ हे. आर. जागा उपलब्ध करून दिली. उर्वरित २७.८५ हे. आर. जमिन मिळण्याबाबत विश्वविद्यालयाने शासनाकडे सतत पाठपुरावा केला आहे. सदर भूसंपादनाची बाब शासनाकडे प्रलंबित आहे.

(क) वारंगा, नागपूर येथे भूसंपादन

महाराष्ट्र शासनाने मौजा वारंगा ता. नागपूर (ग्रा.) येथील स.क्र.१४० मधील आराजी १९.८१ हे.आर शासकीय जमीन कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाकरीता मंजूर केलेली आहे व सदर जागेचा ताबा विश्वविद्यालयाने घेतलेला आहे.

शैक्षणिक परिसर नागपूर :–

सीताबर्डी, नागपूर येथे एन. आय. टी. संकुलामध्ये वारंगा परिसराचे कार्यालय अहवाल वर्षात याठिकाणी कार्यरत आहेत.

परीक्षा विभाग

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या परीक्षा विभागातर्फे हिवाळी 2019 परीक्षा सुरळीतपणे पार पडल्या. हिवाळी 2019 परीक्षां मध्ये एकूण 174 परीक्षांना 9569 विद्यार्थी प्रविष्ट झाले होते. तर उन्हाळी 2020 परीक्षांमध्ये एकूण 224 परीक्षांना 11069 विद्यार्थी प्रविष्ट झाले होते. हिवाळी 2019 च्या सर्व परीक्षांचे निकाल विहित मुदतीत म्हणजे 30 दिवसाच्या आत घोषित करण्यात आले. ही विशेष उल्लेखनीय बाब आहे. परंतु, उन्हाळी 2020 च्या परीक्षा, राज्यात आणि संपूर्ण देशात कोविड–19 या विषाणूचा प्रादूर्भाव झाल्यामुळे संपूर्ण राज्यात व देशात 23 मार्च, 2020 पासून टाळेबंदी लागू करण्यात आली. त्यामुळे उन्हाळी 2020 परीक्षांचे वेळापत्राक पुढे ढकलावे लागले.

परीक्षा विभागातर्फे नामांकन तसेच परीक्षा घेण्यासंबंधीची पूर्वतयारी व निकाल घोषित करण्यापर्यतची पूर्ण कार्यवाही ऑन लाईन पध्दतीने करण्यात येते. याकरिता विभागात इंटरनेटसह इतर आवश्यक सोयी–सुविधा उपलब्ध आहेत.

सत्रा 2019–20 मध्ये एकूण 22 विद्यार्थ्यांना पीएच. डी. पदवी प्रदान करण्यात आली, सदर विद्यार्थ्यांना पीएच. डी. प्रदान होईपर्यंत सर्व कार्यालयीन प्रक्रिया पूर्ण करून मा. कुलगुरूंच्या मान्यतेने अधिसूचना जारी करण्यात आली. सत्रा 2019–20 मध्ये एकूण 15 विद्यार्थ्यींची रूपरेषा समर्थनार्थ (ओपन डिफेन्स) क्त्ब सभा घेणे प्रस्तावित असून प्रक्रिया चालू आहे. एकूण 23 विद्यार्थ्यांचे प्रबंध शोधगंगा या पोर्टलवर ग्रंथालयामार्फत अपलोड करण्यात आले.

ग्रंथालय विभाग

शैक्षणिक वर्ष 01 एप्रिल 2019 –31 मार्च 2020 मधील वार्षीक ग्रंथालयीन कामकाजाचा तपशील खालीलप्रमाणे सादर करण्यात येत आहे.

मुख्य ग्रंथालय वाचन साहित्य

सदर कालावधीत ग्रंथालयात खालील नमुद केलेल्या तपशीलानुसार वाचन साहित्याची भर पडली.

विवरण	01एप्रिल 2019 –31 मार्च 2020		
	दाखल नोंद क.	एकुण	खर्च
खरेदी ग्रंथ	15894-15901 16075-16076 16079-18844 AV-47	2776	932724/-
सी.डी.	AVG-124- AVG164	41	Nil
भेट प्राप्त ग्रंथ	G15060 - G15480	421	Nil
लघुशोध प्रबंध	D353 - D359	07	Nil
हस्तलिखिते	M-2462-M-3008	547	Nil
शोध प्रबंध	T135 -T160	26	Nil
पुस्तक बांधणीकृत नियतकालिकेचा खंड	J1108–J1175	68	-
नियतकालिक खरेदी/नुतनिकरण	**Current Journals 56**	09 नुतनीकरण व 1 नव्याने	14530/-
	एकुण		**9,47,254/-**

उपरोक्त वाचन साहित्याची आवश्यक ग्रंथालयीन नोंदणी, वर्गीकरण, तालिकीकरण, ग्रंथ उपस्कर इत्यादी प्रक्रिया पूर्ण करुन वाचकांच्या उपयोगासाठी उपलब्ध करुन देण्यात आले आहे.

भेट प्राप्त ग्रंथाचा तपशिल

अ. क्र.	ग्रंथ भेट देणा–या व्यक्तींचे नाव	एकूण ग्रंथ
1	Rashtriya Sanskrit Sansthan, New Delhi	82
2	डॉ. श्रीनिवास वरखेडी, कुलगुरु, क.का.सं.वि., रामटेक	37
3	डॉ. कृष्णकुमार पांडे , अधिष्ठाता, ज्योतीषशास्त्र विभाग, ककासंवि, रामटेक	27
4	डॉ. सी जी विजयकुमार , कुलसचिव, ककासंवि, रामटेक	01
5	डॉ. कलापिनी अगस्ती , ककासंवि, रामटेक	07
6	डॉ. कविता होले, ककासंवि, रामटेक	51
7	डॉ. रामचंद्र जोशी. वित्त अधिकारी, क.का.स.वि., रामटेक	5
8	डॉ. रेणुका बोकारे, क.का.सं.वि, रामटेक	16
9	सत्यम पब्लिकेशन	03
10	अभिषेक प्रकाशन	54
11	सौ. मृदुला तापस	03
12	सोनाली महाजन	22
13	Dhamankar	12
14	Happiness Foundation, New Delhi	02
15	अमित देव	06
16	विभा जाधव	07
17	इतर	86
	Total	**421**

Department Wise expenditure of Books & Periodicals from General Funds 2019-20

Department	No. of Books	No. of Copies	Expenditure on Books	No. of Periodicals	Expenditure on Periodicals	Total Expenditure
Vedang Jyotish	03	03	975/-	01	1530/-	2505/-
Vyakaran Shastra	33	164	46369/-	Nil	Nil	46369/-
Education	81	164	37718/-	06	11800/-	49518/-
Prakshastri	04	100	17269/-	Nil	Nil	17269/-
B.A.Shastri	08	105	15810/-	Nil	Nil	15810/-
Competative centre	30	29	3578/-	Nil	Nil	3578/-
Lalit Kala	01	02	2800/-	Nil	Nil	2800/-
General	59	132	93595/-	03	1200/-	94795/-
Book Fair	1795	2042	672390/-	Nil	Nil	672390/-
Total	**2014**	**2741**	**8,90,504/-**	**10**	**14530/-**	**9,05,034/-**

Department Wise expenditure of Books & Periodicals from UGC Funds 2019-20

Department	No. of Books	No. of Copies	Expenditure on Books	No. of Periodicals	Expenditure on Periodicals	Total Expenditure
Sanskrit	04	08	1600.00	Nil	Nil	1600/-
General	06	27	40,620.00	Nil	Nil	40,620/-
Total	**10**	**35**	**42,220/-**	**Nil**	**Nil**	**42,220/-**

सामान्य व UGC निधीखात्यातून झालेला एकूण खर्च 2019-20

निधी	ग्रंथ संख्या	ग्रंथाचा खर्च	नियतकालिकाची संख्या	नियतकालिकाचा खर्च	एकूणखर्च
General	2741	8,90,504	10	**14,530/-**	9,05,034/-
UGC	35	42,220	Nil	Nil	42,220/-
Total	**2776**	**9,32,724/-**	**10**	**14,530/-**	**9,47,254/-**

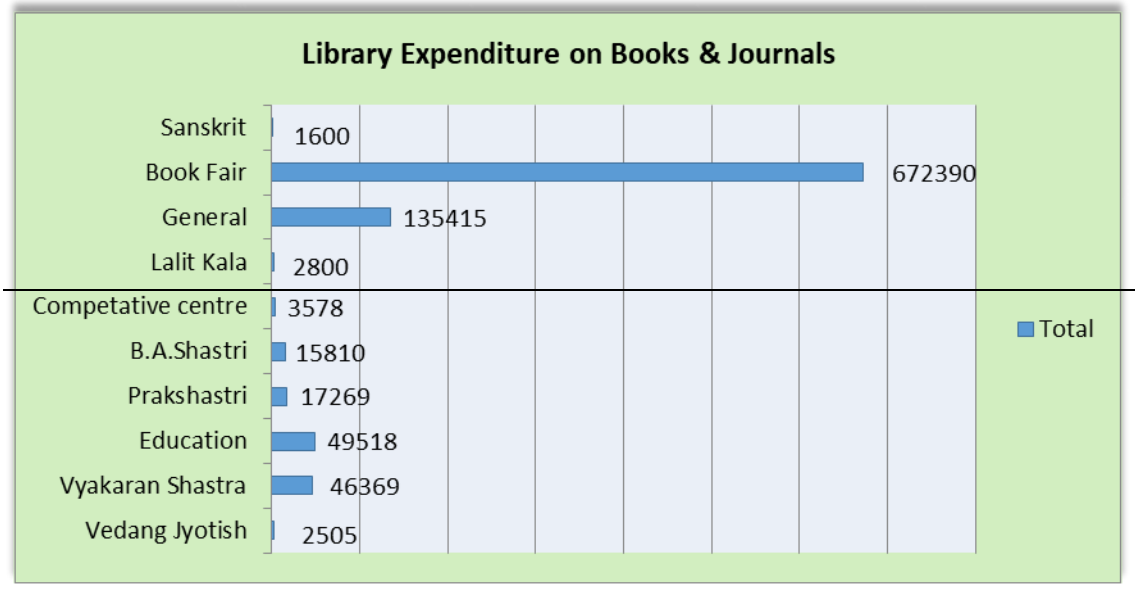

अहवाल कालावधीपर्यंत ग्रंथालयात उपलब्ध एकुण वाचन साहित्याचा तपशील

1.	खरेदीकृत ग्रंथ	:	18844
2.	भेटप्राप्त ग्रंथ	:	15480
3.	नियतकालिकाचे Bound volume	:	1175
4.	हस्तलिखीते	:	3008
5.	शोध प्रबंध	:	160
6.	लघुशोध प्रबंध	:	359
7.	Audio –visual collection	:	47
8.	Gifted Audio –visual collection	:	164
	एकूण वाचन साहित्य	:	**39264**

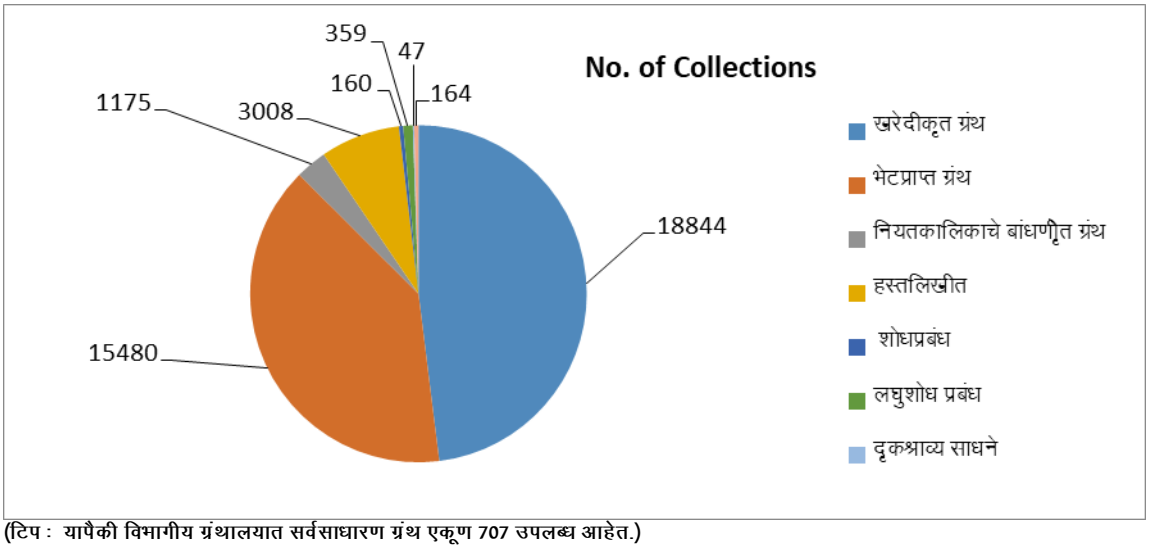

(टिप : यापैकी विभागीय ग्रंथालयात सर्वसाधारण ग्रंथ एकूण 707 उपलब्ध आहेत.)

अहवाल कालावधीपर्यंत ग्रंथालयात उपलब्ध नियतकालिकाचा तपशील :

- प्रिन्ट नियतकालिके :– 56
- e- journal : - Through UGC Infonet Consortia

Sr. No.	Resource Name	Resource URL	No. of Journal
1	Economic & Political Weekly	http://epw.in/	1
2	ISID	http://isid.org.in/	Database
3	JCCC	http://jgateplus.com/	Database
4	Springer Link	http://www.springerlink.com/	1722
5	Taylor & Francis	www.tandfonline.com	1600
6	JSTOR	http://www.jstor.org/	3165

- **NDL-eResources**
  - World e-book Library
  - South Asia Archive (SAA)
  -

- **NDL User Information**

Active Users	Non Active Users	Active & Non Active Users
89	**212**	**301**

- **Data feeding by Library Staff**

KKSU Digital Repository	**Communities in KKSU Repositoies**	**No. of Collection**
	Books	38
	Faculty Pub.	03
	Kalidas Collection	04
	KKSU Journal	06
	KKSU Newsletter	08
	KKSU Video	27
	Newspaper Cliping	16
	Other Important Publication	01
	Question Paper	04
	Project	05
	Thesis	74
Koha Software	Books & Manuscripts :No.of data entries	23949
Shodhganga	Thesis data entries	88
Internet Archives	uploaded Items	27
Library Youtube Channel	You Tube Video Channel	92
	Total	**24342**
Digitization of Manuscripts	No. of Manuscripts Scan (Data feeding awaited)	2253

Urkund Plagiarism Software Usage Statistics Month wise in 2019

No. of Usage	Total Usage
	912

e-Shodh Sindhu Consortium

Publisher wise Usage Statistics for 2019

Sr. No.	Resources Name	Total
1	Economic & Political Weekly	9
2	ISID	20
3	JCCC	819
4	Springer Link	12
5	Taylor & Francis	53
6	JSTOR	108
	Total	**1021**

ग्रंथालय सेवा व सुविधा (SERVICES & FACILITIES OF THE LIBRARY)

सेवा	सुविधा
✓ ग्रंथ देवघेव सेवा(Circulation Service) ✓ ग्रंथ आरक्षण सेवा(Book Reservation Service) ✓ ग्रंथ प्रदर्शनी(Book Display New Arrivals) ✓ नियतकालिक प्रदर्शनी(Journal Display Service) ✓ झेरॉक्स सेवा (Reprographic Service) ✓ ग्रंथसूची (Bibliographic Services) ✓ आंतरग्रंथालयीन देवघेव(Inter Library Loan Service) ✓ संदर्भ सेवा (Reference service) ✓ माहिती सेवा (information services) ✓ रेफरल (Referral service) ✓ वृत्तपत्र कात्रण सेवा (Newspaper clipping services) ✓ UGC -INFONET Digital Library Consortium e-Resource सेवा ✓ NDL eResources -World e-book Library -South Asia Archive (SAA) ✓ Audio Book Reader (ABRAR) ✓ Electronic Notice Board	✓ वाचन कक्ष सुविधा (Reading Room Facility) ✓ नियतकालिक सुविधा (Periodical Facility) ✓ वर्तमानपत्र सुविधा (Newspaper Facility) ✓ OPAC सुविधा ✓ द्रुक –श्राव्य साधन सुविधा (Audio Visual Facility) ✓ इंटरनेट सुविधा (Internet Facility) ✓ हस्तलिखित स्त्रोत सुविधा (Manuscript Resource Facility) ✓ विभागीय ग्रंथालय सुविधा (Departmental Lib. Facility) ✓ कविकुलगुरु कालिदास विशेष ग्रंथ संग्रह सुविधा (Special collection of books on Kavikulaguru kalidasa) ✓ Collection of books on NET, SET & JRF, Competitive Exams ✓ Special Collection on Govt. Rule & Regulations ✓ e Thesis full text database ✓ Plagarisum check up facility ✓ **NVDA Software (Blind Student)** ✓ **Learn Sanskrit online Facility**

<u>ग्रंथालयीन अधिकारी व कर्मचारी</u>

कार्यरत कर्मचारी (2019–2020)

Post	No.	Name	Location
Librarian	--	Dr. Deepak Kapade (Additional Charge)	From 30/9/2013
Asstt. Librarian	1	Dr. Deepak Kapade	Main library ,Ramtek
Asstt. Superintendent	1	Sau. Rita Amin	Main Library, Nagpur
Library Asstt.	2	Ku.Pragati Dhepe	Main library ,Ramtek
		Ku. Minakshi Meshram	Main Library, Nagpur
LDC	---	Ku. Meena Pujari	Depatmental library ,Ramtek
Library Attended	2	Shri. Mukesh Sahare	Main Library, Ramtek
		Shri. P. P. Kawale	Main library ,Ramtek
Zerox operater	1	Shri Shushil Vaidya	Main library ,Ramtek
Peon		Shri. Pankaj Petkar	Main library ,Ramtek

मुख्य ग्रंथालयातील कामाचा तपशील

- NDL(National Digital Library) ची Institutional Membership विश्वविद्यालय ग्रंथालयातर्फे घेण्यात आलेली आहे. सदर Membership घेतल्यामुळे आपण आपल्या विश्वविद्यालयातील सर्व विद्यार्थ्यांना NDL चे Member बनवू शकतो. त्यानूसार 2019- 20 वर्ष मधे एकूण 85 सदस्य बनविण्यात आलेले आहेत.
- मुख्य ग्रंथालयामध्ये एकूण 2776 ग्रंथ खरेदी करण्यात आलेत तसेच 10 नियतकालिकांच्या वर्गणीचे नुतनीकरण तसेच नव्याने खरेदी करण्याची प्रक्रिया सुरु आहे. ग्रंथालयात 2601 पुस्तकांच्या कोहा आज्ञावली मध्ये नोंदी घेण्यात आल्यात.
- 2943 नव्या व जुन्या ग्रंथाचे वर्गीकरण करण्यात आले.
- एकुण 56 नियतकालिकांच्या प्राप्त अंकांच्या नोंदी घेण्यात आल्यात तसेच अप्राप्त अंकाकरिता स्मरण पत्र पाठविण्यात आले.
- एकूण 421 भेट प्राप्त ग्रंथांची दाखल नोंद करुन सदर ग्रंथांचे वर्गीकरण, तालीकीकरण तसेच ग्रंथ उपस्कार करण्यात आलेले आहे.
- 15 भेट ग्रंथ दात्यांना धन्यवादाचे पत्र संगणकीकृत ग्रंथांच्या यादी सहीत देण्यात आली.
- एकूण 1334 ग्रंथाना बारकोड लेबल लावण्यात आलेत.
- Online feed back form (google form) तयार करुन विद्यार्थ्यांचा feedback online घेण्याची सुविधा उपलब्ध करुन दिली.

- **ग्रंथालयात उपलब्ध असलेली वर्तमान पत्रे**

अहवाल कालावधीत ग्रंथालय उपभोकत्यांना खालील वर्तमान पत्रे उपलब्ध करून देण्यात आली.

अ.क्र	मुख्य ग्रंथालय	विभागिय ग्रंथालय
1	द हितवादा	Nil
2	सकाळ	Nil
3	लोकमत	Nil
4	देशोन्नती	Nil
5	तरुण भारत	Nil
6	लोकसत्ता	Nil
7	दैनिक भास्कर	Nil
8	Times of India	Nil
9	रोजगार समाचार	Nil
10	Indian Express	Nil
एकूण	**10**	

- **वर्तमान पत्रावर झालेला एकूण खर्च**

अ.क्र	मुख्य ग्रंथालय	विभागिय ग्रंथालय	एकूण खर्च
1	17386/-	3372/-	**20,758/-**

- **वर्तमान पत्र कात्रण सेवा**

विद्यापीठासंबंधीत आणि इतर अशी वर्तमान पत्र कात्रणे संचिकामध्ये प्रक्रीया करून वाचकांकरीता उपलब्ध करून देण्यात आले. एकूण **130** ग्रंथालयात कात्रणे उपलब्ध आहे.

- **प्रतिलिपी सेवा (झेरॉक्स सर्व्हिस)**

अ.क्र.	मुख्य ग्रंथालय	विभागीय ग्रंथालय	एकूण सेवा शुल्क
1	65259	00	**65,259/-**

ग्रंथ देवाण–घेवाण

ग्रंथ देवाण–घेवाण	मुख्य ग्रंथालय	विभागीय ग्रंथालय	एकूण
ग्रंथदेवाण–घेवाण (Home Issue)	2569	803	3372
वाचन कक्ष देवाण घेवाण (Reading Room Issue)	7281	1064	8345
Membership Extension Service Issue-Return	589	208	797
Special Home Issue-Return Books	275	133	408
Total	**10,714/-**	**2208/-**	**12,922/-**

ग्रंथालयास भेट देण्याऱ्या उपभोक्तांची संख्या

उपभोक्ता	मुख्य ग्रंथालय	विभागीय ग्रंथालय	एकूण
ग्रंथालयास भेट	4275	2454	6729
Extension Members	17	41	58
KKSU Repository	89	Nil	89
Internet Users	Nil	Nil	Nil
OPAC	1099	Nil	1099
		Total	**7975**

सदस्यता गट	गट विवरण	सदस्य संख्या	सदस्य शुल्क	जमानिधी
A	विश्वविद्यालय प्राधिकारणीचे सदस्य आणि मा. कुलगुरु	06	---	---
B	विश्वविद्यालयातील अधिकारी	06	000 x6=000	1000 x6= 6000
C	विश्वविद्यालयातील अध्यापक (स्थायी)	14	Nil	1000 x14 =14000
D	अस्थायी शिक्षक	16	Nil	1000x16=16000
E	क.का.संस्कृत विश्वविद्यालयातील नोंदणीकृत संशोधक	29	200 x29=5800	1000 x 29=29000
F	नियमित शिक्षकेतर कर्मचारी	02	Nil	1000 x 2=2000
G	अनियमित शिक्षकेतर कर्मचारी	Nil	Nil	Nil

H	विद्यार्थी पदवी,पदव्युत्तर	121	200 x 121 = 24200	500 x 53 =26500 1000 x68 =68000
	विद्यार्थी पदवी,पदव्युत्तर– संस्कृत विभाग/ BPL	06	200 x 06 = 1200	00 x 06 =00
	विद्यार्थी पदवी,पदव्युत्तर संस्कृत विभाग / निशुल्क	03	00 x 03 = 00	1000 x 03 =3000
	विद्यार्थी पदवी,पदव्युत्तर– शैक्षणिक विभाग	42	500 x 19 =9500 200 x 23 =4600	500 x 42=21000
	विद्यार्थी पदवी,पदव्युत्तर शैक्षणिक विभाग / BPL	02	500 x 01=500 200 x 01=200	00 x 02 =00
I	एम.फिल	08	200 x 8=1600	1000 x 8=8000
	एम.फिल. – शैक्षणिक विभाग	06	200 x 06 = 1200	1000 x 06 = 6000
	एम.फिल निशुल्क	---	----	----
J	बहिःशाल वाचक	08	200 x 08=1600	1000 x 08= 8000
K	नैमितीक सभासद	01	100 x 01=100	----
L	अल्पकालिन सभासद	02	200 x 02=400	----
M	वाचनकक्ष सभासद	94	500 x 94=47000	----
	एकूण	**366**	**97,900.00**	**2,07,500.00**

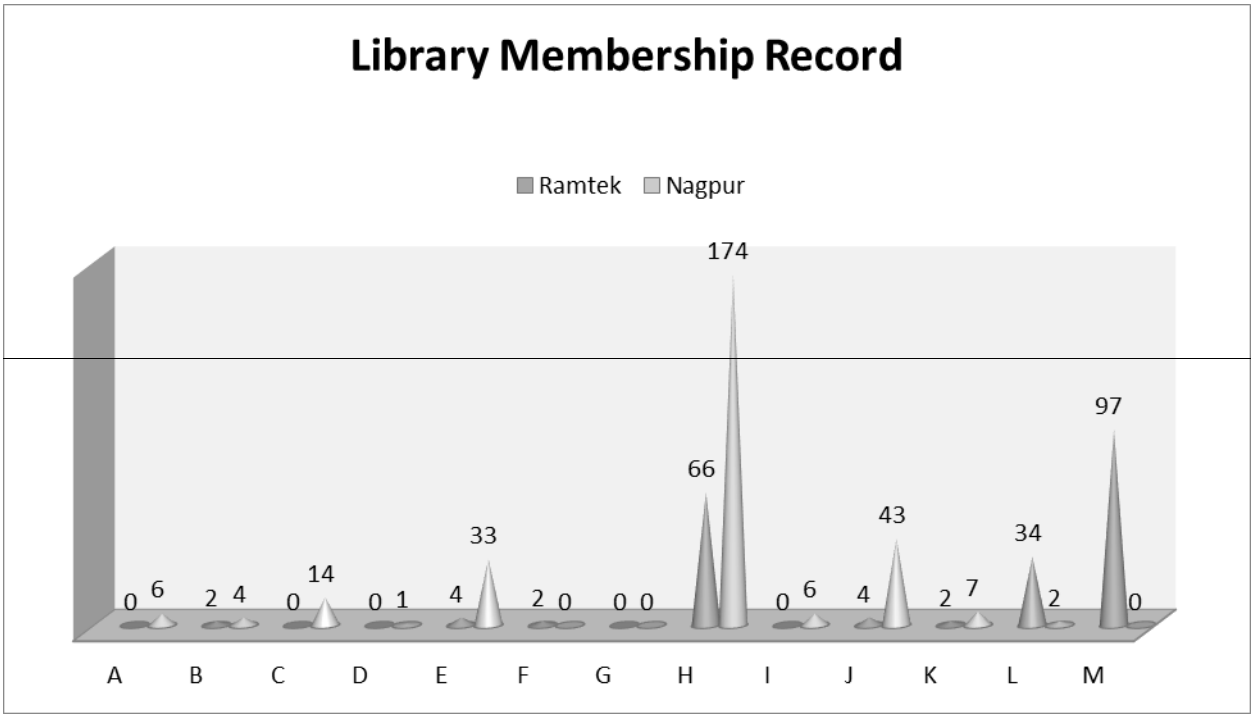

Library Membership Extension Service Issue-Return या पध्दतीद्वारे परिक्षाकालावधी पर्यंत ग्रंथ देण्यात आलेल्या सभागसदांकडून ग्रंथ ग्रंथालयात परत घेण्यात आले. **(वर्षे 2018–19)**

Membership Extension Service	Library Membership Extension Service Total Fee(Per Member Rs. 100/-)	Total Books Issue Return	Total Amount
17+41=58	1700+4100=5800	00	5800.00

ग्रंथालयीन आवक जावक

विवरण	वर्ष 2019–20		एकूण	विवरण	वर्ष 2018–19
	मुख्य ग्रंथालय	विभागीय ग्रंथालय			
ग्रंथालय सदस्यता शुल्क	97900	00	97900	ग्रंथ खरेदी /नियतकालिके	947254.00
Extension Service Fees	1700	4100	5800	Hard Disk 4TB	17800.00
ग्रंथ विलंब शुल्क	2372	00	2372	Mobile Compactor for Library	20,69,814.00
झेरॉक्सींग शुल्क	65259	00	65259	Antivirus	3900.00
ओळखपत्र गहाळ शुल्क	250	00	250	Printing and Stationary Expenses	9900.00
रद्दी विक्री	Include university Raddi	00	00		
				Earn & Learn व कंत्राटी कर्मचारी एकूण खर्च	45459.00
एकूण आवक	**1,67,481/-**	**4100/-**	**1,71,581/-**	**एकूण जावक**	**30,94,127/-**

Earn & Learn अंतर्गत वर्ष 2019–2020 मधील एकूण खर्च

अ. क्र.	नाव	एप्रि.	मे.	जून.	जुलै.	ऑग.	सप्टे.	आक्टो.	नोव्हे.	डिसें.	जाने.	फेब्रू.	मार्च	एकूण
1	अक्षय पाटील	2000	––	––	––	––	––	––	––	––	––	––	––	2000/-
2	सौरभ दुरुगकर	2000	––	––	––	––	––	––	––	––	––	––	––	2000/-
3	मेघा डहारे	––	1161	1867	2000	1806	2000	2000	867	1935	1935	1586	1097	18254/-
4	प्रियंका बागडे	––	1652	––	––	1484	1800	323	––	1419	1161	897	581	9317/-
5	सोनाली गायकवाड	––	––	––	––	1032	1333	710	––	1226	1355	2000	581	8237/-
6	अश्विनी रहाटे	––	––	––	––	––	––	––	––	1032	––	1586	452	3070/-
एकूण खर्च रु.														**42,878/-**

कंत्राटी कर्मचारी वर वर्ष 2019–2020 मधील एकूण खर्च

अ. क्र.	नाव	एप्रिल	मे.	जून.	जुलै.	ऑग.	सप्टे.	आक्टो.	नोव्हे.	डिसें.	जाने	फेब्रू	मार्च
1	**कु. चांदणी कश्यप**	––	––	––	––	––	––	––	––	––	––	––	2581
एकूण खर्च रु.													**2581/-**

- **ग्रंथालय जमानिधी ,नूतनीकरण व परतावा व रद्द झाल्याचे संक्षिप्त तपशील**

अनु क्र.	तपशिल	एकुण
1	ग्रंथालय वार्षिक वर्गणी (2018-19)	1,33,900.00
2	एकूण जमानिधी	**3,12000.00**
3	एकूण निधी परतावा	**- 62000.00**
4	वित्त–विभागात एकूण मूळ जमा	2,50,000.00

5	नूतनीकरण सत्र 2019–20 करिता	-127,500.00
6	सत्र 2018–19 चे जमा निधी शिल्लक	**1,22500.00**

- ✓ शैक्षणिक सत्र 2018 –19 मध्ये ग्रंथालयात एकूण 501 ग्रंथालय सभासद होते, त्यापैकी 335 सभासदांचे प्रत्येकी रू. 500/- आणि रू. 1000/- प्रमाणे एकुण रू. 312000/- ग्रंथालय जमानिधी प्राप्त झाली होती.
- ✓ ग्रंथालयातून 501 सभासदांनपैकी 64 सभासदांनी जमानिधी परतावाचे अर्ज सादर केले होते. 64 सभासदांचे (रू. 500/- आणि रू. 1000/- प्रमाणे) रू. 62000/- रक्कम परत करण्यात आली आहे.
- ✓ वर्ष 2019 – 20 करिता ग्रंथालयातील 141 सभासदांचे आणि रू. 1000/- व रू. **500/-** प्रमाणे एकुण रू. **127500/-** वित्त विभागात जमा आहे.
- ✓ रामटेक व नागपूर ग्रंथालय असे .एकूण 130 सभासदांचे जमानिधी रद्द **(Lapes)** झाली असून रू. **122500**/– वित्त विभागात जमा आहे.
- ✓ ग्रंथालयातील 325 सभासदांचे वार्षिक शुल्क रू. 500 /– व रू. 200/– प्रमाणे रू. 133900/-इतके आहेत. (नैमितीक सभासदांचे रू. 100 x 09= 900/- व अल्पकालीन सभासद रू 200 x 36 =7200/– तसेच वाचन कक्ष सभासद 500 x 97 =48500/– असे एकूण रू. 56600/– शुल्क प्राप्त झाले होते.हे शुल्क रू. 133900/- मध्ये अंतर्भुत आहेत.)

ग्रंथालयातर्फे कार्यक्रमाचे आयोजन

1) Library orientation for Research Course

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय रामटेक येथे दि. 08.08.2019 रोजी **Library Oriental Research Course** चा वर्ग सर्व प्रवेशित विद्यार्थ्यांकरिता मा. ग्रंथपाल, डॉ दिपक कापडे यांनी घेतलेला होता.

2) संस्कृत भारती विश्वसंम्मेलन ग्रंथ प्रदर्शिनी दि. 09.11.2019 ते 12.11.2019

संस्कृत भारती,दिल्ली यांच्याकडून दि. 09.11.19 ते 11.11.19 या कालावधीत विश्वसंस्कृत संम्मेलन आयोजीत केले गेले होते. दिल्ली येथील विश्वसंस्कृत संम्मेलन ग्रंथप्रदर्शनीतच्या माध्यमातून डॉ. दिपक कापडे व पुरूषोत्तम कावळे, ग्रंथालय परीचर यांच्या सहयोगाने कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयातर्फे प्रकाशीत ग्रंथाचे प्रदर्शित करण्यात आले.

सदर प्रदर्शनीला भारताचे उपराष्ट्रपती मा. व्यंकय्या नायडू, मा. मंत्री व्ही. मुरलीधरण, राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे सहकार्यवाहक मा. सुरेशजी सोनी, छत्तरपूर नवी दिल्ली परीसरातील नगर प्रमुख श्री एल पी सिंग, सुनील कुमार सिंग, श्री वर्णेकर, प्रा. शिवराम भट यासोबतच मा. मा. प्रो. श्रीनिवास वरखेडी व मा.कुलसचिव डॉ. सी. जी. विजयकुमार भेट दिली.

3) अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेच्या निमित्ताने भव्य राष्ट्रीय ग्रंथ प्रदर्शनी

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक तर्फे दि. 10.01.2020 ते 12.01.2020 दरम्यान अखिल भारतीय प्राच्य विद्या परिषदेचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर परिषदेच्या निमित्ताने या कालावधीत विद्यापीठाचे मा. कुलगुरू, प्रा. श्रीनिवास वरखेडी यांच्या प्रेरणेने व मार्गदर्शनाखाली आणि मा. प्रा. मधुसूदन पेन्ना, स्थानिक सचिव (AIOC) यांच्या सहकार्याने विश्वविद्यालयाच्या ग्रंथालय व प्रकाशन विभागातर्फे भव्य राष्ट्रीय ग्रंथ प्रदर्शनीचे आयोजन रेशीमबाग मैदान, नागपूर येथे करण्यात आले होते.

राष्ट्रीय ग्रंथप्रदर्शनीचे उद्घाटन दि. 10.01.2020 रोजी दुपारी दोन वाजता शंकराचार्य संस्कृत विद्यापीठ, कलाडी, केरल, येथील कुलगुरु, मा. प्रो. धर्मराज अडत, सोमनाथ संस्कृत विद्यापीठ वेरावल, गुजरात येथील कुलगुरु मा. गोपाबन्धु मिश्रा व कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे कुलगुरु, मा. प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांच्या हस्ते करण्यात आले.

याप्रसंगी विद्यापीठाचे कुलसचिव मा. डॉ. सी. जी. विजयकुमार,ग्रंथपाल, मा. डॉ. दिपक कापडे, तसेच महाराष्ट्र युनिर्व्हसिटी कॉलेज लायब्ररीयन असोसिएशनचे उपाध्यक्ष, मा. डॉ. डी. आर. देशपांडे, तसेच विविध प्रकाशक उपस्थित होते. एकूण 6,423 व्यक्तीनी ग्रंथप्रदर्शना भेट दिली. याव्यतीरिक्त अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेच्या अंदाजे 2,000 प्रतिनिधींनी ग्रंथ प्रदर्शनीला भेट दिली.

4) अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेच्या निमित्ताने भव्य ग्रंथदान योजना

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक तर्फे दि. 10.01.2020 ते 12.01.2020 दरम्यान अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेचे आयोजन करण्यात आले होते. त्याअनुषंगाने भिवापुर महाविद्यालय, भिवापुर आणि कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय रामटेक यांच्या संयुक्तविद्यमाने ग्रंथदान योजनेचे आयोजन करण्यात आले होते.

या अनुषंगाने ग्रंथप्रदर्शनीला भेट देणा–यांना एक ग्रंथ दान देण्यात आलेला होता. ग्रंथप्रदर्शनीत एक स्वतंत्र विभाग ग्रंथदान योजनेचा ठेवण्यात आला होता. या योजने अंतर्गत अंदाजे 30 व्यक्ती / संस्थेकडुन त्यांच्याकडील असलेले अंदाजे 200 ग्रंथ दान स्वरुपात प्राप्त झाले तसेच ककासंवि ,रामटेक कडून उर्वरित ग्रंथ भेट योजनेमध्ये समाविष्ट करण्यात आले होते. दान स्वरूपात प्राप्त ग्रंथांपैकी, ग्रंथ प्रदर्शनीला भेट देणाऱ्या प्रत्येक व्यक्तीला पाहिजे असलेला एक ग्रंथ भेट स्वरूपात देण्यात आला. त्यानुसार एकूण 1100 ग्रंथांचे वाटप करण्यात आले.

5) Covid-19 awareness Quiz

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय ग्रंथालय व रामटेक यांच्या संयुक्त विद्यमानाने covid-19 कालावधीत एक प्रश्नावली तयार करण्यात आली. संपुर्ण भारतामधून या प्रश्नावलीला एकूण 1247 प्रतिनिधींनी प्रतिसाद नोंदविलेला आहे. प्राप्त प्रतिसाद सभासदांना त्यांच्या इमेल द्वारे प्रमाणपत्र देण्यात आलेले आहेत.

Library staff achievement and activities (Year 2019-20)

Dr. Deepak Kapade, Librarian (Acting)

A) Published papers in Journals

Sr.No	Title with page nos.	Journal	ISSN/ ISBN No.	Whether peer reviewed. Impact Factor, If any
1	Authorship Pattern and Collaborative Research papers published in journal of Indian Library Association During the 2015 to 2018	Journal of advancement in Library Sciences (In process)	E- ISSN: 2349-4352	Peer reviewed
2	Barphe ,B. & Kapade, D. (2020). Analysis of New Trends in LIS Research in India : A Scientometrics Study. Our 0Retrieved from https://archives.ourheritagejournal.com/index.php/oh/article/view/1873	Heritage, 68(23)2020, 65-77.	ISSN-0474-9030	Peer reviewed Online

B) Books Published as Single Author

Sr.No	Title with page nos.	Type of Book & Authorship	ISSN/ ISBN No.	Whether peer reviewed
1.	Research Oriented Library Services	Dr. Dipak Kapade	ISSN -978-81-8315-411-6	---

C) Organised Programmes and Participated in Programme

Sr.No.	Programme	Duration	Organised by
1.	अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेच्या निमित्ताने भव्य राष्ट्रीय ग्रंथ प्रदर्शनी	10/01/2020 to 12/01/2020.	**Organized by KKSU** Dr. Deepak Kapade **Co-Ordinator**
2.	संस्कृत भारती विश्वसंम्मेलन ग्रंथ प्रदर्शिनी	09/11/19to 11/11/19	**Organized by Sanskrit Bharati, Delhi** Dr. Deepak Kapde & Purushottam Kawade **Participated**

D) Invitation in workshop as a Chief Guest/Chairman

Sr.No.	Programme	Duration	Organised by
1.	One -day State Level Workshop on Intellectual Property Rights and Plagiarism	29/02/2020	**Organized by** Nabira Mahavidyalaya, Katol

Ku.Pragati Dhepe(Library Assistant)

A) Published papers in Journals

Sr.No	Title with page nos.	Journal	ISSN/ ISBN No.	Whether peer reviewed. Impact Factor, If any
1	Veena A. Prakashe, Pragati J. Dhepe & Ramanik S. Lengure, Applicability of Cloud Computing in University Libraries: A Feasibility Study	TEST Engineering & Management **(SOPUS Index Journal)**	ISSN: 0193-4120	Peer reviewed
2	Stutus of Web-Based Services in University Libraries in Maharashtra	Aayushi International Research Journal	ISSN:2349-638x	Peer reviewed

Ku.Meenakshi Meshram(Library Assistant)

A) Participated in Workshop

Sr.No.	Programme	Duration	Organised by
1.	Library Digitisation Workshop	18.12.2019	**Organized by** Vikmans Multimedia (India) Pvt.Ltd.,New Delhi Ku. Minakshi D. Meshram **Participated**

Diploma in Library and Information Science (Granthalaya Vartashastra) 2019-20

Sr. No.	Name of Course	No. of Student Admitted	No. of Student Appered Exam.	Passed	Failed	Passing Percentage
1	Dip. in Libarary and Information Science	06	05	05	00	100%

प्रकाशन विभाग

प्रकाशन विभागा मार्फत अहवाल वर्षात प्रकाशित ग्रंथ

अ.क्र.	शीर्षक	लेखक	ISSN/ISBN क्रमांक	प्रकाशन वर्ष	किंमत
1	बुभुक्षित: काक:	डॉ. हर्षदेवमाधव:	978-8183-153-676	2020	250.00
2	रामायणी विश्वचेतना	मोरारिबापुपूज्यपादा: डॉ. हर्षदेवमाधव:	978-8183-153-683	2020	370.00
3	Shodhadarsh	Aravind Kumar	978-18331-53690	2020	315.00
4	महाभारत में वर्णित विविध गीताओं में धर्ममीमांसा	डॉ. डॉली जैन	978-8183-153-706	2020	230.00
5	मीमांसामकरन्द:	डा. श्रीराम : ए. एस्.	978-8183-153-713	2020	325.00
6	Materials for a critical edition of the Kasikavrutti	Malhar Kulkarni Eivind Kahrs	978-8183-153-720	2020	260.00
7	पतञ्जलिचरितम्	प्रो. सी.जी.विजयकुमार:	978-8183-153-737	2020	150.00
8	ब्रह्मसूत्रपाठ:	श्रीमद्बादरायण:	978-8183-153-744	2020	60.00
9	मीमांसाशास्त्रसार:	महामहोपाध्याय—अनन्तकृष्ण शास्त्री	978-8183-153-751	2020	380.00
10	भाष्याकूतम् (प्रत्याख्यातसूत्रसंग्रह:)	वि. कार्तिक: भागवत: वि. श्रीगणेशदेवरूभट्ट:	978-8183-153-768	2020	335.00
11	अधिकरणकौमुदी	श्रीदेवनाथठक्कुर:	978-8183-153-775	2020	185.00
12	आख्यातचन्द्रिका	भट्टमल्लविरचिता	978-8183-153-782	2020	110.00
13	Codes, Conducts, Ethics And Principles Of Human Life	प्रगती वाघमारे	978-8183-153-799	2020	120.00
14	महाराष्ट्रस्य विद्यमानानि संस्कृतनियतकालिकानि	कल्याणी काळे	978-8183-153-805	2020	140.00
15	संस्कृतायनम्	Tanmaykumar Bhattacharya	978-8183-153-812	2020	190.00
16	Poornawad Philosophy	Parner Pratishtan	978-8183-153-829	2020	110.00

17	शक्तिवादः	प्रो. वीरनारायणः पाण्डुरङ्गी	978-8183-153-836	2020	275.00
18	Relationship between Philosophy and Mathematics	कविश्वर रूपाली	978-8183-153-843	2020	200.00
19	Analysis of John Donne's Poetry in the light of Bharata's Rasa-Theory	Richa Biswal	978-8183-153-867	2020	280.00
20	World : The Expression of the Absolute	Rajeshwar Mukherjee	978-8183-153-874	2020	170.00
21	Kauhulkrit Lilavai Kaha Ka Samikshatmak	Kusum Patoria	978-18331-53881	2020	460.00
22	Samskritopanam-	Deekonds Narasinghrao	978-18331-53898	2020	335.00
23	Contribution of Muslims to the Sanskrit	Abdul Ghani	978-18331-53904	2020	340.00
24	Applications of Indian Logic And Atomism	N R Waradpande	978-18331-53911	2020	170.00
25	Upakarma Paddhati	Amit Bhargav	978-8183-153928	2020	125.00
26	Samkalik Sanskrit Sahitya ki Navin Pravuttiya	Banmali Vishawal	978-8183-15393	2020	280.00
27	Saundaryasudha	Sudhakar Rao	978-18331-53980	2020	200.00
28	Sanskrite anudit Kathasahitya	Narayan Dash	978-8183-153997	2020	225.00
29	Lalitasahasranam-Rahasya	Medha Deshpande	978-8183-54000	2020	320.00
30	Sanskrit Sahityashastracha Itiha	S. Ranade	978-8183-54017	2020	330.00
31	The Text of Sakuntala	B K Thakore	9788183154031	2020	160.00
32	Ashi Shikavi Sanskrit Bhasha	H. S. Marathe	978-8183-54024	2020	360.00
33	Siddhantshabdakosh	Narayanmurti	9788183154048	2020	240.00
34	Prachyapashchatyarachnaprabheda	KAATMALI LEEN	9788183154123	2020	225.00
35	Aksara Purusottama Darshana Karika Sanchaya	Sadhu Bhadrsh Das Swami	9788183154130	2020	495.00
36	The Mundaka Upanishad Swaminarayan Bhashyam	Sadhu Bhadrsh Das Swami	9788183154147	2020	470.00
37	122 Grantho Ka Saransh	Dr. Krushna Ghatate	9788183154154	2020	240.00
38	Nyayamuktavali	Reprint	9788183154161	2020	520.00
39	Prakritkatha-Sanskritaviskar	Dr. Mohadikar	9788183154178	2020	235.00
40	Bhagvate Adaivaitbrammimansa	Dr. Dinesh Rasal	9788183154185	2020	160.00
41	Yoga Vichar	Dr. Krushna Ghatate	9788183154392	2020	100.00
42	Advaitacintamani	Dinesh Rasal	9788183154208	2020	125.00
43	Panchalakshani	Veernarayan	9788183154216	2020	145.00
44	Udhayanvrittisamikcha	Dr. Manjusha Channe	9788183154222	2020	110.00
45	Sriramvarmvijaya	Prof. C. G. Vijayakumar	9788183154239	2020	290.00

46	Chipitakcharvanam	Rakesh Dash	9788183154109	2020	225.00
47	Prachyavidyadhiveshnam	Ramakant Shukla	9788183154253	2020	110.00
48	Bramsutrabhasyasamikcha	Dr. Shantanu	9788183154260	2020	160.00
49	Karaktattvam	Gopikrishnan Raghu	9788183154277	2020	125.00
50	Vyakranprabhandhratnam	Dr. Shivram Bhat	9788183154284	2020	195.00
51	Surya Sidhant	Prof. Krishnakumar Pandey	9788183154291	2020	130.00
52	Shankaranandchampu	Dr. Saiyyad Subhani	9788183154307	2020	240.00
53	Vaiyakransidhantkalptaru	Dr. Pankaj Kumar Vyas	9788183154055	2020	450.00
54	Prashinkdristi	Dr. Aashish J.	9788183154062	2020	335.00
55	प्राचीन भारतीय दायविभाग	डॉ. सौ. सुलभा चौधरी	978-93-85710-33-9	2020	240.00
56	Yoga V Ayurveda Shashtron Mein Aahar Vishayak Vichaar	Shri. Pawanikar	9788183154079	2020	220.00
57	Etymologies from the Taittiriya Brahman	Mughda Gadgil	9788183154086	2020	185.00
58	सूक्ष्म अध्यापन	डॉ. कीर्ती भ. सदार	978-93-85710-32-2	2020	165.00
59	सद्दर्शनम्	डॉ. उदय कुमठेकर	978-93-85710-31-5	2020	260.00
60	Anuvaadshastram	Radhavalabh Tripathi	9788183154093	2020	150.00
61	Research Oriented Library Science	Dipak Kapade	9788183154116	2020	300.00
62	Pratishakhyasamhita	Harekrishna	9788183154338	2020	250.00
63	Adhikaransangraha	Mahabaleshwar	9788183154345	2020	125.00
64	Prachhyamanovijnana	Parag Joshi	9788183154352	2020	320.00
65	Vyaktittvam	rasad Gokhal	9788183154369	2020	295.00
66	Yogasar	Prof. Madhusudan penna	9788183154376	2020	110.00
67	Paschatya Tarakshastram	Prof. Shrinivasa Varakhedi	9788183154383	2020	260.00
68	Sankhyayogaprakransangraha	Prof. Madhusudan Penna	9788183154390	2020	500.00
69	Chamadevya Kathavishvm	Prof. Nanda Puri	9788183154406	2020	260.00
70	Value Education	Dr. Rajashri Meshram	9788183154413	2020	410.00
71	Chamadevya; Kathamuktavali	Prof. Nanda Puri	9788183154420	2020	480.00
72	Aatmakhyat- Kalidas	Prof. Rajendra Mishtra	9788183154437	2020	245.00
74	नाग नगरीतील संस्कृत साहित्य	डॉ. सौ. अबोल व्यास	978-93-85710-28-5	2020	198.00
75	अभंग गुलाब	डॉ. सुनील होले डॉ. कविता होले	978-93-85710-29-2	2020	340.00
76	शैक्षणिक समाजशास्त्र	डॉ. अमोल मांडेकर	978-93-85710-30-8	2020	242.00

		श्री. अरूण धकाते श्री. पांडुरंग कोळवते			
77	अध्ययन आणि अध्यापन	डॉ. ललिता चंदात्रे डॉ. रामकृष्ण बुरडकर	978-93-85710-34-6	2020	306.00
78	महानुभाव पंथाचे संस्कृत साहित्याला योगदान	डॉ. मिनाक्षी सुभाष भांदकर	978-93-85710-35-3	2020	220.00
79	याज्ञवल्क्यशिक्षा	रविंद्र अंबादास मुळे	978-93-85710-36-0	2020	486.00
80	जैन दार्शनिकांचे भाषाविषयक चिंतन	डॉ. सीमान्तिनी कान्डगे	978-93-85710-37-7	2020	390.00
81	शाण्डिल्योपनिषद्	डॉ. कलापिनी अगस्ती	978-93-85710-38-4	2020	222.00
82	मानसोल्लास	डॉ.उदय कुमठेकर	978-93-85710-39-1	2020	317.00
83	रासपंच्याध्यायी	डॉ. सो. भाग्यतलता पाटस्कर	978-93-85710-40-7	2020	350.00
84	चांगदेव चाळीशी	कृ. ह. देशपांडे	978-93-85710-41-4	2020	220.00
85	ध्वनी आणि वक्रोक्ती– तौलनिक अध्ययन	डॉ. रेणुका बोकारे	978-93-85710-42-1	2020	324.00
86	तुकारामचरितम्	डॉ. पराग जोशी	978-93-85710-43-8	2020	184.00
87	वाल्मीकी रामायणाचे महत्त्व व व्यवस्थापनाची सूत्रे	डॉ. मृदुला नासेरी	978-93-85710-44-5	2020	143.00
88	संस्कृत साहित्यातील प्रसाधन आणि अलंकराण	डॉ. स्मिता होटे	978-93-85710-45-2	2020	286.00
89	चरणव्यूह–भाष्य	डॉ. जयवंत चौधरी	978-93-85710-46-9	2020	204.00
90	पौराणिक साहित्यावरील चित्रंकन	डॉ. भाऊ दांदडे	978-93-85710-47-6	2020	263.00
91	लघुजातकम् (मराठी भाषांतर)	संपादन –प्रा. कृष्णकुमार पाण्डेय, मराठी भाषांतर श्री. नंदकिशोर सुधाकर बढे	978-93-85710-48-3	2020	325.00
92	उत्तररामचरित	डॉ. आशा अंबोरे	978-93-85710-49-0	2020	310.00
93	भक्तिचन्द्रिका	डॉ. रेणुका करंदीकर	978-93-85710-50-6	2020	497.00
94	गोकरूणानिधी	डॉ. धनंजय बेडदे	978-93-85710-51-3	2020	115.00
95	वृत्तालोक	डॉ. कविता होले	978-93-85710-52-0	2020	240.00
96	अभिज्ञानशकुन्तला	वसन्तकुमार म भट्ट	978-93-85710-57-5	2020	499.00
97	आकृतिगणाः	कु. स्नेहल भागवत	978-93-85710-53-7	2020	328.00
98	Gandhasastram	Dr. Padmanabh Marathe	9788183154444	2020	320.00
99	भारतीयदर्शनम्	प्रा. मधुसूदन पेन्ना तथा भारतीय दर्शन विभाग शिक्षकगणः	978-93-85710-58-2	2020	372.00
100	गणित भारती	डॉ. वेणूगोपाल हेरूर मराठी अनुवादक	978-93-85710-54-4	2020	216.00

		डॉ. दिनकर मराठे			
101	Grammatical Functions of the Sanskrit Praadi-s	Dr. Prasad Joshi	9788183154451	2020	160.00
102	Madhuradvaitasiddhi	Prof. Madhusudan Penna	9788183154475	2020	270.00
103	महाभारतस्थोद्योगभीष्मपर्वणोः तद्धितान्तप्रयोगानुशीलनम्	डॉ. जयवन्त चौधरी	978-93-85710-55-1	2020	295.00
104	Shorsaini Prakrit Sahitya Ka Itihas	Prof. Bhagchandra Jain	9788183154482	2020	950.00
105	Palisaddrupika	Dr. Shivani	9788183154512	2020	300.00
106	Buddha's Anatmavad & Nature of Nirvana	Dr. Khadase	9788183154499	2020	320.00
107	Aayushshabdarupika	Dr. Shivani	9788183154505	2020	275.00
108	वराहोपनिषद्	डॉ. कलापिनी अगस्ती	978-93-85710-56-8	2020	290.00
109	Word,Word-Potency And Meaning	Dr. Rajendra Jain	9788183154529	2020	125.00
110	Oriental Legacy	Gautam Patel	9788183154246	2020	3300.00
111	सारस्वतम् (Abstract Books) Summaries of Research Papers (Part I to VIII)		978-93-85710-59-9	2020	---
112	Bijaganitavatamsa	Venugopal Heroor	978-93-85710-19-3	2019	250.00
113	कॉफी टेबल बुक	---	---	2020	1500.00
114	लघुचित्रपटांचे पेनड्राईव्ह	---	---	2019	600.00
115	कालिदास समग्र संग्रह	प्रधान संपादक – आचार्य श्रीनिवास वरखेडी		2019	2500.00
a	रघुवंश		978-93-85710-26-1		
b	कुमारसंभव		978-93-85710-20-9		
c	मेघदूत व ऋतुसंहार		978-93-85710-23-0		
d	अभिज्ञानशाकुंतल		978-93-85710-25-4		
e	मालविकाग्निमित्र		978-93-85710-24-7		
f	विक्रमोर्वशीय		978-93-85710-22-3		
g	मेघदूतांतील रामगिरि अर्थात् रामटेक		978-93-85710-27-8		

प्रकाशन विभागा मार्फत एकुण भेट दिलेले साहीत्य

अ.क्र.	भेट	एकुण
1	संस्कृत बाल साहीत्यम संच	102 संच व 3 प्रती
2	छत्रपती शिवमहाकाव्यम्	05
3	बीजगणितवत्मस	**15**
4	कालिदास समग्र संग्रह	**03 संच**
	एकूण भेट ग्रंथ	**105 संच व 23 प्रती**
	ग्रंथ भेटीचा पोस्टेज खर्च रु.	**12,250/-**

प्रकाशन विभाग आवक_(Income of Publication Department)

अ. क्र.	पुस्तक विक्री	मुख्य ग्रंथालय			एकुण 1+2
		संख्या	दर	रक्कम	
1	संस्कृत बाल साहीत्यम संच	16संच	2500 (50 % discount)	20,000	**21100**
		3 नग	100(No discount)	300	
		4 नग	125(No discount)	500	
		2 नग	150(No discount)	300	
2	वास्तुविवेक ग्रंथ	1	90 (20% discount)	72	1422
		15	90 (No discount)	1350	
3	संस्कृतवाग्विलासः प्रथम मुद्रा	26	40 (No discount)	1040	5170
		1	40(15% discount)	34	
		128	40(20% discount)	4096	
4	संस्कृतवाग्विलासः द्वितीय मुद्रा	405	60(20% discount)	19440	22440
		50	60 (No discount)	3000	
5	संस्कृतवाग्विलासः तृतीय मुद्रा	3	50 (20% discount)	120	1570
		29	50 (No discount)	1450	
6	संस्कृत सेतुः	2	100 (20% discount)	160	445
		1	100 (15% discount)	85	
		2	100(No discount)	200	
7	व्याकरण शिक्षणम्	1	100 (20% discount)	80	365
		1	100 (15% discount)	85	
		2	100 (No discount)	200	
8	बीजगणितवत्स	2	250 (20% discount)	400	1150
		3	250 (No discount)	750	
9	रसाविष्कारः	2	175(15% discount)	298	298
10	विंशशतकस्थजैनाचार्याणां कविमनीषिमां च संस्कृत विषयक योगदानम्	1	150 (25% discount)	112	352
		2	150 (20% discount)	240	
11	तर्कसंग्रहमहाभाष्य	1	500(20% discount)	400	400
12	शोध संहिता	3	300 (20% discount)	720	1320
		2	300 (No discount)	600	
13	भा.शि. इतिहास आणि	1	180 (20% discount)	144	144
14	शोध मुक्तावली	2	220 (20% discount)	352	352
15	अभिनव भाष्य	1	75 (No discount)	75	75
16	शोधकर्ता कार्यकर्ता	2	80 (No discount)	160	160
17	संस्कृतकक्ष्या	1	50 (20% discount)	40	40
18	संस्कृत ग्रंथ और	1	100 (20% discount)	80	80
19	कथापथेयम	1	80 (No discount)	80	80
20	तर्कसंग्रह	1	100 (No discount)	100	100
21	मुष्यामेव अस्ति	1	70(20% discount)	56	56
22	योगदर्शन	1	100(20% discount)	80	80
23	Manthanam	2	275(40% discount)	330	330

24	पाणिनीयाष्टाध्यायी	1	150(25% discount)	112	112
25	समही स्त्रग्धरा	1	350(25% discount)	263	473
		1	350(40% discount)	210	
26	Study of Kashika Reference	2	125/- (20% Discount)	200	325
		1	125/- (No Discount)	125	
27	योगवसिष्ठ आणि पंथीय तत्वज्ञान	2	450 (20% Discount)	720	1102
		1	450 (15% Discount)	382	
28	Kautilyaarthasastrapranita manavasamsadhanan	2	300(40% Discount)	360	360
29	छत्रपती शिवकाव्यम्	16	300/- (20% Discount)	3840	4860
		4	300/-(15% Discount)	1020	
30	साहित्य पाथेयम्	2	50(20% discount)	80	272
		1	50 (15% discount)	42	
		3	50 (No discount)	150	
31	वैदिक साहित्यातील धर्माचा उगम विकास	4	325 (20% Discount)	1040	1040
32	साहीत्य सुषमा	1	2000 (20% Discount)	1600	1600
33	संस्कृत शिक्षणम्	3	250 (20% Discount)	600	787
		1	250 (25% Discount)	187	
	एकूण विक्री रक्कम रु.	--	--	68460	68460
	पोस्टेज देयक रु.	--	--	2236	2236
	एकूण जमा रक्कम रु.	--	--	**70,696/-**	**70,696/-**

AIOC दरम्यान ग्रंथ विक्री (Other Income of Publication Department)

अ. क्र.	प्रकाशित पुस्तकांची विक्री	मुख्य ग्रंथालय			एकुण
		संख्या	जमा रक्कम	पोस्टेज रक्कम	
1	पुस्तक क्र. 1 ते 109	335	74,183	1,400	75,583/-
2	कॉफी टेबल बुक	101	1,15,830	--	1,15,830/-
3	कालिदास समग्र संग्रह	31	51,000	--	51,000/-
4	महाकाव्यपञ्चकम् पेनड्राईव्ह	134	19,650	--	19,650/-
एकूण जमा रक्कम रु.			**2,60,663/-**	**1,400/-**	**2,62,063/-**

प्रकाशन विभागाकडून आवक व जावक

विवरण	आवक	विवरण	जावक
प्रकाशन विभागाद्वारे झालेली ग्रंथ विक्री आवक	70,696/-	ग्रंथप्रदर्शनीसाठी आलेला खर्च	7,78,973/-
AIOC ग्रंथ प्रदर्शनीमधील ग्रंथ विक्री	2,62,063/-		
ग्रंथ भेटीचा पोस्टेज	12,250/-		
ग्रंथ स्टॉल सभासद नोंदणी	3,01,000/-		
एकूण आवक	**6,46,009/-**	**एकूण जावक**	**7,78,973/-**

जनसंपर्क कक्ष

- **अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेत सक्रीय सहभाग व जबाबदारी** – अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेच्या आयोजन समितीची सदस्य या नात्याने पुढील जबाबदा–या यशस्वीरित्या पार पाडल्या.

- **डॉक्युमेन्टरी लघुपट दिग्दर्शन, लेखन आणि निवेदन** – अखिल भारतीय प्राच्यविद्या इतिहास, पूर्वतयारी आणि विश्वविद्यालयावर आधारित अशा 3 लघुपटांचे दिग्दर्शन, लेखन आणि व्हॉईस ओव्हर केले. हिस्ट्री ऑफ एआयओसी हा लघुपट मा. उपराष्ट्रपती श्री. नायडू महोदयांसमोर उद्घाटन समारोहात प्रदर्शित झाला.

- **जनसंपर्क आणि प्रसिद्धी व जाहिरात समिती समन्वयक** – जनसंपर्क समिती समन्वयक या नात्याने संपूर्ण भारतभरातून 2000 मान्यवरांना निमंत्रणे पाठविली. तसेच परिषदेच्या पूर्वोत्तर प्रसिद्धीची धुरा समर्थपणे सांभळून राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर परिषदेला प्रसिद्धी मिळवून दिली. मुद्रित, इलेक्ट्रॉनिक, सोशल मिडीया, यु टयुब, दूरदर्शन, आकाशवाणी इ. विविध प्रकारे मुख्य प्रसारमाध्यमांनी परिषदेला उत्तम प्रसिद्धी देवून सहकार्य केले.

- **वैदर्भी विशेषांक** – परिषदेनिमित्ताने विदर्भातील संस्कृततज्ज्ञांचे प्राच्यविद्या आणि संस्कृत क्षेत्रातील योगदान या विषयावर वैदर्भी या विश्वविद्यालय वार्तापत्राचा विशेषांक प्रकाशित करण्यात आला. मान्यवरांच्या शुभहस्ते उद्घाटन समारोहात त्याचे प्रकाशन करण्यात आले. याशिवाय वर्षभरात वैदर्भीचे 4 अंक प्रकाशित करण्यात आले.

- **वृत्त व जाहिरात प्रसिद्धी** – सदर वर्षात एकूण 78 वृत्त प्रसिद्धीसाठी पाठविले तर 14 जाहिराती देण्यात आल्या.

- **महत्त्वाच्या कार्यक्रमांची प्रसिद्धी** – अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषद् 2020 आणि अष्टम दीक्षांत समारोह

- **पत्रकार परिषद आयोजन** – आठवा दीक्षांत समारोह आणि अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेच्या (4.1.2020) पत्रकार परिषदांचे यशस्वी आयोजन केले.

  - **मुलाखतींचे आयोजन – मा. कुलगुरू प्रो.वरखेडी – दै. हितवाद 2019**

    मा प्रो. पेन्ना – हितवाद, महाराष्ट्र टाइम्स, लोकसत्ता

- **संपादन/प्रकाशन** –

- विद्यापीठातर्फे प्रकाशित होणा–या **वैदर्भी या त्रैमासिक वार्तापत्राचे संपादक** म्हणून कार्य केले. चार अंक प्रकाशित झाले.

- याशिवाय **अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेनिमित्त वैदर्भी विशेषांक प्रकाशित केला.**

- **विश्वविद्यालयाच्या दैनंदिनीचे निर्मिती व प्रकाशनकार्य** केले.

- **वार्षिक अहवाल** – विश्वविद्यालयाचा वार्षिक अहवाल 2018–19 या अहवालाचे संपादन कार्य केले.

- **विद्यापीठाच्या विविध समित्यांवर कार्य** – विद्यापीठ दीक्षांत समारोह, संक्रमणोत्सव – प्रसिद्धी समिती, अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेचे प्रसिद्धी समिती समन्वयक म्हणून यशस्वीपणे कार्य केले. तसेच विद्यापीठ वेबसाईट समिती, प्रकाशन समिती सदस्य म्हणून कार्य केले. स्थानिक चौकशी समिती, महिला तक्रार निवारण समिती यावर सदस्य म्हणून योगदान दिले.

- **विस्तार सेवा मंडळ** – विश्वविद्यालयाची महत्त्वपूर्ण प्राधिकरण असणा–या विस्तार सेवा मंडळावर मा. कुलगुरूंनी **विशेष निमंत्रित** म्हणून नामनिर्देशन केले. विस्तार सेवा मंडळाच्या विविध कार्यांची प्रसिद्धी करण्यासाठी सहकार्य केले.

- **समन्वयक** – समन्वयक या नात्याने 1.सोशल मीडिया चॅम्पियन समिती , 2. महाकवी कालिदास संस्कृतव्रती राष्ट्रीय पुरस्कार 3. विश्वविद्यालय संकेतस्थळ निर्मितीकार्य या तीन महत्त्वपूर्ण समित्यांचे समन्वयक या नात्याने यशस्वीरित्या कार्य पूर्ण केले.

- **संशोधन ग्रंथाचे प्रकाशन**

- ''ध्वनी आणि वक्रोक्ती – तौलनिक अध्ययन'' या संशोधन ग्रंथाचे प्रकाशन अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेच्या उद्घाटन समारोहात प्रकाशन दि. 10.01.2020

- **राष्ट्रीय कार्यशाळा** – पं रविशंकर शुक्ला विद्यापीठ रायपूर तर्फे आयोजित Safe Campus : Implementation of UGC Guidelines/Regulations on Gender Championship & POSH या द्विदिवसीय राष्ट्रीय कार्यशाळेत सहभाग घेतला. (दि. 22 व 23.01.2020)

- **प्रशिक्षण सहभाग** – यशवंतराव चव्हाण विकास प्रशासन प्रबोधिनी (यशदा) पुणे तर्फे दि. 2 ते 4 मार्च 2020 रोजी आयोजित जनसंपर्क अधिकारी उजळणी प्रशिक्षण वर्ग यशस्वीरित्या पूर्ण केला

- **अतिथी व्याख्यान** –

- **स्टुडंट इंडक्शन प्रोग्राम** 23.09.2019 रोजी ब्तममत व्चचवतजनदपजपमे पदैं दोतपज या विषयावर व्याख्यान दिले.

- **पीएच्.डी कोर्स वर्क** – 26.7.19 रोजी संस्कृत काव्यवा≥मयाचा परिचय या विषयावर व्याख्यान दिले.

- **पुरस्कार** –

- मा. कुलगुरू कार्यालयाला **उत्कृष्ट विभाग पुरस्कार 2019** विश्वविद्यालय स्थापना दिनी प्रदान करण्यात आला. मा. कुलगुरू कार्यालय सदस्य म्हणून सदर पुरस्कार स्वीकारला.

- अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेच्या राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर केलेल्या प्रसिद्धीसाठी मा. कुलगुरू महोदयांच्या हस्ते सत्कार करण्यात आला.

प्रकाशन विभाग

वार्षिक अहवाल

(वर्ष 2019–20)

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे प्रकाशन विभागांतर्गत वर्ष 2019 – 20 मध्ये विविध कार्ये करण्यात आली आहेत. विश्वविद्यालयाद्वारे प्रकाशित होणाऱ्या पुस्तकांना मान्यता देणे, टंकलेखन करणे, कम्पोजींग करणे, दुरूस्ती करणे, आयएसबीएन देणे, दरपत्रके मागविणे, मुद्रीत करण्याचे आदेश देणे तसेच विश्वविद्यालयाद्वारे आयोजित विविध कार्यक्रम, सेमीनार, कार्यशाळा, उद्घाटन सोहळा, स्थापना दिवस, दीक्षांत समारंभ इ. करीता निमंत्रण पत्रिका, बॅनर्स, माहितीपत्रक, ब्रोशर, फ्लायर, पोस्टर, अहवाल मुद्रीत स्वरूपात व डीजीटल स्वरूपात बनविण्याकरीता डीझाईन चे कार्य प्रकाशन विभागामार्फत होत असतात. ज्यामध्ये वर्ष 2019 मधील श्री गोळवलकर गुरूजी गुरूकुलम लोकार्पण सोहळा व अष्टावधानम् आणि वर्ष 2020 मधील अखिल भारतीय प्राच्यविद्या सम्मेलन या विशेष कार्यक्रमाचा समावेश आहे. तसेच विद्यापीठाचे जर्नल शोधसंहिता व त्रैमासिक पत्रिका ''वैदर्भी'' चे डिझाईन, कम्पोजींग, टंकलेखन चे कार्य नियमित सुरू असतात. याव्यतीरिक्त प्रकाशन विभागाद्वारे वर्ष 2019–20 मध्ये प्रकाशित झालेल्या कार्याचा तपशिल खालीलप्रमाणे –

Sr. No.	Nature of work	Author / Coordinator/ Department Name	Published Year
1	Two days National Seminar Proceedings	संस्कृत विभाग	2019
2	Vaidarbhee - V (Jan. to March)	जनसंपर्क अधिकारी	2019
3	Vaidarbhee - VI (April to June)	जनसंपर्क अधिकारी	2019
4	Vaidarbhee - VII (July to September)	जनसंपर्क अधिकारी	2019
5	Vaidarbhee - VIII (October to December)	जनसंपर्क अधिकारी	2019
6	शिक्षकांचे शिक्षकी समायोजन आणि अध्यापन परिणामकारकता याचा विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक संपादणूकीवर होणारा परिणाम– एक अभ्यास	डॉ. कीर्ती भ. सदार	2019
7	प्राचीन आहारशास्त्राची आधुनिककाळात उपयोगिता	डॉ. कलापिनी अगस्ती	2019
8	पाणिनीयाष्टाध्याय्यां षत्वविधायकसूत्राणां बाध्यबाधकभावचिन्तनम्	डॉ. शिवरामभट्टः	2019
9	विंशशतकस्थजैनाचार्याणां कविमनीषिणां च संस्कृतविषयकं योगदानम्	डॉ. राजेन्द्र जैनः	2019
10	ऱुलाबगीता	प्रा. मधुसूदन पेन्ना	2019
11	Bījagaṇitāvataṃsa	VENUGOPAL D. HEROOR	2019
12	Shodhsamhita Special Issue Yogabharati	Prof. Penna	June 2019

13	Shodhsamhita - V (2018-19	Prof. Penna	September 2019
14	Kalidas Literature - Kumarsambhavam	Sahitya Department	2019
15	Kalidas Literature - Ritusaharam	Sahitya Department	2019
16	Kalidas Literature - Vikromovarshiyam	Sahitya Department	2019
17	Kalidas Literature - Meghdootam	Sahitya Department	2019
18	Kalidas Literature - Malvikagnimitram	Sahitya Department	2019
19	Kalidas Literature - Shakuntalam	Sahitya Department	2019
20	Kalidas Literature - Raghuvansham	Sahitya Department	2019
22	Yoga Report	Darshan Vibhag	2019
23	AIOC 110 Book Publication	Prof. Penna, Editor	2020
1	बुभुक्षितः काकः	Harshdev Madhav	
2	रामायणी विश्वचेतना	Harshdev Madhav	
3	शोधादर्शः	Prof. Rameshchandra Panda	
4	महाभारत में वर्णित विविध गीताओं में धर्ममीमांसा	Dr. Dolly Jain	
5	मीमांसामकरन्दः	Dr. Shriram A S	
6	Materials for a critical edition of th eKasikabrutti	Dr. Malhar Kulkarni	
7	पतंजलिचरितम्	Prof. C.G. Vijay Kumar	
8	ब्रह्मसूत्रपाठः	Reprint - Shrimadbadrayan	
9	मीमांसाशास्त्रसारः	Mahamahopadhyay Anantkrushna Shastri	
10	भाष्याकूतम् (प्रत्याख्यातसूत्रसंग्रहः)	Kartik Bhagwat	
11	अधिकरणकौमुदी	Shri. Devnath Thakkur	
12	आख्यातचन्द्रिका	Reprint Bhattmall Virchita	
13	Codes, conducts, ethics and Principles of Human Life	Dr. Pragati Waghmare	
14	महाराष्ट्रस्य विद्यमानानि संस्कृतनियतकालिकानि	Dr. Kalyani Kale	
15	संस्कृतायनम्	Tanmaykumar Bhattacharya	
16	Poornawad Philosophy	Parner Pratishtan	
17	शक्तिवादः	Prof. Virnarayan Pandurangi	
18	Relationship between Philosophy and Mathematics	Kavishwar Rupali	
19	Analysis of John Donne's Poetry in the light of Bharata's Rasa Theory	Richa Biswal	
20	World : The Expression of the Absolute	Dr. Rajeshwar Mukherji	
21	कोऊहलकृत लालावई कहा का समीक्षणात्मक अध्ययन	Dr. Kusum Patoria	
22	Samskratasopanam - 1	Dr. Dikona Narsingrao	
23	Contribution of Muslim Contribution	Abdul Ghani	
24	Applications of Indian Logic and Atomism	Reprint	
25	उपाकर्मपद्धती	Amit Bhargav	
26	समकालिक संस्कृत साहित्य की नवीन प्रवृत्तियॉ	Banwali Bishwal	
27	सौन्दर्यसुधा	Dr. K. Sudhakar Rao	
28	संस्कृतेऽनूदितं समकालिकं कथासाहित्यम्	Dr. Narayan Dash	
29	ललितासहस्रनाम – रहस्य	Dr. Medha Deshpande	
30	संस्कृत साहित्यशास्त्राचा इतिहास	Dr. Shailaja Ranade	
31	The text of the Shakuntala (Reprint)	B. K. Thokore	
32	अशी शिकावी संस्कृत भाषा	Hansashree Marathe	

33	ज्योतिषशास्त्रीयः सिद्धान्तशब्दकोशः	Dr. Narayan Namputtiri N.T.
34	प्राच्यपाश्चात्यरचनाप्रभेदाः	Dr. Katmalli Leena Chandra
35	Akshar Purushottam Darshan Karika Sanchaya	Sadhu Bhadreshdas Swami
36	Mundaka Upanishad Swaminarayan Bhashyam	Sadhu Bhadreshdas Swami
37	122 ग्रंथाचा संग्रह	Dr. Ghatate
38	न्यायमुक्तावली	REPRINT
39	प्राकृतकथा – संस्कृताविष्कारः	Dr. Rajashri Mohadikar
40	भागवते अद्वैतब्रह्ममीमांसा	Dr. Dinesh Rasal
41	योगविचार	Dr. Ghatate
42	अद्वैतचिंतामणीः	Dr. Dinesh Rasal
43	गदाधरी पंचलक्षणी	Prof. Virnarayan Pandurangi
44	उद्यानवृत्ती समिक्षा	Dr. Manjusha Channe
45	श्रीरामविजयकाव्य	Prof. C.G. Vijaykumar
46	चिपिटकचर्वणम्	Rakesh Dash
47	प्राच्यविद्याधिवेशनम्	Dr. Ramakant Shukl
48	ब्रह्मसूत्रभाष्यसमिक्षाः	Dr. Shantanu
49	कारकतत्त्वम्	Gopikrishnan Raghu
50	व्याकरणप्रबन्धरत्नम्	Dr. Shivram Bhatt
51	सूर्यसिद्धान्त	Prof. Krushnakumar Pandey
52	श्रीगुरूस्वयंभूनाथरामविरचिता शङ्करानन्दचम्पूः	Dr. Sayyad Subhani
53	व्याकरणकल्पतरुः	Dr. Pankajkumar Vyas
54	प्राश्निकदृष्टीः	Dr. Aashish J.
55	प्राचीन भारतीय दायविभाग	Dr. Sulabha Choudhari
56	योग व आयुर्वेद शास्त्रो में आहार विषयक विचार	Shri. Pavnikar
57	Etymologies from the Taittiriya Brahmana	Dr. Mugdha Gadgil
58	सूक्ष्म अध्यापन	Dr. Kirti Sadar
59	सद्दर्शनम	Dr. Uday Kumthekar
60	अनुवादशास्त्र	Prof. Radhavallabh Tripathi
61	Research Oriented Library Services	Dr. Dipak Kapde
62	प्रातिशाख्यसंहिता	Dr. Harekrushna Agasti
63	अधिकरणसंग्रहः	Ganpati Hegade
64	प्राच्यमनोविज्ञानम्	Dr. Parag Joshi
65	व्यक्तित्वम्	Dr. Prasad Gokhale
66	योगसारः	Prof. Madhusudan Penna
67	पाश्चात्त्यं तर्कशास्त्रम्	Prof. Shrinivasa Varakhedi
68	सांख्ययोगप्रकरणसंग्रहः	Darshan Vibhag
69	क्षमादेव्याः कथाविश्वम्	Prof. Nanda Puri
70	Value Education	Dr. Rajashri Meshram
71	क्षमादेव्याः कथामुक्तावली	Prof. Nanda Puri
72	आत्मख्यात	Prof. Rajendra Mishra
73	अनुबन्धव्याख्यानम्	Prof. Saroja Bhate
74	नाग नगरीतील संस्कृत साहित्य	Dr. Aboli Vyas
75	अभंग गुलाब	Dr. Kavita Holey
76	शैक्षणिक समाजशास्त्र	Dr. Amol Mandekar
77	अध्ययन आणि अध्यापन	Prof. Lalita Chandratre
78	महानुभवपंथ संस्कृत साहित्य	Dr. Minakshi Bhandakkar
79	याज्ञवल्क्यशिक्षा	Dr. Ravindra Muley

80	जैन दार्शनिकांचे भाषाविषयक चिंतन	Dr. Simantini Kandage	
81	शाण्डिल्योपनिषद्	Dr. Kalapini Agasti	
82	मानसोल्लास	Dr. Uday Kumthekar	
83	रासपंच्याध्यायी	Dr. Sau. Bhagyalata Pataskar	
84	स्वस्ति श्री वटेशु चांगदेव चाळीशी	Reprint- K. R. Deshpande	
85	ध्वनी आणि वक्रोक्ती – तौलनिक अध्ययन	Dr. Renuka Bokare	
86	तुकारामचरितम्	Dr. Parag Joshi	
87	वाल्मीकी रामायणाचे महत्त्व व व्यवस्थापनाची सूत्रे	Dr. Mrudula Naseri	
88	संस्कृत साहित्यातील प्रसाधन आणि अलंकरण	Dr. Smita Hote	
89	चरणव्युह	Reprint - Renukadas Rajesh war Das Bhattshastri Ayachit	
90	पौराणिक साहित्यावरील चित्रांकण	Dr. Bhau Dandade	
91	लघु जातकम्	Prof. Krishnakumar Pandey	
92	उत्तररामचरित	Dr. Ambore	
93	भक्तिचन्द्रिका	Dr. Renuka Karandikar	
94	गोकर्णनिधी	Dr. Dhananjay Bedade	
95	वृत्तालोक	Prof. Kavita Holey	
96	अभिज्ञानशकुन्तला	Prof. Vasantkumar Bhat	
97	पाणिनीयव्याकरणपरम्परायाम् आकृतिगणाः	Snehal Bhagwat	
98	गन्धशास्त्रम्	Dr. Padmanabh Marathe	
99	भारतीयदर्शनम्	Darshan Department	
100	गणित भारती	Dr. Dinkar Marathe	
101	Grammatical Functions of the Sanskrit Praadi-S	Dr. Prasad Joshi	
102	मधुराद्वैत	Prof. Madhusudan Penna	
103	महाभारतस्थोद्योगभीष्मपर्वणोः तद्धितान्तप्रयोगानुशीलनम्	Dr. Jaywant Choudhari	
104	शौरसेनी प्राकृत साहित्य का इतिहास	Prof. Bhagchandra Jain	
105	Palisaddarupika	Dr. Shivani	
106	Buddha's Anatmavada and Nature of Nirvan	Dr. Digambar Khadse	
107	Ayussabdarupika	Dr. Shivani	
108	वराहोपनिषद	Dr. Kalapini Agasti	
109	Word, Word Potency & Meaning	Dr. Rajendra Jain	
110	Vedic Remedies	Dr. Kambhampatti	
24	AIOC Vaidarbhee Special issue	Prof. Penna, Editor	2020
25	Abstract Book - Part 1	Prof. Penna, Editor	2020
	Abstract Book - Part 2	Prof. Penna, Editor	2020
	Abstract Book - Part 3	Prof. Penna, Editor	2020
	Abstract Book - Part 4	Prof. Penna, Editor	2020
	Abstract Book - Part 5	Prof. Penna, Editor	2020
	Abstract Book - Part 6	Prof. Penna, Editor	2020
	Abstract Book - Part 7	Prof. Penna, Editor	2020
	Abstract Book - Part 8	Prof. Penna, Editor	2020

सांख्यिकी विभाग

सत्र 2019 – 20 मध्ये विश्वविद्यालयाला एकूण 62 संलग्नीत महाविद्यालये आणि 78 रिस अंतर्गत महाविद्यालये सुरू होते. सोबतच विश्वविद्यालयाचे रामटेक परिसर, वारंगा परिसर आणि संचालित महाविद्यालयांमध्ये अभ्यासक्रम सुरू होते. यामध्ये प्रवेशित विद्यार्थ्यांची सांख्यिकीय माहिती खालीलप्रमाणे–

संलग्नीत महाविद्यालये एकूण 62	–	प्रवेशित विद्यार्थी –	5890
रिस अंतर्गत असलेली महाविद्यालये एकूण 78	–	प्रवेशित विद्यार्थी –	2938
विश्वविद्यालयाचे संचालित महाविद्यालय – 01	–	प्रवेशित विद्यार्थी –	73
रामटेक परिसर आणि वारंगा परिसर	–	प्रवेशित विद्यार्थी –	435
		एकूण विद्यार्थी संख्या	**9336**

रामटेक आणि वारंगा परिसर येथे सुरू असलेल्या विविध अभ्यासक्रमांमध्ये प्रवेशित विद्यार्थी

प्रमाणपत्र (एकूण 01)	–	प्रवेशित विद्यार्थी –	07
पदविका (एकूण 05)	–	प्रवेशित विद्यार्थी –	70
पदव्युत्तर पदविका (एकूण 02)	–	प्रवेशित विद्यार्थी –	24
पदवी (एकूण 11)	–	प्रवेशित विद्यार्थी –	165
पदव्युत्तर पदवी (एकूण 14)	–	प्रवेशित विद्यार्थी –	155
एम्.फिल्. (एकूण 06)	–	प्रवेशित विद्यार्थी –	14
		एकूण विद्यार्थी संख्या –	**435**

Department of Veda & Vyakarana

Establishment Year - 2000

Faculty - Vedavidya

Courses - M.A., M.Phil., Ph.D., Shastri, Acharya & Vidyavaridhi etc. (Vaidik Literature & Vyakranashastra)

Dean - Prof. Vijaykumar C. G.

HoD - Dr. Harekrushna Agasti, Associate Professor

Asst. Professors - Dr. Shivaram Bhat, Dr. Jaywant Chaudhari

No. of pursuing Ph.D. Students -

Objectives -

- To study & research in ancient Vedic Literature
- To peruse interdisciplinary study & research between Vedic Literature & Modern Science
- To study & research in Vedangas.
- To peruse study of Vyakaranashastra in traditional Gurukul system.
- To inculcate, preserve and conserve the Shastras in new generation
- To propagate Sanskrit through Sanskrit Sambhashan Shibir

Research Focus

- To promote research on both Navya & Prachin Vyyakaran.
- To inspire students to pursue Ph.D on rare manuscripts of Sanskrit Vyakarana.
- Major research projects onVyakarana by faculty members.
- Arranging special lectures for Ph.D. Scholars by eminent scholars for quality research.
- To prepare e-resource of Shastra texts of Vyakarana.
- Promoting interdisciplinary research to achieve maximum utility of research.
- To organize National & International level Seminars, conferences & workshops to update the research knowledge of students in present scenario.

Department of Veda and Vyakarana

1)Spoken Sanskrit Class:

A free Spoken Sanskrit class was organized by the Department of Veda and Vyakaran of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University from 24.09.2019 to 03.10.2019 for the purpose of creating interest in Sanskrit language and acquiring Sanskrit conversation skills among students and general public. The class was inaugurated by Hon'ble Vice Chancellor of the University Acharya Shrinivas Varakhedi. The inaugural session was presided over by the Dean of the Faculty of Vedic Studies as well as the B.P.D. Director Dr. C. G. Vijayakumar The Coordinator of the spoken Sanskrit class and the professor of Veda and Vyakaran, Dr. Harekrishna Agasti was present. At the beginning of the inaugural session, Dr. Agasti outlined the objectives of organizing this class. Hon'ble Vice Chancellor Acharya Shrinivas Varakhedi , explained the benefits of Sanskrit Conversation as well as why knowledge of Sanskrit is necessary for the propagation of Sanskrit.

He said that the vocabulary of Sanskrit language is so huge that one life is not enough to know it. He said that Sanskrit has been known as the language of India since ancient times. From Kashmir to Lanka, from Vagandhar to Magadha, students were studying various sciences and disciplines from Nalanda, Takshashila, Kashi and other universities. Due to this language, the works of Kashmiri Pandits like Rudrat, Kayyat, Mammat became famous directly up to Rameshwar. Charak in Ayurveda is from Punjab, Sushruta from Varanasi, Vagbhat from Sindh, Kashyap from Kashmir and Vrind from Maharashtra all became popular throughout the country for their important works in Sanskrit. Prof. C.G. Vijaykumar in his presidential address stated the importance of Sanskrit language and the effect of Sanskrit conversation on human life. He further added that the overall development of human beings is achieved through the study of Sanskrit language. Dr. Shivram Bhatt, Assistant Professor, Department of Veda and Vyakaran, conducted and proposed the vote of thanks.

A total number of 100 students from Ramtek area participated in the Spoken Sanskrit class. This ten-day class was held daily from 12.00 to 02.00 pm. Divyani Anmolwar and Vaishnavi Dabhekar students from Veda and Vyakaran departments guided the participants. The teachers of this class worked hard to increase the students' conversational skills as well as their confidence in various subjects like Sanskrit language, everyday usage words, communication skills, syntax, Sanskrit alphabet system, recitation of Subhasita, Bhagavad Gita etc. The students were enlightened on various scientific subjects by the expert professors of the university.

The Valedictory program of this Spoken Sanskrit Class was held on 19.07.2017. Head of Veda Vidya Faculty Dr. C.G.Vijaykumar was present .He stated that every section of the society should give its time for the propagation of Sanskrit language. He opined that the conduction of Spoken Sanskrit classes as well as the self-initiated conversation would be a great service for the promotion and dissemination of the language. The report of the ten-day spoken Sanskrit class was presented by Dr. Harekrishna Agasti. The students who participated in the class expressed their feelings about the class. Certificates were awarded to the participating students. Due to the enthusiastic participation of the students and the meticulous planning of the department the ten-day Sanskrit Conversation Class was successfully completed.

2) Book Exhibition

On 27.08.2019, a book exhibition was organized by the Department of Veda and Vyakaran of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University with the help of the Library Department. All the texts related to Vedas and grammar were displayed in the exhibition. The exhibition was inaugurated by Hon'ble Vice Chancellor of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Acharya Shrinivas Varakhedi. On this occasion, the Dean of the Faculty of Veda vidya and Head of the Department of Vedas and Vyakaran, Dr. CG Vijaykumar, Deans of all the faculties, Head of the Departments, Professors and all the students of the Department of Veda and Vyakaran were present. All students learning Sanskrit Vedas and grammar and all students researching grammar took full advantage of this.

Prakshastri first and second year of grammar, Shastri first year as well as M.A. first and second year students of Sanskrit Veda and Grammar were assigned in groups and instructed to prepare a format based on the books on display. The format included name of the book, author, editor, critic, publisher, table of contents and price of the book.. M.A. second year students of Sanskrit Veda and Grammar were assigned to list all the commentaries and critics of a books available in the exhibition. All the students did this work smoothly as instructed. Dr. Harekrishna Agasti, Head, Department of Veda and Vyakaran, organized the exhibition. Dr. Shivram Bhat, Dr. Jaywant Chaudhari, Dr. Kartik Bhagwat, Dr. Amit Bhargava and all the library department helped to make this program successful.

3) Samas Parichay Workshop

From 24.09.2019 to 03. 10.2019, a seven-day Samas Parichay workshop was organized by the Department of Veda and Vyakaran of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University. The workshop was inaugurated by Dr. C G Vijaykumar. Dr. Madhusudan Penna, Dean of the Faculty of Indian Philosophy was the Chief Guest of the program. In his guest speech, Hon’ble Penna sir explained the purpose of the Samasa study to everyone. After the presidential address Hon’ble Prof.CG Vijaykumar conducted an introductory class on Samas. On 25.09.2019, Mr. Anil Kumar, from Hyderabad took a class on the subject of grammar through computer with demonstrations. Dr. Harekrishna Agasti and Dr. Jaywant Chaudhari, as well as Kartik Bhagwat conducted classes for seven days with the help of audio-visual aids. On the last day of the workshop, Hon’ble Prof C.G. Vijaykumar examined the students by conducting an examination by Vyomalab. A total number of 70 students participated in this workshop. In the concluding session, Hon’ble Vice-Chancellor Prof. Shrinivas Varakhedi was present. He delivered an encouraging speech to all the students on the subject. His speech inspired the students towards grammar. At the inauguration ceremony of the workshop, the head of the department Dr. Harekrishna Agasti made the introductory remarks. The purpose of this workshop was to impart knowledge about Samas to the students studying Sanskrit.

4) Research Meeting

A research meeting was organized by the Department of Vedas and Vyakaran of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University on 14.02.2020 for the students doing research on grammar and Vedas. The research meeting was attended by M.Phil and Ph.D students of the Department of Veda and Vyakaran. All the research students outlined their research so far through PPT. This research meeting was attended by all the guides and all the teachers in the department. A total number of 06 students participated in this research meeting.

5) Special lecture

On 05.11. 2020 a special lecture was organized by the department of Veda and Vyakaran of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University on Sanskrit tools. Shri Anil Kumar from Hyderabad delivered this special lecture on online Sanskrit Tools for all students studying Grammar and Veda. This lecture was helpful for the students learning Grammar, traditional Shastras and research .Detailed description on where and how to find Online content and e texts regarding Veda and Grammar and how to do Sanskrit typing was given in the lecture.

6) Special Lecture

On 09.08. 2019 Department of Veda and Vyakaran of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University organized a special lecture on Computational Toolkits By Dr. Amba Kulkarni, University of Hyderabad for all students of the university. Hon'ble Vice Chancellor of the University Prof. Shrinivas Varakhedi presided over the function. The Department of Sanskrit at the University of Hyderabad is working on developing various computer tools for the analysis of Sanskrit texts following the Indian grammar tradition. Through this presentation, she gave a brief overview of the tools available on the website. She gave information about the padas, padaparichay and kaarak through her presentation. Many Sanskrit texts like Ramayana, Srimadbhagavadgita etc. with complete Hindi and English translation are available on this web site. She explained through experiments how we can use this web site.

7) S. A. Dange Smriti Lecture Series (Webinar)

Due to the outbreak of corona , S.A.Dange commemorative lecture series was organized by online platform Zoom by the Department of Vedas and Vyakaran of Kavikulguru kalidas Sanskrit University on 07,08,09-6-2020. Under this lecture series, on 07th June the lecture was delivered by I.I. T. Professor KS Kannan from Madras on The Theories of Karakas. On 08th Prof. Dr.Malhar Kulkarni from IIT Mumbai gave a talk on Significant phenomenon in the paninian grammatical tradition during the 16th and 17th centuries. Also on 09th, Professor Lalit Kumar Tripathi gave his statement on the topic of Dhavnivijnandrustya Avarnavichar.

Shripad Amrit Dange (10 October 1899 - 22 May 1991) was a founding member of the Communist Party of India (CPI) and a leading figure in the Indian Trade Union Movement. During the British rule, Dange was arrested by British authorities for communist and trade union reasons and sentenced to a total of 13 years in prison. After India's independence, a series of events, such as the Sino-Soviet partition, the Sino-Indian war, and while in prison, Dange sent letters to the British government offering them cooperation, and the Communist Party of India. He was also a well-known author and the founder of the first socialist weekly socialist in India. Dange played an important role in the formation of the state of Maharashtra

A total of 1265 listeners registered for the lecture series conducted through ZOOM. 900 listeners attended the live lecture series. Hon'ble Acharya Shrinivas Varakhedi, Vice Chancellor of the University presided over the three-day lecture series. Introductory remarks to the lecture series was given by Dr. C. G. Vijaykumar Dean of Faculty of Vedvidya, Vedastavan was performed by Amit Bhargava, Introduction of dignitaries was given by Dr. Jaywant Chaudhari, Assistant Professor of the Department, and the entire lecture series was conducted by the Head of the Department, Dr. Harekrishna Agasti.

8) Online International Webinar

An online international webinar was organized by the Department of Veda and Vyakaran of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University on 02-05-2020 due to the outbreak of corona. In this international webinar, Professor Amba Kulkarni National University Hyderabad, Professor Girishnath Jha J.N.U.S. Delhi, Professor Shivani V, Karnataka Sanskrit University, as well as Dr. Sai Susarla, Vedic College of Science, MIT Pune, was present as the distinguished lecturer. These lecturers gave their statements on the topics of online Sanskrit literature, links to various Sanskrit literature, the work done on online Sanskrit so far, etc., which are useful to the students.

This online international webinar was presided over by the Vice Chancellor of the University, Hon'ble Acharya Shrinivas Varakhedi. . Introductory remarks to the lecture series was given by Dr. C. G. Vijaykumar Dean of Faculty of Vedvidya, Vedastavan was performed by Amit Bhargava, Introduction of dignitaries was given by Dr. Jaywant Chaudhari, Assistant Professor of the Department, and the entire lecture series was conducted by the Head of the Department, Dr. Harekrishna Agasti.

Department of Sanskrit Bhasha & Sahitya

Establishment Year - 2000

Faculty - Sanskrit & other languages

Courses - 1. Agam Sanskrit, 2. Agam Prakrit), 3. B.A. Sanskrit (Visharad), 4 Shastri, 5. Acharya, 6. M.A., 7. M.Phil. 8 Vidyavaridhi 9. Ph.D., 10. D. Litt. (Sanskrit Literature & Poetics)

Dean - Prof. Nanda Puri

HoD - Prof. Kavita Holey

Asst. Professors - Dr. Parag Joshi, Dr. Rajendra Jain

No. of pursuing Ph.D. Students - 21

Objectives -

- To study & peruse research in Ancient Sanskrit literature & language.
- To promote the interdisciplinary studies and research in Sanskrit literature & other languages.
- To promote Sanskrit to Sanskrit lovers & layman by perusing Agam & Visharad courses.
- To make available the basic courses of ancient Indian languages like Pali, Prakrit to students.
- To make available Certificate, Diploma in German, French etc. foreign languages for students.

Research Focus

- Contemporary Sanskrit Literature & Poetics
- Interdisciplinary Research
- Research paper publication of research scholar with guide
- Bimonthly one-day departmental Research Meet for Research Scholars.

DEPARTMENT OF SANSKRIT BHASHA TATHA SAHITYA

A brief report of the various Programmes and events organised by the P.G.T.D. Sanskrit Language and Literature Department, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek, in the Academic Session 2019-20, are as follows -

1. Kalidas Day Celebration:

The Kavikulagur Kalidas Sanskrit University organises Kalidas day celebration every year on first day of Aashadh to inculcate his poetic beauty and valuable teachings in the Society. In this academic year, the University had organised Kalidas day on 03rd July, 2019 at Ramtek. Hon'ble, Vice Chancellor, Shrinivas Varkhedi and the Dean of the faculty, Prof. Lalita Chandratre and the dean of the faculty Prof. Nanda Puri offered flowers to the statue of Kalidas as a token of honour. On this occasion, Prof. Nanda Puri delivered the speech on the relevance of Kalidas in today's world. She also threw light on the literature and writing of Kalidas. Prakshastri, Shastri and Aacharya students undertook group reading of Kalidas's Meghdootam. The function began with the holy prayer. The occasion was graced with the presence of Registrar, Vijaykumar Menon. All university staff, heads of the various departments and non- teaching staff from Ramtek campus were present during the programme. The programme was followed by a visit to the memorial.

2. Gurupournima

Along with students and the staff, the University has celebrated Gurupournima on 16th July 2019 at Ramtek campus. Parkshastri, Shastri and Acharya students presented the honorary group song for the teachers. The programme was graced by the presence of professor, Prof. Nanda Puri and other professors and heads of the various departments. By offering the bouquet, and greeting cards students made the Sanskrit verse 'Taismai Shri Guruvei Namah!,' meaningful. The programme was conducted by the students of the department.

3. Sanskrit Week Celebration:

Sanskrit week is organised by the University every year for the promotion and dissemination of Sanskrit language. This year, by the order of Vice- Chancellor and under the guidance of faculty, During Sanskrit week various programs were organised for seven days.

The function began with the auspicious Vedic prayer (Mangalacharan) and Sarswati Vandana. The prizes and certificates have been distributed by the dignitaries to the winners on 21st August 2019. The occasion was graced with the presence of all the teaching staff for seven days. The programme ended with National Anthem.

4. National Seminar and Educational affiliations:

Department of Language and literature has organised one day national seminar on the occasion of Kalidas Day on 16th July 2019. Eklavya Sanskrit Academy head, Dr. Mihir Upadhaya was invited as the chief guest. The occasion was chaired by the Dean of the

faculty, Prof. Nanda Puri. All the students and teachers of the university openly discussed the various aspects related to Sanskrit and enjoyed the knowledge enhancing discussion. On this occasion Department of Language and Literature instilled educational links with Eklavya Sanskrit Academy. The formal vote of thanks was delivered by Prof. Kavita Holey.

5. Sanskrit Kavyasandhaya (Sanskrit Poetic Eve):

Department of Language and literature along with Sanskrit Bhasha Pracharini Sabha has organised Sanskrit Kavya Sandhya on 3rd August 2019. On this occasion the Chief Guest was Pro. Ramakant Shukla and Hon'ble Vice- Chancellor Prof. Shrinivas Verakhedi graced the occasion with his special presence. In this program Sanskrit Bhasha Pracharini Sabha members along with some poets among the faculty of the university with the Vice- Chancellor displayed their poetic talent. Dr. Ramakant Shukla won over the hearts of the attendees with his poetic diction. On this special occasion, Dr. Parag Joshi has received Prajnya Bharti Yuva Puraskar from Sanskrit Bhasha Pracharini Sabha. The program was conducted by Dr. Veena Ganu and formal vote of thanks was delivered by Renuka Karandikar.

6. Sanskrit Ashtavadhan and Sanskrit Sevavrati Award Ceremony

On 18thAugust 2019, Ashtavadhan program in traditional study method was organized for the people of Nagpur as well as for the university professors, non-teaching staff and students. Ashtavadhana was organized by famous personality of India, Shri R. Ganeshan. The event was held at Vishal Bhavan at IIT Trimurti Nagar, Nagpur. The Ashtavadhan program was coordinated by the department. At this occasion, the Sanskrit Sevavrati Award of the University was given to Prof. Leena Rastogi.

7. Kalidasa Samagravanmaya Prakashan

Professors of Sanskrit Language and Literature of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University completed the work of editing as well as Marathi translation in Kalidas Sampravangmay Prakashan Project. The Kalidas Samagravanmaya was published in the All India Oriental Studies Council held between 10th to 12th January 2020.

8. Organizing All India Oriental Studies Conference

The University has successfully organized the All India Oriental Studies Conference from 10th to 12th January, 2020. In the various committees organized for this conference, the department worked with dedication from the beginning to the end. Prof. Nanda Puri looked after the cultural committee whereas Prof. Kavita Holey co-ordinated and administrated the arrangement committee. Dr. Parag Joshi and Dr. Jain has looked after enrolment and staying arrangement and completed the task appropriately.

9. Marathi Language Conservation Fortnight

Marathi Language Conservation Fortnight was organized during the All India Oriental Studies Conference at Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Nagpur.The program was conducted by Dr. Pallvi Kawale. The Formal Vote of thanks is delivered by Prof.

Kavita Holey. In this program, the deans of the university, the heads of the department and university staff were present in large number.

10. Special lecture on Natyatantra in Uttararamcharit

The Department of Sanskrit Language and Literature, on 16th October 2019, has organised a special lecture by retired Sanskrit Professor Mrs. Shailja Ranade on Natyatantra in Uttararamcharit. Prof. Kavita Holey, Head of the Department felicitated Mrs. Ranade on behalf of the department with bouquet of flowers. Prof. Nanda Puri, chaired the program and in her speech highlighted the dramatics of the great playwright Bhavabhuti. Mrs. Ranade through various stories explained students about Uttaramcharit. All university staff, heads of the various department and non- teaching staff from Ramtek campus were present during the programme. At the end of the speech, the Hon'ble Head of the Department, Prof. Kavita Holey expressed her gratitude to one and all. The program was conducted by Dr. Rajendra Jain.

11. Teacher's Day

In Kavikulguru Kalidas Sanskrit University on Wednesday, 5th November 2019, a special program was organized on the occasion of Teachers' Day at Nagpur and Ramtek. The professors of the department observed everything planned by the students and gave proper guidance. At 4 pm, all the students invited all the departmental professors of the university to the greeting program and handed over bouquets and greeting cards. The program concluded with a mantra of unity.

12. Special Lecture on Natyatantra in Mritchakatik –

The Sanskrit Language and Literature Department has organised a special lecture on Natyatantra in Mritchakatika on March 12th , 2020. Sanskrit Professor Dr. Kaveri Jadhav, Savitribai Pune University, Pune was invited for the special lecture on this subject. Head of the Department, Prof. Kavita Holey felicitated Dr. Kaveri Jadhav on behalf of the department by giving a bouquet of flowers. The program was chaired by Prof. Nanda Puri. Dr. Kaveri Jadhav beautifully explained the natyatantra in Mrichakati and simplified it to the students present. At the end of the lecture, the head of the department expressed her gratitude. The program was conducted by Dr. Rajendra Jain.

13. Online Corona Poetry Seminar

Under the guidance of Hon'ble Vice- Chancellor, Prof. Srinivas Varakhedi and Dean of Faculty Prof. Nanda Puri, during Covid-19 lockdown, the department organized an international Kavisangam online on Corona on 25.04.2020 from 11.00 am to 1.00 pm. The program was presided over by the Vice- Chancellor, Prof. Shrinivas Varkhedi and the program was inaugurated by Sanskrit Professor Madhav Deshpande from California. Total 45 Sanskrit poets had presented self-composed Sanskrit poems on epidemic Corona or about Corona. The online program was attended by about 300 participants. The program was coordinated by Dr. Parag Joshi and Dr. Rajendra Jain.

14. Online Pragya Bharti Shri. Bha. Varnekar Lecture Series Program

The Sanskrit Language and Literature Department has organised Online Pragya Bharti Shri. Bha. Varnekar Lecture Series Program from 13th May to 15th May 2020, Pragya

Bharati. The program was chaired by the Vice- Chancellor, Prof. Shrinivas Varakhedi. In the program, Prof. Gauri Mahulikar, Vice-Chancellor Chinmaya University Kerala. Prof Kamalesh Chaudhari, Head of Department, Gujarat University and Sundareshwar, head department of Sanskrit, Calicut University, Kerala were the chief orator. The program was co-ordinated by Dr. Parag Joshi

15. Online One Day Text Reading Workshop

The Department of Language and Literature has organised Online One Day text reading workshop from 04th June to 10th June 2020. A text reading workshop was based on Meghadoot Sanskrit Poetry. Dean of the Faculty of Language and Literature, Prof Nanda Puri has initiated the reading of Meghdoot text during the week. Prof. Shrinivas Varkhedi inaugurated the workshop. Total number of 400 Sanskrit students and Meghdoot lovers benefitted by the workshop. At the end of the workshop students were evaluated by the Quiz. The workshop was co-ordinated by the head of the department Prof. Kavita Holey.

16. Library Visit:

The department had organised a Library visit for newly admitted students in the month of July to make them aware and conscious about the variant available books. While visiting the library, Professors in the Department had introduced and explained about various books. Students have got a new experience of directly handling the books.

17. Academic Details of Department Faculty:

In the academic year 2019-20, all teachers have participated in various International, National and State level Seminar/Conferences and presented their research articles as mentioned by them in their PBAS (API) form. Of them, some details are as follow-

The Dean of the Faculty of Sanskrit and Sanskritetara Bhasha and HoD., Dr.Nanda Puri had took charges as the director, IQAC. As per the PBAS form, she had published 2 books, 06 research papers published and 03 research papers presented during the year. 01 Ph.D. students had submitted research thesis and completed her work under her guidance. She was invited as resource person on 12 variant places to deliver the speech. She is presently working on two research projects.

The Associate Professor, Dr. Kavita S. Holey worked additionally on position of the Secretary of the Maharashtra State Kalidas Sadhana Puraskar Scrutiny Committee & Selection Committee. She had also worked as in-charge Director, Extension Services Board & Public Information Officer, Right to Information, in the university. As well as, She had taken charges as the Nagpur Campus Director & the Co-ordinator, IQAC, K.K.S.U, Ramtek. As per the PBAS form, she had published 02 books and edited 23 books, 02 research papers published and 03 presented, 05 articles during the year. She presented 05 research papers in the year. 08 Ph.D. and 01 M.Phil. Students are working under her guidance. She was invited as resource person on variant places to deliver the speech. She is presently working on the two sanctioned research projects.

The Assistant Professor Dr. Parag Joshi assumed additional charge as the Education Officer of the Vice-Chancellor's Office. Dr. Parag Joshi has been awarded Prajnya Bharti Yuva Kavi Puraskar from Sanskrit Bhasha Pracharini Sabha.

As per his PBAS form, he published 09 books, 09 research papers & articles during the year and presented 07 research articles in the year. He was invited as resource person on 17 variant places to deliver the speech. He has contributed in developing LOCF police for Sanskrit.

The Assistant Professor, Dr. Rajendra C. Jain, was working as a research course coordinator for Ph.D and M.Phil. As a University SWAYAM coordinator he is also assigned the responsibility of TCSION Glassroom learning officer.As per his PBAS form, he had published 01 books and 02 research paper during the year. He presented 02 research papers in the year.

All teachers of the Department had performed all examination related duties like Centre officer, Valuation Officer, Paper Setter, Moderators etc. Other than this, regular teaching activities related to the students performed by all on time.

18. Students Achievements:- Awards & Prizes:

Students of the Dept. have got motivation and proper guidance for various events and competitions by the Departmental Teachers. They have achieved Awards & Prizes as mentioned below in different events.

Amruta Barbadikar, student of MA first year has passed NET exam in December 2019.M.Phil student of the department, Suvarna Kewate has got scholarship under UGC OBC scholarship scheme. Under the University research scholarship Pradnya Karkare for M. Phil and Vedashri Arvikar for PhD received the scholarship in 2019-20.

1. **Tirupati Talent Festival:**

The students of the department has also participated in 'All India Sanskrit Students Talent Festival, 2019-20', organised by Rashtriya Sanskrit Vidyapeeth, Tirupati (AP) form 28-01-2020 to 31-01-2020. Students have presented in academic and cultural both activities such as Sanskrit Songs, Dramas, Dances and Speeches. The student from M.A. first Amrita Barbadikar, Bhakti Purandare, Vaidehi Kulkarni had got III Prize in One Act Play competition. The old student Prachi Patodkar had got Consolation prize in singing Sanskrit Song.. Adwait Arvikar and Shruti Sharma had participated in Elocution competition and got prizes. The dances presented by students, were very much appreciated in the festival.

2. **Rashtriya Sanskrit Sansthan- Shastriya Spardha (Mumbai)-**

The Rashtriya Sanskrit Sansthan (University), New Delhi had organized State Lavel Shastra-competition in Mumbai Campus. The competition had organised in December-2019. Students from the Department as shown below had participated in the competition. Amruta Barbadikar, Bhakti Purandikar, Vaidehi Kulkarni and Jitendra Bhilwade (M.A.), won the first rank and gold medal by participating in the various competition. Miss Vedashri Aarvikar won the first place by participating in the competition. Shruti Sharma won the first place in Sankhayayoga Competition and Adwait Aarvikar got second prize in Grammar eloquition competition.

3. **Rashtriya Sanskrit Sansthan: Agartala**

Miss Vedasri Arvikar and Mr.Bhushan Mule of the department, who won first place in the National Sanskrit Institute-Classical Competition, were selected for the national level competition held at the prmises of National Sanskrit Institute, Agartala. Miss Vedasri andMr. Bhushan has participated in the competition.

4. **Sanskrit Week Competition Participation**

All the Graduate and postgraduate students has participated enthusiastically in the Sanskrit week competitions organized by the University.

5. **N. K. Behare Smruti State level College Elocution Competition**

The above competition was organized at Shri Narendra Tidke College, Ramtek on 26th January 2020. Miss Maithili Anjankar has participet in the competition.She has also participated in the Speech competition organized by Orange City College of Social Work Nagpur on 10th December 2029.

6. **Inter-Collegiate Competition**

R. S. Mundale College of Arts and Commerce has organized Inter-Collegiate Competition on the occasion of centenary Celebration**.** Between 27th Jan to 29th Jan 2020. On this occasion our 08 students had participated in cultural program specifically, Group Dance competition. Namely, Prasad Bhoge, Rutuja Patil, Komal and Mahi these students had participated very enthusiastically.

7. Greeting Card Making Competition:

At the occasion of Pratisthapan Program University had organized Greeting card making Competition. All the students had participated enthusiastically and Prakshastri student Prashant Bhoge won the first prize on 16th July 2019. All students had participated very enthusiastically.

7. Bharatiya Sanskriti Pariksha Spardha-

The department students form M.A. & B.A courses had participated in Bharatiya Sanskriti Pariksha competition being held by the Nagpur and Ramtek branch of the institution- Vivekanda Kendra, Kanyakumari. 15 students from the departments had registered & participated in the written exam competition.

8. **Research Scholar- Paper Presentation and Discussion**

Research Cell of the university has organized research paper presentation for research scholars. On this occasion, Rashtriya Sanskrit University Head, Pro. Ranidas Shivamurti had oblidged the students with his guidance for three days.

9. **All India Oriental Studies Council**

The University has organized the All India Oriental Studies Council from 10th to 12th January, 2020 in which research scholars had presented their papers. This had been considered as a great contribution in the field of research.

Department of Bhartiya Darshan

Establishment Year - 2000

Faculty - Indian Religion, Philosophy & Culture

Courses - M.A., M.Phil., Ph.D. Darshanshastra & Yogashastra

Dean - Prof. Madhusudan Penna

HoD - Dr. Kalapini Agasti, Associate Professor

No. of pursuing Ph.D. Students -

Objectives -

- To study the facts of Ancient Indian Religion
- To study & peruse research of the tradition of Indian Darshan
- To peruse comparative study of Indian & other religions
- To study comparatively Indian & Western philosophy & major Works

Research Focus

- To organize research based programs to enable students to contribute to quality research.
- Research projects are proposed under RUSA
- Research carried through Dept. in Indian Philosophy in general and Vedanta, Samkhya-Yoga Philosophy in particular.

Department of Indian Philosophy

Various programs were organized by the Indian Philosophy Department in the academic session 2019-20. The following is a list of those events.

International Yoga Day - 21.06.2019

International Yoga Day was organized by the Department of Indian Philosophy, Kavikulguru Kalidas Sanskrit University. In today's age of competation mental stress is a consequential phenomenon. A well-balanced, calm lifestyle is essential to cope with stress.

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University is always striving to impart positivity in society. In order to achieve this, the Department of Indian philosophy, has undertaken several programs. Among such activities celebration of International Yoga Day is also one. As a part of celebrations of International Yoga Day, awareness on yoga was created among general public. Special yoga camps were conducted for yoga enthusiasts.

Following are the details of the yoga classes specially organized on the occasion of International Yoga Day. Permission was granted by the university in 2018 for setting up a Yoga Counseling Center of the Department of Indian Philosophy, but it could not be set up due to lack of space. Although people could not contact the center for yoga counseling, the yoga counseling center conducted special yoga training camps at various places by the students of the yoga department of the university and provided yoga counseling to the students and provided information about the counseling center of the university. These camps were held free-of-cost as they were held for publicity this year. But it will definitely pay off in terms of earnings from next year. Information on these special camps is provided below.

Date - 21 June 2019

On the occasion of International yoga day, upon the directives of the government, Yoga classes for all teachers and non-teaching staff of Sanskrit University were organized at University Campus Ramtek from 07 to 08 in the morning. The session was conducted by Shri. Gaikwad, Patanjal Yoga Samiti, Ramtek. He taught yoga to the audience and also guided the meditation process. This Yogasana session was attended by the Sub-Divisional Officer of Ramtek, Shri. Jogendra Katyare, Sarpanch Shri. Madan Savarkar, Superintendent of Police Smt. Nayana Alurkar, President of the program Hon. Vice-Chancellor Prof. Srinivasa Varkhedi, Hon. Registrar Dr. Ramchandra Joshi, Program Coordinator

and Head of Faculty of Indian Religion, Philosophy and Culture of the University, Prof. Dr. Madhusudan Penna and the Head of the Department of Indian Philosophy. Kalapini Agasti.

Shubham Jambulkar, student of M.A. Yoga Shastra, performed a yoga song. On this occasion a group of students belonging to the University performed dance on Sri Shankaracharya's Nirvana Shatka as well as other hymns. Among them were Priyanka Vairagade, Deepika Patil, Abhilasha Sisodia, Priya Tembhare, Pooja Deshpande and Ashlesha Deshpande.

On the occasion one of the University's P.G. Diploma in Yoga Shastra student Priyanka Vairagade, who won the international yoga tournament was facilitated with shawls, certificates, roses and gifts by Hon. Vice-Chancellor Prof. Shrinivasa Varkhedi.

University publishes an annual research journal named 'Sodhasamhita'. This year, the publication of the research journal 'Yogabharati' based on yoga as a special issue of the journal was done. The release of the journal was done under the presence of Vice-Chancellor Prof. Varkhedi, Registrar Dr. Prof. Ramchandra Joshi and Dean of Sanskrit and Non-Sanskrit Language Faculty, Prof. Nanda Puri. The editor of this special issue is Dr. Kalapini Agasti, head of the department, Indian philosophy.

Yogabharati

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University's Department of Indian philosophy is publishing a research journal named 'Yogabharati'. This journal is being published with the aim of developing interest in research among students and professors and presenting it to the research community. We are happy to publish Yogabharati today as a special issue of this research journal. The research work done by the final year students of the Yoga course in the Indian Philosophy Department is being published on this occasion. The guide in this publication is Hon. VC Prof. Shrinivasa Varkhedi, and I would like to thank the editorial board headed by Prof. Madhusudan Penna and all the writers and technical assistants Umesh Patil.

State Level Yoga Competition

The Indian Philosophy Department has sent 12 teams and 2 teachers from the University for the State Level Yoga Championship 2019 at Nanded. The competition was held on 27th July 2019 at Shankarrao Chavan Stadium, Nanded. Boys and girls of different ages won 5 medals in the competition. Pooja Deshpande and Priya Tembhare got first place, Harshal Bangade and Priyanka Vairagade got second place and Pundalik Burande got third place. University Professor Renushree Bansod and Shri. Sachin Daware were also

felicitated by the organization. Prof. Madhusudan Penna, and Dr. Kalapini Agasti encouraged the students. The Vice Chancellor of the University, Prof. Shrinivas Varkhedi and all the faculty appreciated the students.

'Sastrabharati' lecture

Introduction to Vedic Literature - 27.07.2019

On this day, the Department of Indian philosophy has organized a lecture of Dr. Veena Ganu titled 'Introduction to Vedic Literature'. A total of 40 students from the Department of Indian Philosophy and Yoga attended the lecture, which was aimed at introducing Vedic literature to students of philosophy. A question and answer session was held at the end of the lecture. The speaker resolved all the doubts of the students. The success of the program was due to the cooperation of both the departmental faculty staff and the students. At the beginning of the program, the welcome and introduction of the literature Pvt. Dr. Renuka Karandikar did it while Dr. Dheeraj Kumar Pandey thanked the audience.

32nd National Yoga Championship 2019

Yoga Competition

The National Yoga Championship 2019 was held on 17th August 2019 by Vidarbha Yoga Association at Nagpur. A team of 16 students from the university and 02 students from the affiliated college, a total of 18 students participated in the event. Out of them, 02 students from our university were selected for the International Yoga Competition to be held in Indonesia. Manthan Thackeray won a silver medal in the Rhythmic Yoga competition. Rekha Thakur finished sixth in the yoga competition. Ms. Renu Shri Bansod and Shri. Sachin Davre accompanied the students. Prof. Madhusudan Penna and Dr. Kalapini Agasti encouraged the students. The Vice Chancellor of the University, Prof. Shrinivas Varkhedi and all the faculty appreciated the students.

District Yoga Championship held at Warora on 25.08.2019.

A District Yoga Championship was held at Warora on 25.08.2019 by Chandrapur Yoga association. The competition was attended by a group of university students. Among them, Shubham Thakkar won a silver medal in the age group of 21 to 25 and Amit Desai won a gold medal in the age group of 45 years. These students were mentored by Prof. Renushree Bansod and Rashmi Kumath. All the professors of the Indian Department of Yoga Science congratulated the winners.

As a part of Acharya Bharti, that is conducted by the Department of Indian philosophy, as a part of celebrating Gita Jayanti, on 7,8,9 December, in the morning from 7 to 8 collective recitation of Bhagavadgita was held. Vice Chancellor Prof. Srinivas Varkhedi presided the program. Daily reading of 6 chapters and after that, Vice-Chancellor delivered speech. All the resident students of Guruji Golwalkar Gurukul were present in this program. Ms. Shraddha Upadhyay took special efforts to conduct the program succesfully. On the last day, The program concluded with a fruitful speech by the Vice-Chancellor.

' Shastrabharati ' Lecture Series - 29th August 2019

Hon. Christopher Chappell's lecture was organized under the lecture series ' Shastrabharati ' by the Department of Indian Philosophy. In this program, Hon. Christopher Chappell, his wife , Dr. Manju Jain , Dr. Archana Jain , Dr. Anita Agarwal, Hon. Vice-Chancellor , Prof. Shrinivas Varkhedi , Prof. Madhusudan Penna and Dr. Kalapini Agasti were present. Shri. Christopher Chappell has explained the nature of yoga in Jainism and Dr. Manju Jain, Dr. Archana Jain , Dr. Anita Agarwal gave some demonstrations of Jain Yogasadhana and got it done by the audience. The event was attended by all the officers and staff of the University as well as all the students.

State Level Seminar

(Philosophical Thoughts of Saints in Maharashtra)- 11th October 2019

A state level seminar was organized by the Indian Philosophy Department of the University under the lecture series 'Acharyabharati'. The seminar on ' Philosophical Thoughts of Saints in Maharashtra ' was chaired by Hon. Vice Chancellor Prof. Shrinivas Varkhedi, Director. Dr. Bhagyalata Patskar, Director, Vedic Research Board, Pune, Dr. Dinesh Rasal Maharaj, Savitrabai Phule, Pune University, Prof. Yashodhan Sakhare Maharaj Teacher of Sant Sahitya and Vedanta Shastra at Sadhakashram in Alandi. and Prof. Madhusudan Penna were present. The coordinator of the program and the head of the Indian philosophy department, Dr. Kalapini Agasti introduced the program. Shri. Yashodhan Sakhre delivered lecture on the subject of ' Philosophical Literature of Tukaram Maharaj '. Dr. Dinesh Rasal maharaj has delivered lecture on ' philosophical views of Mauli on Cangadevapasasti '. Dr. Bhagyalata Patasakara had delivered lecture on ' philosophical discourse in Sahasranama literature '. Prof. Madhusudan Penna had delivered lecture on ' Philosophical thought of Shri. Gulabrao Maharaj '. The keynote address of the seminar was delivered by Hon. Vice-Chancellor. All Hon. Deans, executives, professors and students attended the event. Snacks and meals were arranged for the speakers.

Sastrabharati - 16th October 2019

Karmavichara in Bhagavatam (on the basis of Jada bharata akhyana)

A classical lecture was organized by the Department of Indian Philosophy under ' Shastrabharati ' lecture series. Dr. Shailja Ranade was invited from Yavatmal as the lecturer. The program was presided over by Prof. Nanda Puri as the chairperson while Dr. Arun Khodaskar, former lecturer of Degree College of Physical Education, Hanuman Vyayam Prasar Mandal, Amravati, and program coordinator Hon. Dr. Kalapini Agasti was present on the stage. Dr. Shailja Ranade elaborated Karmavichara in bhagawata through various stories based on the Jadabharata Akhyana. The Presidential Address of the event was delivered by Prof. Nanda Puri. The introductory part of the program was conducted by Dr. Kalapini Agasti.

Special Lecture - 'Scope of Research in Yoga' - 16 October 2019

Department of Indian philosophy organized a special lecture under 'sansodhanabharati' lecture series. The lecture was titled 'Scope of Research in Yoga'. In this lecture, Dr. Arun Khodaskar mentioned many topics in Yoga that can be researched. The need of the hour is to research such socially useful research topics in the field of research in a state-of-the-art manner. The lecture series was attended by all the students of Yoga as well as all the research students of Ramtek Campus and Waranga Campus of the University. The introductory and valedictory was organized by Dr. Kalapini Agasti.

Gita Jayanti (Collective Gita Reading) - 7th - 9th December 2019

On the occasion of Gita Jayanti under 'Acharya Bharati'. A group recitation of Srimad Bhagavad Gita was organized on 07.08.2019 December for three days from 7 to 8 in the morning. During the three days of the collective reading program, the Vice-Chancellor Prof. Shrinivas Varkhedi was present. All the resident students of Guruji Golwallar Gurukul were present in this program. Ms. Shraddha Upadhyay took special efforts for successfully conducting the program.

Madan Mohan Malviya Jayanti (Blood Donation Camp) - 24 December 2019

The birth anniversary of Pandit Madan Mohan Malviya, was celebrated with great enthusiasm on 24.12.2019. The event was organized under the Acharya Bharti initiative of the Indian Philosophy Department. The event was held in two parts, Acharya Memorial and Blood Donation Camp. Greatness of Acharya Madan Mohan Malviya was remembered for setting a great example to the society both in terms of dissemination of knowledge and patriotism. About 35 people donated blood at the blood donation camp. For this, a team of

doctors from Hedgewar Blood Bank in Nagpur was present throughout the day and provided valuable assistance. Both these programs were inaugurated by Hon. Vice Chancellor Prof. Shrinivas Varkhedi. Dr. Dheeraj Kumar Pandey took special effort to organize this evevnt. The event was organized in coordination with the National Service Planning Department of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University. Both these events were attended by all the students, professors and staff of the university.

Acharya Ramana Maharshi Jayanti (Text Reading Workshop) - 30 December 2019

On the occasion of the birth anniversary of Acharya Ramana Maharshi under Acharya Bharati by the Department of Indian Philosophy of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University. A special event was organized on 30.12.2019. In this program, which was held in the Pragya Chakshu Gulabrao Maharaj Yoga Room, the audience recited a chapter called ' Raman Upadeshasar '. On the occasion of these events, the remembrance of Raman Maharishi was followed by the recitation of his sermon. The program was moderated by Dr. Dheeraj Kumar Pandey and Mrs. Shraddha Upadhyay. The event was presided over by Dr. Kalapini Agasti. The event was also attended by a large number of professors from other departments.

National book exhibition during AIOC - 2 Book Stalls

Natonal book exhibition was organized by Kavikulguru Kalidas Sanskrit University on 10th,11th, and 12th January as part of AIOC. In the book exhibition, the exhibition of charts, models and other equipments prepared by the students on the subject of Darshan and Yoga by the Department of Darshan of India was held at Stall no. 44, 45, and 46 were planted here. For this, about 50 charts, 5 models on nine Indian philosophies created by the students were placed here. An exhibition of charts equipment and refinement materials on yoga as well as photos of various activities conducted by the department throughout the year was also displayed on the occasion. Apart from this, the attendees also took advantage of yoga counseling. The students of the Department of Indian Philosophy and Yoga were introduced to the art of chalk and art. The audience warmly welcomed and appreciated this initiative. Some expressed happiness by writing spontaneous reactions. The initiative was specially guided by Dr. Madhusudan Penna, Dr. Kalapini, Mrs. Shraddha Upadhyay, Mr. Dheeraj Pandey and Mr. Sachin Daware , Mr. Gaurav Kadlag , Mr. Mithilesh Bhakre , Mrs. Renushree Bansod worked hard for the success of this program.

Khasdar Krida Mahotsav, Nagpur

Khasdar Krida Mahotsav 2020 was participated by 20 students, and 01 Facyulty member of the University. The competition was held on 21st and 22nd January 2020 at Suresh Bhat Hall , Reshimbagh Nagpur . Boys and girls of different ages won 12 medals in the competition.

Also, a former student of the university, Ku. Dhanashree Lekurwale's Best Yoga Player of Nagpur District ”was presented by Shri Nitinji Gadkari and Cricketer Hardik Pandey. 6 children from Golwalkar Guruji Gurukul were accommodated in HH Hedgewar Memorial Memorial. Renushree Bansod, Professor of the University, led the students. Prof. Madhusudan Penna, and Dr. Kalapini Agasty encouraged students. The Vice Chancellor of the University, Prof. Srinivas Varkhedi and all the faculty appreciated the students.

Colombo, yoga tournament held at the Sri Lanka reported from Colombo , the Sri Lanka here. 09 February 2019 to dt. The International Conference was jointly organized by Shri Hanuman Vyayam Prasarak Mandal and National Institute of Sports Science , Colombo , on 12 February 2019 . The conference featured the presentation of research papers and a special yoga competition. In this yoga competition, a student from the Department of Indian Philosophy of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ku. Priyanka Vairagade participated and won the first place with a gold medal in this competition. The competition was held at the White Dunkan Hall in Colombo . The competition was attended by yoga competitors from Mauritius , Vietnam , Sri Lanka and India. In the age group of 22 to 35 , Priyanka Vairagade topped the list. On The award ceremony was held on February 12 at White Dunkan Hall . Sri Lanka's sports minister and director Harry phernado jielasajitha jayalala , India Arun khodasakara , Pro. Ravi Sahu was chiefly present. Ms. Priyanka Vairagade won the KKSV in the International Yoga Competition held in Sri Lanka. So, to participate in this competition, Kavikulguru Kalidas Sanskrit University awarded her Rs. A financial grant of Rs. 15,000 / - was given. The university congratulated her on her success in the International Yoga Competition.

'Emotional Intelligence' - 29/02/2020

A one-day workshop on emotional intelligence was organized on 29-02-0220. \Mr. Ashish Gurav (Pune) was the speaker. The program was organized by Shri. HH Golwalkar Gurujiat Varnekar Hall in Gurukulam from 11.30 am to 1.30 am . This program is conducted by Sri. Mithilesh Bhakre also welcomed the speakers. At the end of the program performed by Sachin Daware, Mrs. Shraddha Upadhyay expressed her gratitude. The event was attended by 82 students from the university.

(2) On the same day at 2.00 pm the above program was again organized for the non-teaching staff. About 25 staff members attended the event, taking some time off from the essential work of the university. The director of the program, Hon. Mr. Ashish Gurav conducted workshops through various sports quizzes and group discussions and helped the employees to reduce the stress of day-to-day work to a great extent. The workshop also provided easy guidance on how to manage stress in the future.

Vasantik Vaman Shibir

Vasantik Vaman Shibir was organized Under the guidance of Head of the Department Dr. Kalapini Agastya, Sri. Mithilesh Bhakre conducted the camps. The camp was conducted in two sessions. A total of 23 students and professors participated in it. Apart from this, a vomiting camp was conducted for the students of Nagpur campus of the university at the local Anand Lok Ayurveda Clinic. In it, 12 students succeeded in cleansing the body through vomiting. Vaidya Shri, Director, Anandlok Holistic Health and Panchkarma Center, Nagpur, conducted both the above camps in a scientific Ayurvedic manner. Viraj Gite provided invaluable guidance on vomiting process and pre-preparation required for it.

Department of Vedanga Jyotisha

Establishment Year - 2009

Faculty - Ancient Indian Sciences & Humanities

Courses - M.A., M.Phil., Ph.D. Vedanga Jyotisha & Vastushastra

Dean - Prof. Krishnakumar Pandeya

HoD - Dr. Dinakar Marathe, Asst. Professor

Asst. Professor - Dr. Prasad Gokhale

No. of pursuing Ph.D. Students - 2

Objectives -

- Comparative study between Ancient Indian Sciences & Modern Science
- To establish Vedanga Jyotisha as a authentic Ancient Indian Shastra
- To remove the misconception about Jyotisha & Vastushastra in the mind of people.
- To revisit the ideas of ancient sciences in Vedic literature.
- To organize seminars, conferences for pramote the contribution of Sanskrit literature to Humanities.

Research Focus –

1.Interdisciplinary Research

Following areas will be focused for research in next three years

a. Vastu & Modern Architecture
b. Siddhanta Jyotisha & Modern Astronomy
c. Megha Garbha Lakshana & Modern rain fall prediction
d. Medical Astrology & Ayurveda

2.Manuscript Editing

a. Dept. will encourage research scholars to take manuscript editing as their topic in M.Phil. and Ph.D.
b. Critical edition of text Jaimini Sutram with all commenteries through research scholars. (Research in progress)

DEPARTMENT OF VEDANG JYOTISH

I. Bhaskaracharya Vyakhyanmala (3 Lectures):

1. Special Lecture by: Prof. Sacchidanada Udupa

This year on 06-08-2019 organized special lecture on 'Jyotishashastre Acharya Bhaskaracharyasya Yogadanam' under this Vyakhyanamala. Findings of water resources from ground has explained is called Dakargala particularly in Samhita Jyotish. ***Prof. Sacchidanada Udupa, Principal, Rajiva Gandhi Campus, RSKS, Shringeri***, has presented special lecture on 'Jyotishashastre Acharya Bhaskaracharyasya Yogadanam' with special reference to Siddhanta Shiromani of Bhaskaracharya. Dr. Krishnakumar Pandey has chaired this program. All faculty members were present and around 80 students participated and benefitted.

2. Special Lecture by: Prof. Dr. Rameshchandra Shukla

The Department of Vedang Jyotish organises Bhaskaracharya Vyakhyanamala every year, as this initiative started in the year 2014-15. This year on 09th August 2019, the department has organized a special lecture on 'Jyotishashaste Rog Vimarsh' under this Vyakhyanamala. ***Dr. Rameshchandra Shukla, Professor,*** Dept. of Jyotish in Shri Somanath Sanskrit Vishwavidyalay, Weraval, Gujarat has presented special lecture on 'Siddhanta Skandha Vimarsh'. Dr. Krishnakumar Pandey has chaired this program. All faculty members were present and around 50 students participated and benefitted.

3. Special Lecture by: Dr. Ramakrishna Pejathaya

This year on 18-08-2019. The 3rd special lecture has organized on 'Jyotishashastre Shodhasya Sambhavanah' under this Vyakhyanamala and Samhita Jyotish. ***Dr. Ramakrishna Pejathaya*** from Chinmaya Vishwavidyapeetha, Kerala has presented special lecture on 'Jyotishashastre Shodhasya Sambhavanah' in very nice manner. Dr. Krishnakumar Pandey has chaired this program. All the faculty members were present and around 80 students participated and benefitted.

II. Three Day National Workshop on Indian Mathematics:

Three Day National Workshop on भारतीयगणितम् (**Indian Mathematics**) had been jointly organised by Department of Vedanga Jyotish, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek. Department of Mathematics, Visvesvaraya Institute of Technology, Nagpur and Indic Academy, Hyderabad. Workshop was conducted in the Dept. of Mathematics, VNIT, Nagpur from 9th to 11th September 2019. This workshop was dedicated to late Prof. Anant Vyavahare who spent his whole life to propagate and establish the relevance of Ancient Indian Mathematics in the society.

Workshop was inaugurated by Prof. Pramod M. Padole, Director, VNIT, Nagpur. And the Chief Guests were Dr. M. Devakar Head, Dept. of Mathematics VNIT, Nagpur and Prof. Kavita Holey, Dept. of Sahithya, KKSU, Ramtek. Conveners were Prof. Krishna Kumar Pandey, Dean, Ancient Indian Science & Humanites, KKSU and Prof. G. P. Singh Dean, Planing and Development department of VNIT, Nagpur. Recourse Person, renowned mathematician and

Sanskrit scholar Shri. Venugopal D. Heroor from Gulbarga, Karnataka. Coordinators were Dr. Dinakar Marathe, Head, Dept. of Vedang Jyotish, KKSU. Dr. Prasad Gokhale, Asst. Prof. Dept. of Vedang Jyotish, KKSU and Dr. V. P. Singh, Asst. Prof. Dept. of Mathematics, VNIT were present in Inaugural session. Prof. Krishna Kumar Pandey made introductory remarks. Dr. Ashish J. conducted the proceedings. Dr. V. P. Singh proposed a vote of thanks.

Total no of 83 participants from various parts of the country like: Chandigarh, Rajasthan, Madhya Pradesh, Telangana, Andhra Pradesh, Tamil Nadu Uttarakhand etc. had participated in this workshop. People from various discipline participated with enthusiasm, especially teachers and students of I.I.Ts and M.Sc. Maths departments.

Shri. Venugopal D. Heroor Introduction to 'Bharatiya Ganitam' and he continued the second Session - Aryabhatiya Parampara. Shri. Heroor continued his lecturer in post lunch session – Aryabhatiya Ganita Pada. And last session of the day was discussion where Shri. Heroor and Prof. K. K. Pandey clarified the doubts of the participants.

On the Second day of the workshop Shri. Heroor gave lecture on Brahmaguptas Geometry.

Special Lecture was delivered by Dr. Chandrahas Halai, Director of Indic Academy, Mumbai Division on the topic – Indian Temple Architecture and its mathematical significance. In post lunch session Shri. Heroor continued his lecturer on Brahmaguptas Geometry. And last session of the second day was discussion where Shri. Heroor and Prof. K. K. Pandey clarified the doubts and elaborately answered the questions of the participants.

On the Final day of the workshop, Shri. Heroor delivered his lecture on Narayana Pandits and his works. All the three days in the middle of the sessions Shri. Heroor was narrating small stories related to the mathematics which worked as the refreshment to the participants. And this technic really worked, till the end of the session full attendance was maintained.

In the Valedictory Narayana Acharya's Bijaganitam with English commentary of Shri. Venugopal Herror was released by Prof. Madhusudana Penna. Dean, Dept. of Bharatiya Darshan. KKSU, Ramtek. Prof. Penna was the chairperson of the program. Whereas Conveners of the workshop Prof. Krishna Kumar Pandey and Prof. G. P. Singh were also present on the deice and Coordinators Dr. Dinakar Marathe, Dr. Prasad Gokhale and Dr. V. P. Singh, were present in the programme. Dr. Dinakar Marathe conducted the proceedings.

III. Aryabhatta Taramandal (Mobile Planetarium) - Two Demonstration:

1. Date: 19-12-2019

2. Date: 10th Jan to 12th Jan 2020

Department of Vedang Jyotish has organized Taramandal program for school children on 19-12-2019 at J.S.W. Kalmeshwar, Nagpur. Dr. Ashish from KKSU, Mr. Rupesh S. Gomase, Assistant Coordinator of Prof. Rajendra Singh Science Exploratory were made the presentations about Taramandal. Around 800 students benefitted.

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek had organised 50th "All India Oriental Conference (A.I.O.C.)" at Hedgewar Smruti Bhavan, Nagpur on 10th to 12th January, 2020. More than 1500 Participants from all over India attended this conference. Vedang Jyotish (Ancient Indian Science and humanities) department, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University took special initiative and organised Nakshatramandal (planetarium) program for the participants of conference for all the three days.

Dr. Ashish J. Assistant Professor and Shri Prasad Ayachit, M.Phil. Scholar of Department of Vedang Jyotish, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek, Mr. Rupesh S. Gomase, Assistant Coordinator of Prof. Rajendra Singh Science Exploratory and Mr. Pushpak Bhat, physics Communicator. We had conducted 18 shows in three days. More than 500 People from different regions of India attended this event and appreciated it. Prof. Shrinivasa Varakhedi, Hon'ble Vice Chancellor of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University visited and appreciated the work.

Prof. Krishna Kumar Pandey, Dean, Dr. Dinkar Marathe, Head of the department and Dr. Prasad Gokhale, Assistant Professor, Department of Vedang Jyotish were also present.

IV. A Visit and practical session for Vastu Students:

Venue: Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

New Waranga Campus, Waranga, Nagpur

Date: 07-03-2020

Department of Vedang Jyotish has organized a Vastu visit to examine the Vastu Concepts through practical demonstration for Vastu Diploma students. The main aim of this visit was to know how Vastu theories applicable in selection of land, soil testing and construction of building. During this visit Dr. K.K. Pandey has explained the concepts of selection and examination of Land and Disha Nirnaya (Direction) with demonstration. Dr Dinakar Marathe, HoD. Vedang Jyotish has explained the finding of ground level water resources as per Samhita Text of Varahamihir. Students were benefitted with this visit as they came to know how vastu theories work in construction. All Students prepared Report of the visit. Around 70 students and faculty members of Jyotish Participated in the visit.

V. One Day National Webinar:

Date: 04-05-2020

Theme: jyautiṣadṛuṣṭyā vartamāna vaiśvikasthiteḥ cintanam:

One-day National Webinar on '*jyautiṣadṛuṣṭyā vartamāna vaiśvikasthiteḥ cintanam'* was organised Department of Vedang Jyotish, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek on 4th May 2020, 11:00 am to 1:00 pm, through Zoom Cloud app. Where more than 350 research scholars, professors, astrologers, students have participated from different part of the country.

Honourable Vice Chancellor Prof. Rajaram Shukla, Sampurnananda Sanskrit University, Varanasi inaugurated the webinar and the Presidential address was given by Honourable Vice Chancellor Prof. Srinivas Varakhedi, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek.

Prof. Shyamdev Mishra, Rashtriya Sanskrit Sansthan, Jaipur Campus, Prof. Akhileshwar Mishra, Madras Sanskrit College, Chennai, Dr. Ramakrishna Pejthay, Chinmaya University, Dr. Upendra Bhargav, Maharshi Panini Sanskrit University, Ujjain. Dr. Pravesh Vyas, Dr. Ganesh Tripati and Dr. Nagesh Bhat presented their papers on Astrological views on COVID-19 pandemic and guidelines to face it. And the webinar was concluded by Prof. Krishna Kumar Pandey, Ancient Indian science and humanities, KKSU, Ramtek.

Webinar was coordinated by Dr. dinakarMarathe, Head of the Department and Dr. Prasad Gokhale, Assistant Professor. Online host by Mr. Rajiv Ranjan Mishra computer Section, KKSU, Ramtek.

VI - 7 Days Foundation Course in Jyotish:

Department of Ancient Indian science and Humanities, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek, organised '07 days Foundation course' from 16th May 2020 to 22nd May 2020, through Zoom cloud app. Everyone is fascinated by the subject of astrology, curious to know. Therefore, this seven-day training course has been organized with the objective of disseminating this science and dispelling misconceptions about astrology, explaining its use in daily life. 107 students benefited by this Foundation course. The fee received by the student is Rs. 53700/- which was donated for COVID-19 relief work of the University.

In this Course Prof. Krishnakumar Pandey, Dr. DinkarMarathe and Dr. PrasadGokhale were the Resource persons. On the first day of this course on 16 May 2020, the first lecture was delivered by Prof. Krishna Kumar Pandey, in which he gave introduction to Vedas, Vedangas, Astrology, scripture origin, scripture purpose, specifics and importance of scripture, form of astrology and introduced the Triskanda Jyotish.

On 17 May 2020, the second lecture was delivered by Dr. Prasad Gokhale, on Basics of Panchang.

On 18 May 2020, the third lecturer was delivered by, Dr. Dinkar Marathe, on Rashi Parichaya.

On 19th May 2020 fourth lecture was delivered by Prof. Krishna Kumar Pandey on horoscope construction in detail.

20 May 2020 the fifth lecture was delivered by Dr. Prasad Gokhale. On Kalamana and also discussed on adhimas, kshayamas, piratical use of Panchang, Rashi, Amsha, Kala, Vikala, Lagnakundali, Rashikundali, Gochar, Guru bal, Ashtakootvichar, Tarabal, Sun in marriage, introduced Vimshottari, Ashtottariand, Yogini Dasha.

May 21, 2020 lecture was delivered by Dr. Dinkar Marathe. The introduction of Graha (Planets), Planetary Orbits, a Rashibhogakala of planets, Synonyms of planets, Planetary Gems, Prakashgraha, Taragraha, Chaya Graha thus division of Graha, Shubashubha of Graha, etc. Noun, Rajadi, Ucha, Nichastan, Grahadrushti, Nature of Planets, Phalanirnay, Kujdosh, Sade-sati etc.

May 22, 2020, this was the last day of this seven days foundation course in Jyotish. Seventh lecture was delivered by Prof. Krishna Kumar Pandey, use of prediction, rules, arishta yoga, ayuvichar, raja yoga, dasha, discussion of technology and its use in astrology.

Honourable Vice Chancellor Shrinivas Varakhedi, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek. The organizers congratulated for organizing this online astrology training class during valedictory and told that, “Astrology is a real science that gives good guidance on what is knowledge and what is ignorance. Everyone has a curiosity about the future; But his pursuit of classical knowledge and in-depth knowledge must be in good astrology. It is important that such training classes motivate the curious to acquire in-depth knowledge of this science. "Prof. Vijayakumar C. G., Registrar also congratulated the participants.

Assistant Professor Dr. Ashish J. was co-coordinator of the program. Mrs. Kalyani Dahale, Miss Ambalika Sethiya, Shri Pranav Muley and Mr. Anuj Sharma are the members of organizing committee. All technical support for this online training class is provided by Mr. Rajivranjan Mishra.

VIII. Additional responsibilities:

Dr. Krishnakumar Pandey

1) Dean, Prachin Bhartia Vidyan va Manavyashastra Sankaya
2) Director, Extension Services
3) Co-ordinator, PET Committee.
4) Chairman**,** BOS, Vedang Jyotish and Vastu
5) Member of Academic Council
6) Chairman of “Shist Samiti"

Dr. Dinakar Marathe

1) Head, Dept. Of Vedang Jyotisha
2) Coordinator, NSS, KKSU
3) Coordinator, Unnat Abhiyan
4) Member of Academic Council
5) Chairman**,** BOS, Fine Arts

Dr. Prasad Gokhale

1) Coordinator, Manuscript Resource centre, Ramtek
2) State Coordinator, Extension Services, KKSU
3) Member of Academic Council
4) Chairman**,** BOS, Humanities

IX. Workload - The total workload of the Department of Jyotish in the academic year 2019-20 was 98 Hours. (Weekly)

X. Students & Research Scholars - Total Number of Students of the department in the academic year 2019-20 is 105 & Research scholars in the department at present are 8.

XI. Courses run by the Department – M.Phil. Vedang Jyotish, M.A. vedang Jyotish, M.A. – Jyotirvijnanam, B.A. Vedang Jyotish, Shastri, P.G. Diploma in Vedang Jyotish and Diploma in Vastushastra were the Courses run by the Department in the academic year 2019-20.

XII. New Course Designed- M.A. - Jyotirvijnanam, The new courses has designed and started from 2019-20 at Waranga Campus, KKSU, Nagpur.

XIII. Achievements of students

Student of B.A. Vedang Jyotish, Sri. Kaushal Joshi has secured Ist Prize in Mono Action in the Dr. Va Ma Damle Natyabhinaya Inter College Level Competition held at Nagpur-2019.

Student of B.A. Vedang Jyotish, Sri. Kaushal Joshi has secured 3rd Prize in One Act Play in the "All India Sanskrit student's talent festival" Organised by Rashtriya Sanskrit Vidyapeeth, Tirupati in Jan. 2020

Student of B.A. Vedang Jyotish, Sri. Kaushal Joshi has secured Consolation Prize in Mono Action & Folk Dance in the "All India Sanskrit student's talent festival" Organised by Rashtriya Sanskrit Vidyapeeth, Tirupati in Jan. 2020

Student of B.A. Vedang Jyotish Mr. Devanand of Shastri II year has actively participated in NSS National Integration Camp organized by Nagpur University, Nagpur 2019-20.

Department of Education

Establishment Year - 2008

Faculty - Education & Miscellaneous

Courses - M.Ed., M.Phil., Ph.D. Education

Dean - Prof. Lalita Chandratre

HoD - Dr. Kirti Sadar, Associate Professor

Asst. Professors - Dr. Hrishikesh Dalai, Dr. Amol Mandekar,
Dr. Rajashri Meshram,
Prof. Anagha Ambekar

No. of pursuing Ph.D. Students - 3

Objectives -

- To produce Sanskrit teachers & teacher in other subjects.
- To study & peruse research of the concept of ancient Indian education system, modern education system.
- To prepare Sanskrit education system relevant to modern age.
- To prepare courses as per the present need of education system.

Research Focus

- Paper presentation of research scholars in national & international conference.
- Publication of research papers of faculties.
- Participation of students, research scholars & faculties in Conference, Seminar & Workshops.

P. G. Dept. of Education

P. G. Dept. of Education, K.K.S.U., Ramtek, successfully organized following programs during the session 2019-20.

- Research symposium was organized on 2nd August 2019, Friday at academic building, Ramtek. Following resource persons delivered the lectures on different topics as below: -

  1. Dr. K.M. Bhandarkar – Topic selection in Research
  2. Dr. Prashant Patil – Sampling
  3. Dr. Archan Aloni – Statistical Analysis
  4. Dr. Swati Deshpande – Research Methodology

  Prof. Lalita Chandratre, Dr. Kirti Sadar, Dr. Hrishikesh Dalai, Dr. Rajshree Meshram, Dr. Amol Mandekar, Mrs. Anagha Ambekar, Research scholars and Students were present in the research symposium and benefited.

- Guest lecture on 'Education and Discipline ' was organized on 6th Aug.2019 at Matoshree Ramai Ambedkar Hall at Ramtek. Prof. Sachdanand from Rashtriya Sanskrit Sansthan, Shrungeri was the speaker. Faculty members Research scholars and students were the beneficiaries.

- P.G. Dept. of Education in collaboration with women cell organized special lecture on the topic 'Emotional Intelligence' of renowned gynecologist, Dr. Jaya Shiwalkar, she has been guided on emotional intelligence with presentation and cleared the doubts of students. Prof. Vijaykumar Chaired the program. Faculty members, non-teaching staff members and students were present at the occasion.

- On 13th Sept.2019, We have organized seminar at Golwalkar Guruji Campus, Ramtek. Dr. Ushshi Guha and Dr. Gopichand Nimbarte (VNIT) were the resource persons of the seminar.

- Dr. Ushashi Guha – Draft of National Education Policy-2019 and Teacher Education

- Dr. Gopichand Nimbarte- DNEP 2019: Social Contribution and Elimination of Social Problems Through Education

  Introductory speech was given by H.O.D., Dr. Kirti Sadar and Vote of thanks by Dean Prof. Lalita Chandratre Seminar was useful to students as well as teachers.

  Special lecture on research was organized 18th Oct. 2019, Dr. K.M.Bhandarkar and Prof. Nanda Puri, Dean , Sanskrit tahta Sanskritetar Bhasha were the speakers. They guided the students and research scholars on the following topics.

  - Dr. K. M. Bhandarkar – Statistics in Research
  - Prof. Nanda Puri – Interdisciplinary Research

All the faculty member of education department and research scholars were present in the seminar.

- **National Conference :-**

P. G. Dept. of Education has conducted and organized national conference on opportunities and challenges in Higher Education. In the light of New education policy on 14th Feb. 2020 at Ramtek.

Conference was inaugurated by Dr. Vedprakash Mishra, Hon. Vice- Chancellor, Krishna Institute of Medical Sciences Karad, Chief Guest and keynote speaker was Prof. M.K. Shridhar, member NEP-2019. Vice –Chancellor Prof. Shrinivasa Varkhedi presided over the conference. Registrar Dr. C. G. Vijaykumar, Dean Prof. Lalita Chandratre, H.O.D. Dr. Kirti Sadar, Co-ordinator Dr.Rajshree Meshram were also present on the dice.

Conference was commenced with lightning the lamp. Dr. Vedprakash Mishra in his inaugurated speech focused on the challenges before National Education Policy-2019-

Keynote Speaker Prof. M.K. Shridhar focused on the features of New Education Policy in his speech. After that Prof. Varakhedi Sir delivered the presidential speech.

In the paper presentation session 40 participants presented their research papers. Paper presentation session was chaired by Prof. Gopalkrishna Thakur HOD Wardha Hindi Vishwavidyala and Dean of Sanskrit language, Prof. Priti Sagar. Session was Co-ordinated by Dr. Kirti Sadar.

In the Valedictory Ceremony Chief Guest was Dr. Puran Meshram, Ex-registrar RTM, Nagpur University. Conference report read by Dr. Rajshree Meshram. Valedictory session was anchored by Shabana Anjum. Participants, Faculty member, Research scholars, students were beneficiaries of the conference.

- **National Webinar : -**

National Webinar was successfully organized (online) and conducted on 15th May2020 on the topic E-Learning: challenges and opportunities.

Inaugurator and Keynote speaker was Prof. Nita Inamdar, H.O.D., Manipal University. Hon. Vice-chancellor Prof. Shrinivasa Varakhedi chaired the webinar. Webinar started with Vaidic Mantra. Dr. Chandratre gave the welcome speech. Introductory speech was given by Dr. Kirti Sadar, Dr. Hrishikesh Dalai co-ordinated the webinar. Resource persons Dr. Mandar Bhanuse, Dr. Praveenkumar Sharma, Dr. Venkatsubramanyam guided the participants on following topics.

Dr. Mandar Bhanuse : Moocam karoti vachalam

Assist.prof. Mumbai University.

Dr. Praveenkumar Sharma : Quizz and making podcasts.

Asst.Prof. MMDU Ambala Haryana.

Dr. Vekatasubramanian : Sanskrit E-Learning does one size fits all case studies and examples.

Co-founder & CEO Vyoma Linguistic Lab found Benglore

More than 2000 participants from all over India were benefited.

Participants included faculty members from different disciplines, research scholars, students and academicians etc.

BBA & BCA

(Co-Ordinator:-Prof Angha A. Ambekar)

Establishment of BBA and BCA course :

BBA/BCA is established in (2019-2020) in Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek.

Purpose/Objectives :

BBA and BCA course is opened in Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek for the purpose of giving technical and business knowledge to the students in the rural areas near Ramtek not having technical base and for the beneficial of the students it is opened in the K.K.S.U Ramtek.

1. To provide technical related education.
2. To provide business knowledge.

Information about BBA and BCA students admitted for first year:

BBA (1st year):

BBA:- 22 students in first year.

BCA (1st year):

BCA :-42 students in first year.

Facilities:

Following are the facilities provided to BBA and BCA students:-

i. Hostel
ii. Well furnished computer labs
iii. Competitive examination guidance
iv. Mess facility
v. Cafeteria
vi. Digital library
vii. Green gym
viii. Medical facilities
ix. Facility for girls

Student's achievement and activities:

1. Guest lecture arranged for students based on Information and Technology on 26 November 2019.
2. Students taken advantage of workshop arranged on Emotional Intelligence on 28 February 2020.
3. On 06 March 2020, on the occasion of World Women's Day, women's-cell arranged awareness camp for COVID 19, breast cancer, all the students took advantage of this.

4. Various students took part in Indradhanushya Spardha held in K.K.S.U, Ramtek, on 05 October 2019.
5. Rahil Sheikh (BBA) took part in fine & art and secured third prize for it.

6.Abhishek Damahe (BBA) and Prathamesh Rodkar (BCA) were send by the university for 15 days internship program conducted by Human Rights Commission, Delhi (14th Feb to 28th Feb, 2020).

Teache\r's achievement:

Following are the work performed by BBA and BCA faculty.

1. Conducted parents meeting under guidance of Prof. Anagha Ambekar in the purpose of parents and all the faculties.
2. BBA/BCA faculty work as various committee during AIOC (9 to 12 Jan2020).
3. BBA/BCA conduct various task for examination.
   1)Moderation.
   2)Proof Reading.
   3)Paper making BBA,BCA,PGDCA.
   4)organizing practical exam for BCA.

EXTENSION SERVICES

NATIONAL SERVICE SCHEME

A unit of National Service Scheme Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University is actively contributing to social service through academic activities and social service. Thus the wing organises so many regular and special activities throughout the year. Here the annual report for the academic session of 2019-20 is as follows:

NSS Foundation Day

On NSS foundation day (24.09.2019) a Social Worker (Name) was invited to guide students. She shared her experience with students about her work to uplift children of homeless and marginal people in Chandrapur.

Regional Director's Visit to University

NSS Regional Director Mr. Kartikeyan visited Kavikulguru Kalidas Sanskrit University. He interacted with NSS students and guided them to how to get involved in social service. 50 Volunteers from our University Participated in the meet.

Trip to Sevagram on Gandhi Jayanti

On Mahatma Gandhi Jayanti (02.10.2019) a trip of all NSS students was organised to Sevagram Village in Wardha district. All students were introduced to Mahatma Gandhi's work and contribution to nation. A visit to Mahatma Gandhi Hindi University Wardha was also made. 100 students from Our University Participated in the trip.

Fit India Plug Run

The program of Clean India Fit India was organised on 30.11.2019 and plug running was done by Students and Teachers from University campus to S.T Bus Stand. Everyone collected plastic waste and cleaned the Bus Stand and returned back to University Campus. 50 Volunteers from Our University Participated in the programme.

Blood Donation Camp

On the occasion of Pt. Madan Mohan Malwiya Jayanti (24.12.2019) a blood donation camp was organised along with Bharatiya Darshan Shastra Department. 38 people including students, teachers and non-teaching staff did blood donation.

Constitutional Day

On the constitution day (26.12.2019) a pledge of allegiance to constitution was taken by all students, teachers and non-teaching staff in the morning prayer assembly of University. Honourable Vice Chancellor and Registrar were also present in this event.

Joy of Giving

At the beginning of the second term of the year Joy of Giving program was organised by NSS volunteers. We have celebrated from 24.01.2020 to 30.01.2020. In this programme all

teachers, students and non-teaching staff were asked to donate usable old clothes. Everyone has participated in this program. Many clothes were collected and these all clothes will be given to needy and homeless people.

National Integration Camp Bangalore

Four NSS students (2 boys and 2 girls) were sent for the NIC Bangalore. All these students got benefitted from this camp and they enthusiastically started working for NSS later on. This National Camp held from 17.02.2010 to 23.02.2010 at Bangalore, Karnataka.

State Level Residential Camp

Five NSS students(3 boys and 2 girls) were sent to State Level Residential Camp Organized at Galne Village, Tal-Malegaon, Dist. Nashik. These students got benefitted from this camp and they enthusiastically started working for NSS later on. This State Camp held from 20.022020 to 26.02.2020 at Nashik.

Assistance to Ramtek Police during lockdown

During Covid-19 first lockdown (12.04.2020 to 3.05.2020) 11 NSS students volunteered to assist the Ramtek Police force to secure the checkpoints and to maintain order in social distancing among citizens. They assisted police for 22 days.

Community Kitchen Service

During Covid-19 lockdown Community Kitchen was started from 17.04.2020 to 17.05.2020with the help of University Canteen. And daily 40 to 50 food packets were distributed to migrating labourers, homeless people and Police Security Volunteers. This program continued for one month.

Distribution of masks and sanitizers

During Covid-19 lockdown 150 masks and 50 hand sanitizers were purchased and distributed to Police sanitary workers and Security Personnel from 12.04.2020 to 17.05.2020.

Grain Kit Distribution

250 grain kits were distributed along with Rashtriya Swayamsevak Sangh and 100 grain kits distributed on 17.04.2020 independently by KKSU NSS unit to those needy people whose livelihood was affected because of covid-19 lockdown.

Directorate of Student Welfare

Details of programs and competitions conducted by the Student Welfare Department in the year 2019-20.

1) Felicitating meritorious students

Every year on the anniversary of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University (Sthapana Diwas), meritorious students from all academic departments are felicitated. Prizes are awarded to the first place holders in each postgraduate level specialization subject. This award was given to the following students on the foundation day of the university on 18-09-2019 in the academic year 2019-20.

1. Veda Specialization - Maharshi Vedavyas Award - Shreyas Kurekar
2. Grammar Specialization - Maharshi Panini Award - Trupti Lanjudkar
3. Literature Specialization - Natyacharya Bharatmuni Award - Sayali Peshwe
4. Darshan Specialization - - Sarvadarshan Award- Kalpana Chandurkar
5. Yoga Specialization - Maharshi Patanjali Award - Sunita Wadhavan
6. Vedanga Jyotisha Specialization - Horamarmagya Varahmihira Award - Shrigauri Ghatate
7. Department of Education - Bharat Ratna Dr. Babasaheb Ambedkar Award - Vaishali Chide

Each student receives Rs. 2000 / - and certificate.

2. Dhishna Parishad

This new initiative called Dhishana Parishad commenced in the year 2019-20 by the Student Welfare Department of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University. Under this initiative, Dhishna Parishad is organized every Friday of the month from 2 to 5 pm. The main purpose of this Dhishna Parishad is to preserve the science and prepare the subjects to be taught in the university. Students from each department participate in this conference. Any one of the professors attend this conference as president. All students and teachers attend this conference. On the Mondays of each month, some Shastric subjects are given to the students of that department and the professors of that department prepare the subjects properly from those students. At two o'clock on Friday, the students present their subjects in front of everyone followed by a question answer session.

Thus Dhishna Parishad is held every Friday. All the students spontaneously participate in this event. Shri. Dheeraj Kumar Pandey coordinates this event. The minutes of the previous Dhishna conference are read every Friday in this way. In the year 2019-20, a total of 15 Dhishna conferences were organized.

3. 15 day Student Induction program

Dated 01-07-2019 to 15-07-2019

The Student Welfare Department of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University organized a 15-day Student Induction Program for the newly arrived students at the beginning of the new semester from 01-07-2019 to 15-07-2019. A total of 90 new entrants and the already admitted students participated in this program. The program had the following objectives.

To nurture them in a new environment, to enlighten them to stay healthy, to develop awareness, sensitivity and self-understanding among them, daily routines, develop rapport between professors and students, a greater awareness of society and nature. Organizing activities, competitions, working for their excellence, building relationships, teacher and student and overall personality development, etc. to sensitize them about their academic interests during the induction program.

The following major activities under the induction program was carried out each day.

1. Physical activities: This included daily physical activities.

Games and yoga sessions that help develop team work ethic.

2. Creative Arts: Each student chose a skill related to the arts such as painting, music and visual arts

3, Universal human values to help the student to discover himself, patience, etc.

4, Literary: Information on reading, writing, debating, etc. were given to the students.

5. Lectures by Resource persons This period can be used for lectures and educate the students regarding various streams and shastras of Sanskrit.

6. Visiting the local area: This will introduce them to the area and expose the students to their new conveniences. The program ran daily from 6 a.m. to 10 p.m.

The function was inaugurated by Hon'ble Vice Chancellor of the University Prof. Srinivas Varkhedi and then he addressed the students. Hon'ble Prof .Nanda Puri was present as the Chief Guest at the event and the event was concluded by Hon'ble Prof Vijay Kumar .Various lectures were organized in this program throughout the 15 Days by the university professors. Mr. Anil Kumar from Hyderabad guided the students about Sanskrit tools. Some dignitaries from Ramtek city were also invited for the lecture. A two-day cleaning campaign was also carried out during the event.

The entire program was conducted by Dr. Jaywant Chaudhari, Director Student Welfare.

4.. First Youth Festival 2019-20

First Youth Festival 2019 was organized by the student welfare department of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University with the inspiration and blessings of the Vice-Chancellor Prof. Shrinivas Varakhedi on 05.10.2019 at Ramtek campus. A total of 120 students from 10 colleges affiliated to the university participated in the festival. The first youth festival featured oratory competitions, debate competition, classical singing, Sugam Sangit music, western singing, Indian chorus, classical instruments, folk tribal dance, classical death, one-act play, mime etc. competitions. Quiz, on site painting, poster making, mind art, caricature, rangoli, site photography these competitions were also held there. Out of all these competitions, first, second and third place students were given mementos and certificates. Some of the highlights of the festival

1. Participation of more than 120 students in a total of 21 competitions

2. Participation of a total of 10 colleges for the first time

3. For the first time, a total of 70 awards were given in this youth festival.

4. Participation of students in all competitions held at Indradhanushya for the first time

The student who comes first in this competition got a chance to participate in the Indradhanusya 2019 state level Cultural fest taking place at Gadchiroli. The festival started at 10 am and ended at 6.30 pm. In the closing ceremony of this program, Hon'ble Registrar Dr.C. G. Vijay Kumar, Head of the Department of Sanskrit language and Literature and Campus Director Dr. Kavita Holey, Head of the Department Vedanga Jyotisha Dr. Dinkar Marathe and Director Student Welfare Dr. Jaywant Chaudhari were present.

For the successful completion of this festival, all the part-time teachers as well as Dr Prasad Gokhale, Dr.Deepak Kapade, Dr. Pallavi Kawale etc. extended their support. External examiners were invited for judging fine arts and singing competitions.

5. Mahatma Gandhi Jayanti and educational trip

Mahatma Gandhi Jayanti and Educational Trip to Sevagram was organised on 2nd October with great enthusiasm for the work done by Gandhiji and in his memory as Gandhi Jayanti. On this day, various programs related to Mahatma Gandhi are implemented and his contribution to the country of India is commemorated. To know the works of Mahatma Gandhi a trip to Mahatma Gandhi Hindi University Wardha was organized. The trip was attended by Hon'ble Vice Chancellor of the university Prof. Varakhedi as well as university professors. A total of 110 students from the university were present for the trip. The trip started at 7.00 am from Ramtek. First all the student attended the program organized at Mahatma Gandhi Hindi University on the occasion of the 150 th birth anniversary of Mahatma Gandhi. Hon'ble Vice Chancellor and other dignitaries were present in the program. Under the chairmanship of Vice chancellor of Mahatma Gandhi Hindi University Wardha, Prof. Rajnish shukla Gandhiji's great weapon Charkha was inaugurated. After that Hon'ble Vice Chancellor Prof. Srinivas Varakhedi delivered the keynote address and presented Gandhiji's message to all. After that all the students toured the university and the exhibition related to Gandhiji. A delicious meal was arranged by M.G.A.V. Wardha for all the students and professors. After dinner, all the students visited Gandhi Kuti at Sevagram. Prayers were offered under the chairmanship of Hon'ble Vice-Chancellor to Mahatma Gandhi. Director Student Welfare Dr. Jaywant Chaudhari, Dr Dinkar Marathe, Prof. Kavita Holey, Prof. Krishnakumar Pandey etc. were present.

6. Teacher's Day

Teacher's Day was celebrated on 05th September 2019 at Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University. Various programs were organized by the students on that day. On that day, some students became teachers and engaged the classes. The following students won prizes for teaching. They are Ashwini Bawne, Ram Sharma, Simran Thakur, Shruti Sharma, Bhakti Purandare . A formal event was then held under the chairmanship of The Vice Chancellor of the University Prof. Shrinivas Varkhedi. The Chief Guest for the program were Dr. Deepak Shinde Department of Mass Communication and Media and Swami Ramananda Tirtha Marathwada University Nanded. The Chief Guest and the Vice-Chancellor wished everyone present Happy Teacher’s Day. The program was conducted by Simran Thakur. Some games were put up by the

students for the teachers. The games were led by Shruti Sharma and some students helped her. Director of the Student Welfare Committee Dr. Jaywant Chaudhari guided the students.

7. Various competitions under Sanskrit Festival 2019-20

The Sanskrit Festival 2019-20 was organized by the Extension Services Board of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University. Under this, the student welfare department of the university organized a total of ten different competitions.

1. **Meghdootam Recitation Competition**

   A total no. of five students participated in the Meghdootam Recitation Competition. Amruta Barbadikar came first, Vaidehi Kulkarni came second and Megha Dahare came third.

2. **Bhagavad Gita Recitation Competition**

   A total no. of ten students participated in this Bhagavad Gita Recitation Competition (Chapter XII). Harsh Sharma, Shivkumar and Shivli Sengupta bagged First, second and Third prize respectively.

3. **Self-written poetry reading competition**

   A total of 11 students participated in the competition which included patriotic poetry reading, social poetry reading etc. The first place went to Rupesh Rudrakar, second place to Himanshu Vaishnav, third place to Sammed Kole and consolation prize to Rutuja Patil.

4. **Sanskrit Shlok Antakshari Competition**

   A total of 10 students participated in this competition. All the meters used in the language were allowed in the competition. The first place was bagged by Anuj Sharma, second place by Vaidehi Kulkarni and third place by Himanshu Vaishnav and Prasad Bhoge.

5. **Elocution competition**

   The theme of the competition was Sanitation, Environment and Sanskrit Language. A total of 13 students participated in the competition. Veetrag Vasawade, Ganesh Chandanbatawe and Ram Sharma bagged First, second and Third prize respectively.

6. **Slogan Writing Competition**

   A total of 12 students participated in the competition. The first place was secured by Amruta Barbadikar, the second place by Ashwini Bawne and the third place by Ram Sharma. The competition was related to the motto of various institutions, universities and co-operative societies in India.

7. **Sanskrit Song Singing Competition**

   A total number of 16 students participated in this competition. Various Sanskrit songs were sung in this competition. In this competition, first place was given to Pragya Karkare, second place to Simran Thakur, third place to Amruta Barbadikar and Pallavi Khewle.

8. **Sanskrit Rakshasutra Creation Competition**

A total no. of 11 students participated in this competition. Rituja Patil, Rakhi Turankar, Anshita Bawne and Dheeraj Bangade were awarded first, second and third places respectively.

9. **Sanskrit poster making competition**

Students participated in the Sanskrit poster making competition A total of three students participated in the competition. Bhavana Menon got the first number.

10. **Sanskrit Essay Competition**

A total of 35 students participated in the Sanskrit essay competition. Students submitted their essay to the Student Welfare Department. The first place went to Sanchita Pathak, the second place to Simran Thakur and the third place to Umesh Sukurwadi.

At the Valedictory ceremony of Sanskrit Mahotsav 2019-20, all the award winning students were felicitated by the Hon'ble Vice Chancellor of the University, Acharya Srinivas Varkhedi with certificates and Mementos.

8. Selection round for Maharashtra level Shastra Recitation Competition

Maharashtra level Shastra Recitation Competition 2019-20 were held at National Sanskrit Sansthan, Mumbai. A selection round was held for the participation in these competitions of students studying in Ramtek and Waranga campus.

These competitions include Elocution competitions in Vyakarana, Sahitya, Sankhya ,Yoga , Vedanta , Dharmashastra , Jyotisha , Jain Buddhist Philosophy , Vedabhasya , Vyakarana , Puranetihaas Shalaka exam, Amarkosh , Ashtadhyayi recitation competitions . The event was conducted by the Student Welfare Department on 10-11-2019.

All the students studying in the university spontaneously participated in these various competitions and the students who were selected were sent to Mumbai for the Maharashtra level Shastra Recitation Competition.

9. Ganeshotsav 2019- 20

Ganeshotsav is a public festival of India. Bal Gangadhar Tilak made the festival public with the aim of uniting the Indian society. This festival was effectively adopted to create social and political awareness. This public Ganeshotsav gained great popularity in Maharashtra. Ganapati is worshiped in this festival. The arrival of Vighnahartya Ganaraya, the adored deity of the Indians, on Bhadrapad Shuddha Chaturthi, is celebrated with great enthusiasm for ten days.

With this objective in mind, all the students and the faculty welcomed Lord Ganesha to the campus. The Student Welfare Department has set some objectives for celebrating this festival- 1. All students should work together. 2. All students should be aware of the festivals celebrated in Maharashtra and the festivals celebrated in India, etc. For all these purposes, Ganesh Utsav was started on 02-09-2019 by the Utsav Mandal under the Student Welfare Department of the University. Lord Ganesha arrived at the university with great enthusiasm. Lord Ganesha is worshiped for the universal development of the university. Ganesh Pujan and Aarti was

performed by the students every day at 8 am and 7 pm. The professors of the university also participated in a large number in this Ganesh Utsav.

The special feature of this Ganesh festival was that no objects of any kind that would endanger the environment were used in this festival. No plastic items were used in the decoration. Along with this, various competitions were organized during these ten days like Elocution competition, essay writing competition, singing competition, etc. and prizes were also given to the winning students. Thus, in the academic year 2019-20, a plastic-free Ganesh Utsav was organized by the Vidyarthi Utsav Mandal.

10. Skramanotsav 2019-20

On the occasion of Makar Sankranti, an annual get-together was organized by the Student Welfare Department of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University. Hon'ble Vice Chancellor Acharya Shrinivas Varakhedi presided over the program. Shri. Chandrapalji Chowkse, was present as the chief guest. Shri Chandrapalji Chowkse donated Rs. 51,000 / - to the University and explained the importance of Makar Sankranti to all. The event was attended by the Controller of Examinations, Librarian, Director Ramtek Campus, Director Student Welfare and all faculty heads and student representatives. Director Student Welfare Dr. Jaywant Chaudhari congratulated the students who participated in various competitions throughout the year and gave a brief presentation regarding it. The Hon'ble Vice Chancellor congratulated all the students and wished them all the best for the future. Honourable Vice Chancellor felicitated all the teachers, staff and volunteers serving in AIOC at the event. In this program, 50 students from Waranga campus and 50 students from colleges affiliated to the university had come from Nagpur. The program was conducted by Prof. Pallavi Kawale. After the meal, all the students presented their cultural programs.

11. Special Lectures

A special lecture regarding competitive exams was organized by the student welfare department of the university. Shri. Sandeep Singh, a lecturer at Unique Academy, Pune delivered his speech on Competitive exams and its preparation. The students also asked questions about MPSC UPSC and career after the lecture.

Also, Dr. Shakuntala Gawande from the Sanskrit Department of the University of Mumbai gave a special lecture for the research students of the University on 12-02 - 2020. The subject of her lecture wa Research and its path.

Participation of students in various competitions in other educational institutions in India

1. Indradhanushya Cultural Youth Festival 2019-20

The 17th Maharashtra State Inter-University Indradhanushya Cultural Youth Festival 2019 was held at Gondwana University Gadchiroli from 02 to 06 December 2019. The event was attended by 21 students from the university with participation in 17 art forms.

2. Maharashtra Level Shastra Recitation Competition

On 13th November 2019 at K.J. Somaiya, Institute Mumbai various state level competitions were conducted by Rashtriya Sanskrit Sansthan on recitation, Shalaka, speech, poetry recitation.

A total of 07 institutes from Maharashtra participated in this competition in which a total of 17 students of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University at Ramtek participated.

3. 14th All India Student Talent Ceremony 2019-20

The 14th All India Student Talent Festival 2019-20 was organized by National Sanskrit University Tirupati at Tirupati University. A total of 15 students from the university participated in various competitions.

4. 58th All India Shastriya Competition

The 58th All India Classical Competition was organized at Agartala, Tripura, Eklavya Campus of Rashtriya Sanskrit Sansthan. Akash Patil and Shruti Sharma from the university participated in these competitions.

5. Short Internship Program, New Delhi

A Short Internship Program was organized by National Human Rights Commission by Manav Adhikar Bhawan in Delhi from 14: 02: 2020 to 28.02.2020. The program provided information on human rights of the Commission and various aspects of the functioning of the Commission. Prathamesh Shirvadkar, Vishal Gore, Adesh Kumar, Virendra Patle, Abhishek Damahe and 05 other students of the university participated in this program.

6. 35th AIU National Youth Festival & Amity Utsav.

The 35th Indian University Association (AIDS) National Youth Festival was held from February 3 to February 7, 2020 at Amity University in Noida, Uttar Pradesh. The festival was attended by about 93 universities from all over the country and more than 1200 students participated in more than 25 competitions.

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University participated in this National Youth Festival for the first time. The same students who had received awards at the Mriganyani State Level Youth Festival held at Jiwaji University participated in this National Youth Festival. Out of these 25 competitions, Anamika Barange, Richa Barve, Sakshi Rathi, Naviya Ali Kagajwala, Ankush Tarafdar participated in the two competitions "On the Spot Painting" and "Installation". Two professors Rashmi Shelwat and Dr. Babar accompanied the students.

Dr. Jaywant Chaudhari, Director of all the students and Hon'ble Srinivas Varakhedi, Vice Chancellor of the University congratulated all the students.

7. Inter-collegiate Oratory competition

To increase speech skills among the students and to increase women's awareness in the society, Vidarbha Sahitya Sangh in collaboration with Shri.Narendra Tidke College, Ramtek on 27th January 2020, organized a N.K Behere Memorial Vidarbha Level Inter-College Elocution Competition at Ramtek.

The theme of the competition was: Women's Safety: Law and Social Change. Two students from the university Maithili Anjankar and Tejaswini Manikrao participated in this competition. They were felicitated with a certificate.

Honorable Vice Chancellor and Director of Student Welfare Dr. Jaywant Chaudhari congratulated the students.

8. State Level Debate Competition-2019

On the initiative of Seth Shri Nemkumarji Porwal, the founder of Seth Kesarimal Porwal College, run by Shikshan Prasarak Mandal Kamathi, a state level debate competition was organized in the memory of Seth Kesarimal Porwal

The subject of this debate contest was freedom of expression should be an unlimited right

Tejaswini Manikrao of MA Yoga and Akash Patil, a second year student of Grammar, participated in this debate competition on behalf of the Student Welfare Department of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University. They were awarded a certificate. Director of Student Welfare Dr. Jaywant Chaudhari and Vice Chancellor of the University Acharya Srinivas Varakhedi congratulated and appreciated the students.

9. Inter-university level Oratory competition

An inter-university level oratory competition was organized on 10-12-2019 at orange city college of social work. It was attended by 33 students from various colleges in Nagpur district.

Maithili Anjankar, M.A.II year student and Radhey Sherekar, B.All year student from Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University participated in this competition.

A total of 3 subjects were given for this competition as follows - 1. Further Challenges to Human Rights and Indian Democracy. 2. The role of the media as the protector of the democratic system. Growing Social Insecurity in 21st Century Republic of India Director of Student Welfare Dr. Jaywant Chaudhary and Vice Chancellor of the University Acharya Srinivas Varkhedi congratulated and appreciated the students.

10. Intercollegiate Cultural Festival

RS Mundle Dharampeth College of Arts and Commerce, Nagpur organized an "Inter-College Cultural Festival - Vedha in the academic year 2019-20. Vedha 2020 was held from 27th January 2020 to 29th January 2020.

The college had organized many programs in Vedha-2020, such as Rangoli, oratory competition, debate competition, singing competition, quiz competition, group dance etc. - Out of these competitions, 8 students of the university had participated in the group dance competition on patriotic songs. The names of these students are as follows.

1. Harsh Sharma 2. Chandrasekhar Mishra 3. Prasad Bhoge 4. Abhiram Gadadhar. 5 Shivali Sengupta 6. Komal Shahi 7. Rutuja Patil

All these students were felicitated with certificates. Dr. Renuka Karandikar, Satyajit Khatal and Anuj Sharma guided the students. All these students were congratulated by the Vice Chancellor and Director Student Welfare.

Manuscript Resource Centre, Ramtek

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek has recognized Manuscript Resource Centre of National Mission for Manuscripts New Delhi science 2004. MRC seeks to develop a holistic approach in locating, documenting, protecting and making accessible the significant information of the manuscripts heritage of India. Some of the objectives of the center are survey, data collection, documenting. The Centre has documented data of Manuscripts total 16,528 manuscripts covering Vidarbha and Marathvada region of Maharashtra till date and also conducted various programmes under Manuscript Awareness Drive.

MoU has been renewed between Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek and National mission for Manuscripts, New Delhi on 28-09-2015. The National mission for Manuscripts, New Delhi has released Rs4.50 Lakhs as the Ist installment to the MRC Ramtek on 2015.

MoU has been renewed again between Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek and National mission for Manuscripts, New Delhi on January 2018, Its up to December2020.

The responsibilities of KKSU MRC are supervising and documenting and all manuscripts related activities such as surveys(Institutional as well as private collections and in other places where manuscripts exist)in the area Vidarbha and Marathvada regions of the Maharashtra state.

Digitization of Manuscripts:

Digitization of manuscripts of available manuscripts in KKSU Library is in progress. This work has started in August 2019.Total around 2600 manuscripts will be digitized with the help of NMM.

Manuscriptology Course:

To create knowledge of manuscripts and various scripts among students, KKSU has designed short term course - Diploma in Manuscriptology and Paleography. This course is running successfully from 2014-15 to till date.

We thank National Mission for Manuscripts New Delhi for its guidance and kind co operation for all these year.

Thanking you and with warm regards.

Sports Department

Maharashtra State inter university sports meet Krida Mahotsav 2019-20 was organized at Solapur University, Solapur,from 26-12-2019 to 31-12-2019. Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek Participated in individual sports and Kabbadi event. There were 32 students participated in various event from our university Dr. Amol Mandekar Director sports and Physical Education, Team leader. Dr. Prashant Pathak and Shri Atul Mirashe as a coach participated in Krida Mahotsav. All the students had participated actively in various activity successfully.

Similarly, T-20 cricket Mahotsav was organized at S.R.T University Nanded in this event 16 teaching and non-teaching employee had participated actively in sports successfully.

******

Project & Planning

In the academic session 2019- 2020 the project department has focused on Rashtriya Uchchatar Shiksha Abhiyan . As per the DPR of the University the following projects was initiated and successfully completed. The installation of 100eet Indian National Flag, Master Plan of Waranga Campus through School of Planning and Architecture are few mark able achievements. Construction of Hostel, Dining Hall, Cafeteria and boundary wall of the Waranga campus of the University. Procurement of furniture and upliftment of library by installation of mobile file compactor are projects successfully completed. An inspection was also conducted successfully by the Rashtriya Uchchatar Shiksha Abhiyan, State Project Directorate Mumbai to verify the physical and infrastructure development work done under RUSA project.

University has utilized more than 95 percent of the grant sanctioned and released.

Women Cell and ICC

The Women Cell of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University is established for the established for the implementation of UGC Guidelines to provide -

- Better facilities for Women.
- Upliftment of status of Women
- Gender equality
- Self sufficiency of girls
- Gender sensitivity
- Provide platform to open up with the problems of women.

In the year 2019-20, the university has provided the funding of Approx. Rs.2,00,000/- to establish women facility room and girls common room in the academic campus as well as girls hostel.

Inauguration of 'Hirkani Kaksh' and girls Common Room –

This was inaugurated on 02nd Aug. 2019 at the hands of Dr. Ratna Basu, Kolkata, AIOC, Executive Body Member under the able guidance and Chairmanship of Hon. V. C. of the university. The following facilities are provided in Hirkani Kaksh. Special facilities for feeding women, refrigerator, microwave oven, bed, chairs, dressing table, B.P. machine, weighing machine etc.

The girl's common room is well equipped for relaxing and for girls in their physical needs.

Special lectures on Counselling of students and Emotional Intelligence –

- 23.08.2019 - Dr.Jaya Shiwalkar – A renowned Counsellor and Director Adolescent Child care Centre, Nagpur. She guided on the relevant topics. At this time she has also donated the books of her late sister Dr. Vinaya Ransingh on education and Jyotish (123 books)
- 19.12.2019- Need of Nutritious Diet for students was delivered by Dr. Anshuja Kimmatkar, Ramtek. She emphasized on the importance of balanced diet for improving physical and mental strength.
- 06.03.2020 …. On the occasion of International Women's Day the lecture was delivered by Dr. Manju Giri and Dr. Archana Kothari, Gynacologist and IMA Secretary on "Awareness of Cancer and Vaccination". It was open for women of all categories in Ramtek areas. Around 150 participants have attended a lecture. The complete report has been sent to UGC.
- **Participation in Workshop** on 'Safe campus and Implementation of UGC guidelines on Gender Champions and POSH at Pt. Ranishankar Shukla University, Raipur (C.G.) on

22nd and 23rd Jan. 2020, by Anagha Ambekar and Dr. Ranuka Bokare. They have also presented a topic in the workshop.

Active Participation in parliamentary and Assembly Elections April 2019 and Oct. 2019 as 'Sakhee Booth'

Consequently second time university has represented in Parliamentary and Assembly Elections in Ramtek. The booth has been selected by Govt. as 'Sakhee booth' and it was managed by women only. Presiding officer Anagha Ambekar with the help of all women team managed it very well.

Facility of Woman Medical Officer

The facility of woman Medical Officer is provided for regular check ups and medical advice for the students and staff in university premises. Dr. Varsha Parvde (Kharad) Ramtek is providing her services for the university. Advice for the specific students with special needs is also provided.

Facilities for Women in Campus

- The university has provided the facility of ecofriendly incinerators in Academic campus as well as girls hostel to dispose off sanitary napkins.
- The facility of clean and safe toilets, vending machines for sanitary napkins are also available.
- The campus is very safe and comfortable for students and staff as the entire campus is under the surveillance of CCTV cameras. It gives security to everyone.

ICC (Internal Complaints Committee)

The ICC is fully active and functional with reference to UGC norms to maintain safety to women constituted by university. The students and staff is free to lodge a complaint against Women Harassment. The committee work is very confidential and provides justice to the sufferers. The provision of complaint boxes is available. The list of the committee members is displayed on the Notice Boards to provide access to the members.

Organized Webinar on Domestic Violence during Covid-19

The Webinar was organized on Domestic Violence during Covid-19 on 30th April 2020. The expert of the university and specialists have joined and a thorough discussion were done on how to provide physical, psychological and emotional support can be given to the women to improve their strength. How two build up their capacity to accommodate with the outer environment was also discussed. University will play a vital role in post Covid situation also.

Composition of Gender Champion Team

As per the guidelines UGC, the each and every HEI must have the Gender Champion Committee for gender sensitization. This committee is having the participation of girls and boys also under the guidance of Nodal Teacher. This will help in awareness of gender equality and family and social support too.

General Administration Department

- Under Section 25/2 of the Universities Act, in the academic session 2019-2020, A total of 6 meetings of the Management Council were held. For the first time, online meetings were successfully held in connection with Covid-19.
- The department is in the process of uploading all the minutes of the Hon'ble Management Council meeting on the website since the establishment of the University.
- The department organized the anniversary of the university and was honoured as the best department in the event.
- As per Section 59 of the University Act, various committees and chambers have been constituted and reorganized from time to time as required. Such as, Women's Cell, Women's Grievance Redressel Committee, Covid-19 Committee, Annual Report Committee, Backward Classes Cell, Disability Committee, etc.
- Various administrative ceremonies, training classes, various lectures, etc. were organized. Events like Anniversary, Kalidas Day, 15th August, 26th January, Labour Day etc. are organized.
- As per the instructions for proper planning of the office premises as well as the instructions received from the government, timely circulars, notifications, instructions, office orders, work reports have been issued.
- Bus facility has been started for the staff of the University as well as for the students of the University as well as for the incoming visitors and for the teachers and non-teaching staff to reach Nagpur-Ramtek and it is being managed by the department.
- The law reform process of the university is being done by the department.
- Correspondence with the government for Lok Sabha and Vidhan Sabha elections and all procedures related to instructions and terms of reference to the office bearers were carried out.
- Inbound and outbound work of the university as well as internal inbound and outbound work at Ramtek campus and Waranga campus is done by the department.

*****

Administrative Departments

ESTABLISHMENT SECTION

As per Maharashtra Government Act- 33 – 1997 University was established on 18th September 1997. Maharashtra Government has sanction 35 Teaching Post for five academic departments and 114 Non Teaching Post as per the Roster.

Sanction Non–Teaching Post by Government of Maharashtra

Total Sanction Posts					Total filled Posts					Total Vacant Posts				
A	**B**	**C**	**D**	**Total**	**A**	**B**	**C**	**D**	**Total**	**A**	**B**	**C**	**D**	**Total**
22	10	50	32	**114**	13	07	37	23	**80**	09	03	13	09	**34**

Sanction Teaching Post by Government of Maharashtra

Total Sanction Posts	Total filled Posts	Total Vacant Posts
35	**18**	**17***

* One post is vacant on Lien

Created Teaching Post by University for Gurukulam

Total Sanction Posts	Total filled Posts	Total Vacant Posts
06	**04**	**02**

Seniority List

As per the policy of Maharashtra Government, the seniority list of employed personnel should be published every year. Accordingly, University has completed the procedure of publishing updated seniority list of 2019.

Decisions for the benefit of Employees

1. Leave sanctioned orders are send by e-mail to concern employees.
2. Duplicate Service Book given to employees.
3. Promotion of Non Teaching Staff and Placement under CAS of Teaching Staff.

***

ACADEMIC SECTION

(1) BOARD OF STUDIES

As per the provision of the University Act 1997 under Section 33(2) the University has constituted 22 Adhoc Board of Studies for the session 2019-20 as follows:-

Sr. No.	Name of the Board	Name of the Chairman
1	Adhoc Board of Studies for Sanskrit Language and Literature	Prof. Nanda J. Puri
2	Adhoc Board of Studies for Visual Arts	Dr. BhauDandade
3	Adhoc Board of Studies for Hospitality Studies & Travel & Tourism	Prof.Kavita Holey
4	Adhoc Board of Studies for PaliPrakrit and Modern Languages & Literature	Prof. Nanda J. Puri
5	Adhoc Board of Studies for Ancient Indian Sciences	Prof.Krishankumar Pandey
6	Adhoc Board of Studies for Commerce & Business Administration	Dr. KirtiSadar
7	Adhoc Board of Studies for Administrative Services	Dr. HarekrushanAgsti
8	Adhoc Board of Studies for VedangJyotish and Vastushastra	Prof.Krishankumar Pandey
9	Adhoc Board of Studies for Humanities	Dr. Prasad Gokhale
10	Adhoc Board of Studies for Veda	Prof.C.G.Vijaykumar
11	Adhoc Board of Studies for Vyakarana	Prof.C.G.Vijaykumar
12	Adhoc Board of Studies for Dharmashastra and Ancient Indian Vidhishastra	Prof. Madhusudan Penna
13	Adhoc Board of Studies for Kirtanshastra	Dr. DilipDabir
14	Adhoc Board of Studies for Foreign Languages and Literature	Prof. Madhusudan Penna
15	Adhoc Board of Studies for Darshanashastr	Prof. Madhusudan Penna
16	Adhoc Board of Studies for Performing Arts	Dr. DinkarMarathe
17	Adhoc Board of Studies for Yoga and Alternative Therapy Methods	Dr. KalapiniAgasti
18	Adhoc Board of Studies for Social Science and Social work	Dr. HrusikeshDalae
19	Adhoc Board of Studies for Psychology	Dr. Parag Goshi
20	Adhoc Board of Studies for Library & Information Science	Dr. Dipak Kapade
21	Adhoc Board of Studies for Computer Science and Application	Prof.LalitaChandratre
22	Adhoc Board of Studies for Education	Prof.LalitaChandratre

(2) FACULTIES

As per the provision of the University Act 1997 Under Section 31(5) the University has constituted 5 faculties for the session 2019-20. The names of the faculties with faculty Deans are as follows.

S.N.	Name of the faculty	Name of the Deans
1	Faculty of Vedic Studies	Prof.C.G.Vijaykumar
2	Faculty of Sanskrit and languages other than Sanskrit	Prof. Nanda J. Puri
3	Faculty of Indian Religion, Philosophy and Culture	Prof. Madhusudan Penna
4	Faculty of Ancient Indian Science and Humanities	Prof.KrishnakumarPandey
5	Faculty of Education and other branches of learning	Prof.LalitaChandratre

(3) Academic Council

The Academic Council is constituted as per the provision of the University Act 1997, under Section 27(2).

(4) COURSES OF THE UNIVERSITY - for the Session 2019-20

Sr. No.	Name of the Course	Sr. No.	Name of the Course
	POST GRADUATE DEGREE		**DIPLOMA**
1	M.A. (Sanskrit)	1	Diploma in Vastushastra
2	M.A. (Sanskrit Darshana)	2	Diploma in Sanskrit Sadhana
3	M.A. (Sanskrit Sahitya)	3	Diploma in Sanskrit Parichaya
4	M.A. (Sanskrit Veda)	4	Diploma in Sanskrit Agam
5	M.A. (Sanskrit Vyakarana)	5	Diploma in Library and Information Science.
6	M.A. (VedangaJyotish)	6	Diploma in Yoga Naturopathy and Dietetics (DYND)
7	M.A. (Yogashastra)	7	Diploma in Yoga Application
8	M.A. (Kirtanshastra)	8	Diploma in German Language
9	MPA (Master in Performing Arts)	9	Junior Diploma in Vedic Studies
10	M.A. (Sanskrit Vedanta)	10	Higher Diploma in Paurohitya
11	M.A. (Education)	11	Senior Diploma in Vedic Studies
12	M.Ed.	12	Junior Diploma in Kirtanshastra
13	M.F.A.	13	Senior Diploma in Kirtanshastra
14	M.Phil. (Education)	14	Diploma in Mass Communication and Journalism
15	M.Phil. (SanskritSahitya)	15	Diploma in Theatre and Performing Arts
16	M.Phil. (Sanskrit Darshana)	16	Higher Diploma in Dance
17	M.Phil. (Sanskrit VedangJyotish)	17	Junior Diploma in Dance
18	M.Phil. (Sanskrit Vyakarana)	18	Senior Diploma in Dance
19	M.Phil. (Yogashastra)	19	Diploma in Hospitality Studies
20	M.Phil. (Sanskrit Veda)	20	Pre-degree Diploma in Dance
21	Acharya M.A. (Sanskrit sahitya)	21	Diploma in Manuscript ology & Paleography

Sr. No.	Name of the Course	Sr. No.	Name of the Course
22	Acharya M.A. (Vyakaran)	22	Diploma in Ancient Indian Sciences
23	Acharya M.A. (Vedanta)	23	Diploma course in Ancient Indian Environmental Studies
24	Acharya M.A. (Jyotish)	24	Diploma in Vedic Mathematics
25	M.A. (Public Administration)	25	Diploma in Sanskrit Learning
26	Acharya (M.A.) (Darshan)	26	Agam Diploma in Prakrit
27	Acharya (M.A.) (Veda)	27	Diploma in Early Childhood Education and Care
28	Master of Library and Information Science (M.L.I. Sc.) (Integrated Program)	28	Diploma in Ayurveda Panchkarma
29	M.Sc. Hospitality Studies	29	Diploma in Creative Writing in Sanskrit
30	Master of Social Work (MSW)	30	Diploma in French
31	M.Sc. (Yogic Science)	31	Diploma in Event Management
32	M. A. (Jyotirvigyan)	32	Diploma in Indian Polity
33	M.A. Sanskrit (Multidisciplinary)	33	Diploma in Ayurvedik Massage and Panchakarma Technician
	DEGREE	34	Diploma in Interior Designing
1	B.A. (VedangaJyotish)	35	Diploma in Fashion Designing
2	B. A. (Education)	36	Diploma In Yoga Application
3	B.Ed.	37	Diploma in Hospitality Studies (Vocational)
4	B.A. (Visharad Sanskrit)	38	Diploma in Indian Philosophy (MOOC)
5	B.A. (Civil Service)		**CERTIFICATE**
6	B.A. (Yogashastra)	1.	Certificate Course in Dance
7	B.F.A.	2.	Certificate Course in Vedic Mathematics
8	B.Sc. (Hospitality Studies)	3.	Sanskrit Setu (for non-Sanskrit students for B.Ed. Admission)
9	B.A. (Vedavidya)	4.	Certificate Course in Ayurveda
10	B.A. (Kirtanshastra)	5.	Certificate Course in Gita
11	B.A. (Travel and Tourism)	6.	Certificate Course in Vedic Studies
12	BPA (Dance)	7.	Certificate Course in Sanskrit Pravesh
13	Sammanita Shastri (B.A. Hons) (Vyakaran)	8.	Certificate course in Yoga and Naturopathy
14	Sammanita Shastri (B.A. Hons) (Sahitya)	9.	Certificate in Sanskrit writing
15	Sammanita Shastri (B.A. Hons) (Vedanta)	10.	Certificate in Spoken Sanskrit
16	Sammanita Shastri (B.A. Hons) (Jyotish)	11.	Cert. Course in Holistic Personality
17	B.A.(Additional) (Sanskrit)	12.	Cert. Course in Business English Communication

Sr. No.	Name of the Course	Sr. No.	Name of the Course
18	Sanmanita Shastri (B.A. Honors) (Darshan)	13.	Certificate Course in Computer Application
19	Sanmanita Shastri (B.A. Honors) (Veda)	14.	Certificate Course in Sharada Script Learning
20	B.Sc. (Yogic Sci.)	15.	Certificate Course in Shastric method of Argumentation
21	B.A. (Theatre & Drama)	16.	Yoga Setu Course
22	B.A. (Vishard) Pali	17.	Certificate Program in Photography
23	B.B.A.	18.	Certificate Program in Graphic Design
24	B. Com.	19.	Certificate Program in Makeup
25	B-Voc (Media Arts)	20.	Certificate Course in Poornawad Philosophy
26	Bachelor of Computer Application (BCA)		**Equivalent to 12th / +2 / Intermediate Arts (I A).**
27	B. A. (Sanskrit)	1	Prak-Shastri
	P.G. Diploma		
1	P.G. Diploma in Ancient Indian Mathematics		
2	P.G.Diploma in VedangJyotish		
3	P.G. Diploma in Computer Application (PGDCA)		
4	P.G. Diploma In Yogic Sciences		
5	P.G.Diploma in Teaching Sanskrit through English		
6	P.G.Diploma in Vastushastra		
7	P.G. Diploma in Sanskrit Journalism		
8	P.G. Diploma in Translation Studies		

College Section

1) Affiliated colleges meeting was held on Dt 25-06-2019 under the chairmanship of hon'ble Vice chancellor. In this meeting pending work related with roaster was discussed and colleges were assured regarding completion of it. Accordingly, roaster preparation work is in progress but it is pending at government level.

2) In college meeting held on 25-06-2019 with affiliated colleges regarding admitted disabled students in their colleges. The university has informed colleges to provide necessary facilities to the disabled students and provide information in this regard to the university.

3) Earlier exam section was looking the enrolment of new courses of affiliated and Riss colleges. Now it has been shifted to the college section and college section has done this work as follows.

   A) In the session 2019-20, Six affiliated colleges new courses were given enrolment number to the students through IUMS system.

   B) In the session 2019-20 the 19 Colleges under MOU were given enrolment for new courses to the students through IUMS system. 07 colleges does not have admissions out of total 26 colleges.

   C) Under Riss colleges for 23 new courses and under affiliated colleges 06 new courses and university departments 15 new courses total 44 new courses the enrolment number was given to the 812 students.

4) Padnischitti has given to 38 affiliated colleges.

5) For the session 20-21 continuation of affiliation fee letter were issued to all 62 colleges and out of this, university has collected continuation of affiliation fee of 59 colleges. Likewise, 78 Riss colleges were issued the letters to deposit renewal fees for 2020-21 to the university and work in this regard is under process.

6) All 62 affiliated colleges were informed to adapt the IUMS system and work under IUMS system.

7) For closed B.Ed. colleges the Management council has passed the decision to waive late fee, accordingly closed B.Ed. colleges have been send letter by college section. one closed B.Ed. college named Ramraoji Duddhe B.Ed college Darwaha was issued letter to deposit affiliation fee without late fee as per the decision of Management council after depositing affiliation fee by the college, college has given permission to start from the academic session 2020-21.

8) All affiliated and Riss colleges were given college code and course code and informed the colleges to pay the requisite fees by online process.

9) In the padnischitti meeting held on Dt 17-02-2020 the process of allotting padnischitti to 24 colleges is under process and 37 colleges have given post of sports teacher and letter was issued to them.

10) As per the Maharashtra government G.R and Management Council decision regarding intake capacity of affiliated colleges has been corrected and revised letter was issued to them.

11) All grievances, issues of affiliated colleges were forwarded to concerning department for its redressel.

12) Some affiliated colleges have given letter to increase the shulk of their courses such letters were forwarded to shulk nirdharan samiti.

13) Every year some colleges give letter to the university for increase intake capacity of their courses runs in colleges such letter was put up by college section to hon'ble V.C. Hon'ble V.C using his power increased the 20% intake of college for that session only likewise Nine affiliated colleges have given increase intake in 2019-20.

14) In the session 2019-20 for 24 new colleges and 11 old colleges total 35 colleges have been visited by LEC committee.

15) 2F forms of Affiliated colleges have been process by the college section and obtained the signature of registrar on the form and handover to affiliated colleges for further process.

16) For winter and summer session assembly the star question answer was submitted to the concerned government department.

17) Teacher selection committee for the year 2019-20 was given to Damyantitai Deshmukh B. Ed college Ramtek.

18) During lockdown period on Dt 10th and 11th April 2020 the college section has conducted sansthan pramukh meeting of all affiliated colleges and Riss colleges on Zoom App.

19) The Zoom app meeting of students of all affiliated and Riss colleges was conducted on dt 15th , 16th,17th June 2020

Finance Department

2018-2019 Actual Income and Expenditure & in the Year 2019-20 Actual upto 15.03.2020 and provisioin for the year 2020-21

Sr.No.	Heads	Actual Income 2018-2019	Actual Espenses 2018-2019	Actual Income 2019-2020 15.03.2020	Actual Expenses 2019-2020 15.03.2020	Budget Provison 2020-2021	Budget Provison 2020-2021
Part-1	General Fund Income	36691302.00	19184067.00	58123170.00	23519492.00	94228290.00	95408500.00
	Salary Income	62880973.00	62788553.00	53213273.00	61279590.00	154750000.00	154750000.00
Part-2	Development Activities - Income	100000000.00	89738707.00	3000000.00	40607785.00	2666200000.00	2625500000.00
Part-3	Nidhi - Income	1624158.00	1187275.00	7167166.00	10998889.00	2850000.00	3250000.00
	Total	**201196433.00**	**172898602.00**	**121503609.00**	**136405756.00**	**2918028290.00**	**2878908500.00**

Engineering Department 2018 - 19

(1)

Project Name	**:-Under RUSA Project** 30.5 Mtr Flag Mast Capable of withstanding for 180 KM/HR wind speed complete for 30 ft x 20 ft size Tri color National Flag.
Estimated Cost	:- Rs.10,96,900/-
Fund Received Upto	:- Rs.10,96,900/-
Action Taken	:- The National Flag Commissioning work Completed.
Current Status	:- The work is completed.

(2)

Project Name	**:-Under RUSA Project** Installation of Mobile Compactor.
Estimated Cost	:- Rs.20,59,814/-
Fund Received Upto	:- Rs. 20,59,814/-
Action Taken	:- The Mobile compactor installation work Completed.
Current Status	:- The work is completed.

(3)

Project Name	**:-Under RUSA Project** Construction of Tensile Structure.
Estimated Cost	:- Rs. 10,49,894/-
Fund Received Upto	:- Rs. 10,49,894/-
Action Taken	:- Work Completed.
Current Status	:- The work is completed.

(4)

Project Name	**:-Under RUSA Project** Construction of stage at Ramtek.
Estimated Cost	:- Rs. 7,82,858/-
Fund Received Upto	:- Rs. 7,82,858/-
Action Taken	:- Work order issued.
Current Status	:- The work is progress .

(5)

Project Name	**:-Under RUSA Project** Construction of Amphitheater at Ramtek.
Estimated Cost	:- Rs. 21,38,859/-
Fund Received Upto	:- Rs. 21,38,859/-
Action Taken	:- Work order issue.
Current Status	:- The work is progress .

(6)

Project Name :- **Under RUSA Project Construction of Dinning Hall at Recreation Center.**

Construction Area :- 197.79 Sq. Mtr.
Estimated cost :- Rs.38,18,463/-
Revised Estimated cost :- Rs.50,54,073/-
Fund received upto :- Rs.50,54,073/-
Action taken :- The Funds Received from Government had been deposited to PWD, Nagpur.

Received from Govt. Rs / year	Deposited to PWD Rs/ date
Rs.50,54,073/-@year 2018&19	Rs.50,54,073/-@ Dt. 28-02-2009

Amount Deposited to PWD :- Rs.50,54,073/-
Current status :- The work Completed.

(7)

Project Name :- **Under RUSA Project Construction of first & Second Floor at Recreation Center**

Construction Area :- 1518.35 Sq. Mtr.
Estimated cost :- Rs.3,88,35,000/-
Revised Estimated cost :- Rs.3,88,35,000/-
Fund received upto :- Rs.3,88,35,000/-
Action taken :- The Funds Received from Government had been deposited to PWD, Nagpur.

Received from Govt. Rs / year	Deposited to PWD Rs/ date
Rs.3,88,35,000/-@ year 2018&19	Rs.3,88,35,000/-@ Dt. 01-03-2019

Current status :- Work in Progress.

(8)

Project Name :- **Under RUSA Project Construction of Compound wall at Waranga Campus.**

Construction Area :- Sq. Mtr.
Estimated cost :- Rs.4,53,78,162/-
Fund received upto :- Rs.2,50,00,000/-
Action taken :- The Funds Received from Government had been deposited to PWD, Nagpur.

Received from Govt. Rs	Deposited to PWD Rs/ date
Rs.2,50,00,000/-	Rs.2,50,00,000/-@ Dt. 11-10-2019

Current status :- Work in Progress.

(9)

Project Name :- **Construction of Acadamic Research Centre Building**

Construction Area :- 2943.27 Sq. Mtr.

Estimated cost :- Rs.513.66 Lakh

Fund received upto current year :- Rs 513.66 Lakh

Fund received in year 2017-18 :- Rs. 94,21,600/-

Action taken :- The Funds Received from Government had been deposited to PWD, Nagpur for deposit work as follows.

Received from Govt. Rs / year	Deposited to PWD Rs/ Receipt date
Rs. 44,91,400-00 **@**Year 2009-10	Rs. 44,91,400-00 @Dt. 20-03-2010
Rs. 23,33,000-00 **@** Year 2010-11	Rs. 23,33,000-00 @ Dt. 23-12- 2010
Rs. 12,50,000-00 **@** Year 2010-11	Rs. 12,50,000-00 @ Dt. 23-12-2010
Rs. 10,00,000-00 **@** Year 2010-11	Rs. 10,00,000-00@ Dt. 23-09-2011
Rs. 6,80,000-00 @ Year 2014-15	Rs. 6,80,000-00 @ Dt. 07.04.2015
Rs.4,20,000-00 @ Year 2015-16	Rs. 4,20,000-00 @ Dt. 13-01-2016
Rs. 2,00,00,000-00 @ Year 2015-16	Rs. 2,00,00,000-00@ Dt. 29-03-2016
Rs. 37,70,000-00 @ Year 2015-16	Rs. 37,70,000-00 @ Dt. 11-05-2016
Rs. 80,00,000-00 @ Year 2016-17	Rs. 80,00,000-00@ Dt.23-05-2017
Rs. 94,21,600-00@ Year 2017-18	Rs. 94,21,600-00@Dt.13-04-2018

Current status :- Work is in progress.

(10)

Project Name :- **Under UGC one time catch up grant scheme**

1) **Construction of Academic School Building**
2) **Campus development**

Construction Area :- 4813 Sq. Mtr.

Estimated cost :- Rs.10.00 crore

U.G.C. share - 5.00 crore

Government share – 5.00 crore

Fund received upto current year :- Rs. 2.50 crore (from UGC)

Rs. 5.00 crore (from Maharashtra Govt.)

Action taken :- The Funds Received from Government has been deposited to PWD, Nagpur in installment as follows.

Received from Govt.	Deposited to PWD Rs/ Receipt date
Rs. 2.50 crore @Year 2011-12	Rs. 2.50 crore @ Dt. 21-03-2012
Rs. 2.50 crore @ Year 2012-13	Rs. 2.50 crore @Dt. 05-09- 2012
Rs. 2.50 crore @ Year 2015-16	Rs. 96,50,000-00@ Dt. 11-05-2016 Rs.1,53,50,000-00 @ Dt. 11-05-2016

Current status :- Construction of Academic School Building work is completed. University has sent proposal to UGC for releasing remaining grant of 2.50 Cr.

(11)

Project Name **:- Under UGC one time catch up grant scheme**

Work Name :- Campus Development
(Garden Landscaping & Irrigation System)

Fund received upto current year :- Rs. 36,69,498/-

Action Taken :- 1) Garden Landscaping work - Rs. 20,03,887/-
2) Irrigation System work- Rs. 16,65,611/-

Current Status : Work is Completed.

(12)

Project Name **:- Construction of Multipurpose Hall Under UGC's 12th year plan.**

Construction Area :- 1426.64 Sq. Mtr.

Estimated cost :- 3,30,19,560/-

Action taken :- The work is in progress at P.W.D., Nagpur.

Received from UGC	Deposited to PWD Rs./ Receipt date
Rs.3,31,607-00 @Year 2003-14	Rs.3,31,607-00 Dt.01-10-2014
Rs.46,68,393-00 @ Year 2016-17	Rs.46,68,393-00 Dt.16-02-2017
Rs.98,00,000-00 @Year 2017-18	Rs.98,00,000-00 Dt.-20-05-2017
Rs.1,00,00,000-00 @Year 2017-18	Rs.1,00,00,000-00 Dt.20-05-2017
Rs.82,19,560-00@Year 2017-18	Rs.82,19,560-00 Dt.11/12/2018
Total	3,30,19,560/-

(13)

Project Name :- **Under UGC Onetime Catchup Grant** 150KW/165 KVA Grid Connected Rooftop Solar System Under Net Metering system

Estimated Cost :- Rs. 84,27,000/-

Received Fund :- Rs. 84,27,000/-

Action Taken :- The Funds Received from UGC has been deposit to MEDA, Nagpur.

Sr.No	Year	Received from UGC	Deposit Ch.No. Date
1	2018-19	Rs. 84,27,000/-	045463 Dt. 27/02/2019 By RTGS

Current Status :- The work is completed.

(14)

Project Name :- **Under UGC Onetime Catchup Grant** Electricity Express Fidder Line (HT)

Estimated Cost :- 96,67,565/-

Received Fund :- 96,67,565/-

Action Taken :- The Funds Received from UGC has been deposit to MSEDCL, Nagpur.

Sr.No	Year	Received from UGC	Deposit Ch.No. & Date
1	2018-19	Rs. 5,28,365/-	Ch.No.010475 Dt. 16/01/2019
2	2018-19	Rs. 91,39,200/-	Ch.No.045464 Dt. 27/02/2019 RTGS
Total Depsit Fund		**Rs. 96,67,565/-**	

Current Status :- Work is completed & System is active.

(15)

Project Name :- **Under UGC Onetime Catchup Grant Open Court Yard shade at Academic School Building.**

Estimated Cost :- **20,65,681**

Recevied Fund :- 20,65,681/-

Action Taken :- The work is completed by E-Tender.

Current Status :- Work is completed.

UNIVERSITY'S PROPERTY –

1) Maharashtra government has allotted land of 3.92 hectors at parsoda, tq. Ramtek, dist. Nagpur.
2) Total 22 rooms (total 834.977 sqm. area) at 4th,5th & 6th floor, N.I.T. complex, sitabaldi, Nagpur.
3) Buildings available in University campus at Ramtek.
   a) Administrative building
      Ground floor - 563.34 sq.m. - Rs.45.74 Lakh
      First floor - 561.12 sq.m.
   b) Guest House - 412.00 sq.m. - Rs.49.64 Lakh
   c) Recreation Centre Building(Hostel) - 515.47 Sq.m. - Rs.88.796 lakh
   d) Academic School Building - 4797 Sq.m (G+2)- Rs. 7.50 Cr.

LAND AT WARANGA, NAGPUR

Government of Maharashtra has allotted land measuring 19.81. H.R. at Survey No. 140, mouja Waranga , Th. & Dist. Nagpur to University.

WARANGA CAMPUS AT NAGPUR

University has provided necessary educational facility at its own property at N.I.T. complex, Sitabuldi, Nagpur. Hence all the five educational departments are running there.

Examination Section

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University's Examination Section had successfully conducted summer and winter 2019-20 examinations. In winter 2019 total 174 examinations were conducted in which total 9569 students appeared in these examinations. The results of all these examinations were declared within the 30 days' time as per the State Government and University Rules. All the work such as, Enrollment of students, examination work and result declaration completed through online. For this, Internet and other necessary facilities are available in the Examination Section. In respect of Summer 2020 total 224 examinations were conducted and total 11069 students appeared in these examinations. All the examinations has been postponed due to Covid-19 Pandemic and subsequent nationwide lockdown.

In the session 2019-20, a total of 22 students were awarded Ph.D. Until the Ph.D. is awarded to these students, after completing all the office procedures, Hon. Vice Chancellor. The notification was made with the approval of the Vice Chancellor. In the session 2019-20, it is proposed to hold a research committee meeting in support of a total of 15 students and the process is underway. A total of 23 students' thesis were sent to the thesis library for uploading on Shodhganga portal.

Board of Examination

Sr. No	Name	Position
01	**Dr. Shriniwas Verkhedi,** Hon'ble Vice-Chancellor Kavikulaguru Kaldas sanskrit University Ramtek	Chairman
02	**Dr. Nanda Puri** Dean, Faculty of Sanskrit & other languages Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
03	**Dr. Madhusudan Penna** Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy & Culture Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
04	**Dr. C.G. Vijaykumar** Dean, Faculty of Ved Vidya Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
05	**Dr. Krishnakumar Pandey** Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
06	**Dr. Lalita Chandratre** Dean, Faculty of Education and Sankirna Vidya shakha Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
07	**Dr. Hrushikesh Dalai**, Assistant Professor Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
08	**Dr. Shivram Bhatt**, Assistant Professor Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
09	Hon'ble **Joint Director** (Higher Education) Nagpur Division, Nagpur	Member
10.	**Dr. Umesh Shivhare** Controller of Examination Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member-Secretary

Library

Details working of library for the educational year 2019-20 are summit as below.

Reading Materials

Purchase and Gift reading materials (Growth) during the year.

Detail	(01 April 2019 –31 March 2020)		
	Acc. No.	No.	Expenditure
Purchasd Books	15894-15901 16075-16076 16079-18844 AV-47	2776	932724/-
Gift CD's	AVG-124- AVG164	41	Nil
Gift Books	G15060 - G15480	421	Nil
Dissertations	D353 - D359	07	Nil
Manuiscripts	M-2462-M-3008	547	Nil
Thesis	T135 -T160	26	Nil
Bound Volume	J1108–J1175	68	-
Journals Subscription/ renewal	**Current Journals 56**	09 Renewal & 1 New	14530/-
	Total		**9,47,254/-**

The above reading material's Accession, Cataloguing, Classification, Processing are completed and ready to use for readers.

Gifted Books received during the Year

Sr. No.	Books Doners	No. of books
1	Rashtriya Sanskrit Sansthan, New Delhi	82
2	Hon'ble Dr. Shrinivas Varkhedi, VC, KKSU, Ramtek	37
3	Dr. Krishnakumar Pndey, KKSU, Ramtek	27
4	Dr. C G Vijaykumar ,Registrar, KKSU,Ramtek	01
5	Dr. Kalapini Agasti, KKSU, Ramtek	07
6	Dr. Kavita Hole, KKSU,Ramtek	51
7	Dr. Renuka Bokhare, KKSU, Ramtek	16
8	Dr. Ramchandra Joshi, KKSU, Ramtek	5
9	Satyam Publication	03
10	Abhishek Prakashan	54
11	Sau. Mrudula Tapas	03
12	Sonali Mahajan	22
13	Dhamankar	12
14	Happiness Foundation, New Delhi	02
15	Amit Dev	
16	Vibha Jadhav	07
17	Others	86
	Total	**421**

Department Wise expenditure of Books & Periodicals from General Funds 2019-20

Department	No. of Books	No. of Copies	Expenditure on Books	No. of Periodicals	Expenditure on Periodicals	Total Expenditure
Vedang Jyotish	03	03	975/-	01	1530/-	2505/-
Vyakaran Shastra	33	164	46369/-	Nil	Nil	46369/-
Education	81	164	37718/-	06	11800/-	49518/-
Prakshastri	04	100	17269/-	Nil	Nil	17269/-
B.A.Shastri	08	105	15810/-	Nil	Nil	15810/-
Competative centre	30	29	3578/-	Nil	Nil	3578/-
Lalit Kala	01	02	2800/-	Nil	Nil	2800/-
General	59	132	93595/-	03	1200/-	94795/-
Book Fair	1795	2042	672390/-	Nil	Nil	672390/-
Total	**2014**	**2741**	**8,90,504/-**	**10**	**14,530/-**	**9,05,034/-**

Department Wise expenditure of Books & Periodicals from UGC Funds 2019-20

Department	No. of Books	No. of Copies	Expenditure on Books	No. of Periodicals	Expenditure on Periodicals	Total Expenditure
Sanskrit	04	08	1600.00	Nil	Nil	1600/-
General	06	27	40620.00	Nil	Nil	40620/-
Total	**10**	**35**	**42,220/-**	**Nil**	**Nil**	**42,220/-**

Total Expenditure UGC & General Funds Year 2019-20

Funds	No. of Books	Expenditure on Books	No. of Periodicals	Expenditure on Periodicals	Total Expenditure
General	2741	**890504/-**	10	**14530/-**	**905034/-**
UGC	35	**42220/-**	Nil	Nil	**42220/-**
Total	**2776**	**9,32,724/-**	**10**	**14,530/-**	**9,47,254/-**

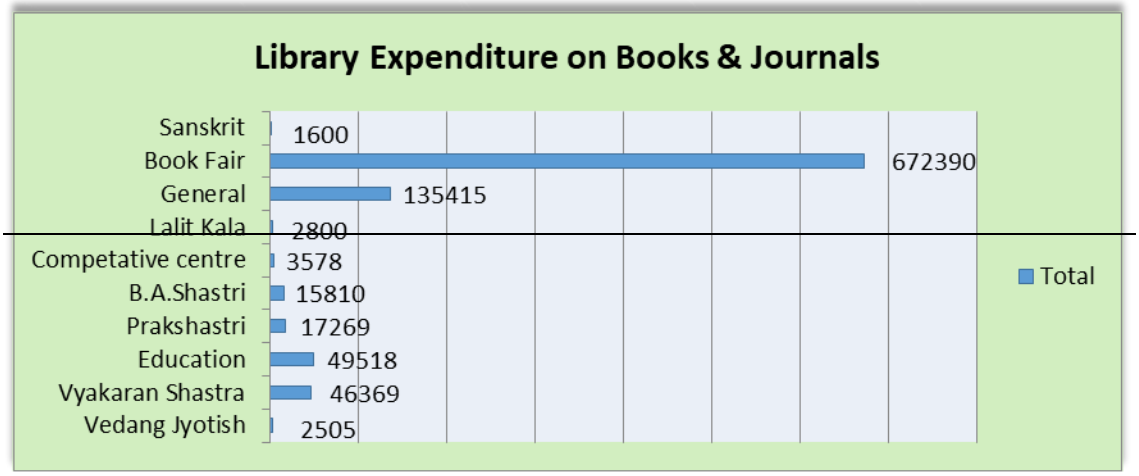

Available Reading Material's in Library

1.	Purchase Books	:	18844
2.	Gifted Books	:	15480
3.	Bound volumes of Periodicals	:	1175
4.	Manuscripts	:	3008
5.	Thesis	:	160
6.	Dissertations	:	359
7.	Audio –visual collection	:	47
8.	Gifted Audio –visual collection	:	164
	Total Reading Materials	:	**39264**

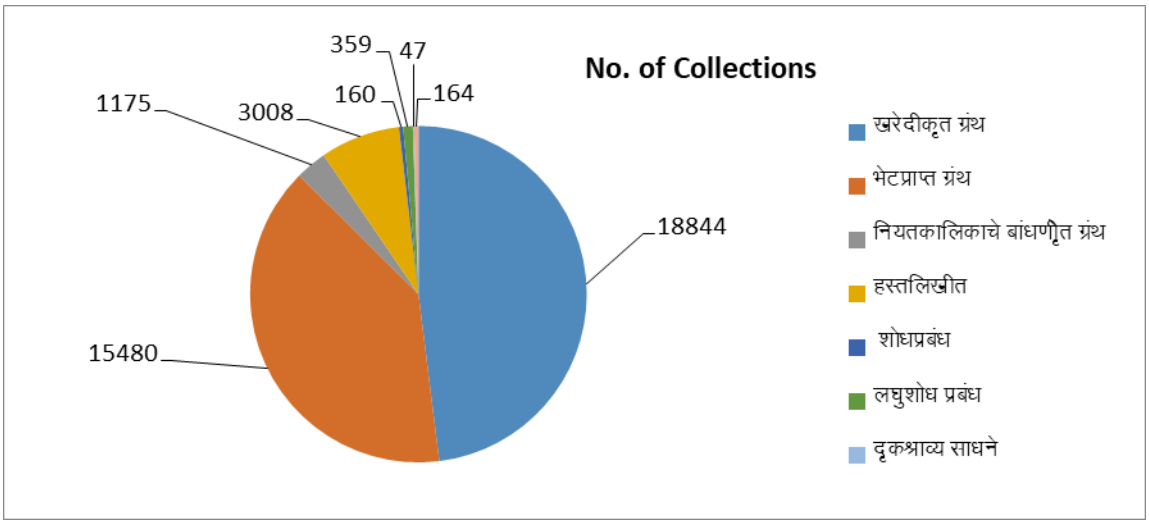

(Note: 707 books are available in Departmental Library)

Available Journals Record during 2019-20

- Print Journals :— 56
- e- journal : - Through UGC Infonet Consortia

Sr. No.	Resource Name	Resource URL	No. of Journal
1	Economic & Political Weekly	http://epw.in/	1
2	ISID	http://isid.org.in/	Database
3	JCCC	http://jgateplus.com/	Database
4	Springer Link	http://www.springerlink.com/	1722
5	Taylor & Francis	www.tandfonline.com	1600
6	JSTOR	http://www.jstor.org/	3165

- **Data feeding by Library Staff**

- **NDL-eResources**
  - World e-book Library
  - South Asia Archive (SAA)

- **NDL User Information**

Active Users	Non Active Users	Active & Non Active Users
89	**212**	**301**

	Communities in KKSU Repositoies	No. of Collection
KKSU Digital Repository	Books	38
	Faculty Pub.	03
	Kalidas Collection	04
	KKSU Journal	06
	KKSU Newsletter	08
	KKSU Video	27
	Newspaper Cliping	16
	Other Important Publication	01
	Question Paper	04
	Project	05
	Thesis	74
Koha Software	Books & Manuscripts :No.of data entries	23949
Shodhganga	Thesis data entries	88
Internet Archives	uploaded Items	27
Library Youtube Channel	You Tube Video Channel	92
	Total	**24342**
Digitization of Manuscripts	No. of Manuscripts Scan (Data feeding awaited)	2253

Urkund Plagiarism Software Usage Statistics Month wise in 2019

No. of Usage	Total Usage
	912

e-Shodh Sindhu Consortium

Publisher wise Usage Statistics for 2019

Sr. No.	Resources Name	Total
1	Economic & Political Weekly	9
2	ISID	20
3	JCCC	819
4	Springer Link	12
5	Taylor & Francis	53
6	JSTOR	108
	Total	**1021**

SERVICES & FACILITIES OF THE LIBRARY

Services	Facilities
✓ Circulation Service ✓ Book Reservation Service ✓ Book Display New Arrivals ✓ Journal Display Service ✓ Reprographic Service ✓ Bibliographic Services ✓ Inter Library Loan Service ✓ Reference service ✓ Information services ✓ Referral service ✓ Newspaper clipping services ✓ UGC -INFONET Digital Library Consortium e-Resource Service ✓ NDL eResources -World e-book Library -South Asia Archive (SAA) ✓ Audio Book Reader (ABRAR) ✓ Electronic Notice Board	✓ Reading Room Facility ✓ Periodical Facility ✓ Newspaper Facility ✓ OPAC ✓ Audio Visual Facility ✓ Internet Facility ✓ Manuscript Resource Facility ✓ Departmental Lib. Facility ✓ Special collection of books on Kavikulaguru kalidasa ✓ Collection of books on NET, SET & JRF, Competitive Exams ✓ Special Collection on Govt. Rule & Regulations ✓ e Thesis full text database ✓ Plagarisum check up facility ✓ **NVDA Software (Blind Student)** ✓ **Learn Sanskrit online Facility**

Library Staff

Post	No.	Name	Location
Librarian	--	Dr. Deepak Kapade (Additional Charge)	From 30/9/2013
Asstt. Librarian	1	Dr. Deepak Kapade	Main library ,Ramtek
Asstt. Superintendent	1	Sau. Rita Amin	Main Library, Nagpur
Library Asstt.	2	Ku.Pragati Dhepe	Main library ,Ramtek
		Ku. Minakshi Meshram	Main Library, Nagpur
LDC	---	Ku. Meena Pujari	Depatmental library ,Ramtek
Library Attended	2	Shri. Mukesh Sahare	Main Library, Ramtek
		Shri. P. P. Kawale	Main library ,Ramtek
Zerox operater	1	Shri Shushil Vaidya	Main library ,Ramtek
Peon		Shri. Pankaj Petkar	Main library ,Ramtek

Work of Main Library Details

- The University Library has taken Institutional membership of NDL (National Digital Library). Through this 85 members are prepare to availe facility of NDL by the library in the year2019-20.
- Total 2776 purchase Books and 9 Journals renewal and one new subscribed in the year.
- 2601 Books data entriesfeeding are completed on Koha Software.
- Completed 2943 Old and New Books Classification.
- Total 56 Journals issues are received and completed entries of the same. Those journals are not received, reminder letter also sent to concerened.
- Total 421 gifted books Accessioning, Cataloguing, Classification and Processing are complete.
- University Library sent thanks letter with computerized list of books to all 15 books donors.
- Barcode lable paste on total 1334 books
- Prepared a Online feed back form (google form) and avialble to the students of KKSU on university library Website

- **Available News Paper in Library**

Sr. No.	Main Library	Dept. Library
1	The Hitwada	Nil
2	Sakal	Nil
3	Lokmat	Nil
4	Deshonnati	Nil
5	Tarun Bharat	Nil
6	Loksatta	Nil
7	Dainik Bhaskar	Nil
8	Times of India	Nil
9	Rojgar Samachar	Nil
10	Indian Express	Nil
Total	**10**	

- **Expenditure on Newspaper**

Sr.No	Main Library	Dept. Library	Total
1	17386/-	3372/-	**20,758/-**

- **Newspaper Clipping Services**

Library provides newspaper clipping service to the users. Library staff collected 130 news reading our vishwavidyalaya and maintains systematic record in the file as well as made available to all readers for use.

- **Xeroxing Service**

Sr. No	Main Library	Dept. Library	Total
1	65,259/-	00	**65,259/-**

Books Circulations

ग्रंथ देवाण–घेवाण Books Circulation	Main Library	Dept. Library	Total
Home Issue	2569	803	3372
Reading Room Issue	7281	1064	8345
Membership Extension Service Issue-Return	589	208	797
Special Home Issue-Return Books	275	133	408
Total	**10,714/-**	**2208/-**	**12,922/-**

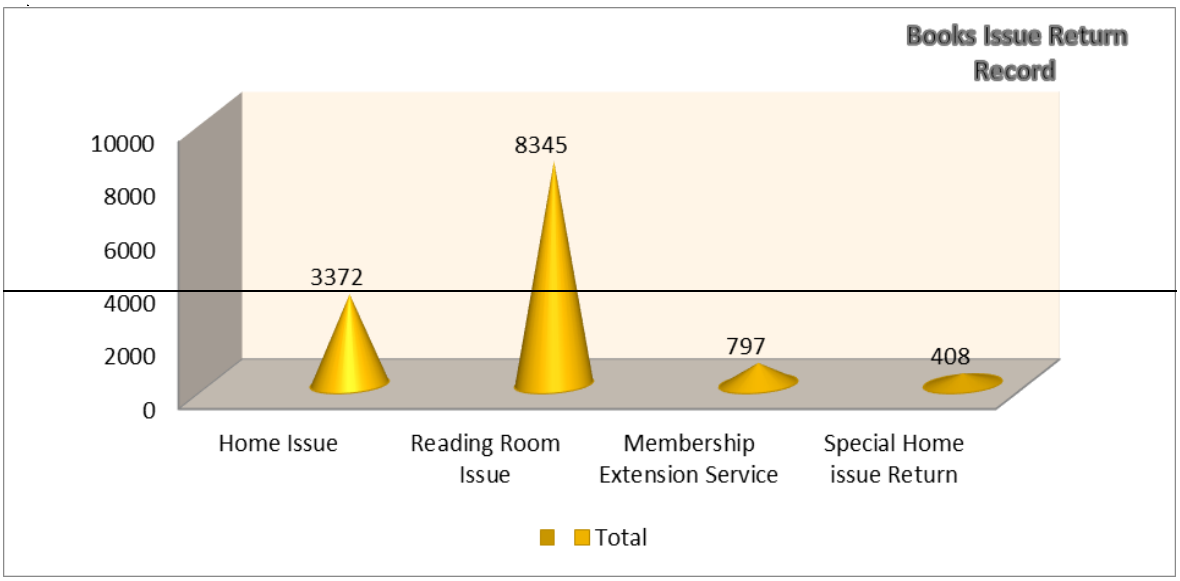

No. of Library Visitors

Visitors	Main Library	Dept. Library	Total
Library Visitor	4275	2454	6729
Extension Members	17	41	58
KKSU Repository	89	Nil	89
Internet Users	Nil	Nil	Nil
OPAC	1099	Nil	1099
		Total	**7975**

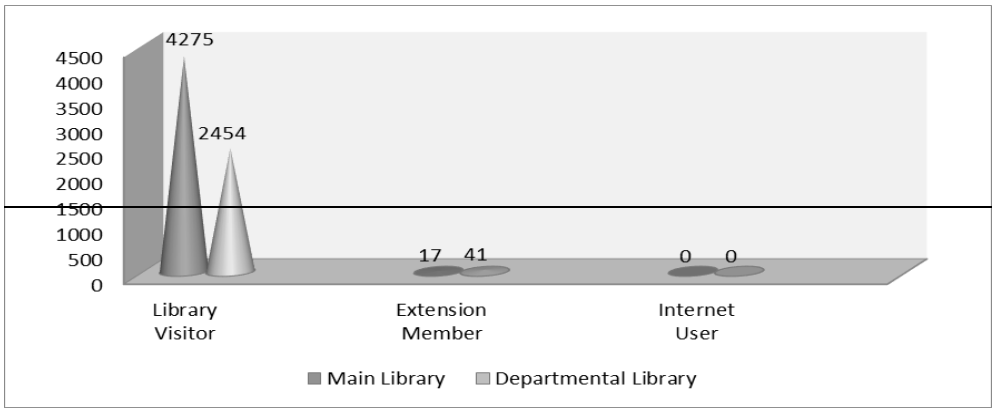

Library Membership

Category	Category Description	No. Members	Mebership Fees	Deposit
A	University Authority	06	---	---
B	University Officers	06	000 x6=000	1000 x6= 6000
C	Permanet Teachers	14	Nil	1000 x14 =14000
D	Temporary Teachers	16	Nil	1000x16=16000
E	Research Scholars	29	200 x29=5800	1000 x 29=29000
F	Permanent Non-Teaching Staff	02	Nil	1000 x 2=2000
G	Temporary Non- Teaching Staff	Nil	Nil	Nil
H	UG. PG Students	121	200 x 121 = 24200	500 x 53 =26500 1000 x68 =68000
	UG. PG Students - Sanskrit/ BPL	06	200 x 06 = 1200	00 x 06 =00
	UG. PG Students Sanskrit / निशुल्क	03	00 x 03 = 00	1000 x 03 =3000
	UG. PG Students – Education	42	500 x 19 =9500 200 x 23 =4600	500 x 42=21000
	UG. PG Students – Education / BPL	02	500 x 01=500 200 x 01=200	00 x 02 =00
I	MPhil	08	200 x 8=1600	1000 x 8=8000
	MPhil – Education	06	200 x 06 = 1200	1000 x 06 = 6000
	MPhil निशुल्क	---	----	----
J	External Members	08	200 x 08=1600	1000 x 08= 8000
K	Casual Members	01	100 x 01=100	----
L	Short-Term Members	02	200 x 02=400	----
M	Reading Room Members	94	500 x 94=47000	----
	एकूण	**366**	**97,900.00**	**2,07,500.00**

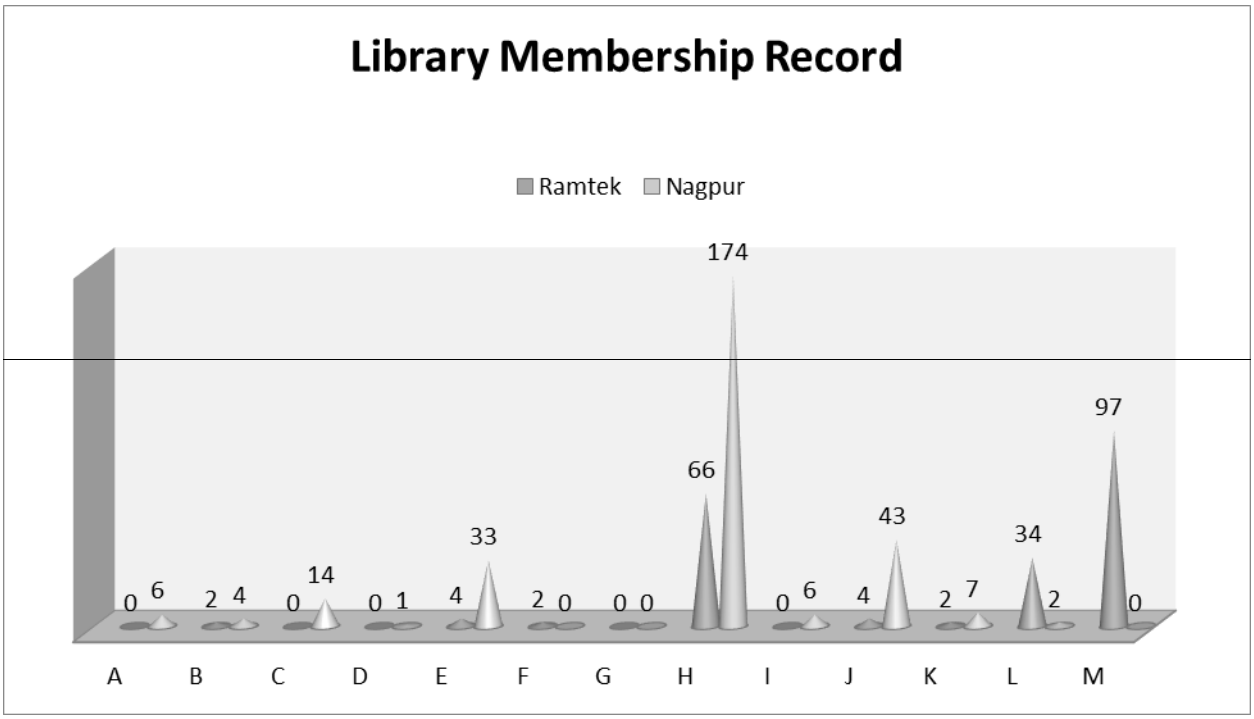

Library Membership Extension Service Issue-Return

Library Membership Extension Issue-Return Service provided during exam period.(Year 2018-19)

Membership Extension Service	Library Membership Extension Service Total Fee(Per Member Rs. 100/-)	Total Books Issue Return	Total Amount
17+41=58	1700+4100=5800	00	5800.00

Library Income and Expenditure

Income				Expenditure	
Details	Year 2019-20		Total	Details	Year 2019-20
	Main Library	Dept. Library			
Library Membership Fees	97900	00	97900	Books/Journals Purchase	947254.00
Extension Service Fees	1700	4100	5800	Hard Disk 4TB	17800.00
Books Late Fees	2372	00	2372	Mobile Compactor for Library	2069814.00
Xeroxing Fees	65259	00	65259	Antivirus	3900.00
Lost I-Card Fees	250	00	250	Printing and Stationary Expenses	9900.00
West Newspaper Sale	Include university Raddi	00	00	Earn & Learn and Temporary Emplyoee	45459.00
Total Income	**1,67,481/-**	**4100/-**	**1,71,581/-**	**Total Expenditure**	**30,94,127/-**

Earn & Learn Scheme Expenditure

Sr-No.	Name	Apr.	May	Jun	Jul	Aug	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Jan.	Feb.	Mar.	Total
1	Akshay Patil	2000	&&	&&	&&	&&	&&	&&	&&	&&	&&	&&	&&	2000/-
2	Saurabha Durugkar	2000	&&	&&	&&	&&	&&	&&	&&	&&	&&	&&	&&	2000/-
3	Megha Dahare	&&	1161	1867	2000	1806	2000	2000	867	1935	1935	1586	1097	18254/-
4	Priyanka Bangade	&&	1652	&&	&&	1484	1800	323	&&	1419	1161	897	581	9317/-
5	Sonali Gaikwad	&&	&&	&&	&&	1032	1333	710	&&	1226	1355	2000	581	8237/-
6	Ashwini Rahate	&&	&&	&&	&&	&&	&&	&&	&&	1032	&&	1586	452	3070/-
													Total Expenditure	42,878/-

Expenditure on Temporary Staff

Sr. No.	Name	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sept	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Total
1	Chandani Kashyap	––	––	––	––	––	––	––	––	––	––	––	2581	2581/-
Total Expenditure														**2581/-**

- **Library Deposit, Renewal, Refund and Laps (Year 2018-2019)**

Sr. No.	Details	Total
1	Library Membership Annual Fees (2018-19)	1,33,900.00
2	Total Deposit	**3,12000.00**
3	Total Deposit Return	**- 62000.00**
4	Balance Amount in Finance Dept.	2,50,000.00
5	Renewal (Year 2019-2020)	-127,500.00
6	Laps Amount (Year 2018-2019)	**1,22500.00**

- ✓ Total 501 students become member of the library. Out of them 335 members as per rule Rs. 500/- & Rs. 1000/- per member deposited Rs. 312000/- in the year 2018-19.
- ✓ Out of 501 members, 64 members submitted refund form and as per rule Rs. 1000/- Rs. 500/- per member Rs. 62000/- refunded to them.
- ✓ 141 Members had renewed their membership in the year 2018-19. Rs. 127500/- deposit Information about renewal of membership sent to finance department.
- ✓ Laps amount Rs. 122500/- of 130 library members are still deposited in the Finance Dept.
- ✓ Rs. 133900/- annual library fees of 325 members per member Rs. 200/- & Rs. 500/- received in the year 2018-19. (Casual Member 100x09=900, Short-Term Member Rs. 200 x 36 = 7200/- and Reading Room Member 500 x 97=48500/- total 56600/- included in Rs. 133900/-)

Programmes of Library

1) Library orientation for Research Course

Dr. Deepak Kapade delivered informative lecture in Library Orientation for Research Course on 8th Aug. 2019 in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek.

2) Books Exhibition in Sanskrit Bharati Vishwasamelan

Sanskrit Bharati Vishwasamelan, Delhi organized Books exhibitions on 9th Oct. 2019 to 11th Oct. 2019. University publication were kept in this exhibitions by Dr. Deepak Kapade (Librarian) and Purushottam Kawade(Library Attendent) . Hon'ble Vice Presedent of India Shri M.M. Venkaiah Naidu, Minister V. Muraleedharan, Sahakaryavahk RSS Shri Suresh Soni, Shri. L P Singh,Chattarpur, Sunil Kumar Singh, Shri Varnekar, Prof. Shivram Bhatt as well as Hon'ble Prof. Shrinivas Varkhedi, VC. and Dr. C G Vijaykumar, Registar were present. Dr. Deepak Kapde and Purushottam Kawade work hard for success of this programme.

3) Books Exhibitions on Occassions of All India Oriental Conference

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek organized All India Oriental Conference in Nagpur on 10th Jan.2020 to 12th Jan. 2020. On this occasions Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University organized library exhibitions in Reshimbag Ground, Nagpur . The book exhibition was inaugurated by Hon'le Prof. Dharmaraj Adat, VC.Shankaracharya Sanskrit Vidyapeeth Kerala, Hon'le Gopabandhu, Somnath Sanskrit Vidyapeeth Gujrat and Honb'le Prof. Shrinivas Varkhedi, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek. At that time Dr. C G Vijaykumar, Registar, Dr. Deepak Kapade, Librarian and Dr. D R Deshpande , Maharahstra University College Librarian Assosiation as well as various Publishers were present. In this National Book Fair 6423 peoples were visited and 55 publishers participated from various places in India.

4) Granthdan Yojana (Book Donation Plan)

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek organized All India Oriental Conference in Nagpur on 10th Jan.2020 to 12th Jan. 2020. On this occasions Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University and Bhiwapur Mahavidyalaya, Bhiwapur organized "**Granth Dan Yojana"** Aproximatly 200 books received by 30 persons/ Institutions. Total 1100 books donated in this programme.

5) Covid-19 awareness Quiz.

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Library and IQAC arranged the covid -19 awarenes quiz through google form.

In this quiz 1247 participant responded from all over India. After fill quiz participant received e-certificate in there registered email Id.

Library staff achievement and activities (Year 2019-20)

Dr. Deepak Kapade, Librarian (Acting)

A) Published papers in Journals

Sr.No	Title with page nos.	Journal	ISSN/ ISBN No.	Whether peer reviewed. Impact Factor, If any
1	Authorship Pattern and Collaborative Research papers published in journal of Indian Library Association During the 2015 to 2018	Journal of advancement in Library Sciences (In process)	E- ISSN: 2349-4352	Peer reviewed
2	Barphe ,B. & Kapade, D. (2020). Analysis of New Trends in LIS Research in India : A Scientometrics Study. Our 0Retrieved from https://archives.ourheritagejournal.com/index.php/oh/article/view/1873	Heritage, 68(23)2020, 65-77.	ISSN-0474-9030	Peer reviewed Online

B) Books Published as Single Author

Sr.No.	Title with page nos.	Type of Book & Authorship	ISSN/ ISBN No.	Whether peer reviewed
2.	Research Oriented Library Services	Dr. Dipak Kapade	ISSN -978-81-8315-411-6	---

C) Organised Programmes and Participated in Programme

Sr.No.	Programme	Duration	Organised by
3.	अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेच्या निमित्ताने भव्य राष्ट्रीय ग्रंथ प्रदर्शनी	10/01/2020to 12/01/2020.	**Organized by KKSU** Dr. Deepak Kapade **Co-Ordinator**
4.	संस्कृत भारती विश्वसंम्मेलन ग्रंथ प्रदर्शिनी	09/11/19to11/11 /19	**Organized by Sanskrit Bharati, Delhi** Dr. Deepak Kapde & Purushottam Kawade**Participated**

D) Invitation in workshop as Chief Guess/Chairman

Sr.No.	Programme	Duration	Organised by
1.	One-day state Level Workshop on Intellectual Property Rights and Plagiarism	29/02/2020	**Organized by** Nabira Mahavidyalaya, Katol

Ku.Pragati Dhepe(Library Assistant)

A) Published papers in Journals

Sr. No	Title with page nos.	Journal	ISSN/ ISBN No.	Whether peer reviewed. Impact Factor, If any
1	Veena A. Prakashe, Pragati J. Dhepe & Ramanik S. Lengure, Applicability of Cloud Computing in University Libraries: A Feasibility Study	TEST Engineering & Management **(SOPUS Index Journal)**	ISSN: 0193-4120	Peer reviewed
2	Stutus of Web-Based Services in University Libraries in Maharashtra	Aayushi International Research Journal	ISSN:2349-638x	Peer reviewed

Ku.Meenakshi Meshram(Library Assistant)

A) Participated in Workshop

Sr.No.	Programme	Duration	Organised by
2.	Library Digitisation Workshop At VNIT Nagpur	18.12.2019	**Organized by** Vikmans Multimedia (India) Pvt.Ltd.,New Delhi Ku. Minakshi D. Meshram **Participated**

Diploma in Library and Information Science (Granthalaya Vartashastra) 2019-20

Sr. No.	Name of Course	No. of Student Admitted	No. of Student Appered Exam.	Passed	Failed	Passing Percentage
1	Dip. in Libarary and Information Science	06	05	05	00	100%

Publication Department

Publication published in the year

Sr.No	Title	Author	ISSN/ISBN	Pub.Year	Price
1	बुभुक्षित: काक:	डॉ. हर्षदेवमाधव:	978-8183-153-676	2020	250.00
2	रामायणी विश्वचेतना	मोरारिबापुपूज्यपादा: डॉ. हर्षदेवमाधव:	978-8183-153-683	2020	370.00
3	Shodhadarsh	Aravind Kumar	978-18331-53690	2020	315.00
4	महाभारत में वर्णित विविध गीताओं में धर्ममीमांसा	डॉ. डॉली जैन	978-8183-153-706	2020	230.00
5	मीमांसामकरन्द:	डा. श्रीराम : ए. एस्.	978-8183-153-713	2020	325.00
6	Materials for a critical edition of the Kasikavrutti	Malhar Kulkarni Eivind Kahrs	978-8183-153-720	2020	260.00
7	पतञ्जलिचरितम्	प्रो. सी.जी.विजयकुमार:	978-8183-153-737	2020	150.00
8	ब्रह्मसूत्रपाठ:	श्रीमद्बादरायण:	978-8183-153-744	2020	60.00
9	मीमांसाशास्त्रसार:	महामहोपाध्याय—अनन्तकृष्ण शास्त्री	978-8183-153-751	2020	380.00
10	भाष्याकूतम् (प्रत्याख्यातसूत्रसंग्रह:)	वि. कार्तिक: भागवत: वि. श्रीगणेशदेवरूभट्ट:	978-8183-153-768	2020	335.00
11	अधिकरणकौमुदी	श्रीदेवनाथठक्कुर:	978-8183-153-775	2020	185.00
12	आख्यातचन्द्रिका	भट्टमल्लविरचिता	978-8183-153-782	2020	110.00
13	Codes, Conducts, Ethics And Principles Of Human Life	प्रगती वाघमारे	978-8183-153-799	2020	120.00
14	महाराष्ट्रस्य विद्यमानानि संस्कृतनियतकालिकानि	कल्याणी काळे	978-8183-153-805	2020	140.00
15	संस्कृतायनम्	Tanmaykumar Bhattacharya	978-8183-153-812	2020	190.00
16	Poornawad Philosophy	Parner Pratishtan	978-8183-153-829	2020	110.00
17	शक्तिवाद:	प्रो. वीरनारायण: पाण्डुरङ्गी	978-8183-153-836	2020	275.00
18	Relationship between Philosophy and Mathematics	कविश्वर रूपाली	978-8183-153-843	2020	200.00
19	Analysis of John Donne's Poetry in the light of Bharata's Rasa-Theory	Richa Biswal	978-8183-153-867	2020	280.00
20	World : The Expression of the Absolute	Rajeshwar Mukherjee	978-8183-153-874	2020	170.00
21	Kauhulkrit Lilavai Kaha Ka Samikshatmak	Kusum Patoria	978-18331-53881	2020	460.00
22	Samskritopanam-	Deekonds Narasinghrao	978-18331-53898	2020	335.00
23	Contribution of Muslims to the Sanskrit	Abdul Ghani	978-18331-53904	2020	340.00
24	Applications of Indian Logic And Atomism	N R Waradpande	978-18331-53911	2020	170.00
25	Upakarma Paddhati	Amit Bhargav	978-8183-153928	2020	125.00

26	Samkalik Sanskrit Sahitya ki Navin Pravuttiya	Banmali Vishawal	978-8183-15393	2020	280.00
27	Saundaryasudha	Sudhakar Rao	978-18331-53980	2020	200.00
28	Sanskrite anudit Kathasahitya	Narayan Dash	978-8183-153997	2020	225.00
29	Lalitasahasranam-Rahasya	Medha Deshpande	978-8183-54000	2020	320.00
30	Sanskrit Sahityashastracha Itiha	S. Ranade	978-8183-54017	2020	330.00
31	The Text of Sakuntala	B K Thakore	9788183154031	2020	160.00
32	Ashi Shikavi Sanskrit Bhasha	H. S. Marathe	978-8183-54024	2020	360.00
33	Siddhantshabdakosh	Narayanmurti	9788183154048	2020	240.00
34	Prachyapashchatyarachnaprabheda	KAATMALI LEEN	9788183154123	2020	225.00
35	Aksara Purusottama Darshana Karika Sanchaya	Sadhu Bhadrsh Das Swami	9788183154130	2020	495.00
36	The Mundaka Upanishad Swaminarayan Bhashyam	Sadhu Bhadrsh Das Swami	9788183154147	2020	470.00
37	122 Grantho Ka Saransh	Dr. Krushna Ghatate	9788183154154	2020	240.00
38	Nyayamuktavali	Reprint	9788183154161	2020	520.00
39	Prakritkatha-Sanskritaviskar	Dr. Mohadikar	9788183154178	2020	235.00
40	Bhagvate Adaivaitbrammimansa	Dr. Dinesh Rasal	9788183154185	2020	160.00
41	Yoga Vichar	Dr. Krushna Ghatate	9788183154392	2020	100.00
42	Advaitacintamani	Dinesh Rasal	9788183154208	2020	125.00
43	Panchalakshani	Veernarayan	9788183154216	2020	145.00
44	Udhayanvrittisamikcha	Dr. Manjusha Channe	9788183154222	2020	110.00
45	Sriramvarmvijaya	Prof. C. G. Vijayakumar	9788183154239	2020	290.00
46	Chipitakcharvanam	Rakesh Dash	9788183154109	2020	225.00
47	Prachyavidyadhiveshnam	Ramakant Shukla	9788183154253	2020	110.00
48	Bramsutrabhasyasamikcha	Dr. Shantanu	9788183154260	2020	160.00
49	Karaktattvam	Gopikrishnan Raghu	9788183154277	2020	125.00
50	Vyakranprabhandhratnam	Dr. Shivram Bhat	9788183154284	2020	195.00
51	Surya Sidhant	Prof. Krishnakumar Pandey	9788183154291	2020	130.00
52	Shankaranandchampu	Dr. Saiyyad Subhani	9788183154307	2020	240.00
53	Vaiyakransidhantkalptaru	Dr. Pankaj Kumar Vyas	9788183154055	2020	450.00
54	Prashinkdristi	Dr. Aashish J.	9788183154062	2020	335.00
55	प्राचीन भारतीय दायविभाग	डॉ. सौ. सुलभा चौधरी	978-93-85710-33-9	2020	240.00
56	Yoga V Ayurveda Shashtron Mein Aahar Vishayak Vichaar	Shri. Pawanikar	9788183154079	2020	220.00

57	Etymologies from the Taittiriya Brahman	Mughda Gadgil	9788183154086	2020	185.00
58	सूक्ष्म अध्यापन	डॉ. कीर्ती भ. सदार	978-93-85710-32-2	2020	165.00
59	सद्दर्शनम्	डॉ. उदय कुमठेकर	978-93-85710-31-5	2020	260.00
60	Anuvaadshastram	Radhavalabh Tripathi	9788183154093	2020	150.00
61	Research Oriented Library Science	Dipak Kapade	9788183154116	2020	300.00
62	Pratishakhyasamhita	Harekrishna	9788183154338	2020	250.00
63	Adhikaransangraha	Mahabaleshwar	9788183154345	2020	125.00
64	Prachhyamanovijnana	Parag Joshi	9788183154352	2020	320.00
65	Vyaktittvam	rasad Gokhal	9788183154369	2020	295.00
66	Yogasar	Prof. Madhusudan penna	9788183154376	2020	110.00
67	Paschatya Tarakshastram	Prof. Shrinivasa Varakhedi	9788183154383	2020	260.00
68	Sankhyayogaprakransangraha	Prof. Madhusudan Penna	9788183154390	2020	500.00
69	Chamadevya Kathavishvm	Prof. Nanda Puri	9788183154406	2020	260.00
70	Value Education	Dr. Rajashri Meshram	9788183154413	2020	410.00
71	Chamadevya; Kathamuktavali	Prof. Nanda Puri	9788183154420	2020	480.00
72	Aatmakhyat- Kalidas	Prof. Rajendra Mishtra	9788183154437	2020	245.00
74	नाग नगरीतील संस्कृत साहित्य	डॉ. सौ. अबोल व्यास	978-93-85710-28-5	2020	198.00
75	अभंग गुलाब	डॉ. सुनील होले डॉ. कविता होले	978-93-85710-29-2	2020	340.00
76	शैक्षणिक समाजशास्त्र	डॉ. अमोल मांडेकर श्री. अरूण धकाते श्री. पांडुरंग कोळवते	978-93-85710-30-8	2020	242.00
77	अध्ययन आणि अध्यापन	डॉ. ललिता चंदात्रे डॉ. रामकृष्ण बुरडकर	978-93-85710-34-6	2020	306.00
78	महानुभाव पंथाचे संस्कृत साहित्याला योगदान	डॉ. मिनाक्षी सुभाष भांदकर	978-93-85710-35-3	2020	220.00
79	याज्ञवल्क्यशिक्षा	रविंद्र अंबादास मुळे	978-93-85710-36-0	2020	486.00
80	जैन दार्शनिकांचे भाषाविषयक चिंतन	डॉ. सीमान्तिनी कान्डगे	978-93-85710-37-7	2020	390.00
81	शाण्डिल्योपनिषद्	डॉ. कलापिनी अगस्ती	978-93-85710-38-4	2020	222.00
82	मानसोल्लास	डॉ.उदय कुमठेकर	978-93-85710-39-1	2020	317.00
83	रासपंच्याध्यायी	डॉ. सो. भाग्यतलता पाटस्कर	978-93-85710-40-7	2020	350.00
84	चांगदेव चाळीशी	कृ. ह. देशपांडे	978-93-85710-41-4	2020	220.00

85	ध्वनी आणि वक्रोक्ती– तौलनिक अध्ययन	डॉ. रेणुका बोकारे	978-93-85710-42-1	2020	324.00
86	तुकारामचरितम्	डॉ. पराग जोशी	978-93-85710-43-8	2020	184.00
87	वाल्मीकी रामायणाचे महत्त्व व व्यवस्थापनाची सूत्रे	डॉ. मृदुला नासेरी	978-93-85710-44-5	2020	143.00
88	संस्कृत साहित्यातील प्रसाधन आणि अलंकराण	डॉ. स्मिता होटे	978-93-85710-45-2	2020	286.00
89	चरणव्यूह–भाष्य	डॉ. जयवंत चौधरी	978-93-85710-46-9	2020	204.00
90	पौराणिक साहित्यावरील चित्रंकन	डॉ. भाऊ दांदडे	978-93-85710-47-6	2020	263.00
91	लघुजातकम् (मराठी भाषांतर)	संपादन –प्रा. कृष्णकुमार पाण्डेय, मराठी भाषांतर श्री. नंदकिशोर सुधाकर बढे	978-93-85710-48-3	2020	325.00
92	उत्तररामचरित	डॉ. आशा अंबोरे	978-93-85710-49-0	2020	310.00
93	भक्तिचन्द्रिका	डॉ. रेणुका करंदीकर	978-93-85710-50-6	2020	497.00
94	गोकरूणानिधी	डॉ. धनंजय बेडदे	978-93-85710-51-3	2020	115.00
95	वृत्तालोक	डॉ. कविता होले	978-93-85710-52-0	2020	240.00
96	अभिज्ञानशकुन्तला	वसन्तकुमार म भट्ट	978-93-85710-57-5	2020	499.00
97	आकृतिगणाः	कु. स्नेहल चंद्रशेखर भागवत	978-93-85710-53-7	2020	328.00
98	Gandhasastram	Dr. Padmanabh Marathe	9788183154444	2020	320.00
99	भारतीयदर्शनम्	प्रा. मधुसूदन पेन्ना तथा भारतीय दर्शन विभाग शिक्षकगणः	978-93-85710-58-2	2020	372.00
100	गणित भारती	डॉ. वेणूगोपाल हेरूर मराठी अनुवादक डॉ. दिनकर मराठे	978-93-85710-54-4	2020	216.00
101	Grammatical Functions of the Sanskrit Praadi-s	Dr. Prasad Joshi	9788183154451	2020	160.00
102	Madhuradvaitasiddhi	Prof. Madhusudan Penna	9788183154475	2020	270.00
103	महाभारतस्थोद्योगभीष्मपर्वणोः तद्धितान्तप्रयोगानुशीलनम्	डॉ. जयवन्त चौधरी	978-93-85710-55-1	2020	295.00
104	Shorsaini Prakrit Sahitya Ka Itihas	Prof. Bhagchandra Jain	9788183154482	2020	950.00
105	Palisaddrupika	Dr. Shivani	9788183154512	2020	300.00
106	Buddha's Anatmavad & Nature of Nirvana	Dr. Khadase	9788183154499	2020	320.00
107	Aayushshabdarupika	Dr. Shivani	9788183154505	2020	275.00
108	वराहोपनिषद्	डॉ. कलापिनी अगस्ती	978-93-85710-56-8	2020	290.00

109	Word,Word-Potency And Meaning	Dr. Rajendra Jain	9788183154529	2020	125.00
110	Oriental Legacy	Gautam Patel	9788183154246	2020	3300.00
111	सारस्वतम् (Abstract Books) Summaries of Research Papers (Part I to VIII)		978-93-85710-59-9	2020	---
112	Bijaganitavatamsa	Venugopal Heroor	978-93-85710-19-3	2019	250.00
113	कॉफी टेबल बुक	---	---	2020	1500.00
114	लघुचित्रपटांचे पेनड्राईव्ह	---	---	2019	600.00
115	कालिदास समग्र संग्रह	प्रधान संपादक – आचार्य श्रीनिवास वरखेडी		2019	2500.00
a	रघुवंश		978-93-85710-26-1		
b	कुमारसंभव		978-93-85710-20-9		
c	मेघदूत व ऋतुसंहार		978-93-85710-23-0		
d	अभिज्ञानशाकुंतल		978-93-85710-25-4		
e	मालविकाग्निमित्र		978-93-85710-24-7		
f	विक्रमोर्वशीय		978-93-85710-22-3		
g	मेघदूतांतील रामगिरि अर्थात् रामटेक		978-93-85710-27-8		

Following Gifted Books by Publication section

Sr. No.	Gifted	Total
1	Sanskrit Balsahitya Set	102 Set & 3 Copies
2	Shatrapati Shivkavyam	05
3	Bijganitvatmas	15
4	Kalidas Samagrah Sangrah	03 Set
	Total Gifted Books	**105 Set & 23 Copies**
	Gofted Books Postage Charges	**12,250/-**

Income of Publication Department

Sr. No	Books Sales	Library			Total
		No.	Price	Amount	
1	संस्कृत बाल साहीत्यम संच	16Set	2500 (50 % discount)	20,000	**21100**
		3 Copies	100(No discount)	300	
		4Copies	125(No discount)	500	
		2 Copies	150(No discount)	300	
2	वास्तुविवेक ग्रंथ	1	90 (20% discount)	72	1422
		15	90 (No discount)	1350	

3	संस्कृतवाग्विलासः प्रथम मुद्रा	26	40 (No discount)	1040	5170
		1	40(15% discount)	34	
		128	40(20% discount)	4096	
4	संस्कृतवाग्विलासः द्वितीय मुद्रा	405	60(20% discount)	19440	22440
		50	60 (No discount)	3000	
5	संस्कृतवाग्विलासः तृतीय मुद्रा	3	50 (20% discount)	120	1570
		29	50 (No discount)	1450	
6	संस्कृत सेतुः	2	100 (20% discount)	160	445
		1	100 (15% discount)	85	
		2	100(No discount)	200	
7	व्याकरण शिक्षणम्	1	100 (20% discount)	80	365
		1	100 (15% discount)	85	
		2	100 (No discount)	200	
8	बीजगणितवत्स्स	2	250 (20% discount)	400	1150
		3	250 (No discount)	750	
9	रसाविष्कारः	2	175(15% discount)	298	298
10	विंशशतकस्थजैनाचार्याणां कविमनीषिमां च संस्कृत विषयक योगदानम्	1	150 (25% discount)	112	352
		2	150 (20% discount)	240	
11	तर्कसंग्रहमहाभाष्य	1	500(20% discount)	400	400
12	शोध संहिता	3	300 (20% discount)	720	1320
		2	300 (No discount)	600	
13	भा.शि. इतिहास आणि	1	180 (20% discount)	144	144
14	शोध मुक्तावली	2	220 (20% discount)	352	352
15	अभिनव भाष्य	1	75 (No discount)	75	75
16	शोधकर्ता कार्यकर्ता	2	80 (No discount)	160	160
17	संस्कृतकक्ष्या	1	50 (20% discount)	40	40
18	संस्कृत ग्रंथ और	1	100 (20% discount)	80	80
19	कथापथेयम	1	80 (No discount)	80	80
20	तर्कसंग्रह	1	100 (No discount)	100	100
21	मुष्यामेव अस्ति	1	70(20% discount)	56	56
22	योगदर्शन	1	100(20% discount)	80	80
23	Manthanam	2	275(40% discount)	330	330
24	पाणिनीयाष्टाध्यायी	1	150(25% discount)	112	112
25	समही स्त्रग्धरा	1	350(25% discount)	263	473
		1	350(40% discount)	210	
26	Study of Kashika Reference	2	125/- (20% Discount)	200	325
		1	125/- (No Discount)	125	
27	योगवसिष्ठ आणि पंथीय तत्वज्ञान	2	450 (20% Discount)	720	1102
		1	450 (15% Discount)	382	
28	Kautilyaarthasastrapranita manavasamsadhanan	2	300(40% Discount)	360	360
29	छत्रपती शिवकाव्यम्	16	300/- (20% Discount)	3840	4860
		4	300/-(15% Discount)	1020	

30	साहित्य पाथेयम्	2	50(20% discount)	80	272
		1	50 (15% discount)	42	
		3	50 (No discount)	150	
31	वैदिक साहित्यातील धर्माचा उगम आणि विकास	4	325 (20% Discount)	1040	1040
32	साहीत्य सुषमा	1	2000 (20% Discount)	1600	1600
33	संस्कृत शिक्षणम्	3	250 (20% Discount)	600	787
		1	250 (25% Discount)	187	
	एकूण विक्री रक्कम रु.	--	--	68460	68460
	पोस्टेज देयक रु.	--	--	2236	2236
	Total Deposit Rs.	--	--	**70,696/-**	**70,696/-**

During AIOC Income of Publication Department

Sr. No.	Published Books Sales	Library			Total
		No.	Deposit Rs.	Postage Charges	
1	पुस्तक क्र. 1 ते 109	335	74,183	1,400	75,583
2	कॉफी टेबल बुक	101	1,15,830	--	1,15,830
3	कालिदास समग्र संग्रह	31	51,000	--	51,000
4	लघुचित्रपटांचे पेनड्राईव्ह	134	19,650	--	19,650
Total Deposit Rs.			**2,60,663**	**1,400**	**2,62,063**

Income and Expenditure by Publication Department

Details	Income	Details	Expentiture
Books Sales by Publication Department	70,696/-	Expenditure on Books Exhibitions	7,78,973/-
Books Sales in AIOC	2,62,063/-		
Book Gifted Postage	12,250/-		
Books Stall Registration	3,01,000/-		
Total Income	**6,46,009/-**	**Total Expenditure**	**7,78,973/-**

Public Relations Cell

- **All India Oriental Conference 2020– Media & Advertising & PR Coordinator**

- **Making of 3 documentaries -** KKSU hosted the Centenary Celebration & 50 th session of AIOC in Nagpur during 10-12.01.20. Directed with script and voiceover for 3 documentaries in which History of AIOC released in the special presence of Hon'ble Vice President of India Shri Venkaiya Naidu.
- **Media Coverage -** Successfully coordinated media and gave coverage on national & international level through print, electronic & social media.
- **Special Issue of Vaidarbhi -** Released Special Issue of Vaidarbhi on the contribution of Vidarbha for Indological & Oriental studies.

- **News Published**

- Total Programs app 80 - News Published app above 50

- **Advertisement Released / Published**

- Total No. of Advt. – 14 advt.published

- **Major Events Covered with wide over media coverage.**

- All India Oriental Conference – Centenary Celebration 10-12.01.22
- Eighth Convocation

- **Organizer**

- **Press Confereces** for AIOC 2020 on 4th January 2020 and Eighth Convocation
- **Media Coordinator for 1 Hon'ble VC sir Interview** – The Hitavada in December
- **2 Prof. Madusudan Penna Sir interview** – The Hitavada, The Maharashtra Times & Loksatta

- **Editor**

- Published **4 issues of KKSU's Vaidarbhi News letter** in 2020.
- **Vaidarbhi Special Issue** released in AIOC 2020
- Edited **University Diary** 26th January 2020.
- Edited Annual Report 2018-19

- **Contribution in various KKSU Committees** –Worked as Coordinator & members on various committes Convocation , Sankramanotsava, AIOC, University Website, Publication , Local Enquiry Committee & ICC etc.

- **Extention Services Board** – Nominated as Special Invitee on Ext. Board by Hon'ble VC.

- **Coordinator –** Successfully executed the work as coordinator Mahakavi Kalidas Sanskritvrati Rashtriya Puraskar 2019 , Social Media Champion Committee & University Website Committed

- **Publication**

- **Book -** Released Dhwani & Vakrokti – A Comprative Study released in AIOC 2020.

- **Workshop /Training Attended**

Date	Institute	Details
23-24.01.2020	Pt. Ravishankar Shukla University, Raipur (Chhattisgarh)	Training Program for
2-4.03.2020	Yashada, Pune	Refresher Training Program for PRO

- **Invited Talk –**

- Delivered special lecture on 'Career in Sanskrit' in Student's Induction Program on 23rd September 2019 in KKSU, Ramtek.
- Delivered special lecture on "Introduction of Sanskrit Kavya" in Ph.D.Course Wrok on 26.07.19

- **Award –** Received Best Department Award for Hon'ble VC Office as a member 2019

- **Recognition –** Recognition with felicitation from Hon'ble Vice-Chancellor for exemplary media work in AIOC 2020.

Publication Section

During the year 2019-2020, many publication activities were undertaken through this Publication section. The activities are as follows:

1. Processing the books published through the University.
2. Preparing the press copy of the texts and books that have been accepted for publication.
3. Making the process of quotation and other formalities
4. All the printing work of the programs organized by the university
5. Preparing banners, brochure, flyer, poster, reports etc.

Sr. No.	Nature of work	Author / Coordinator/ Department Name	Published Year
13	Vaidarbhee - VI (April to June)	PRO	2019
14	Vaidarbhee - VII (July to September)	PRO	2019
15	Vaidarbhee - VIII (October to December)	PRO	2019
16	Bījagaṇitāvataṃsa	VENUGOPAL D. HEROOR	2019
17	Shodhsamhita Special Issue Yogabharati	Prof. Penna	2019
18	Shodhsamhita - V (2018-19	Prof. Penna	2019
19	Kalidas Literature – Kumarsambhavam	Sahitya Department	2019
20	Kalidas Literature – Ritusaharam	Sahitya Department	2019
21	Kalidas Literature – Vikromovarshiyam	Sahitya Department	2019
22	Kalidas Literature – Meghdootam	Sahitya Department	2019
23	Kalidas Literature – Malvikagnimitram	Sahitya Department	2019
24	Kalidas Literature – Shakuntalam	Sahitya Department	2019
25	Kalidas Literature – Raghuvansham	Sahitya Department	2019
26	Yoga Report	Darshan Vibhag	2019
27	AIOC 110 Book Publication	Prof. Penna, Editor	2020
1	बुभुक्षितः काकः	HarshdevMadhav	
2	रामायणीविश्वचेतना	HarshdevMadhav	
3	शोधादर्शः	Prof. Rameshchandra Panda	
4	महाभारतमेंवर्णितविविध गीताओंमें धर्ममीमांसा	Dr. Dolly Jain	
5	मीमांसामकरन्दः	Dr. Shriram A S	
6	Materials for a critical edition of the Kasikavrutti	Dr. Malhar Kulkarni	
7	पतंजलिचरितम्	Prof. C.G. Vijay Kumar	
8	ब्रह्मसूत्रपाठः	Reprint - Shrimadbadrayan	
9	मीमांसाशास्त्रसारः	Mahamahopadhyay AnantkrushnaShastri	
10	भाष्याकूतम् (प्रत्याख्यातसूत्रसंग्रहः)	Kartik Bhagwat	
11	अधिकरणकौमुदी	Shri. DevnathThakkur	
12	आख्यातचन्द्रिका	Reprint BhattmallVirchita	
13	Codes, conducts, ethics and Principles of Human Life	Dr. PragatiWaghmare	
14	महाराष्ट्रस्य विद्यमानानिसंस्कृतनियतकालिकानि	Dr. Kalyani Kale	
15	संस्कृतायनम्	Tanmaykumar Bhattacharya	
16	Poornawad Philosophy	ParnerPratishtan	
17	शक्तिवादः	Prof. VirnarayanPandurangi	

18	Relationship between Philosophy and Mathematics	KavishwarRupali	
19	Analysis of John Donne's Poetry in the light of Bharata's Rasa Theory	RichaBiswal	
20	World : The Expression of the Absolute	Dr. RajeshwarMukherji	
21	कोऊहलकृतलालावईकहाकासमीक्षणात्मक अध्ययन	Dr. KusumPatoria	
22	Samskratasopanam – 1	Dr. DikonaNarsingrao	
23	Contribution of Muslim Contribution	Abdul Ghani	
24	Applications of Indian Logic and Atomism	Reprint	
25	उपाकर्मपद्धती	Amit Bhargav	
26	समकालिकसंस्कृतसाहित्य की नवीनप्रवृत्तियॉ	BanwaliBishwal	
27	सौन्दर्यसुधा	Dr. K. Sudhakar Rao	
28	संस्कृतेऽनूदितंसमकालिकंकथासाहित्यम्	Dr. Narayan Dash	
29	ललितासहस्रनाम–रहस्य	Dr. Medha Deshpande	
30	संस्कृतसाहित्यशास्त्राचाइतिहास	Dr. ShailajaRanade	
31	The text of the Shakuntala (Reprint)	B. K. Thokore	
32	अशीशिकावीसंस्कृतभाषा	HansashreeMarathe	
33	ज्योतिषशास्त्रीयः सिद्धान्तशब्दकोशः	Dr. Narayan NamputtiriN.T.	
34	प्राच्यपाश्चात्यरचनाप्रभेदाः	Dr. KatmalliLeena Chandra	
35	AksharPurushottam Darshan KarikaSanchaya	Sadhu Bhadreshdas Swami	
36	Mundaka Upanishad Swaminarayan Bhashyam	Sadhu Bhadreshdas Swami	
37	122 ग्रंथाचासंग्रह	Dr. Ghatate	
38	न्यायमुक्तावली	REPRINT	
39	प्राकृतकथा–संस्कृताविष्कारः	Dr. RajashriMohadikar	
40	भागवते अद्वैतब्रह्ममीमांसा	Dr. Dinesh Rasal	
41	योगविचार	Dr. Ghatate	
42	अद्वैतचिंतामणीः	Dr. Dinesh Rasal	
43	गदाधरीपंचलक्षणी	Prof. VirnarayanPandurangi	
44	उद्यानवृत्तीसमिक्षा	Dr. ManjushaChanne	
45	श्रीरामविजयकाव्य	Prof. C.G. Vijaykumar	
46	चिपिटकचर्वणम्	Rakesh Dash	
47	प्राच्यविद्याधिवेशनम्	Dr. RamakantShukl	
48	ब्रह्मसूत्रभाष्यसमिक्षाः	Dr. Shantanu	
49	कारकतत्त्वम्	Gopikrishnan Raghu	
50	व्याकरणप्रबन्धरत्नम्	Dr. Shivram Bhatt	
51	सूर्यसिद्धान्त	Prof. Krushnakumar Pandey	
52	श्रीगुरूस्वयंभूनाथरामविरचिता शङ्करानन्दचम्पूः	Dr. Sayyad Subhani	
53	व्याकरणकल्पतरुः	Dr. Pankajkumar Vyas	
54	प्राश्निकदृष्टीः	Dr. Ashish J.	
55	प्राचीनभारतीय दायविभाग	Dr. SulabhaChoudhari	
56	योग व आयुर्वेद शास्त्रोमेंआहारविषयकविचार	Shri. Pavnikar	
57	Etymologies from the Taittiriya Brahmana	Dr. MugdhaGadgil	
58	सूक्ष्म अध्यापन	Dr. KirtiSadar	
59	सद्दर्शनम	Dr. UdayKumthekar	
60	अनुवादशास्त्र	Prof. RadhavallabhTripathi	
61	Research Oriented Library Services	Dr. DipakKapde	
62	प्रातिशाख्यसंहिता	Dr. HarekrushnaAgasti	
63	अधिकरणसंग्रहः	GanpatiHegade	
64	प्राच्यमनोविज्ञानम्	Dr. Parag Joshi	

65	व्यक्तित्वम्	Dr. Prasad Gokhale	
66	योगसारः	Prof. MadhusudanPenna	
67	पाश्चात्त्यंतर्कशास्त्रम्	Prof. ShrinivasaVarakhedi	
68	सांख्ययोगप्रकरणसंग्रहः	Darshan Vibhag	
69	क्षमादेव्याः कथाविश्वम्	Prof. Nanda Puri	
70	Value Education	Dr. RajashriMeshram	
71	क्षमादेव्याः कथामुक्तावली	Prof. Nanda Puri	
72	आत्मख्यात	Prof. Rajendra Mishra	
73	अनुबन्धव्याख्यानम्	Prof. SarojaBhate	
74	नागनगरीतीलसंस्कृतसाहित्य	Dr. Aboli Vyas	
75	अभंगगुलाब	Dr. Kavita Holey	
76	शैक्षणिकसमाजशास्त्र	Dr. AmolMandekar	
77	अध्ययन आणि अध्यापन	Prof. LalitaChandratre	
78	महानुभवपंथसंस्कृतसाहित्य	Dr. MinakshiBhandakkar	
79	याज्ञवल्क्यशिक्षा	Dr. RavindraMuley	
80	जैनदार्शनिकांचेभाषाविषयकचिंतन	Dr. SimantiniKandage	
81	शाण्डिल्योपनिषद्	Dr. KalapiniAgasti	
82	मानसोल्लास	Dr. UdayKumthekar	
83	रासपंच्याध्यायी	Dr. Sau. BhagyalataPataskar	
84	स्वस्तिश्रीवटेशुचांगदेवचाळीशी	Reprint- K. R. Deshpande	
85	ध्वनीआणिवक्रोक्ती–तौलनिक अध्ययन	Dr. RenukaBokare	
86	तुकारामचरितम्	Dr. Parag Joshi	
87	वाल्मीकीरामायणाचेमहत्त्व व व्यवस्थापनाचीसूत्रे	Dr. MrudulaNaseri	
88	संस्कृतसाहित्यातीलप्रसाधनआणिअलंकरण	Dr. SmitaHote	
89	चरणव्युह	Reprint - RenukadasRajeshwar Das BhattshastriAyachit	
90	पौराणिकसाहित्यावरीलचित्रांकण	Dr. BhauDandade	
91	लघुजातकम्	Prof. Krishnakumar Pandey	
92	उत्तररामचरित	Dr. Ambore	
93	भक्तिचन्द्रिका	Dr. RenukaKarandikar	
94	गोकर्णनिधी	Dr. DhananjayBedade	
95	वृत्तालोक	Prof. Kavita Holey	
96	अभिज्ञानशकुन्तला	Prof. Vasantkumar Bhat	
97	पाणिनीयव्याकरणपरम्परायाम् आकृतिगणाः	Snehal Bhagwat	
98	गन्धशास्त्रम्	Dr. PadmanabhMarathe	
99	भारतीयदर्शनम्	Darshan Department	
100	गणितभारती	Dr. DinkarMarathe	
101	Grammatical Functions of the Sanskrit Praadi-S	Dr. Prasad Joshi	
102	मधुराद्वैत	Prof. MadhusudanPenna	
103	महाभारतस्थोद्योगभीष्मपर्वणोः तद्धितान्तप्रयोगानुशीलनम्	Dr. JaywantChoudhari	
104	शौरसेनीप्राकृतसाहित्य काइतिहास	Prof. Bhagchandra Jain	
105	Palisaddarupika	Dr. Shivani	
106	Buddha's Anatmavada and Nature of Nirvan	Dr. DigambarKhadse	
107	Ayussabdarupika	Dr. Shivani	
108	वराहोपनिषद	Dr. KalapiniAgasti	
109	Word, Word Potency & Meaning	Dr. Rajendra Jain	
110	Vedic Remedies	Dr. Kambhampatti	
28	AIOC Vaidarbhee Special issue	Prof. Penna, Editor	2020

29	AIOC Abstract Book - Part 1	Prof. Penna, Editor	2020
30	AIOC Abstract Book - Part 2	Prof. Penna, Editor	2020
31	AIOC Abstract Book - Part 3	Prof. Penna, Editor	2020
32	AIOC Abstract Book - Part 4	Prof. Penna, Editor	2020
33	AIOC Abstract Book - Part 5	Prof. Penna, Editor	2020
34	AIOC Abstract Book - Part 6	Prof. Penna, Editor	2020
35	AIOC Abstract Book - Part 7	Prof. Penna, Editor	2020
36	AIOC Abstract Book - Part 8	Prof. Penna, Editor	2020

Statistical Section

In the session 2019-20, the University has a 62 affiliated colleges and 78 Colleges under RISS. At the same time, courses are run in the Ramtek campus, Waranga campus and conducted college of the university.

The statistical information of the students admitted in it is as follows

Affiliated Colleges Total 62	-	Admitted Students -	5890
Colleges under RISS Total 78	-	Admitted Students -	2938
University Conducted college - 01	-	Admitted Students -	73
Ramtek and Waranga Campus	-	Admitted Students -	435
		Total number of students	**9336**

Students enrolled in various courses at Ramtek and Waranga campus

Certificate (Total 01)	-	Admitted Students -	07
Diploma (Total 05)	-	Admitted Students -	70
Post Graduate Diploma (02 in total)	-	Admitted Students -	24
Degree (11 in total)	-	Admitted Students -	165
Post Graduate Degree (14 in total)	-	Admitted Students -	155
M.Phil. (Total 06)	-	Admitted Students -	14
		Total number of students -	**435**

University Achievements @a Glance

2019-20

Academic

- UGC sanctioned Open & Distance Learning Centre (ODL) to KKSU
- Admission Notification of Diploma in Hospitality Studies released.
- The course in Diploma in Bhajan has started in Ramtek Campus.
- The admission notification for Waranga Campus is issued.

Research & Publication

- Marathi Translation of Kalidas Literature in 7 volumes was published at the hands of Hon'ble Governor Shri Bhagatsing Koshyariji on 30th September 2019.
- 110 Books published in All India Oriental Conference hosted By KKSU on 10th to 12 January 2020@ Nagpur
- Research Journal Shodhasamhita has been included in UGC CARE List of Journal. It is also incorporated in Rashtriya Sanskrit Sansthan's Journal list.

Award to KKSU

- It is indeed a proud moment to mention that Kavikulaguru Kalidas Sanskrit Univeristy, Ramtek received Auropath Global Award 2019 under the Best Upcoming University Category at the hands of Shri. Bhupesh Baghel, Hon'ble Chief Minister of Chattisgadh on 2nd November 2019. The award given by Auropath & Shri Arobindo Society, Puducherry jointly**.**

Achievements of Faculty Members

- UGC constituted the committee to develop skill based Learning Outcome Curriculam Framework (LOCF) under the chairmanship of Hon'ble VC Prof. Shrinivasa Varakhedi. Prof. Varakhedi has created an ideal model curriculam for Sanskrit in higher education across India.
- Hon'ble VC Prof. Shrinivasa Varakhedi invited as a guest speaker by Sanskrit Bharati, a NGO working for Sanskrit propogation to give guest lectures on Uttarramacharitam during 24th May to 5 June 2019 in California, US.
- Hon'ble VC Prof. Shrinivasa Varakhedi has been nominated as National Vice President of Samskrit Bharati in Sanskrit Vishwasammelan organized by Samskrit Bharati at New Delhi.
- **It is indeed a proud moment to share that Sahitya Academy, New Delhi has been decalared Sahitya Academy Award to our esteemed faculty Prof. Madhusudan Penna, Dean, Faculty of Indian Religion, Philsophy & Culture & Director of Research & Publiation for his Sanskrit Mahakavya Pagyachakshusham.**
- Prof. Madhusudan Penna also felicitated with Honorary D.Litt. by Rashtriya Sanskrit Vidyapeeth, Tirupati, Andhra Pradesh.
- Prof. Vijaykumar, Hon'ble Registrar (Off.) invited as a resource person by Samskrit Bharati to teach Sanskrit Grammar in California, US.

- Dr. Madhusudan Penna, Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy & Culture was felicitated with Prakash Pande smriti Kavya Puraskar for the year 2018.

- Our esteemed Faculty member Prof. Kavita Holey, HoD, Sanskrit Language & Other Languages received prestigious Outstanding HoD of the Year (Maharashtra) by Asia Today in Asia Education Summit & Awards 2020 in New Delhi on 27th February 2020
- Dr. Parag Joshi, Asst. Professor in Sanskrit Sahitya Dept. has been felicitated with Pragyabharati award for his contribution in Sanskrit field by Sanskrit Bhasha Pracharini Sabha, Nagpur.
- & Dr. Parag Joshi, Assistant Professor, Sanskrit Sahitya Dept were felicitated with Prakash Pande smriti Kavya Puraskar for the year 2019
- Our esteemed faculty member Vyakaranratna Dr. Shivaram Bhat has been appointed as a Associate Professor in Research & Publication Dept., Rashtriya Samskrit Vidyapeetha, Tirupati, A.P.

Special Mention

- Due to lockdown regarding COVID 19, Maharashtra Govt issued a circular regarding Work from Home recently. Obeying this circular KKSU's All Teaching & Non Teaching staff are working from home. Online Meetings are carried out with all faculty members and non-teaching staff from time to time under the chairmanship of Hon'ble VC and Hon'ble Registrar. All staff members are sincerely working and given feedback on their work.
- Due to COVID 19, **KKSU has postponed all the exams commencing from 20th March & 20th April 2020.** Circular issued by Exam Section.
- During this COVID 19 pandemic situation KKSU and its affiliated colleges, NSS units are working hard and giving service to needy people by variously serving them. Here are some details of the work
- **As a social responsibility and our commitment to society, KKSU's all staff members have given a consent to deduct One Day Salary to Hon'ble Chief Minister's Relief Fund.**
- **KKSU has reserved 10 lakh fund for the relief work for COVID 19 pandemic. All employees and affiliated colleges gave their share voluntarily beside contribution in Hon'ble CM Fund.**
- KKSU's officials, faculty members, and students under the guidance of Hon'ble VC Prof. Shrinivasa Varakhedi actively participated in all the various relief work taken by Univesity.
- **KKSU is variously doing Relief work; In Ramtek University started Community Kitchen for Police who are tirelessly working in this pandemic situation.**
- **KKSU's vibrant NSS wing, DSW wing started Help Desk and actively participated in it** by giving grain kits to needy families in Ramtek, various areas of Nagpur, and also contributed for 100 people lunch in the **Community Kitchen** started in Nagpur.
- KKSU's student volunteers helping police officials for security service.
- KKSU is helping District officials by permitting providing **Boy's Hostel in Ramtek for Quarantine centre.**

- KKSU giving **nutritious kits to pregnant women** in Nagpur.

Contribution of Yoga Department

- KKSU's Yoga Dept started daily **Online Yoga Session in India & abroad** for a healthy mind and body of the society. This Yoga session is conducted by KKSU's ex-student Shri. Bharat Gupta.
- KKSU's Bharatiya Darshan Dept started **Yoga Help Desk and Counselling Cel**l around all over Maharashtra
- Bharatiya Darshan Dept has organized **International Yoga Sessions on COVID 19** by organizing Eminent Speakers in India & abroad Sessions for guidance on various health & mental issues.

Achievement of the the Faculty

Veda thatha Vyakaran Vibhag

1) Research paper presentation

Dr. Harekrishna Agasti			
1.	Pramukhapratishakhyeshu Varnavicharah	All India Oriental Conference.	KKSU,Ramtek
2.	Paniniyavyakarane Niyamasutranam Pararthyam	UGC sponsored Two Days National Seminar on Paniniyaniyama- sutra vimarshah	Shri Jagannath Sanskrit Vishwa-vidyalay,Puri, Odisha
Dr. Jaywant chaudhari			
1.	Chhartranam durguna nivaranartha yogadarshanadharitayamaniyaanam shikshane mahatvam	International conference on the impact of Indian philosophy in ancient scenario	Sanskrit Dept., Nagpur University and KKSU, Ramtek
2.	KashmiraShaivanusaram Mokshavicharah	National Sanskrit Seminar	S.P.Pune University & Ishwar Ashtram Trust, Shrinagar
3.	Rrigvedasya Samajik Jivane Prasangikata	National Vedic Seminar	KKSU
4.	Kirtanashastrasya Parampara	National Kirtan Seminar	Vistar Seva Manda, KKSU & Inchagiri Rasal Sampraday
5.	Art of Ancient Indian Lexiography an observation	Two days National symposium	Kksu Ramtek
Assi. Professor Kartik Bhagawat			
1.	भाष्यकारोक्तदिशाध्ययनविच्छित्तिकारणानि तत्परिहाराश्च	National conference	PG Department of education, KKSU, Ramtek
2.	तर्कचन्द्रिकाधारेण स्थानिवत्सूत्रविमर्शः	National conference	AIOC,KKSU
3.	Indian culture in Rigveda	National seminar	VedavijnanaShodhasamsthanam Karnataka Samskrit University
Assi. Professor Amit Bhargav			
1.	निरुक्तानुसारं देवताविमर्शः	National conference	Kksu Ramtek

2) Publication of research papers

S.No.	Title with page nos.	Journal	ISSN/ISBN No.
Dr. Jaywant Chaudhari			
1.	अपभ्रंशशब्देषु शक्तित्वम्	ShodhaSamhita	2277-7067

3) Book Publication

Dr. Harekrishna Agasti			
S.No.	Title with page nos.	Publisher	ISSN/ISBN No.
1.	प्रातिशाख्यसंहिता P.No-01-106	AIOC KKSU, RAMTEK	ISBN-978-93-89386-04-2
Dr. Jaywant Chaudhari			
1.	महाभारतस्थोद्योगभीष्मपर्वणोः तद्धितान्तपयोगानुशीलानम्	AIOC KKSU, RAMTEK	978-93-85710-55-1
2.	चरणव्यूह- भाष्य	AIOC KKSU, RAMTEK	978-93-85710-46 -9
	Assi. Professor Amit Bhargav		
1.	उपाकर्मपद्धती	AIOC KKSU, RAMTEK	978-81-8315-392-8
Assi. Professor Kartik Bhagawat			
1.	Bhashyakutam (भाष्याकूतम्)	AIOC KKSU, RAMTEK	978/81/8315/376/8

4) Invited lectures etc.

Dr. Harekrishna Agasti			
S.No.	**Title of Lecture**	**Title of Conference / Seminar/Program**	**Organised by**
1	Introduction to Vyakaran Shastra	Induction Programme	KKSU,Ramtek
2	Avyayibhava Samasa	Seven Days Workshop on Applied Grammar	Dept. of Veda & Vyakaran , KKSU
3.	Lecture delivered on Tatpurusha Samasa	Seven Days Workshop on Applied Grammar	Dept. of Veda & Vyakaran , KKSU
4.	Scope of Research in Vyakaran Shastra	Induction Program for Ph.D Coursework.	KKSU,Ramtek
5.	Synthesis of Odiya Marathi Languages and Cultures	Ek Bharat Shreshtha Bharat	SJSV,Puri
Dr. Jaywant Chaudhari			
1.	Respecting others & their views	21 day Induction Programme	Student welfare Dep. KKSU
2	Team Spirit	21 day Induction Programme	Student welfare Dep. KKSU
3.	Historical Importance of Ramtek	21 day Induction Programme	Student welfare Dep. KKSU

4.	Tatpurush Samasa	Redio Recording	Akashawani Nagpur
5.	Gulabrao Maharaj and his Prayatnavada	Sant. Shri Gulabrao Maharaj Sahitya Sammelana	Gulabroa maharaj sansthan chandur Bazar
Assi. Professor Amit Bhargav			
1.	वैदिकवाङ्मयस्य परिचयः	PHD students course work	KKSU
2.	वेदेषु यज्ञविचारः"	PHD students course work	KKSU
Assi. Professor Kartik Bhagawat			
1.	संस्कृते जीविकावसरः	Samskrita Saptaha conducted	C. P & Berar Education Society's College Nagpur
2.	संशोधनकालीनवैयाकरणीया दृष्टिः	PHD students course work	KKSU
3.	कारकपरिचयः	PHD students course work	KKSU
4.	प्रयोगविमर्शः	PHD students course work	KKSU
5.	प्रबन्धलेखने सम्भाविताः दोषाः तत्परिहाराश्च"	PHD students course work	KKSU

5) Research project

Dr. Harekrishna Agasti			
Title	Agency	Period	Grant/Amount Mobilized (Rs. Lakh)
Pramukhapratishakhyeshu Samjnyavicharah (Technical terms in Principal Pratishakhyas)	KKSU	18 months	10,000/-
Dr. Jaywant Chaudhari			
Editing and publishing of manuscrips of TATTHITANTASHABDA KALPAH BY JAYADEVA and TADDHITAKALPAH Anonymous	Rashtriya Sanskrit Sansthan New Delhi under Ashtadashi	2019-20	1,25000/-

6) Review class

Dr. Harekrishna Agasti			
S.No.	Programme	Duration	Organised by
1.	Faculty Development Programme	28-05-2020 to 03-04-2020	SPD College, Thane Dept. of IT, Uni. of Mumbai & YCMOU

2.	Faculty Development Programme	18-06-2020 to 27-06-2020	KKSU & Inflibnet, Gandhi Nagar
Dr. Jaywant Chaudhari			
1.	Faculty development program on "Managing online classes and co-creating moocs: 2.O"	18-05-2020 to 03-05-2020	MHRD Pandit Madan Mohan Malviya National Mission on teachers and teaching
2.	One week International faculty development program on "Technology assisted teaching and virtual learning through ICT tools"	25-05-2020 To 30-05-2020	UGC
3.	Two week National level online faculty development programme on "E-contain design development and delivery"	18-06-2020 To 27-06-2020	IQAC KKSU in Association with inflibnet centre Gandhinagar
4.	one week online National workshop on digitisation and development of e-Resources for Sanskrit	27-06-2020 To 02-07-2020	School of Sanskrit and indic studies JNU and Dep. of Sanskrit University of Delhi
5.	Faculty development programme on design and development of self learning material in spirit of UGC regulation 2017	13-09-2020- To 23-09-2020	JNU
6.	15 days Sharadalipi Workshop	03-04-2020 to 18-04-2020	Vyoma linguistic labs Foundation
Assi. Professor Amit Bhargav			
1.	Faculty Induction Programme	11th-13th, July, 2019	kksu Ramtek
2.	Frontier in Mechanical Engineering	08/06/2020 to 12/06/2020	KKR & KSR INSTITUTE OF TECHNOLOGY AND SCINCES , K.I.T.S. Guntur
3.	Two Week National Level Online Faculty Development Program on "E-Content Design, Development and Delivery"	18-06-2020 to 27-06-2020	Kksu, Ramtek
Assi. Professor Kartik Bhagawat			
1.	Two week National level online faculty development programme on "E-contain design development and delivery"	18-06-2020 To 27-06-2020	IQAC KKSU in Association with inflibnet centre Gandhinagar
2.	Faculty development program	18-05-2020 to	MHRD Pandit Madan

	program on "Managing online classes and co- creating moocs: 2.O"	03-05-2020	Mohan Malviya National Mission on teachers and teaching
3.	three-day FDP on Research Insights on IoT organised	15, 16 & 18 May 2020	Department of Computer Science, Kristu Jayanti College (Autonomous) Bengaluru.
4.	One-week Faculty Development Programme (FDP) on 'Technology Assisted Teaching and Virtual Learning through ICT tools'		UGC and Organised by Dept. of Physics, S.B.V.R. Degree and P.G College, Badvel Kadapa, Andhra Pradesh
5.	3 day Faculty Induction Programme	11th-13th, July, 2019	kksu Ramtek

7) Additional workload

Dr. Harekrishna August		
१.	Co-Coordinator	One India Best India
२.	Head of Department	Veda and Grammar Department
३.	Special Duty Officer	Vice Chancellor's Office
Dr. Jaywant Chaudhari		
३.	Coordinator	Student Welfare Department
४.	Coordinator	Dhishna Parishad
Assi. Professor Amit Bhargav		
2.	Co-Coordinator	Dhishna Parishad
Assi. Professor Kartik Bhagawat		
1.	Coordinator	Shatrarth Parishad

Students Participation

No	Name Of The Student	Class	Name Of The Program	Name Of The Event	Prize
1.	Vitarag Vasavade	Acharya IInd Year	Elocution On Philosophy	Elocution O Jain And Buddhist Philosophy	First
2.	Akasha Pateel	Shatri IInd Year	Elocution On Philosophy	Elocution On Vedabhashya	First
3.	Vishala Gore	Shatri IInd Year	Shalaka	Vyakarana Shalaka	First
4.	Himamshu Vaishnava	Prak-Shatri I Year	Recitting	Recitation Of Amarakosha	First
5.	Vishala Gore	Shatri IInd Year	National Human Rights Commission	Short Internship Program	Participation
6.	Simaran Thakoor	Shatri I Year	Youth Festival	Classical Music	Second
7.	Rajaratna Bedekar	Shatri IInd Year	Youth Festival	Classical Instrument	Third
8.	Niranjana Gurav	Shatri I Year	All India Sanskrit Students' Talent Festival - Tirupati	Folk Dance	Consolidate Prize
9.	Mrunal Phadanavis	Acharya I	All India Sanskrit Students' Talent Festival - Tirupati	Folk Dance	Consolidate Prize
10.	Vitarag Vasavade	Acharya IInd Year	All India Sanskrit Students' Talent Festival - Tirupati	Folk Dance	Consolidate Prize
11.	Rajaratna Bedekar	Acharya IInd Year	All India Sanskrit Students' Talent Festival - Tirupati	Folk Dance	Consolidate Prize
12.	Akasha Pateel	Shatri IInd Year	All India Sanskrit Students' Talent Festival - Tirupati	Folk Dance	Consolidate Prize
13.	Niranjana Gurav	Shatri I Year	All India Sanskrit Students' Talent Festival - Tirupati	Mono Action	Third
14.	Vitarag Vasavade	Acharya IInd Year	All India Sanskrit Students' Talent Festival - Tirupati	Mono Action	Third
15.	Mrunal Phadanavis	Acharya I Year	All India Sanskrit Students' Talent	Mono Action	Third

			Festival - Tirupati		
16.	Vitarag Vasavade	Acharya IInd Year	All India Sanskrit Students' Talent Festival - Tirupati	Sanskrit Technology	Participation
17.	Vitarag Vasavade	Acharya IInd Year	Maharashtra Reginal Traditional Sanskrit Elocution, Mumbai	Elocution O Jain And Buddhist Philosophy	First
18.	Akasha Pateel	Shatri IInd Year	Maharashtra Reginal Traditional Sanskri Elocution, Mumbai	Elocution On Vedabhashya	First
19.	Harsha Sharma	Prak-Shatri I Year	Vedha - 2020 Nagpur	Patriotic Group Dance	Participation
20.	Chandrashekhara Mishra	Prak-Shatri I Year	Vedha - 2020 Nagpur	Patriotic Group Dance	Participation
21.	Shreyash Yaduvamshi	Shatri IInd Year	Yashavanta Chauhan Pratishtan	Elocution	Participation
22.	Akasha Pateel	Shatri IInd Year	Yashavanta Chauhan Pratishtan	Elocution	Participation
23.	Akasha Pateel	Shatri IInd Year	Shet Collage, Kesaramala Poravala Collage, Kamati	Debate	Participation

Dhishna Parishad is organized by the Student Welfare Department on every Friday from 3 to 5 pm. In this parishad every Friday, some students from all the departments of the university give speeches on their Shastra subjects. In this conference every Friday, the students of grammar also present their thoughts by reciting any one subject of grammar well.

Department of Vedang Jyotish

Academic activities of teaching Faculty

Dr. Krishnakumar Pandey

Award: Samaja Bhushana*- By Akhila Vishwa Sarayuparina Brahmana Mahasabha, Nagpur Sep-2019*

- *Books Published:3*
- Invited Lectures - 9
- Research Article Published - 5
- Running Project - 2
    - Dictionary of Vedic Astrology Technical Terms, sponsored by Rashtriya Sanskrit Sansthan, New Delhi, under Ashtadashi Scheme. Working as a Project Investigator.
    - University sponsored Project - KKSU, Working as a Principal Investigator.

Dr. Dinakar marathe

- *Book Published:1*
- Attended 5 National Level seminars
- Published 5 Research Articles
- Project - 2
- Sanskrit Translation of the Text Jyotisha Shastra Itihas of Shankara Balakrishna Dixit, sponsored by Rashtriya Sanskrit Sansthan, New Delhi, under Ashtadashi Scheme. Working as a Principal Investigator.
- University sponsored Project - KKSU, Working as a Principal Investigator.

Dr. Prasad Gokhale

- *Book Published:1*
- Attended 4 National Level seminars
- Published 5 Research Articles
- Running Project -2
    - 1. Dictionary of Vedic Astrology Technical Terms, sponsored by Rashtriya Sanskrit Sansthan, New Delhi, under Ashtadashi Scheme. Working as a Project Co-Investigator.

2. University Sponsored Project - KKSU, Working as a Principal Investigator.

Education Department

Paper Publication by faculty members -

Prof. Lalita Chantratre

Extra Charge –

1. HOD- M.A. Public Administration
2. Director – ODL
3. Director – Bharatmuni Lalitkala Kendra
4. Director- Centre for teacher's training and outreach program

Published Books –

१) अध्ययन आणि अध्यापन

२) Knowledge and Curriculum

1. **Published Research Papers**

1. Human Resource Development by Education.
   Aadhar social Research & Development training institute Amravati
   ISSN- 2.348 -7143 Published 5 Sept. 2019.

2. One-day National Conference on Emerging Innovative.
   Trends in Higher Education: An Interdisciplinary Approach: 25th Sep. 2019.
   - Paper Published and presented-"The changes in Education fields and changing values."
   Special Lecture – Ph.D. Course work class
   विषय– शोधकर्मणि प्रभाविसमाजतत्वानि

Dr. Kirti Sadar

Associate Professor, KKSU,

- **Paper publised in Journals:**

1. Comparative study of teacher effectiveness of junior college teachers and its correlation with teaching competency published in international multidisciplinary peer reviwed journal B. Aadhar, Jan 2020, ISSN-2278-9308 with I.F. 7.675.
2. Moblie learning in higher education published in **UGC care listed** approved, international, indexed and referred journal our Heritage Vol. 68, special issue- 9, Feb - 2020, ISSN-0474- 9030 with I.F. 6.6.

3. Women education and rural development published in international multidisciplinary peer reviwed journal B. Aadhar, Jan 2020, ISSN- 2278-9308 with I.F. 7.675.

- **Chapter published:**

  1. Nai Talim : Gandhian education system in the book Mahatma Gandhi,Jeewan, karya , evem vichar pub. by Dr. Kapshikar, 30 Jan 2020. ISBN - 978-81, 943484-1-2, . P.g. No. 45 to 50.

- **Book published:**

  Sukshma Adhyapan, published by K.K.S.U., Ramtek in 2020, ISBN -978-93-85710-32-2.

- **Short term teaching prog./ Faculty Development Program:-**

  1. One week short term teaching prog. On interdisciplinary research methodology, ICT application and innovation organised by Dept. Of Humanities and social science, VNIT Nagpur dt. 20 to 27 May 2019.

  2. Faculty Development prog.(online) on Empowerment through digital technology and E-learning organized by SNDT womens university Mumbai dt. 18 to 30 May 2020.

  3. Online national level faculty development prog. On E- content design, development and delivery organised by IQAC, K. K. S. U., Ramtek. Dt. 18 to 27 June 2020.

- **Invited Lectures:-**

  1. Co- chairperson in national conference on changing scenerio, new trends and innovation in teacher education organised by M.G.Hindi vishwavidyala, wardha under the scheme PMMNMTT on dt. 20 Feb. 2020.

  2. Four lectures on microteaching skills in Faculty induction prog. Under MHRD organized by M.G. Hindi vishwavidyala, Wardha on dt.13 march 2020.

Participation:

Participated in conference, workshop and international, national webinars.

Additional Responsibility:

Head of the Department, P.G. Dept. of Education.

In charge Principal of conducted B.Ed. college, KKSU, Ramtek

Dr. Hrushikesh Dalai –

Assistant Professor, KKSU, Ramtek

A. Seminar/ Workshop/FDP Attended

1. One week Online National Workshop on Digitization & Development of E- Resources for Sanskrit from 27th June to 2nd July 2020, organized by School of Sanskrit & Indic Studies, Jawaharlal Nehru University and Department of Sanskrit, University of Delhi.
2. Participated in International webinar on The Impact of Covid-19 on the Mental health of College Youth on 23rd May 2020, Organized by Sidana Institution of Education, Amritsar.
3. Participated in the Two Day National Level Online Conference on " The Study of Anumana in Indian Logic" Organized by Department of Philosophy, Dharampeth Arts College , Nagpur on 8th & 9th June -2020.
4. Participated in One day webinar on NAAC Awareness and Procedure to be Followed under the Revised Assessment & Accreditation frame work organized by RUSA & J.D in higher Education, Nagpur on 12.06.2020.
5. Participated in Four Days National Level Virtual Faculty Development Program on " Latex & Fig Model Learning Management System & Python Programming held from 30.06.2020 to 03.07.2020 Organized by Seshadripuram First Grade College, Bangalore.
6. Participated in One day Webinar on Quality Assurance in Distance Education on 28th May 2020, Organized by Directorate of Distance Education, JVBI, Ladnun.
7. Participated in The National Level Webinar on कोरना संकटकाल में मानसिक स्वास्थ्य और श्रीमद् भगवद्गीता on 29th May 2020, Organized by Department of Sanskrit , I.B.P Mahila Kala Mahavidyalaya, Aurangabad.
8. Participated in International Webinar on Sanskrit Research Methodology on 02.06.2020 Organized by National Sanskrit University, Tirupati
9. Participated in International Sanskrit Poets Meet on Covid-19, 25th April 2020 , Organized by KKSU, Ramtek.
10. Participated in Two weeks Faculty Development Program on Empowerment Through Digital Technology and E- Learning on 18th to 30th May 2020 Organized by SNDT Women's University, Mumbai-400020.
11. Participated in Tools and Resources for Online Sanskrit Learning on 2nd May 2020, Organized by Department of Vyakaran, KKSU, Ramtek.
12. Participated in 3 days Prajnabharati S.B. Varnekar Lecture Series 13th to 15th may 2020, Organized by Department of Bhasa sahitya, KKSU, Ramtek.
13. Participated in Webinar on " Transformation in Education: Challenges & Opportunities in Post- COVID-19 Scenario, Organized by IES University, Bhopal.

14. Participated in Mooc on Development of 21st Century Skills Through Education during the of 18th May to 14th June 2020, Organized by SNDT Women's University, Mumbai.

15. Participated in डिजिटल जनसंचार और भाषाई पत्रकारिता on 30th May 2020, Organized by M.G.I.H.V, Wardha.

16. Participated in Two week National Level online Faculty Development Program on E-Content Design, Development and Delivery from 18th to 27th June 2020, Organized by KKSU, Ramtek.

17. Participated in the Webinar on Hkkjrh; laLd`fr ,oa gekjh thou'kSyh on 9th May 2020, Organized by National Shree Somnath Sanskrit University, Verabali.

18. Attend the Selection Committee as Subject Expert, appointment to the post of Assistant Professor in Sanskrit of Adarsha Science J.B Arts & Birla Commerce Mahavidyalaya, Dhamangaon.

19. Appointed as Co-Chair the technical Session on Three Day Interdisciplinary International Seminar on "Women

In India and Israel: Past, Present and Future from 12th to 14th Feb. 2020.

B. Publication:

1. Impact of Technology In Teaching – Learning Process , B. Aadhar Multidisciplinary International Research Journal P.No-172-175, ISSN - No 2278-9308 Year- 2020.

2. भावी जीवन निर्माण में प्राथमिक शिक्षा का योगदान , International Research Fellows Association, Multidisciplinary International e- Research Journal P.No-155 - 157, ISSN - No 2348-7143, Year- 2020.

Dr. Rajshree Meshram

Assistant Professor

Incharge : Placement Cell, Women Cell, Internal Women Grievance Redressel Committee, Gender Chairman.

Book : Value Education -Dr. Rajshree Meshram Book published at AIOC by Kulasachiv kksu Ramtek ISBN - 978-81-8315-441-3

Workshop :

1) Attended two days National level Workshop on "Drafting and filing of AQAR as per new NAAC guidelines", on 4th and 5th December 2019 organised by Binzani Mahila Mahavidyalay, Nagpur.

2) Participated one week online national workshop on "Digitalization and development of e-Resources for sanskrit", During 27 May - 02 June 2020, Organized by School of Sanskrit and Indic Studies, JNU and Dept. of Sanskrit University, Delhi.

3) Participated in one week online national workshop on "Interdisciplinary Research Methodology, ICT Application and Innovation in Teaching learning Process," during 8-12 June 2020 organized by St. Francis De Sales College, Nagpur.

Short Term Training Program :

1) Attended Short Term Training Program on "Interdisciplinary Research Methodology, ICT Application and Innovations", From 20-27 May 2019, Organized by Dept. of Humanities and Social Science, VNIT, Nagpur.

2) Participated in National Webinar series on "Knowledge generation in Education during COVID-19 Pandemic - Qualitative Research", From 1-6 June 2020, Organized by Bombay Teacher's Training College, HSNC Uni Mumbai and Dept. of Education, Uni. of Mumbai.

Faculty Development Program :

1) Participated in One week Faculty Development Program on "e-learning: Managing online classes and creating content", Organized by IQAC Cell Anuradha Engg. College, During 8-12 June 2020.

2) Participated in One week National Online Teacher/Faculty Development Program on "e-learning and ICT Tools for effective Teaching-Learning", During 8-13 June 2020, Organized by Aravali College of Advanced Studies in Education Pali , Faridabad.

3) Two week National Level online Faculty Development Program on "E-Content Design, Development and delivery", During 18-27 June 2020, Organized by IQAC, KKSU, Ramtek in association with Inflibnet center (Gandhinagar).

4) Two day National Level online Faculty Development Program on "E- learning and ICT tools for effective teaching and learning", On 29-30 June 2020, Organized by Green Heaven Institute of Management and Research, Nagpur.

Conference:

1) Attended and presented paper titled, "Teaching of Moral Education in Buddhist Philosophy", In All India Oriental Conference organized by KKSU, Ramtek during 10-12 January 2020.

2) Attended and presented paper jointly titled, "Boudha Darshan Me Samyak Drushti ", In All India Oriental Conference organized by KKSU, Ramtek during 10-12 January 2020.

3) Participated and Published Paper in National Conference, "Opportunities and Challenges in Higher education: In the light of New Education Policy-2019", On 14th February 2020, Organized by PG Dept. of Education KKSU, Ramtek.

4) Two Day Multidisciplinary National Webinar organised by Bhiwapur Mahavidyalaya, Bhiwapur on the topic "Pandemics: Reshaping Geopolitics, Economic Realms and Socio-Cultural Dynamics", on 7-8 June 2020.

5) Participated in the International Webinar on sanskrit Research Methodology organised by Dept of Research and publications, National Sanskrit University, Tirupati on 2nd June 2020.

6) Participated in National Webinar on "E- Learning challenges and opportunities", on 15th May 2020 organised by Dept of Education in association with ODL of KKSU, Ramtek.

7) Participated in National Conference on "Sustainable Development & Environment in the current Era" organised by Dept of geography on 27th April 2020.

8) Attended "International Webinar on Covid-19 Impact on society" on 23 May 2020 organised by Dr. M.P Deo Memorial Science college, Nagpur.

9) Attended one day National Webinar on "New API format of UGC 2019 for Professor, Associate Prof, and Assistant Professor," organised by Dr. M.K.Umathe college Nagpur on 29th May 2020.

10) Attended one day online National Webinar on "Challenges and opportunities before Indian Economy in Present scenario," organised by Yashoda Girls Arts and Commerce college Nagpur on 13th June 2020.

11) Participated in one day International Webinar on "Effects of Covid-19 Pandemic on Indian Economy & Marginalised Sections," organised by Dept of Economics & Dept of Commerce PWS college Nagpur on 2nd June 2020.

12) Participated in one day National Webinar on "Nationalism in thoughts of Param Pujya Shri Golwalkar Guruji,"organised by Indian council of Philosophical Research on 5th June 2020.

13) Participated in one day National Webinar on the topic "Understanding post lockdown effects on Indian Politics Mediating through Historical perspectives,"organised by Dept of History & & Dept of political sci, PWS College Nagpur.

14) Participated in one day International webinar on "Relevance of Brahmavihara in the present context understanding practical Buddhism,"organised by Pali & Dr. Ambedkar thoughts studies & Research center 13 June 2020.

15) Participated in National webinar on NAAC "Recent Quality Enhancement, initiatives, changing scenario of Indian Higher Education" organised by IQAC Sant Gadge Baba Amravati University on 24 June 2020.

16) Participated in two days e-National conference on "Challenges and opportunities in Higher Education in India post-Covid 19 " organised by IQAC, Peoples college Nanded on 26-27 June 2020.

17) Participated in National webinar on, "Role of youth on Nation Building and National Integration"organised by IGNOU center Nagpur on 10th July 2020.

Awards:

- State level Krantiba-Krantijyoti Saikshnik Sewa Puraskar awarded by Madat Social Institute Nagpur on 15th December 2019.

Dr. Amol Mandekar

Assit. Proff.

१. आधूनिक तंत्रज्ञान प्रशिक्षणचा संस्कृत विषय अध्यापनातील परिणामाचे सर्वेक्षणात्मक अध्ययन – जानेवारी २०२०

Impact facter -7.675 ISSN -2278-9308 Adhar Publication

२. शाळा व्यवस्थापन समिती सभेत पुरुष व स्त्री पालक सदस्याचा उपस्थितीचा सर्वेक्षणात्मक अभ्यास –मार्च २०२०

Impact facter -7.675 ISSN -2278-9308 Adhar Publication Amt

३. भंडारा तालुक्यातील शहरी व ग्रमीण भागातील २०१९ वर्षाच्या इयत्ता १० वी गणित विषयाचा तुलनात्मक अभ्यास

Impact facter -7.675 ISBN -2278-9308 Adhar Publication Amt

४. पर्यावरण विषयक प्रशिक्षणाचा उच्च माध्यमिक शाळांमधिल विद्यार्थ्यावरील परिणामाचा सर्वेक्षणात्मक अभ्यास.

Impact facter -7.675 ISSN -2278-9308

1. Paticipated in 'National Webinar' organized by Mahatma Gandhi Antharrashtriya Hindi Vishwavidyalaya Education & SerialJustice by School or Education. Under the scheme or PMMMNMTT MHRD Govt or India during 13-14 April 2020.
2. Participated the one-week online workshop "Research Methodologies & Data Analysis Using SPSS & R Conducted form May 26 to 31st 2020. By Sanskritui School or Business Affiliated to JNTUA Accredited by AICTE AIMS Member.
3. Participated in : Sharda Lipi" Course (workshop) Dt. 03 April to 18 April 2020 organized by Vyoma Linguistic Labs Foundation Delhi.

Book Published : -

History Methodology ISBN Issue-978-93-85710-62-9

Participated in various National / International webinar conference during lockdown period.

Anagha A. Ambekar

Assit. Proff.

1. Research Paper Published –

   Peer Reviewed Journal of Fundamental and Comparative Research

   (शोधसंहिता) – Vol V (2018-19) ISSN- 2277-7067-KKSU, Ramtek

   Title – Conceptualising Professional Humane Teacher and Teacher Education: (page 103 to 107)
2. Participated in National Level Faculty Development Programme Organised by IQAC and INFIIBNET Centre on E-contact Design, Development and delivery 18th to 27th June 2020.

3. Participated in National Webinar- on E-learning challenges Dept. of Education and Open and Distance learning Centre – on 15th May 2020.
4. Participated in National Webinar Organised by AIU on 'भारतीय उच्च शिक्षा में महिलाएं: चुनौतियॉ एवं अवसर' -on 17th June 2020.
5. Organised Webinar by Women Cell on Domestic Violence during Covid -19 on 30th April 2020.
6. Participated in National Level Workshop at Pt. Ravishankar Shukla University, Raipur and UGC on ^Safe campus and Implementation of UGC guidelines about POSH. On 20th & 21st January 2020.
7. Presented paper in national conference organized by P.G. Dept. of Education, Teacher development Quality Education.

Additional Responsibilities-

4. Co-ordinator – BBA and BCA.
5. Co-ordinator – Women Cell.
6. Chairperson – Internal Complaints Committee.

Member – Counselling Cell.

Archived Events organized during the session 2019-20

Sr. No.	Date	Event	Department	Convenor
1.	01.05.19	Maharashtra Din	KKSU	Dr. Vijaykumar
2.	07.05.19	Bhumipujan of 100 feet Flag	Engineering Dept.	Shri Santosh Wadikar
3.	9.5.19	Acharya Bharati Lecture Series	Bharatiya Darshan Dept.	Dr. Kalapini Agasti
4.	07.06.21	Special Lecture on Quality in Higher Education – Reflections & Actions	International Centre for Indological Studies, KKSU Waranga Campus	Prof. Madhusudan Penna
5.	17.06.21	Sankalpa Din	KKSU	Dr Renuka Bokare
6.	21.06.19	International Yoga Day	Bharatiya Darshan Dept. & Yoga Dept.	Dr. Kalapini Agasti
7.	25.06.19	Principal's Meet	College Section	Shri Deepak Meshram
8.	29-30.06.19	Workshop on Tantrayukti – Indic Approach to Systematizing Discourse and Thesis-writing	KKSU, Indic Academy, Hyderabad & MIT, Pune	Prof. Madhusudan Penna
9.	June 19	Cultural Fest	Bharatmuni Lalit Kala Kendra	Prof. Lalita Chandratre
10.	1-15.07.19	Induction Program for students	KKSU	Dr. Jaywant Chaudhari
11.	03.07.19	Mahakavi Kalidas Din	KKSU	Dr. Hrishikesh Dalai
12.	11.07.19	Anti-Tobacco Pledge	NSS	Dr. Dinakar Marathe
13.	17.07.19	One Day National Symposium	Sanskrit Bhasha & Sahitya Dept.	Dr. Kavita Holey
14.	17.07.19	IUMS Training Program	KKSU	Shri Rajivranjan Mishra
15.	20.07.19	Release of Sanskrit Kakshya Book	KKSU & SSF, Delhi	Prof. Vijaykumar C. G.
16.	24-31.07.19	Induction Program for Research Students	Publication & Research Dept.	Prof. Madhusudan Penna & Dr. Rajendra Jain
17.	25.07.19	MoU & Diploma in Hospitality Studies Course Inaugural	KKSU, Tuli College & Tuli Resort	Shri. Vijayendra Pande
18.	02-03.08.19	AIOC Executive Council Meeting	KKSU	Prof. Madhusudan Penna Dr. Dinakar Marathe

19.	02.08.19	Inaugural of Women Cell & Hirkani Cell	Women Cell	Asst. Prof. Anagha Ambekar
20.	03.08.19	Inaugural of Dhishana	DSW	Dr. Jaywant Chaudhari
21.				
22.	03.08.19	Shravansari – Musical Program	Bharatmuni Lalit Kala Kendra	Prof. Lalita Chandratre
23.	06.08.19	Special Lecture	Dept. of Education	Dr. Kirti Sadar
24.	15.08.19	Independence Day	KKSU	Prof. Vijaykumar
25.	08-21.08.19	Sanskrit Mahotsava	Extension Services Board	Prof. Krishnakumar Pandey & Dr. Prasad Gokhale
26.	09.08.19	Special Lecture on Computational Linguistic	Veda & Vyakarana Dept.	Dr. Harekrishna Agasti
27.	18.08.19	Ashtavadhanam	KKSU & Sanniddhi Alumni Association	Dr. Parag Joshi Dr. Kalapini Agasti & Dr. Renuka Bokare
28.	23.08.19	Counselling Workshop	Women Cell	Asst. Prof. Anagha Ambekar
29.	29.08.19	Shastrabharati Lecture Series	Bharatiya Darshan Dept.	Dr. Kalapini Agasti
30.	05.09.19	Teacher's Day	DSW	Dr. Jaywant Chaudhari
31.	09-11.09.19	Workshop on Indian Mathematics	KKSU, Indic Academy, Hyderabad &VNIT, Nagpur	Dr. Dinakar Marathe, Prof. Diwakar
32.	18.09.19	Foundation Day	KKSU	Prof. Vijaykumar
33.	24.09.19	Seven Days workshop on Samasparichay	Veda & Vyakarana Dept.	Dr. Harekrishna Agasti
34.	24.09.19	NSS Foundation Day	NSS	Dr. Dinakar Marathe
35.	30.09.19	Release of 7 Volumes of Marathi Translations of Kalidas Literature	KKSU	Prof. Shrinivasa Varakhedi
36.	02.10.19	Mahatma Gandhi Jayanti Visit to Sevagram Ashram, Wardha	NSS & DSW	Dr. Dinakar Marathe Dr. Jaywant Chaudhari
37.	05.10.19	Youth Festival	DSW	Dr. Jaywant Chaudhari
38.	09.10.19	Inaugural of Sister Nivedita English Club	DSW	Dr. Jaywant Chaudhari & Mrs. Anagha Ambekar
39.	18.10.19	Research Seminar	Education Dept.	Dr. Kirti Sadar
40.	09-11.11.19	Participation in Book Exhibition in Sanskrit Vishwasammelan	Library Dept.	Dr. Deepak Kapde
41.	11.10.19	Acharya Bharati State level	Bharatiya	Dr. Kalapini Agasti

		Symposium	Darshan Dept.	
42.	18.10.19	Shastrabharati Lecture Series	Bharatiya Darshan Dept.	Dr. Kalapini Agasti
43.	23.11.19	Krida Mahotsava	Physical Education Dept.	Dr. Amol Mandekar
44.	26.11.19	Samvidhan Din	NSS	Dr. Sachin Dawre
45.	30.11.19	Fit India Plog Run	NSS	Dr. Dinakar Marathe
46.	03.12.19	Divyanga Din	KKSU	Prof. Vijaykumar
47.	04.12.19	MoU with Samskrit Bharati, USA	International Collaboration & Linkages	Prof. Vijaykumar
48.	04-06.12.19	Seminar on New Research Frontier	Research & Publication Dept.	Dr. Rajendra Jain
49.	06.12.19	Mahaparinirvana Din	KKSU	Mrs. Kalyani Deshkar
50.	19.12.19	Special Lecture on Nutrition	Women Cell	Asst.Prof.Anagha Ambekar
51.	23.12.19	Special Lecture on Sanskrit Grammar	Veda & Vyakarana Dept.	Dr. Harekrishna Agasti
52.	24.12.19	Blood Donation Camp	Bharatiya Darshan Dept, , NSS	Dr. Kalapini Agasti Dr. Dinakar Marathe
53.	10-12.01.20	All India Oriental Conference Centenary Celebration	KKSU	Prof. Shrinivasa Varakhedi Hon'ble VC Prof. Madhusudan Penna
54.	20.01.20	Sankramanotsava	DSW	Dr. Jaywant Chaudhari
55.	26.01.20	Republic Day	KKSU	Prof. Vijaykumar
56.	31.01.20	Workshops on MOOC Courses	SWAYAM Cell	Dr. Rajendra Jain
57.	03.02.20	International Wetland Day	Waranga Campus, KKSU	Prof. Krishnakumar Pandey
58.	14.02.20	National Confernce on National Education Policy – Challenges & Opportunities	Dept of Education	Dr. Rajashri Meshram
59.	19.02.20	Chhatrapati Shivaji Maharaj Jayanti Shri Golwalkar Guruji Jayanti	KKSU	Mrs. Kalyani Deshkar
60.	20.02.20	Ek Bharat Shreshtha Bharat	EBSB Cell	Dr. Harekrishna Agasti
61.	21.02.20	Matrubhasha Diwas	Waranga Campus, KKSU	Prof. Krishnakumar Pandey
62.	26.02.20	Waranga Bhumipujan	Waranga Campus, KKSU	Prof. Krishnakumar Pandey
63.	27.02.20	Marathi Bhasha Gaurav Din	KKSU	Prof. Kavita Holey
64.	28.02.20	Workshop on Emotional Intelligence	Yogashastra Dept.	Dr. Kalapini Agasti
65.	08.03.20	International Women Day	Yoga Dept.	Dr. Kalapini Agasti

		Working Yoga session for ladies staff in KKSU		
66.	08.03.20	International Women Day Special Lectures on Breast and Overian Cancer	Women Cell	Asst. Prof. Anagha Ambekar
67.	08.03.20	International Women Day Special Lecture on Working Women & Women Empowerment	Women Cell	Adv. Vanita Patil
68.	06.03.20	IUMS Training	Maharshi Panini Computer Centre	Shri. Rajivranjan Mishra
69.	07.03.20	Practical Vastu Session	Dept. of Vedanga Jyotisha	Prof. Krishnakumar Pandey
70.	05.04.20	KKSU working in lockdown	KKSU	KKSU
71.	09.04.20	KKSU Social & Monitory Contribution in Covid 19	KKSU	Prof. Shrinivasa Varakhedi Hon'ble VC
72.	12.04.20	Corona Warriors Centre Yoga & Counselling Help Desk	Dept of Yoga	Dr. Kalapini Agasti & team
73.	17.04.20	Corona Relief Work Community Kitchen	NSS	Dr. Dinakar Marathe & team
74.	25.04.20	National Poets Meet	Sanskrit Bhasha & Sahitya Dept.	Dr. Parag Joshi Dr. Rajendra Jain
75.	28.04.20	Shastra Bharati Lecture Series on Bhagwadgeeta	Bharatiya Darshan Dept.	Dr. Kalapini Agasti
76.	29.04.20	Online Webinar on Career Opportunities in Media Field	Public Relations Cell	Dr. Renuka Bokare
77.	30.04.20	Online Webinar on Domestic Violence in Covid 19 situation	Women Cell	Asst. Prof. Anagha Ambekar

Visit of UGC Chairman Hon'ble Prof. D.P. Singh to KKSU

Hon'ble Vice Chancellors of all the Universities in Vidarbha Region with Hon'ble UGC Chairman
From Left Dr. Mohan Khedkar, EX VC SGBAU, (Amravati), Prof. Shrinivasa Varakhedi, VC, KKSU, (Ramtek) Dr. Muralidhar Chandekar, VC, SGBAU, (Amravati) Prof. Vijeder Kumar, VC, MNLU, (Nagpur) Prof. D. P. Singh, Chairman, UGC, Dr. Pankaj Chande, Founder VC, KKSU, (Ramtek) Dr. Pramod Padole, Director, VNIT (Nagpur) Dr. Pramod Yeole, Pro VC, RTMNU (Nagpur) (7.6.2019)

Paying Tribute to Mahatma Jyotiba Phule (12.04.2019)

Seven days Lecture Series on Shrimad Bhagawatam (23 to 30 April 2019)

Maharashtra Din (01-05-2019)

Bhumipujan of 100 feet Flag (07.05.2019)

Meeting regarding Master Plan of Waranga Campus of KKSU

Prof. Rao is worldwide noted Architect, who is making the Master Plan of Waranga Campus of KKSU.

Acharya Bharati Lecture series. 9.5.19

Prof. Shrinivasa Varakhedi, Hon'ble VC delivering a lecture on **The Philosphy of Shri Ramanujacharya & Shri Shankaracharya** in Acharya Bharati Lecture series.

Smt. Ahilyadevi Holkar Punyatithi. 31.5.19

Hon'ble Officiating VC **Prof. Madhusudan Penna** & others paying tribute to Smt. Ahilyadevi Holkar Punyatithi.

Special Lecture

Hon'ble VC Prof. S. Varakhedi felicitating Padmashri awardee **Hon'ble Shri Chamu Krishnashastry** delivered a lecture on Sanskrit Promotion in India.

Sankalpa Din (17.06.19)

Dr. Sumant Tekade delivering a extempore speech on "Chasing Excellence – The Shivajian Way" in a very brilliant and enthusiastic manner.

Training & Outreach Program

Hon'ble VC Prof. Varakhedi visiting Sheha Sadan, a school of special children situated at Ramtek.

Principal's Meet (25.06.2019)

A **Samvad Baithak** with all the Principals & President of affiliated colleges of KKSU organized by College Section. Hon'ble VC Prof. Varakhedi interacted with the stakeholders and make a note of their problems related with various issues.

Felicitation (29.06.2019)

Hon'ble VC Prof. Varakhedi felicitating Deputy Registrar & liaison officer of Waranga **Shri. Prakash Jaiswal** as he has been superannuated from his long dedicated service in KKSU.

Visit of UGC expert Committee for the inspection of Open & Distance Learning Centre (ODL) (30-31-05-19)

International Day of Yoga (21 June, 2019)

Hon'ble VC Prof. Varakhedi, Dean Prof. Penna, Prof. Puri, Registrar Dr. Joshi, HoD Dr. Kalapini Agasti releasing **'Yogabharati'** Research Journal

Cultural Fest

Hon'ble VC Prof. Varakhedi appreciating student's performance by distributing gifts to them.

Two days Workshop on Tantrayukti - Indic Approach to Systematizing Discourse & Thesis Writing

KKSU in collaboration with Indic Academy, Hyderabad & MIT School of Vedic Sciences, Pune organized two day workshop on Tantrayukti under the guidance of Dr. Jayraman Mahadevam, Chennai

Ashtavadhanam 18.08.2019

KKSU felicitatating **Prof. R. Ganesh** with **Mahakavi Kalidas Sanskritvrati Rashtriya Puraskar 2017** for his outstanding contribution in the field of Sanskrit & other languages.

KKSU **organized Induction Program for Ph.D. Students.** Dignitaries with the Ph.D. students. 3.8.19

RUSA Visit to KKSU - 5.08.2019

RUSA committee inspecting the infrastructure work in Ramtek campus under RUSA Grant.

Highlights of Sanskrit Mahaotsava 08 - 21.8.2019

Sanskrit Mahotsava inauguration by **Prof. Amba Kulkarni,** HoD, Sanskrit Department, Hyderabad University, Hyderabad (8.8.2019)

Independence Day (15.08.2019)

Hon'ble VC Prof. Shrinivasa Varakhedi hoisting the National flag on Independence Day.

Sanskrit Mahaotsava - Valedictory Program 21.8.2019

Hon'ble VC **Prof. Varakhedi** & Chief Guest **Shri Harihar Swamiji** admiring the paintings created by students of CISFA, Nagpur - an affiliated college of KKSU.

Krida Mahotsava 2019 (23.11.19)

Samvidhan Din (26.11.19)

Bag, Envelop making workshop (29-30.11.19)

Swachha Bharat & FIT India Plog Run Cmpaign (30.11.19)

Maharashtra State Sanskrit Competition (4.11.19)

Three Days Seminar on New Research Frontiers (4 to 6.12.2019)

National Seminar on Kirtanshastra

Dr. Prasad Gokhale, Dr. Jaywant Chaudhari, Dr. Shivram Bhat, Dr. Rajendra Jain along with **Dr. Dinesh Rasal** participated in **Two Day National Seminar on Kirtanshastra** jointly organized by KKSU and Inchagiri Rasal Sampraday Charitable Trust at Pune. (Nov. 2019)

Divyanga Din (03.12.2019)

Hon'ble VC felicitating **Shri Sukhadeo Mathure,** resident of Ramtek who is working with all disabilities & odd situation in life with courage & hard work. He hold an Internet Café & living with utmost self-esteem and respect. KKSU has taken a special note of it and felicitate him on **Divyanga Din.**

MoU with Sanskrit Bharati (03.12.2019)

KKSU has signed **MoU with Samskrit Bharati, USA.** The University has also appointed **Dr. Padmakumar,** Organizing Secretary, Samskrit Bharati, USA as an **Academic Ambessdor** to propagate the University's work, curriculum and inter-institutional collaboration in USA.

A special lecture (19.12.19)

A special lecture on **"Need & Importance of Nutrition"** delivered by **Mrs. Anshuja Kimmatkar** organized by Women Cell. 19.12.19

Mahaparinirvana Din (6.12.19)

Hon'ble VC Prof. Shrinivasa Varakhedi with all staff members paying rich **tribute to Dr. Babasaheb Ambedkar** – Architect of Indian Constitution on **Mahaparinirvana Din**. 6.12.19

Geeta Jayanti (07.12.19)

Hon'ble VC chanting Geeta verses with students on the occasion of Geeta Jayanti. 7.12.19

State Level Symposium on Philosophical Thoughts of Saints in Maharashtra (11.10.2019)

Guest speaker **Dr. Yashodhan Maharaj Sakhre** delivering the lecture on **Tukaram Maharaj Abhanga Darshan.**

Blood Donation (24.12.19)

KKSU's NSS unit in collaboaration with Bharatiya Darshan Dept. organized **Blood Donation Camp** on the ocassion of Pandit Madan Mohan Malaviya Jayanti. This camp received good response from staff and students. 24.12.19

Book Exhibition in Sanskrit Vishwasammelan, Bengaluru (09-11.11.2019)

Dr. Deepak Kapde interacting with eminent scholars, students, Sanskrit lovers have been visited to the Book stall of KKSU.

Translation Project

Hon'ble VC Prof. Varakhedi handing over the **First Skandha of Chandrala Parameshwari Mahatmya - A Translation Project** undertaken by Vistar Seva Mandal, KKSU to Shashikant Deshpande, Nagpur who is sponsorer of the project. Project Coordinator Dr. Prasad Gokhale, Prof. K.K. Pandey, Director, VSM, Dr. Ramachandra Joshi, Finance & Accounts Officer are also seen. 7.10.19

Sankramanotsava (20.01.2020)

Hon'ble VC Prof. Varakhedi delivering Presidential address in Sankramanotsava

Republic Day (26.01.2020)

All the staff members with Hon'ble VC Prof. Varakhedi reciting Indian Pledge on Republic Day

Wet Land Day (02.02.2020)

University's Waranga Campus organized an informative & interactive session on the occasion of Wet Land Day. The session was conducted by Our alumni Ms Shrivarada Malge on Environment Conservation under the guidance of Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Waranga Campus.

SWAYAM WORKSHOP

Dr. Rajendra Jain addressing students about SWAYAM courses

Samvidhand Uddeshika Vachan

KKSU staff taking a **Samvidhan Pledge** with Hon'ble Registrar **Prof. Vijaykumar.** This program was organized by Students' Welfare Directorate.

Ek Bharat Shreshtha Bharat (20.02.2020)

KKSU in collaboration with Jagannath Sanskrit University, Puri organized Ek Bharat Shreshtha Bharat Program on Introduction of Oriya Culture & Lipi. **Hon'ble Registrar Prof. Vijaykumar** & Campus Director Prof. Kavita Holey interacted with Students. The Program was organized by Dr. Harekrishna Agasti, Coordinator, EBSB.

Students executed in Tirupati Talent Festival

14 students of KKSU participated in **Tirupati Talent Festival** organized by Rashtriya Sanskrit Vidyapeeth, Tirupati, Andhra Pradesh.
4 prizes bagged by students in various competitions.

Chhatrapati Shivaji Jayanti (19.02.2020)

Prof. Krishnakumar Pandey and students paying **rich tributes to Chatrapati Shivaji Maharaj** in Waranga Campus of KKSU.

Golwalkar Guruji Jayanti (19.02.2020)

Hon'ble VC **Prof. Varakhedi** paying homage to **P.P. Shri Golwalkar Guruji on his Birth Anniversary.**

Waranga Bhumipujan (26.02.2020)

Hon'ble VC **Prof. Shrinivasa Varakhedi** performing **Bhumipujan of Waranga Campus.**

Matrubhasha Diwas (21.02.2020)

Prof. M. Penna, Sahitya Academy Awardee – Dean, Faculty of Indian Religion, Philisophy & Culture delivering the **lecture on Importance of Mother tongue.**

Marathi Bhasha Garuav Din (27.02.2020)

Chief Guest **Shri. Deepak Girdhar,** Head Master, Samarth High School & Junior College lighting the traditional lamp.

Workshop on Emotional Intelligence (28.02.2020)

KKSU's Yogashastra Dept in collaboration with Sannidhi Alumni Association organized on Emotional Intelligence Workshop for students.

Shikshan Samwardhan Workshop (Feb.2020)

Five days Shikshankaushal Sanvardhan workshops for Sanskrit Teachers in every corner of Maharashtra.

International Women's Day
1) Awareness Program on Breast & Cervical Cancer (05.03.2020)

Dr. Manju Giri lighting the traditional lamp while Dr. Archana Kothari , Hon'ble VC Prof. Varakehdi & Hon'ble Registrar Prof. Vijaykumar present on the occasion.

2) Yoga Session for Working Women

KKSU's Yoga Dept. organized Working Yoga session for Ladies Staff in the University.

National Conference (14.02.2020)

Hon'ble Prof. Vedaprakash Mishra, Chancellor, Krishna Institute of Medical Sciences, Karad inaugurating the National Conference on Challenges and Opportunities in Higher Education in the light of National Education Policy 2019 by lighting the traditional lamp.

Hon'ble Prof. Vedaprakash Mishra, Chancellor, Krishna Institute of Medical Sciences, Karad delivering a powerful speech with keen observations, facts and solutions on NPE.

Prof. M.K.Shridhar addressing the gathering.

RUSA Committee Visit (25.02.2020)

RUSA Consultant Hon'ble **Prof. Pramod Pabrekar** & **Prof. Shrikant Patil** discussed with Hon'ble VC **Prof. Shrnivasa Varakhedi** on various matters regarding University development.

NSS - Joy of giving

NSS unit of KKSU organized the Joy of Giving mission by donating various useful household items and clothes for needy people in Ramtek and nearby areas. Shri Sachin Dawre, Program Officer, NSS initiated this mission. KKSU Staff members & students helped wholeheartedly to this.

The AIOC began with Saraswat Yatra. Respected **Shri Shreesh Deopujari,** Akhil Bharatiya Sanghatan Mantri of Sanskrit Bharati flagged off Saraswat Yatra. Most Respected personality in the Sanskrit Field **Prof. Satyavrat Shatriji** and young students of various affiliated colleges of KKSU and schools in Nagpur enthusistially participated with decorative boards, flags and other in this Saraswat Dindi. The aura for AIOC was made with this Yatra. Age group from 10 to 90 years Sanskrit lovers participated in this Dindi. This is the most unique feature of AIOC - 2020.

Coordinators - Dr. Kalapini Agasti & Dr. Renuka Karandikar

AIOC Inaugural Session 10.01.2020

Oriental studies contribute in promoting National Sentiments – Hon'ble Vice President M. Venkaiah Naidu

In modern times, India is known in the world not by geography but by ancient history and culture. Indian culture and literature is being studied across various countries of the world. Oriental studies has a special contribution in promoting national sentiment among the masses said Vice President M. Venkaiah Naidu

Indian education needs to be given in mother tongue from elementary level to high school . The use of vernacular is also preferable to communicate with general public in administrative work. Britishers imposed learning English in India that suppressed other languages. English education can only lead to higher positions is the myth that needs to be rubbed from the society. There were may great people who didn't have convent education background still achieved big in life. The Vice President emphasized on the need to teach Indian history, culture, history of revolutionaries as well as art and skills as a part of syllabus. Sanskrit is the mother of all languages. Thus Sanskrit or yoga should not be seen from the spectacles of particular caste or creed rather it should be seen from educational and health point of view, said Shri. Naidu.

A New Approach from Oriental Studies : Hon'ble Shri. Nitin Gadkari

History and culture are important to the future for the country. Today Indian culture stands on the standard family system.. India and Indians are keen towards knowledge. Indians are doing good in the IT field. Chief Minister Sudharkarrao Naik and efforts of Srikant Jichkar have helped to establish Sanskrit University, Shri. Nitinji Gadkari recalled. When I went to Iran President Khamenei told me that Persian language originated from Sanskrit. At present, the study of Sanskrit is also being done in Germany. World has attraction towards oriental studies that would give new dimensions to it for sure.

Glimpes of AIOC - Inaugural Session

Hon'ble Shri Nitinji Raut, Minister of Energy, Govt of Maharashtra addressing the audience.

Hon'ble Vice-Chancellor **Prof. Shrinivasa Varakhedi,** KKSU, Ramtek delivering welcome address.

Hon'ble **Prof. Gautam Patel** informing about The Oriental Legacy

Prof. Saroja Bhate, delivering the address.

Prof. Madhusudan Penna, proposing word of thanks.

Salient features of All India Oriental Conference 2020

- **Centenary Year of All India Oriental Conference and Golden Jubilee Conference**
- **Publication of 110 books** on various sciences / scriptures based on research topics
- Release of **History of AIOC Documentary**
- More than 2000 delegates from across India
- Mahakavi Kalidas Sanskrutvrati National Award Ceremony
- Felicitation of Various Sanskrit Scholars
- Welcome of Kalidas Literture Marathi Translation by Connoisseurs
- **About 1000 Paper presentations in 17 Sections.**
- Discourses / Lectures by eminent scholars of oriental studies - **'Prachyavidya-Shemushi'**
- Discussion Forums - **Shastratha Parishad** by scholars of national level
- National level **Kavi-Sammelan** in Sanskrit
- **National Book Fair** – Participated About 55 National / International publishers and received tremendous response of book lovers
- Presentation of Cultural Programs by international repute artists
- History of AIOC through Article series published in The Hitavada written by Shri. N. R. Pattarkine
- Worldwide Publicity given by Media.

Releasing Postal Cover & Stamp on Centenary Celebration of AIOC

Hon'ble Union Minister **Shri Nitinji Gadkari** & **Shri Ramchandra Jaybhaye,** Post Master General Nagpur releasing the **Postal Cover & Stamp** in Sammelan Samarambha. Hon'ble VC **Prof. Shrinivasa Varakhedi,** Hon'ble MLA **Shri Jogendra Kawade** & Respected **Prof. Gautam Patel,** President, AIOC 2020 are present.

Valedictory

Vasudhaiva Kutumbakam espoused in our Oriental Culture has helped in preserving the Indian Values from the onslaught over the years. The eternal truth & continuous newness is what keeps our culture alive & relevant during times. I appeal all the scholars of Oriental thought to help establish vastness & depths of our values through proper research & put it across the world.

Padmavibhushan
Prof. Vijay Bhatkar

Hon'ble VC Prof. Srinivasa Varakhedi felicitating Super Computer Creator Padmavibhushan **Hon'ble Prof. Vijay Bhatkar** in Valedictory Session of AIOC-2020.

Mahakavi Kalidas Sanskritvrati Rashtriya Puraskar 2019

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University in association with Pandit Ramnarayan Sharma Ayurved Research Institute, Local District Administration and Maharashtra Tourism Development Corporation has conferred **"Mahakavi Kalidas Sanskrit-Vrati National Award"** in remembrance of Pandit Ramnarayan Sharma Vaidya to three eminent scholars in Sanskrit field. This award were given at the hands of Hon'ble Union Minister Shri Nitinji Gadkari - Patron of AIOC to the scholars in the inaugural ceremony of All India Oriental Conference on **10th January 2020.**

In the **Senior Sanskrit Scholar** category, Sanskrit Pandit and Ved Bhashyakar **Prof. Devisahay Pandeya** (Ayodhya) and Renowned Vedant, Grammar Scholar **Prof. Kandadai Ramanujacharya** (Hyderabad) and in the **Young Sanskrit Scholar** category, famous Vedant Scholar **Prof. Manishastri Dravid** (Chennai) were felicitated with Shawl, Citation & Cash Prize of Rs. 50000/-.

Prof. Manishastri Dravid, Chennai

Prof. Devisahay Pandey, Ayodhya

Prof. Kandadai Ramanujacharya, Hyderabad

Shri. Suresh Sharma, Managing Director, Baidyanath, Nagpur has announced Cash prize to each Mahakavi Kalidas Sanskritvrati Scholar to cherish the glory of 50th session of AIOC. KKSU extends heartfelt gratitude to Shri Sharmaji for his respectful gesture towards Sanskrit & Sanskrit Scholars.

National Book Exhibition

10-12/01/2020

Under the able leadership of **Dr. Deepak Kapde, National Book Exhibition has organized in AIOC-2020.** About 55 International National reputed book publishers in India participated in the Exhibition. A vast variety of books was exhibited and purchased by book lovers. This exhibition received huge response from book lovers. We share some highlights of the National Book Exhibition here....

Granthdan

A unique program was organised during the book fair in the AIOC. Book lovers had the rare opportunity of donating books and getting books freely. As a part of this unique program, many book lovers found very important books of their choice as gift. Dr. Kapde the University Librarian made this successful.

Shastrartha Parishad

10-11/01/2020

Shastrartha Parishad witnesses intellectual discussions

The Shastrartha Parishad was organized on the occasion of the inauguration of the Golden jubilee Convention of AIOC.The ancient shastras were discussed in the modern context by discussing various topics and debating on them. "Innovative Theology" Abhinav Shastradhara was coordinated by Dr. Shivram Bhatt. Eminent Scholars discussed various shastra topics in Shastrartha Parishad. Glimpses of Shastrartha Parishad...

Acharya Yadupati on Nyayashastra

Acharya Veernarayana Pandurangi on Dwaitashastra

Mahamahopadhyaya Manidravid Shastri, Adhyaksha

Acharya Kompella Ramasuryanarayana on Sahityashastra

The audience

The audience

Sanskritam Pratidinam...!

12/01/2020

Kavi Sammelan at AIOC gets huge response

Kavi Sammelan was organized on the occasion of the All India Oriental Oriental Conference. The poets took the Oriental Conference to a new height by presenting poems with quality content. Prof Ramakant Shukla inaugurated Sammelan. Prof. Srinivas Varakhedi, Hon'ble VC, KKSU along with other office bearers were prominently present. Prof. Rajendra Mishra was the chief guest and Prof. Ramakant Shukla and Prof. Gopabandhu Mishra were specially present.

Poet Rasaraj reciting the Sanskrit poetry.

Presenting the poem on the Vice-Chancellor's of the University, Dr. Leena Rastogi contributed fabulously. In addition, Prof. Hardatta Sharma, Prof. Devishai Pandey, Prof. Harshadev Madhav, Prof. Madhusudan Penna, Prof. Nanda Puri, Dr. Leena Rastogi, Shruti Kanitkar, Yuvraj Bhattarai and Prof. Radhavallabh Tripathi participated in the poetry extravaganza.

A wide range of topics including femininity, Pollution on earth, poet Kalidas and his compositions, Bharatmata was covered by the poets. Program was compared by Dr. Saurabh Dwivedi

Coordinator - Dr. Parag Joshi

Dr. Leena Rastogi

Prof. Nanda Puri

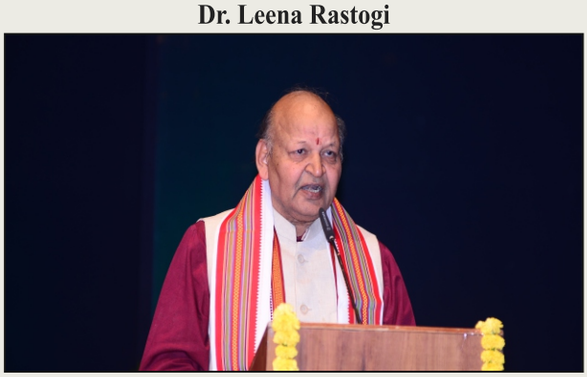

Prof. Ramakant Shukla

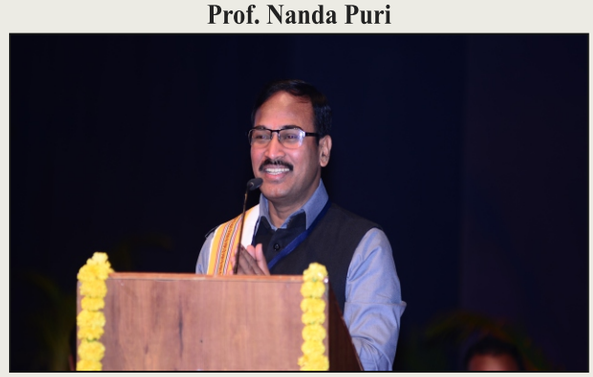

Prof. Madhusudan Penna

Shri. Yuvraj Bhattarai

Dignitaries felicitating **Prof. Abhiraj Rajendra Mishra** with **"Madhurkavita Bhaskara"** title in Kavisammelana

Special Lecture Series 'Prachyavidya-Shemushi'

10-12/01/2020

To give a guidance and roadmap for the Oriental Studies & Research in India, lectures of eminent scholars in Sanskrit all over the world entitled "Prachyavidya-Shemushi" were organized. Eminent Scholars delivered their views, observations and suggestions on Oriental Studies & Research. It is really a Vidya-Treat to all the delegates and budding researchers.

Sadhu Bhadresh Dasji

Prof. Shashiprabha Kumar

Prof. Harekrishna Shatapathy

Prof. N. C. Panda

Capt. Harsha Koralearachhi

Shri. Dinesh Kamat

Prof. Radhavallabh Tripathi

Prof. Uma Vaidya

P.P. Swamiji Aatmapriyanandji Maharaj

Dr. Atul Kothari

Prof. Baidyanath Labh

Shri. Sanjeev Sirnoorkar

Prof. Dipti Tripathi

Prof. Vasantkumar Bhatt

Prof. Nagraj Paturi

Dr. Baladevanand Sagar

Dr. K. Aravinda Rao

Shri. Vijay Phanshikar

Dignitaries releasing the book on **'Western Logic'** written by **Prof. Shrinivasa Varakhedi,** Hon'ble VC, KKSU

Paper Presentation

10-11/01/2020

In All India Oriental Conference Delegates from across India participated and presented their scholarly papers under 17 various sections. Total 1022 delegates presented papers. Best papers received awards in the Valedictory program. Sharing some of the highlights……

Vedic Studies

Classical Sanskrit

Pali & Buddhism

Prakrit & Jainism

History, Archaeology and Manuscriptology

Indian Linguistics & Dravidic Studies

Philosophy

Religion

Technical Science, Fine Arts, Sanskrit & Computer

Asian Studies

Modern Sanskrit

Epic & Puranas

Indian Aesthetics & Poetics

Sanskrit Journalism

Marathi Literature & Culture

Coordinator
Prof. Kavita Holey

Cultural Bonaza
10-11 / 01 / 2020
Coordinator - Prof. Nanda Puri

Release of Complete Kalidas Literature Marathi Translation...

Hon'ble Shri Bhagat Singh Koshyariji, Governor of Maharashtra & Chancellor of the University **releasing Marathi Translation of Complete Kalidasa Literature in 7 Volumes.** Hon'ble VC Prof. Shrinivasa Varakhedi with Prof. Madhusudan Penna, Prof. Nanda Puri, Prof. Kavita Holey & Prof. Parag Joshi also present.30.09.2019

Auropath Global Award 2019

It is indeed a proud moment that **Kavikulaguru Kalidas Sanskrit Univeristy, Ramtek received Auropath Global Award 2019** under the **"Best Upcoming University"** Category at the hands of **Shri. Bhupesh Baghel, Hon'ble Chief Minister of Chattisgadh** on 2nd November 2019. The award given by Auropath & Shri Arobindo Society, Puducherry jointly. Hon'ble VC Prof. Varakhedi with award winning KKSU Deans & Officer.

राष्ट्रहिताय संस्कृतम्

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Administrative Building, Mouda Road, Ramtek - 441106, Dist. Nagpur (Maharashtra) India

Website : www.kksanskrituni.digitaluniversity.ac
Website : kksu.org

kalidassanskrit.vishwavidalay.5 @vishwavidalaya kksuniversity Kalidas Sanskrit vishwavidyalaya

Website - www.kksu.org www.kksanskrituni.digitaluniversity.ac **Email :** registrar@kksu.org